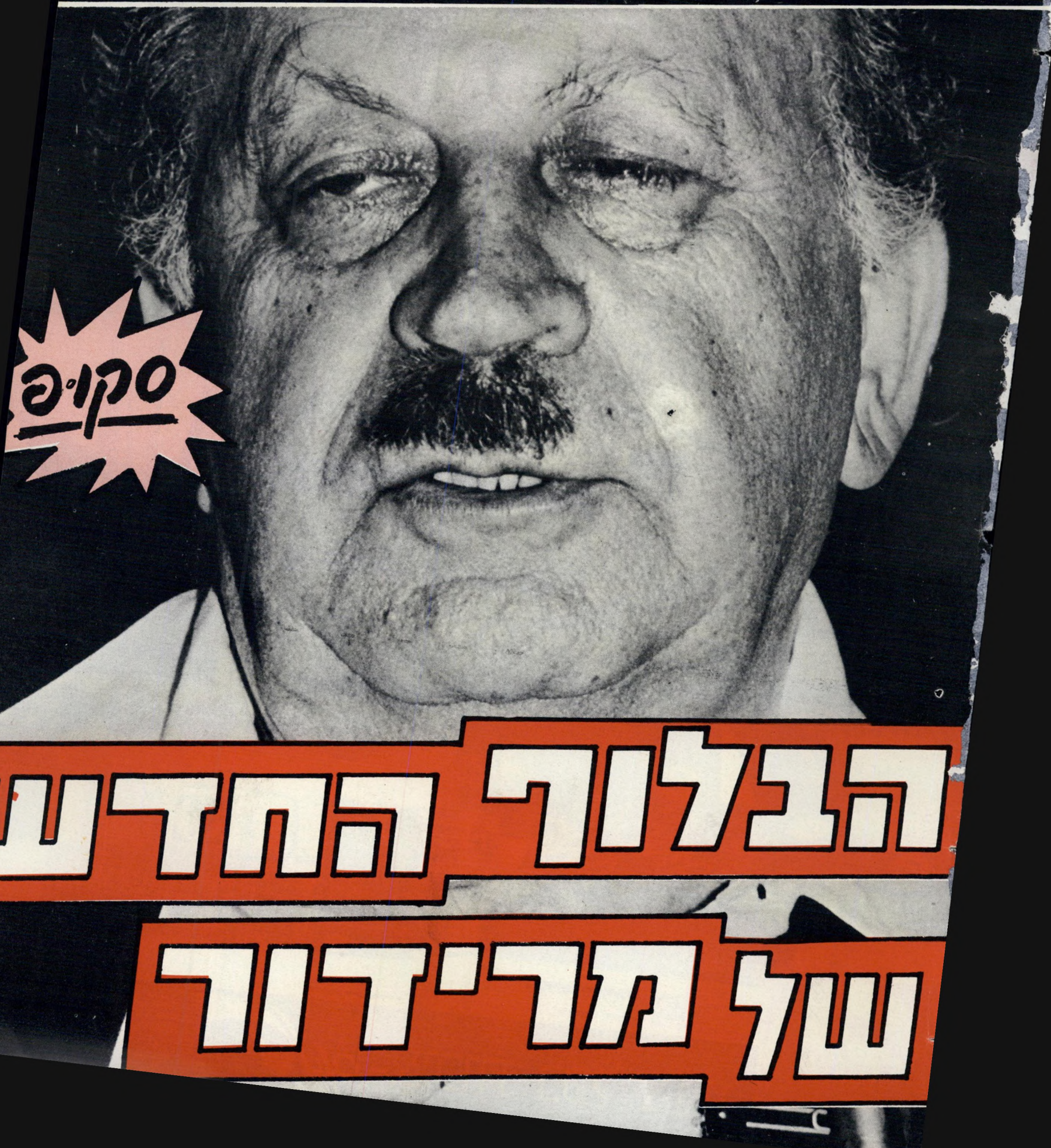
העולם הזה
72 עמודים
שנה 48
מחיר 100 שקלים (כולל מע
מיספר 2405
כ"ח תשרי תשמ"ד, 5.10.83

שר־הכלכלה חתם על עיסקה שערורייתית

וסודית ביותר להפצת הארץ ברובוטים מיותרים

סקופ

הבלוף החדש של מרידור

צייר, לעצב, לאייר,
תכנן, לשרטט ולקשקש
רשום ולצבוע

Talens

עי שמן, אקריליק, מים, גואש ופסטל
מרי עזר ועוד.
צרים מחומרים בעלי איכות מעולה
ר למעלה מ-80 שנה.

שר אתה יוצר עם "טלנס"
זה מצטרף לאלפי אמנים ידועי שם
חבי העולם, ולמסורת בת שנים של
כות ואמינות.

אם רצונך בכרטיס גוונים ומידע נוסף
אנא פנה ל **סוכנויות קופמן בע"מ**
מקבוצת כלל
ת.ד. 6031 תל אביב 61060

Talens

לטלנס - איכות בכל צבע

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ◆ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136, ◆ העורך הראשי: אורי אבנרי ◆ עורך תבניות: יוסי שנון ◆ רכז מערכת: שלמה פרנקל ◆ עורכי ביתוב: ענת ישראלי וגיורא נוימן ◆ צלמי מערכת: ציון צפריר, ענת פרגוסטי וציפי מנשה ◆ עורכת דסק: אהובה קורן ◆ ראש המינהלה: אברהם פיטוח ◆ מחלקת המודעות: רפי זברוני ◆ המו"ל: "העולם הזה" בע"מ ◆ הדפסה: "הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב ◆ הפצה: "גד" בע"מ

כתבת השער הקידמי:

הגמדים של מרידור

בחזונו ראה אלפי רובוטים קטנים עושים בלילות את עבודת הפועלים ופותרים את בעיות סכסוכי־העבודה במשק הישראלי. במציאות סיכך השר הבלבלי יעקב מרידור את ממשלת־ישראל בסקנדאל בינלאומי, במיקרה הטוב, ובהפסדים כספיים עצומים — במיקרה הרע. עוד בלוף של שר־העל.

14

כתבת השער האחורי:

סמים במכונת־האמת

השותפים שיבאו את הסם לישראל ניסו לגלות מי מהם גנב 700 גרם קוקאין, נבחנו כולם במכונת־אמת — והעניין כולו נודע למישטרה. אישה־חבוטחוך לשר עבר יוסף ("ג'וזה") וילס, הזדה כי הוא היבואן של סם זה.

63

מעבר לגדר

מעבר לגדר הגבול הצפוני הקימה ישראל עוד ועוד גדרות. מאחרי אחת מהן (בתמונה) מצפים בני משפחות של עצירים במחנה אל־אנצאר לשיחרור יקיריהם. "העולם הזה" חזר לצידון שנה ורבע אחרי פרוץ המיל־חמה וסייר ברחבי "הגדה הצפונית".

11

אחדות מחפורת

מאחרי הקלעים של המשא־ומתן: תישעת הדגים חטפו פירשמת מן התסקר. שימ־עון פרס הציע ליצחק נבון את תיק־התיקוך, דויד לוי חשש מאריאל שרון – והדתיים היו אלה שהכשילו את כולם.

6

יש גבול!

"יש גבול!" הבריון מרבני לבנון, להחזיר מיד את החיילים הביתה!" הצטרפו אליהם אלפי בני־נוער, שבאו להפגינו באכזיב. האיומים הדי לחצים על האמנים לא הרתיעו את רוכם. ודק אחדים התחמ־קו ברגע האחד רון מלהוסיף.

36

שחקים

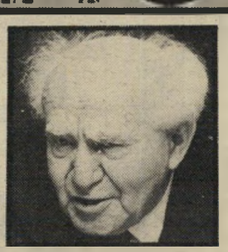
מחיר אחזקתו השנתית של כלי־טיס פרטי מרקיע שח־קים—לא פחות ממחירה של דירה בתל־אביב. הדבר אינו מרתיע את העשירים החד־שים, שמינהל־התעופה מנסה להסתיר והר־תם. מדוע מנ־סה הממשלה להעלים ואת?

45

מחיר קמפ־דייוויד

משה ארנס, שהתנגד להסכם השלום עם מצריים, התלונן השבוע שהשלום הוא "קר". בראיון מיוחד טוען שר־החוץ המצרי לשעבר, מוחמד איבראהים כאמל, כי השלום הוסב על־ידי מנחם בגין, ששם לאל את תיקוות הנשיא המנוח אנוור אל־סאדאת.

24

משפחה של זקן

"הוא היה נאיבי כילד קטן," אומרת גאולה, בתו של דויד בן־גוריון על אביה, בראיון שבו היא חושפת פרטים אינטימיים מחייו. ביום־הו־לדתו ה־97 התכנסו כמה מצאצאיו והע־לו זיכרונות.

55

ח"כ מפא"י וכספי C.I.A.

גילוי מדהים הסתתר בין שורותיו של ראיון עיתונאי שיגרתי: בהיותו חבר־כנסת קיבל אליעזר ליבנה המנוח כסף מסוכנות הביון המרכזית של ארצות־הברית (סי־אי־איי) לצורך מימון בטרם – הדו־שבועון שאותו ערך.

22

הם רצחו את אלחנדרה

אלחנדרה חיימוביץ עונתה ונרצחה במחנה־מוות של צבא ארגנטינה. היא היתה בת 17. היום, אחרי שש שנים, פונים הוריה לבג"ץ נגד ממשלת ישראל, על שתתקה והשלימה.

28

ציפורים גוועות ברמלה

תחת לטפל בבעלי־חיים פצועים, הורגים אנשי השירות הווטרינארי חיות בריאות — כך טוען יבואן ישראלי, שהביא לישראל ברבורים נדירים ועורבנים יקרים, שהושמדו בתחנת־הסגר ברמלה אחרי שהוכנסו לבידוד. הסיבה: בתחנה אין תנאים להחזקת ציפורים!

46

משהו גמיש ב"חלמיש"

רוב הנזקקים נאלצים לחכות שנים עד שחלמיש, חברת השיקום העירונית בתל־אביב, תפתור את בעיות הדיור שלהם. דויד צבי, חבר מועצת המנהלים בחברה, מאשים כי אפשר לקבל דירה מהחברה בתוך יום — אם יש הקשרים הנכונים.

41

קרן פרטית לסא"ל

קצין בדרגת סגן־אלוף נעצר על־ידי מצ־ח בחשד שהפעיל את כוחות חדאד לגביית כספים מתושבי דרום־לבנון ושילשל לכיסו סכומים שצה"ל העביר ליחידות הלבנוניות לצורך קנייה של מוצרי מזון.

מקטמון לתיאטרון

הוא רוצה "לפרוץ את גבולות השכונה כאיש שהצליח". בשבוע שעבר עשה נפתלי סאלח צעד גדול במסע הפריצה שלו, כאשר ההצגה בהלת הזמן **בבימויו קצרה שבחים בפסטיבל התיאטרון שנערך בעכו, ואף זכתה בפרס הראשון.**

34

המדורים הקבועים:

תשבץ	4
מיבתבים	4
במדינה	6
הגדון – הגדה הצפונית	7
תשקיף	8
מה הם אומרים –פינחס אילון, אריק סיני, אילין רון, דרור זייגרמן, אלי גורנשטיין והנס לברכט	16
אתה והשוק	18
יומן אישי – יש גבול עכשיו	21
אנשים – יהושע סובול	
דרום־אפריקה	31
בלונים	33
הדוי	34
הדרוסקס – מזל מאזניים	35
נמר של נייר – פינחס שדה. יוסי שטרן, סטנלי אלקין ויורם קניוק	42
קולנוע	48
אנשים בעולם – ניקולא בארדו	50
עולם קטן – סין העממית ולונדון של מטה	52
תמליון טלוויזיה	58
שידור	59
ספורט	61
תמרורים	64
לילות ישראל – נועלים את הקיץ	65
ריחל מרחלת על כל העולם	69
זה היה "העולם הזה" שהיה	70

לוגיטימי

לא מכבר כתבתי במדור זה על תופעת ה"חינמונים" — עלוני־החינם שצצו ברחבי הארץ כפיטריות אחרי הגשם, ושהציבור רגיל לקרוא להם "מקומונים." (שני המונחים נולדו בהעולם הזה).

אמרתי שלדעתי אין החינמונים (חוץ משניים־שלושה חריגים) שייכים לעיתונות הלגיטימית, באשר כל כוונתם ותכליתם שונות מזו של עיתונאות אמיתית.

הדברים הרגיזו, כנראה, את אחד מאילי־החינמונים, אלי ניסן, והוא הגיב עליהם בחריפות. לאן הגענו, הוא קרא, כשאורי אבנרי מדבר על לגיטימיות! אורי אבנרי שהיה אנטי־לגיטימי במשך כל השנים, התמה!

נדמה לי שידידי ניסן הסתבך כאן בבילבול של מושגים. לטובת הבירור, שיש בו כדי לעניין כל אזרח החרד לדמות החברה הישראלית, כדאי לברר מושגים אלה.

נגד כל מימסד?

מה זה עיתון? מה זאת עיתונות?

בחברה הדמוקרטית, העיתונות — כלומר, כלל העיתונים — מהווה מעין רשות רביעית, במקביל לרשות המחוקקת, המבצעת והשופטת. התפקיד המרכזי של העיתון בחברה הדמוקרטית הוא למסור לאזרח־הקורא את מירב המידע, לחשוף לעיניו את האמת כולה, כדי לאפשר לו לתפקד כאזרח משפיע ומצביע.

עיתון יכול להיות בעל דיעה משלו, והוא יכול להתקיים בלי דיעות. זה עניין של טעם.

כך או כך, קיים יחס הדוק, ואף אינטימי, בין העיתון וקוראיו. בניגוד לשלוש הרשויות הממלכתיות, העיתון אינו נזון מכסף ציבורי. כדי למלא את תפקידו העצמאי, עליו להיות בלתי־תלוי בכל גורם כלכלי. התלות העיקרית שלו היא בקוראיו, הקונים אותו במיטב כספם מדי יום או מדי שבוע, ליד הקיוסק או בצורת מנוי. מקור־ההכנסות השני — מודעות הפירסומת — הוא מקור־נלווה, שהרי נותני־הפירסומת הולכים בעיקבות הקוראים ומבקשים לפרסם את מרכולתם בקרב ציבור הקוראים של העיתון, שהביעו את אמונם בו, ואת הזדקקותם לשרותו, על־ידי האקט של רכישת הגליון.

העיתונאי האמיתי מודע לעובדות אלה בכל רמ"ח אבריו. היא יודע שהוא משרת את הקהל, שהוא חייב להביא לו מידע. הוא לוחם על "סקופים". הוא יודע שככל שיצליח בתפקידו, כן תגדל השפעת העיתון וחוג קוראיו.

כך ממלא העיתון את התפקיד המרכזי שלו בחברה הדמוקרטית, ומאפשר את תיפקודה, כשם שהדם מאפשר את תיפקוד הגוף. המניע של העיתונאי יכול להיות אנוכי (עשיית קאריירה, פירסום עצמי בכבע סקופים), והמניע של המו"ל יכול להיות כלכלי (להרוויח כסף) — אך העיתון ממלא שליחות חברתית ממדרגה ראשונה.

זוהי, לדעתי, עיתונות "לגיטימית" — לגיטימית מבחינת הצורך החברתי.

אין לזה כל קשר עם "לגיטימיות" במובן שאלי ניסן השתמש בו — לגיטימיות המוענקת על־ידי מימסד פוליטי.

כאשר היה אלי ניסן איש הטלוויזיה, הוא החרים אותי: את הסיעה שייצגתי בכנסת ואת השבועון הזה. הוא עשה זאת, מרצון או מאונס, מפני שהוא שירת מימסד פוליטי, השולט ברשות־השידור, ואילו העולם הזה היה שנוא־נפשו של מימסד זה.

בזה לא השתנה דבר. ההתנגדות הטוטאלית להעולם הזה היא תכונה משותפת למישטר של דויד בן־גוריון ושל מנחם בגין, והיא לא תפחת בימי יצחק שמיר. היא נובעת מעצם מהותו של העולם הזה. העומד מחוץ למימסד, המסרב להזדקק לחסדי המימסד ולקבל את תכתיביו, מכיוון שהוא צמוח לתפקידו לדווח, לחשוף אמת בכל מחיר, ולהטיף לדיעות הנוגדות את מהותו של המימסד.

יש להדגיש: איננו אנארכיסטים. איננו משחקים מישחקים ילדותיים של "התנגדות למימסד." איננו מתנגדים למימסד באשר הוא מימסד. אנו מתנגדים למימסד המסויים הזה, מאז ימי בן־גוריון ועד ימי שמיר — מפני שהוא מייצג מגמות שאינן לרוחנו — כגון שוביניזם, קנאות דתית־פוליטית, שרירה שילטונית, נטייה לשחיתות ועוינות לחופש־העיתונות.

המימסד הגיב על כך בדה־לגיטימציה של העולם הזה, ואנחנו גאים על כך. מבחינה זו אנחנו שמחים להיות בלתי־לגיטימיים. אנחנו מוותרים מרצון על פרסי־עיתונות, על מישלחות רשמיות, על וערות־עורכים ועל קבלות־פנים של ראש־הממשלה, כדי לשמור על עצמאותנו זו.

בילבול שני המושגים האלה — הלגיטימיות העיתונאית והלגיטימיות הפוליטית — הוא מישחק במילים.

טלוויזיה מצפצפת

ומכאן, חזרה לחינמונים.

אחד מראשיהם, יאיר קוטלר, גילה שהוא נשכר על־ידי חינמון — השייך לחבריו של אלי ניסן — ונאמר לו שאסור לו לכתוב כאוות־נפשו, מפני שמגמתו היחידה של העיתון היא להשיג מודעות ולעשות כסף. מכיוון שהמקור העיקרי למודעות ולכסף בעונה זו אמור להיות מיפלגתי, בגלל הבחירות, אל לו לפגוע במיפלגות הגדו־לות, ובעיקר במיפלגת־השילטון.

אין זו רק מחשבה מושחתת מעיקרה. היא גם מלמדת הרבה על מהותו של החינמון.

היחס העיקרי כאן אינו בין העיתון והקורא, המקבל את העלון בחינם, אלא בין העיתון ובין נותני־המודעות. השיקול השליט אינו עיתונאי, אלא כלכלי. כל מטרתו של המו"ל היא להרוויח. החומר הכתוב אינו בא לשרת מטרה ציבורית, אלא למלא את החלל שבין המודעות ולהעמיד פנים של עיתון.

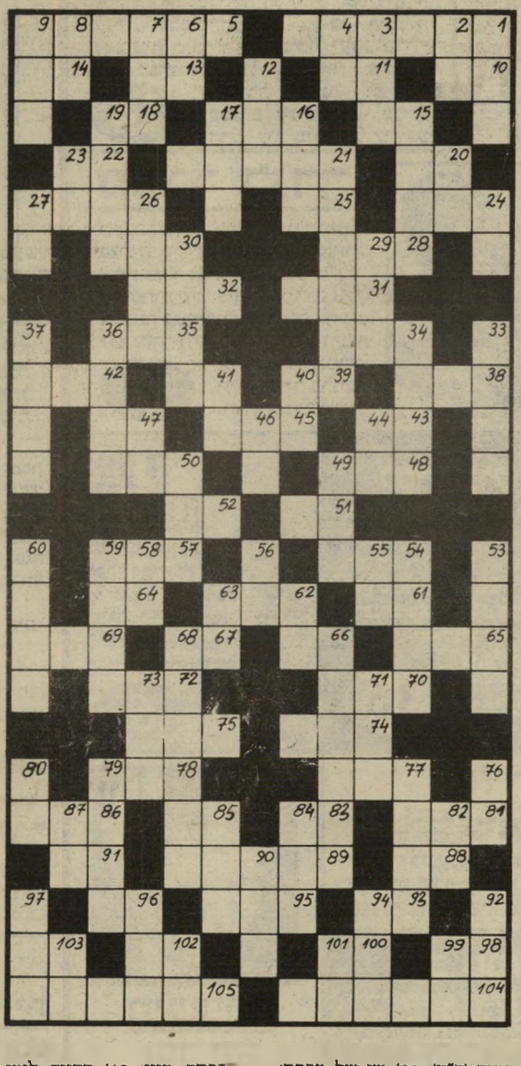
אין צורך לספק את הקורא, שהרי הוא מקבל את הנייר הזה בחינם. יש צורך לספק את נותני־המודעות, שבהם תלוי החינמון באופן בלעדי. החומר העיתונאי הוא בלתי־חשוב. זהו, בעיניי, עיתונות "בלתי־לגיטימית". עיתונאי הפונה לדרך זו דומה לעיתונאי הפונה למיקצוע יחסי־ציבור. זה דומה לעיתונות, אבל זה ההיפך מעיתונות.

אני רואה בסכנה בטישטוש התחומים בין עיתונות אמיתית ("לגיטימית", מבחינה זו) ובין התופעה החדשה הזאת, המעמידה פני עיתונות, בעוד שהיא משהו שונה לגמרי.

תמהני מה גורם לכך שדווקא אנשי־טלוויזיה כה רבים פונים לדרך זו. ההסבר היחידי העולה על דעתי הוא שהטלוויזיה דומה לחינמונים בכך שהיא בלתי־תלוייה בקהל הצופים שלה. האגרה שלה מוטלת כמס, ושאר הכסף בא מקופת המדינה. שלא כעיתון, הזקוק מדי יום (או מדי שבוע) לאמון הקוראים, באמצעות האקט הפשוט של רכישת הגליון, הטלוויזיה יכולה לצפצף עליהם. היא צריכה למצוא חן רק בעיני השילטון. והוא הדין לגבי החינמונים, התלויים אך ורק בחסדי חברות כלכליות.

אם מיכאל

מאת אביגיל ינאי

אנו מתנצלים על שנשמט שמה של **אביגיל ינאי** עורכת תשבץ הענק בגליון ראש־השנה.

מאוזן:

1) תקלה (3,3): 5) עבודה שעל הנכנע לעשות למען המנצח (4,2): 10) קידומת לשמות־נכבדים בארץ השפלה: 11) שביל צר: 13) אריג: 14) אמונה: 15) לשר־עצמות: 16) בהשאלה — הקיף, כלל: 18) מי שהיה צדיק תמים בדורותיו: 20) כלי לעבודת הגינה: 21) בן אורי. בונה המקדש: 22) כח החיוניות: 24) מין קוץ: 25) מדף: 26) שאינו מודה באשמה: 28) הממציא לחנות את אשר דרוש לה: 30) אבן טובה בחושן: 31) מיתר שרירי: 32) משיכה. סחיבה: 34) בלא מחיר: 35) כלליות. בלא כוונה מיוחדת. 38) מומחה לגילוי עקבות: 39) גם: 41) סוג: 42) התכסה בשכבה דקה: 43) תפקיד של אחד מ־120: 45) צרף. טהר: 47) מילת חיבור לתנאי: 48) קרבן שלום: 50) נשקל, נערך: 51) אדים שנתעבו: 52) כבש מפוטם: 54) אדם גבור ביותר: 57) מזבח על רמה: 61) מרחף במרומים: 62) אד. בר־תו: 64) נעלם: 65) מחסום מפני פרץ מים: 66) מילת בקשה: .6) דר: 69) יציקת נוזלים למטו .ז רתית: 70) אבזר למכשיר חשמלי: 72) גאל, חילץ מצרה: 74) ררגא: 75) כלי כתישה: 77) אחד מסימני הקריאה בנגון מסורתי במקרא: 78) נטל, עול: 81) בקשת מחילה (ארמית): 83) שני שלישים של „וגז": 85) פרור, גרגר: 86) נאלם, השתתק למראה זיבת־דם: 88) אינו אשם: 89) תפוצה (הגולה): 91) נהר בדרו ז אפריקה: 93) כלי בתזמורת: 95 שמו של מטבע קטן בימי התל־מוד: 96) בוסתן: 98) אחד מן העיטורים הניתנים לגבורי צה"ל: 100) שנון: 102) בעל־חיים שריונאי: 103) עליון: 104) חבורו הפילוסו ז הגדול של ר' יהודה הלוי: 05) כוחות הטבע הגדולים.

מאונך:

1) פיסיקאי גרמני שעסק בתורת החשמל: 2) ילוד זכר: 3) תפוסה: 4) עבה, לא עדין: 6) זקן: 7) חציי סמוך למבוא יס־סוף: 8) ענף: 9) בן־אליאב מעדת לקורח, מהמתקוממים נגד משה ואהרון: 12) קטנה קומתו: 15) בריקדה: 16) כעס עז: 17) עייף: 19) הזיה: כר פעולתו של פרויד: 20) היכון: 21) העומד לאורך ימים (כ"ח): 23) שן של מפתח: 24) מרקחת מרפא: 26) משחק תחרות בכדור: 27) מספיק: 29) עובד־אלילים: 30) זרניך, מתכת עם ברק כסף: 33) צרה, מצוקה: 34) אחד ממיני ההדרים בארץ, משמש ככנה לתפוז: 36) „מחברת" — סוג של יצירה ספרותית מזרחית: 37) גשמי, ארצי: 40) זהב מבחר: 41) כבל (נחום ג' י'): 44 כלל הדברים: 46) ידית: 47) מילת שלילה: 49) צרור ידיות: 50) קוץ דוקר וממאיר(יחזקאל כ' ו'): 53) נוסח הכתב, טכסט (ארמית): 54) תערובת בשמים להעלות ריח ניחוח במזבח: 55) חלף, עבר: 56) אויב: 58) קוסם: 59) כלכלה. הספקת מזון: 60) דחייה לזמן נוסף: 62) לא מבושל ולא אפוי: 63) בעל־חיים מימי: 66) אדם מגושם ותקיף (3,3): 68) קטע הטכסט של השחקן מעל הבמה: 71) אחד המזלות: 73) עוף טורף גדול: 76) בכורו של נח: 78) דוגמא, סמל: 79) „שכון" של עולים בימי ראשית המדינה: 80) בנו השני של נח: 85) פיזר, הפיץ: 87) הוא המביא בבריתו של א"א: 90) חבר נבחרים של אגודה או מפעל: 92) גענה, נאנק: 94) התהולל: 96) קבוץ בלב עמק יזרעאל: 97) יציר כפיו של המהר"ל: 99) טהור: 101) אומלל: 102) שיירה בים: 103) תל־חרבות.

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

★ **קורסים**
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)

★ **סלון ומכון יופי**
מסרקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה

★ **הכנת כלות**
* מחירים עממיים * שרות מעולה

1983

ת"א, דיזנגוף 190 (יחפת 4) 229388, 226066

תן טרמפ לחייל

מכתבים

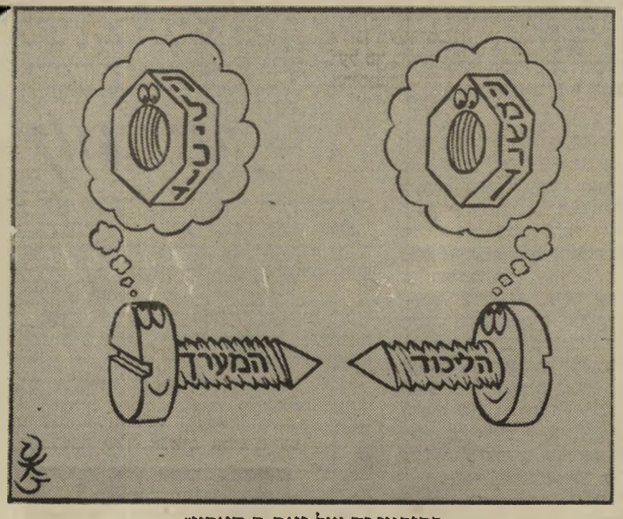
ממשלה שחוברה לה יחדיו

אחדות לאומית. מערך ליכוד־מפא"י וממשלת מפ־ד"ל מקיר לקיר – קוראים כותבים בעד ונגד.

ממשלת אחדות לאומית הינה אפשרית בהחלט, למרות שהשיחות על כך עלו בינתיים על שירטון. אין כל הבדלים עקרוניים בין המערך והליכוד — שניהם שוללים הכרה בזכות ההגדרה העצמית של הערבים הפלס־טינים ומשא־ומתן עם אש"ף. שניהם תומכים באופן עקרוני בהתנחלויות, וסיסמות המערך בדבר פשרה בדיכאון עמוק, מאבד את ומסרב להתגלח — הקטטות הני בין שני שריו הבכירים, רבין ופרס, ממאיסות עליו את החיים והורסות א חדוות־השילטון שלו.

משה גלזר, תל־אביב

הגיסיון להקים ממשלה רחבה נכשל בשל צרות־עין וקטנוניות אישית. יצחק שמיר, שיצק מים על ידיו של ראש־הממשלה המתפטר ונבחר כמר עמד על־ידי מרכז מיפלגתו, לא הסכים לשרת בממשלה שבראשה עומר איש־המערך. שימעון פרס, ששירת תחת שני ראשי־ממשלה ואתר תחת ראש־ממשלה שלישי, ראה פחיתות כבוד לעצמו להיות כפוף לשמיר.

קריקטורה של זאב ב־הארץ"
מי תחת פיקודו של מיז

טריטוריאלית מעולם לא הגיעו לידי ביטוי מעשי.

אך יש תחום שבו המערך יכול לתקן את המעוות ולרסן מעט את הליכוד: לצמצם את הדיכוי וההשפלה, ההרס וההרג, השוררים בשטחים, ולהכניס מעט שיוויון־זכויות וכבוד אנושי ביחסינו עם האוכלוסיה הפלס־טינית.

לממשלת אחדות לאומית יש עוד יתרון. הידברות בין שתי הסיעות הגדולות תאפשר להשתחרר מעולה של המפד"ל ומהההזדקקות הכרונית למיפלגות הקטנות האחרות, דבר שיקל על תקציב המדינה ויקטין את הכפייה הדתית.

אפילו הצעתו של זבולון המר — הקמת ממשלת אחדות ללא קווי־יסוד מוסכמים — היא סבירה בנסיבות הקיימות, משום שהדבר יאפשר לשרי המערך להשפיע על־ידי נקיטת עמדות אופוזיציוניות בתוך הממשלה.

לכן אני תיקווה שהנסיונות יעלו בסופו של דבר יפה, ואין זה משנה מי יעמוד בראש הממשלה. החשוב הוא שהמערך יקבל תיקים חשובים:

שלום זמיר, אמירים

מה הם חשבו, תישעת חברי־הכנסת, שיצליחו להציב את שימעון פרס, הנער־העסקן מהנוער העובד, תחת פיקודו של יצחק שמיר, איש מחתרת הפורשים?

לנסיון הזה לא היה סיכוי מלכת־חילה. ועל כך כבר נאמר: המדינה הולכת מדחי אל דחי — מידיו של מפקד אצ"ל לידיו של מפקד לח"י.

עירית הנדל, חיפה

מזלם של אנשי מיפלגת העבודה ששמיר סירב לקבלם לממשלתו. אילו הסכים, היה שימעון פרס מוקע בעוד שנתיים בכיכר־העיר, על אחריותו למותם של 518 חיילים בפאשלה של לבנון, ויצחק רבין היה עומד לדין לפני טריבונאל עממי, באשמה שגרם למדינה פשיטת־רגל. שמיר פשוט הציל את נפשם, ובבוא היום הליכוד ייאלץ לתת את הדין ללא שותפים.

גם ליצחק שמיר יש מזל. אילו נענה בחיוב, היה בוודאי נתקף בעוד שנתיים אילו בלעו את גאוותם, יכלו שניהם להציע את ראשות־הממשלה לפוליטי־קאי הוותיק ביותר בישראל, שהיה איש־סודם של דויד בן־גוריון, של משה שרת, של לוי אשכול, של גולדה מאיר, של יצחק רבין ושל מנחם בגין — הלא הוא הד"ר יוסף בורג.

אין דבר. אם לא למדו הפעם לקח, אולי ילמדו בפעם הבאה. הד"ר בורג יחכה בסבלנות, ואפילו יעברו עוד 10 שנים — יפול התפקיד בחיקו, כפי שמגיע לו.

יונה ברקאי, גבעתיים

● ● ●

אשכים בפי שרון

עוד תקרית בין שרון והעי־תונות.

יש לברך על הסנקציות שהטילה

קורא זמיר
ללא קווי־יסוד

שאינו רואה, שאינו שומע ושאינו נוער
החבר השלישי בטריאומווירט

אגודת עיתונאי־ירושלים על אריאל שרון. דר־הקרב בין שרון ואמצעי־התיקשורת עתיק־יומין הוא. שרון רדף את העתונאים בגסות־רוח בולדוזרית, העיתונות (ובצדק!) לא נותרה חייבת. סיפור קצר ימחיש זאת.

לפני שנים מיספר, בהיותו שר־המילחמה (סליחה, הביטחון), ערך שרון ביקור קצר באחת ההיאחזויות בגדה. שיירת המכוניות הארוכה של מקורבים, עוזרים וכמה עיתונאים עשתה דרכה בשבילים נדחים. לפתע עצרה השיירה לפני חומת סלעים. שרון, שהיה במכונית הראשונה, ירד והחל מזיז את הסלעים. עיתונאי אחד, שהיה בסוף השיירה, רץ קדימה והחל מצלם את השר. שרון ראה אותו, הרים סלע גדול ואמר לעיתונאי, יליד מושבה ותיקה בארץ: "אני הכרתי מהמושבה שלך אנשים אמיצים עם

בורה יהלומים גונן
חינוך דתי

ביצים כאלה. אבל אתם, העיתונאים," המשיך שרון בזעמו, כשהוא מרים כמה אבנים קסנטנות, "לכם יש ביצים כאלה."

העיתונאי השיב מייד, שהגברים היחידים במושבה שיש להם אשכים בגודל סלעים, הם אנשים שלקו בשבר.

סמי ארנון, נתניה

● ● ●

הנורמות של גורודיש

"כשחיים לסקוב היה מחו־סר־עבודה, משה דיין בא לעזרתו וקנה אותו כמניב קביליפיילים. אחר־כך, בוועדת־אגרנט, הקר המו־עסק את המעסיק," האשים שמואל גונן ("העולם הזה", 27 בספטמבר).

על חלקו, פועלו, הצלחותיו והת־נהגותו של אלוף (מיל') שמואל ("גורדיש") גונן במילחמת יום־הכיפורים, השמיעו את דבריהם, בפומבי ובמיסגרות אחרות, חברי ועדת־אגרנט ואישים בעלי מידע ממקור ראשון.

כל אחד יכול לקרוא ולהתייחס אליהם כפי שהוא מבין. לעדויות ולמסקנות אלה מצטרפות לאחרונה גם העדויות של תת־אלוף אריה בראון, מזכירו הצבאי של משה דיין ז"ל.

קשה לומר שסיכומים אלה מקנים לגונן מעמד־בכורה בין מצביאי צה"ל, ועל כך בוודאי, ביום מן הימים, תאמר ההיסטוריה את דברה.

אולם במה שבוודאי גונן לא חונן, אלה כללי נימוס והתנהגות אלמנטאריים, שבהם חייב כל אדם ובוודאי מי ששירת כאלוף בצה"ל. (יתכן שהשהות הממושכת של גונן באפריקה, תוך קשרים עם מלכים ורודנים, הקנתה לו אמות התנהגות חדשות.)

פוליטיקאים יוסף בורג ודויד בן־גוריון
עוד 10 שנים

כוונתי להערות מעליבות ופוגעות שהשמיע גונן כלפי רב־אלוף חיים לסקוב ז"ל, בניסיונו הלא־משכנע לנקות עצמו מדברים שהושמעו נגדו.

השמצות אלה, אשר הנייר לא סובל אותן, כלפי אדם שאיננו עוד בחיים, בוודאי שאינן מראות לא על חינוך, תרבות וכללי התנהגות אלמנטאריים, מה עוד שמדובר באדם כגונן, אשר התפאר לא פעם בעבר בחינוכו הדתי.

לדבר סרה באנשים שאינם בחיים, מה עוד מבלי להוכיח את אמיתות הדברים, היא מידה מגונה. זכאי היה חיים לסקוב ליחס אחר, ולא אבוא כאן לפרט את זכויותיו.

טוב היה עושה מר גונן, אם יש לו השגות לדברים שנאמרו עליו ומעשים או חוסר־מעשים שיוחסו לו, אילו במקום לעסוק במסחר בנשק ובחר־פוש־היהלומים, היה קודם רואג להוכיח את צידקתו — ולא־דווקא בדרך של השמצת אנשים, אשר לדאבוננו אינם עוד בחיים.

יוחנן גולדברג־בירון,
תל־אביב

● ● ●

קבינט הנורמאליות

הקורא קיבל נלויה מיונוסלוויה (ראה בראש העמוד), התייעץ עם שכניו ברחובות, וגיבש הצעה להרכב הממשלה החדשה.

הטריאומווירט המתאים להנהיג את ישראל בשנים הקרובות:

1. שאינו רואה,
2. שאינו שומע,
3. שאינו נוער.

אולי בעזרת החבר השלישי נצא מלבנון לנורמאליות.

נחמן סורת, רחובות

● ● ●

נעשיא רחום וחנון

כדי שלא יבזבז את זמנו, מציע הכייא לנשיא להנהיג חגיגת נו ת – מראש – על עבירות ימות.

החגיגות שהענקו לצדיקי־הדור, בניהו אהרוני ואריה בר־יוסף, הן מעשה הומאני יהודי, האופייני ליהודים רחמנים בני רחמנים. בניהו אהרוני ואריה בר־יוסף אינם פושעים פליליים שביצעו מעשיהם למען בצע כסף או טובות־הנאה. גיבורי־ישראל אלה ביצעו מעשה פטריוטי ציוני, למען ארץ־ישראל השלמה, וראויים הם בהחלט לחגינה. תמהני, מדוע בכלל נשפטו ונדונו לעונש־מאסר ולקנס. אין ספק, שראויים הם בהחלט לפרס על מעשם האמיץ.

כדי למנוע בעתיד מצדיקים־פטריוטים צער ועוגמת־נפש, מיש־פטים וחקירות במישטרה, עליך להכריז על חגינה מראש לכל גיבור יהודי, המבצע מעשה פטריוטי למען העם היהודי וארץ־ישראל השלמה. תוכל להכריז כבר עכשיו על חגינות מראש לרוצחי אמיל גרינצווייג, לרוצחי תלמידי המיכללה האיסלאמית בחברון, למטמיני הפצצות אצל בסאם שכעה, כארים חלף ואיבראהים טאוויל.

שבתאי לוי, רמת־גן

● ● ●

האופוזיציה אשמה — לא בגין

סוף־סוף נתגלה מי אחראי למצב הכלכלי החמור: לא הממשלה, לא מישרד־האוצר – האופוזיציה!

האופוזיציה מתקיפה ללא הרף את בגין והממשלה, בגלל המצב הכלכלי החמור של המדינה, בזמן שהאופוזיציה ובעיקר ההסתדרות — גרמו למצב החמור הזה.

נשאלת השאלה: מאין בא הכסף לטלוויזיות, לוידיאו, למכוניות ולטיולים לחו"ל — אם לא "הודות" להסתדרות (של האופוזיציה), שסחטה כסף לאין גבול, בעזרת עיצומים ושביתות, ובעיקר בעזרת מכשיך הסכסוך היזקר, המגייל את הפער החברתי באופן חמור ומסוכן ביותר?

לכן, לא בגין אשם אלא האופוזיציה.

שימשון שיבק, בני־ברק

לידיעת הקוראים

מיכתבי קוראים מתפרסמים בקיצורים המתחייבים מתוכנם ומשיקולי מקום. עדיפות תינתן למיכתבים קצרים. מודפסים כ־מכתבי־פתיבה, שצורפה אליהם תמונת הכותב. מיכתבים בעי־לום־דשם לא יפורסמו. אין ה־מערכת מחזירה את המיכתבים שנתקבלו בה.

טשולנט בשבת בצהריים בדיזנגוף 110 (מאה ופרסר)

★ ביידיש זה מצלצל יותר טוב.

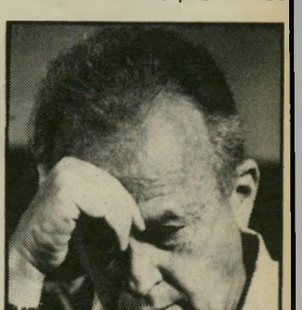
בולם דיברו על ממשלת־אחדות. איש כימעט אינו רוצה בה, אך אי־אפשר להיות נגד ויש מי שמרוויח מכל העניין

מלכים ליום אחד

חברי מזרדון־התשע (יו"ר הכנסת מנחם סבידור, הח"כים יגאל הורביץ, יצחק ברמן, דרור יי־גרמן, דן תיכון, מנחם הכהן, יחזקאל זכאי, אריק נחמקין והשר מרדכי בר־פורת) מתקשים לוותר על המעמד הרם והפירסום הרב שבהם זכו בעיצומו של המשא־ומתן בין מיפלגת העבודה לבין הליכוד. במרכז מיפלגת העבודה אמרו עליהם, שהם לוקים ב־תיסמונת אגודת־ישראל".

במצב של משבר יכולים חברי־כנסת ספורים, לא בולם מרכזיים במיוחד, למקד בעצמם את מירב תשומת־הלב הציבורית, לנסות להכתיב מהלכים מכריעים. העובדה שכל זה נעשה בשם ה־אחדות הלאומית" מחזקת את תדמיתם בעיני עצמם ובעיני הציבור.

באורח אובייקטיבי פוגעים התי־שעה בעיקר בליכוד, ומעכבים את מא־מציו של יצחק שמיר להרכיב ממשלה

רבין
החוכמה של הורביץ –

מצומצמת. עם זאת, שמיר מגלה שיש לו סבלנות ועצבים של ברזל, והתנהגותו מצטיירת כיותר מכובדת ופחות בהולה מאשר זו של ראשי המערך, שלריח השילטון יש השפעה כמעט נארקוטית עליהם.

● ניר עם שכל

שלי מזנה מבין הלוחצים לממשלת אחדות היו מונעים על־ידי תערובת מעורפלת למדי של נימוקים פסיכולוגיים. ריגושיים ופוליטיים. השר לשעבר, ייגאל הורביץ, היה לעומתם עיקבי ופוליטי, נץ־קיצוני עם שכל.

טען הורביץ בראיונות כל מי שהיה מוכן לשמוע: "מה אי־כפת לי לתת לאנשי המערך מרצא מכובד, באמצעות הסכם על ריב של שני־שלישים להת־נחלויות חדשות, תוך בדי המ־שך ביצוע כל החוזים הקיימים? במיקרה כזה ירשו מפ"ם וחלק מהיזמים, תמשך תנופת הבניין ענקית בגודל, כי רוב החוזים הם לארבע עד שש שנים. ואילו הממשלה החדשה לא תתקשה להכין תוכניות חדשות לשט־חים עצומים שיש להם הכשר ממיפלגת העבודה, בעטייה של תוכנית־אלון"...

הוא רצה לספק למערך נוסחה, שתאפשר לו להצטרף לממשלה ניצית קיצונית, ולהמשיך לדבר על "פשרה טריטוריאלית."

הורביץ הוביח שוב שהסיג־נון ודרך המחשבה הבן־גוריוני־ניסטיים עדיים בהרבה על האסכולה של חירות כדי להשיג יעדים לאומניים ושמרניים. אין להתפלא שהוא מלא זעם על ראשי הליכוד, שהבשילו את יזמתו החכמה.

● ניכור במערך

בן מערך גובר הניכור בין הח"כים מדור־הביניים (גילאי 40־50) ובין ההנהגה. דור־הביניים מאייש כיום את רוב התפקידים הבכירים בסיעה בכנסת. חכ"ים כמו עדי אמוראי, יעקב צור, נאווה ארד, אורה נמיר, מיכה חריש, עוזי ברעם, חיים רמון (33), אברהם כץ־עוז ואחרים לא היו מעולם חברי קאבינט, ויש להם פחות רתיעה מפעילות אופוזיציונית.

גם מעבר לאינטרס הצר, רוחשים כל הח"כים האלה איבה ריגשית־פוליטית עצומה לליכוד. הם בזים בגלוי לשרי־הליכוד, לכושרם לשלוט במדינה, לשרי הליברלים הרופסים והאנוכיים (לדעתם), וסבורים שאם יילחם המערך בליכוד כמיפלגת אופוזיציה, הוא יירש אותו בשילטון, ודור הביניים יהווה את עמוד־השידרה של המישטר החדש שיקום.

חלק מהח"כים האלה הסכימו למשא־ומתן עם הליכוד כמהלך טאקטי, ייחלו לבישלונו, ומת־כוננים כעת למאבק למען יצחק נבון במועמדם לראשות הממ־שלה, בעל סיכויים לנצח בבחי־רות.

נציגם המובהק במו"מ היה ח"כ משה שחל, ראש סיעת המערך בכנסת. שחל אומנם היה פחות נלהב מאשר חבריו (שימעון פרס, יצחק רבין וחיים צדוק), איש מיפלגת העבודה כ־מועדון התישעה" טען באוזני העולם הזה, ששחל לא רצה בממשלת אחדות, מכיוון שתיק־המישפטים שאליו שאף היה נמסר לחיים צדוק. גם עמדתו העויינת של משה ניסים תורצה בכך שהוא רצה להחזיק בתיק הזה, וכן גם נמצא במצב קשה לא־פחות. כמעט כל תומכיו במיפלגה, כולל ישראל גלילי, מתנגדים בכל תוקף להליכה עם הליכוד.

● החשבונות של לוי

עמדת ארבעת נציגי הליכוד היתה נוקשה. יצחק שמיר, משה ארנס, משה ניסים ודויד לוי טענו, במידה מסויימת של צדק (שאינו זהה לחוכמה, שהיתה הפעם נחלתו של הליכוד לא איפשרה להם מרחב תימרון.

ממשלת אחדות, גם אם היה הליכוד ניאות לקבל את הצעת ה־פשרה" של הורביץ, לא היתה עוברת בהצבעה בלישכת המיפלגה או בסיעה בכנסת.

לרבין ולפרס היו סיכויים טובים יותר במרכז, אבל לשניהם היו סיבות טובות לא לחתור לעימות במרכז. פרס מפחד מעימות גלוי עם דור־הביניים, שיחייש את המלכת נבון, ואילו רבין

בעיקר בלטה, מאחורי ה־קלעים, סעילותו של שר־הסנים, יוסף בורג, נגד ממשלת אחדות לאומית.

אשר לדויד לוי — פרשנים רבים הביעו תמיהה על עמדתו הנוקשה, העויינת, לנציגי מיפלגת העבודה ולממשלת אחדות. לאורך כל הדיונים ניפנף לוי בעובדה, שנציגי העבודה דורשים מתינות רבה מזו שמבקשת ממשלת ארצות־הברית — הן בעניין לבנון והן בפרשת ההתנחלויות!

התחכמויות של יונים

בעיצומו של המשא־ומתן על ממשלת איחוד לאומי, הודיע יו"ר מיפלגת העבודה, שימעון פרס, לחבריו המופתעים, שהוא קיבל פנייה משלושה אנשי־רוח יוניים, התומכים בהסכם עם הליכוד תמורת "הסדר נאות" בעניין ההתנחלויות.

זהות הפונים הדהימה את הנוכחים, והקלה מאוד על פרס במאמציו לרשן את התנגדותם של רבים מחבריו. מדובר בסופרים א"ב יהושע ועמוס עוז, מייסדי של"ו, וכן הד"ר מנחם ברינקר מאוניברסיטת תל־אביב, בעבר מראשי ש"ח ומתקימי מוקד.

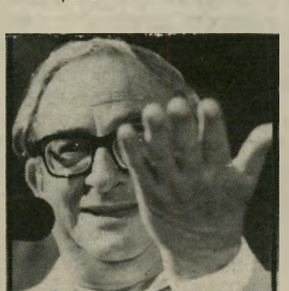
ברינקר טען אחר־כך, שבעצם הוא התכוון לגרום לפירוק המערך. לדבריו, היתה ממשלת איחוד מביאה לפרישת מפ"ם, ר"ץ ויוני־העבודה, ולהקמת "שמאל ציוני־סוציאליסטי".

מזכ"ל מפ"ם, ויקטור שם־טוב, לא התרשם במיוחד מהחכמנות הזאת. האופיינית מאוד לברינקר. למרות התמיכה העקרונית שלו ביציאה מהמערך, גילה הפעם שם־טוב זהירות רבה במעשיו ובהתבטאויותיו, עד כדי כך שבמיפלגתו רווחות שמועות – שטרם אושרו – שהוא שינה את עמדתו בנושא זה.

אבל ללוי היו שלושה נימוקים אחרים להתנגד לממשלה עם מיפלגת העבודה.

ראשית, לוי חשש מפיחות במעמדו האישי, ומהישג לידיבו שמיר, אם זה יצליח להקים ממשלת אחדות.

שנית, כשר הבינוי והשיכון יש לו

נבון
– והחשבון של לוי

מעורבות אדירה בתנופת הבנייה בגדה. הנזקפת לזכותו בעיני בוחרי הליכוד.

לוי סבור ששמיר יסמיך בבחירות הבאות מול נבון. במיקרה כזה הוא יאלץ לנהל מאבק איתנים עם אריאל שרון על כתר מנהיגות תנועת החרות. נסיונו המר במרכז חירות לימד אותו, שהוא ייכשל שם מול שרון, אם לא יצליח לשכנע את חברי המרכז בדבקותו המוחלטת באידי־אולוגיה של יישוב הגדה.

עמדתו של לוי, ניציותו המופגנת בעניין ההתנחלויות, אינה אלא הירייה הראשונה שלו במאבק העתידי עם שרון. זוהי, בעצם, מילחמת השילטון הרלוונטית. המאבק בין שרון ולוי על השילטון, לקראת סוף שנות ה־80, יקבע את דמות מדינת־ישראל בעתיד. הדמויות שיהיו בכותרות בשלוש השנים הבאות, שמיר ויצחק נבון, אינן אלא שחקני־מישנה, שיככבו בתקופת הביניים.

חיים ברעם ■

רבין מחזר אחרי נבון

הברית החדשה בין הח"כים שימעון פרס ויצחק רבין עומדת להתפוצץ בקרוב.

במקביל לשיחות עם ראשי הליכוד, ניסה רבין להתקרב לנשיא לשעבר, יצחק נבון, ולהגיע איתו להסכם אופרטיבי. רבין יסתפק במעמד של מס' 2 גם אצל נבון, שהתמיכה בו במיפלגת העבודה היא עצומה.

כמעט שאין אפשרות לעצור את בחירתו של נבון כמועמד המערך לראשות־הממשלה. היחידי שמנסה להתעלם מהכתובת על הקיר הוא פרס עצמו. יו"ר מיפלגת העבודה, שהשקיע כל טיפה מדמו בשיקמה, מנסה לדחות את גזר־דינו בכל האמצעים.

עד כה לא התקיימה שיחה של ממש, לב־אל־לב, בין פרס ונבון. בשיחה השיטחית שכן התקיימה, ניסה פרס להתעלם מיומרותיו של נבון, ואף להציע לו את תפקיד שר־החינוך בממשלה שיקים המערך.

ברגע זה נבון איננו מוכן לדבר על שום עניין, ומצפה שראשי המיפלגה יפנו אליו. אחרי שהיה נשיא, הוא אינו מעלה בדעתו שיכהן בשום תפקיד, מלבד מישרת ראש־הממשלה.

פרס לא יוכל להתעלם מחיזיונו של רבין אחרי חברו הוותיק, ויש לצפות שמייד אחרי שוך הסערה, שנגרמה על־ידי המגעים בעניין ממשלת איחוד לאומי, יתמקדו כלי־התיקשורת בשרשרת של משברים ומשברונים בתוך מיפלגת העבודה, שעשויים להסתיים בהכתרתו של נבון.

התלהבותו של צדוק עצמו למען אחדות.

עמדת דור־הביניים העמידה את רבין ופרס כמצב בלתי־אפשרי. גם הלהיטות הרבה של היונה־כביכול חיים צדוק — שיש לו אינטרסים כלכליים לא מבוטלים בחוזי הבנייה בגדה — לא הועילה. העמדה הנוקשה של נציגי

במישלחת התרשמו שארנס היה מוכן ברצון לוותר על המעמסה של מישרד־הביטחון, וחרשך דויקא בתיק־החוץ.

כל אנשי הצוות של הליכוד, קיבלו איתותים בלתי־פוסקים מתמ"י, אגו"י והמפ"ל שיש להעדיף ממשלת 64 בהקדם.

במדינה

העם
מדינה סוריאליסטית

הישראלים היו מאושרים. אין להם ממשלה, ולממשלתם אין ראש.

במדינת ישראל שררה השבוע מציאות סוריאליסטית.

בראש ממשלתה עמד אדם בלתי־קיים. כך, על כל פנים. הוא נראה לאזרחיו.

יש ראש־ממשלה שמתפטרים. יש ראש־ממשלה שנפטרים, למרבה הצער. אבל ראש־ממשלת ישראל פשוט נעלם. נמוג. כאילו התגשם כאן השיר האמריקאי הישן: "חיילים ותיקים לעולם אינם מתים / הם פשוט נמוגים..."

בינתיים נעשו ההכנות להקמת ממשלה חדשה. אבל זו בושתה לקום. הכל ניסו להפיק רווחים של הרגע האחרון, לפני מימוש ההשקעה הפוליטית שלהם בצורת ממשלה. הדבר נדחה מיום ליום.

באותה שעה שקעה המדינה עוד יותר בחובותיה, ובכל המערכות הכלכליות נרדלקו האורות האדומים.

ואילו אזרחי ישראל — להם זה לא היה איכפת.

הם היו מאושרים. הם נהנו מימי־הסתיו הראשונים.

הם לא היו זקוקים לממשלה, ולא לראש־ממשלה בשר־ודם.

להיפך: הם ידעו היטב שכל ממשלה חדשה, לכשתקום, תצטרך לעשות משהו כדי לתקן את המצב הכלכלי. והנסיון הארוך והמר לימד אותם שכל עשייה ממשלתית בישראל היא על־חשבון האזרח, לא על חשבון הממשלה עצמה.

לכן הבינו היטב שכל יום בלי ממשלה אמיתית הוא יום של רווח נקי, יום של הנאה.

הם היו מוכנים לדחות את הקמת הממשלה החדשה לשנה הבאה.

כשאין ממשלה, אין גזירות חדשות, ואין איש יכול להחליט על מילחמה חדשה.

היה נדמה כי הושג סוף־סוף המצב האידיאלי: מדינה בלי ממשלה, מי־שלה בלי ראש.

המילחמה
המדינה המתפרקת

הדרוזים הקימו מישטר עצמאי, תוך ברית עם סוריה וישראל.

רשימה קטנה, שפורסמה השבוע בטיימס של ניו־יורק, הסבירה את כל המתרחש כיום בלבנון, שם תקועה ישראל בבוץ שאין ממנו מוצא (ראה הנדון וכתבה בעמודים 11 – 13).

הרשימה הראתה את יחסי הכוחות בלבנון — בהרכב האוכלוסיה מצד אחד, ובהרכב הפרלמנט מצד שני. וזהו:

● **המארונים** מונים 600 אלף נפש. הם מהווים רק 15% באוכלוסיה, אך 30% בפרלמנט. על פי האמנה משנת 1943, מובטחות להם מישרות הנשיא ומפקד־הצבא — שתי המיש־רות החשובות היחידות במדינה.

● **השיעים**, לעומתם, מונים מיליון נפש. הם הערה הגדולה ביותר בלבנון. הם מהווים 25% באוכלוסיה, אך רק 20% בפרלמנט.

● **הסונים** שווים במיספרם למיספר המארונים — 600 אלף נפש. בעורם מהווים 15% באוכלוסיה, יש להם 20% בפרלמנט.

● **הפלסטינים** אינם עדה מו־כרת בלבנון, ולרובם הגדול לא הוענ־קה האזרחות גם אחרי 35 שנות שהות בלבנון — מצב שאין כדוגמתו בשום מדינה דמוקרטית בעולם. הם מונים חצי מיליון נפש, שהם 12.5% באוכ־לוסיה. מיספר נציגים בפרלמנט: 0.

● **היזונים האורתודוכסים** הם העדה הנוצרית השניה בגודלה: 400 אלף נפש. הם מהווים 10% באוכלוסיה.

(המשך בעמוד 9)

הנדון:

לא־מושל, לא־מימשל, לא־כיבוש

הגדה הצפונית

נא להכיר: סמי מוצפי, סגן־אלוף, צבא־ההגנה־לישראל. גבר כבן 35, יליד עיראק, מרכיב משקפיים, רחוק מן הטיפוס המצוי של שוויצר ישראלי. עושה רושם של איש מבין, המכיר בגבולות הבנתו. „כמה שאני נמצא כאן זמן רב יותר, אני חש שאני מבין פחות."

אדם המודע למורכבות העצומה של תפקידו, מבלי שהדבר יפחיד אותו. הישראלי המאלתר, הפותר בעיות מעשיות בזו אחר זו, כפי שהן מתעוררות, מבלי לשבור את ראשו יותר מדי על התיאוריה העומדת מאחורי מעשיו.

התפקיד: — — —

אך, זוהי הבעייה. קשה להגדיר מהו.

קל מאוד לקבוע מה שאינו, כי הוא עצמו מכריז על כך בכל הזדמנות. אין הוא המושל הצבאי של דרום־לבנון.

אם כן, מה הוא? איש־קשר, הוא אומר בצניעות. איש־סיוע. אדם הפותר את הבעיות הכרוכות בנוכחות צה"ל בשליש הדרומי של לבנון.

אולי כדאי להמציא בשבילו תואר חדש: לא־מושל.

■ ■ ■

אין מימשל צבאי ישראלי בלבנון.

אין, מפני שאינו יכול להיות.

משום אין בסיס חוקי בלשהו — על פי החוק הבינלאומי הישראלי — למימשל כזה.

כאשר מדינה נמצאת במצב מילחמה עם מדינה אחרת וכובשת שטחים במהלך הקרבות, אלה הם „שטחים כבושים" או „מוחזקים" (המילה האנגלית occupied תואמת את שני המונחים.) אין לספח שטחים אלה למדינה הכובשת, ואין לחולל בהם כל שינוי שהוא. גורלם נקבע בתום־המילחמה בהסדר־השלום, על פי העיקרון המישפטי הקובע ש„אין לרכוש שטחים בכוח הנשק".

על פי החוק הבינלאומי, בשטח הכבוש מוכרח השילטון להיות צבאי, מכיוון שהוא נובע מן המילחמה בלבד. למימשל הצבאי אין הסמכות לחוקק חוקים או לעשות מעשים, אלא במיסגרת הצרכים הצבאיים הכרוכים בהמשך המילחמה, עד להשגת השלום.

זהו, מבחינת המישפט הבינלאומי, מצבה של ישראל בגדה המערבית.

היא נכבשה במהלך המילחמה מידי ירדן, ישראל שולטת בה זמנית כל עוד לא הסתיימה המילחמה, גורלה הסופי ייקבע בהסדר־השלום, על פי העיקרון שאין לרכוש שטחים בכוח. (עיקרון זה מוזכר גם בראש החלטת מועצת־הביטחון 242.)

ברצועת־עזה המצב המישפטי קצת יותר מסובך.

השטח הזה נכבש במילחמה מידי מצריים, אך כיום קיים מצב של שלום בין מצריים וישראל. מבחינת המישפט הבינלאומי, מרחף סימן־שאלה גדול מעל לכיבוש הישראלי שם.

אך בלבנון המצב שונה לחלוטין.

ישראל לא כבשה את השטחים האלה תוך כדי מילחמה במדינת־לבנון, ואין זה שטח שנכבש מידי הצבא הלבנוני. ישראל טענה שהיא נכנסת לשטח לבנון כדי לעזור לשילטונה החוקי. הפלישה היתה — גם למעשה — פרי הידברות מוקדמת בין ישראל והפלאנגות, שהן הכוח הדומיננטי בממשלת־לבנון.

המשך הכיבוש הישראלי בדרום־לבנון לא נא, על כן, כדי לאפשר את המשך המילחמה בלבנון. במילא אין כל בסיס מישפטי לקיום מימשל צבאי ישראלי באותו שטח.

לכן אין מימשל צבאי. אין מושל צבאי.

דרום־לבנון אינו דומה לגדה המערבית. אין הוא יכול להיות „גדה צפונית".

כך אומר סגן־אלוף מוצפי, לא־מושל, המופקד על לא־מימשל, בשטח לא־כבוש.

אם כן, מה יש שם?

■ ■ ■

יש מצב, שהיה מטריף את דעתו של קצין גרמני. תסבוכת עצומה להלכה ולמעשה.

יש מערכת־השילטון הלבנונית. בית־מישפט לבנוני, מישטרה („ג'נדרמריה"), מכס, מושל־מחוז, ראשי־ערים. מערכת זו כפופה למימשל המרכזי בבירות, והיא פועלת בכל השטח על פי החוק הלבנוני.

האומנם?

כן. זאת אומרת, לא. ובעצם, כן ולא.

כל האנשים הטובים האלה אמנם קיימים. אך הם חדלו מזמן לתפקד. לפני הכיבוש הישראלי היה קיים שם מישטר של מיליציות מזויינות שונות, ובראשן כוחות אש"ף. בעלי־התפקידים המקומיים למדו לנווט את דרכם בזהירות רבה. „להתהלך בין טיפות־הגשם." המישטרה למדה שלא לתחוב את האף שלה לענייניים לא־לה, כגון תפיסת פושעים השייכים לעדה מזויינת זו או אחרת. תלמידים כושלים היו מביאים לבית־הספר חברים חמושים, כדי לרמוז למורים שלא כדאי להכשיל אותם בבחינות.

כל המערכת הזאת קיימת גם עתה, והיא ממשיכה להתייחס לתפקידיה באותה הדרך.

בעלי־התפקידים מקבלים כספים מן המימשל המרכזי, ואיש אינו יודע בדיוק מה קורה לכספים אלה, המיועדים למטרות שונות. הם גובים מכס בנמלים. בשם המימשל המרכזי, ואיש אינו יודע מה קורה לכספים אלה.

איכשהו זה פועל, והכל מרוצים.

■ ■ ■

מעל למערכת זו קיימת עכשיו המערכת של צה"ל, הלא־מימשל של הלא־מושל.

סגן־אלוף מוצפי יושב במרג'־עיון, שהיא כמעט שטח ישראלי, במרחק של קפיצה קטנה ממטולה. האתרים הקודמים — צידון ונבטיה — הפכו מסוכנים מדי. (הוא עצמו מסביר זאת בטעמי נוחיות מינהלית בלבד.)

מה הוא עושה שם?

יש „נוכחות" של צה"ל בדרום־לבנון. הלא־מושל עוסק קודם כל בכל התפקידים הכרוכים בניטחונו של צה"ל ובמטרותיה של ממשלת ישראל. צה"ל מחזיק בקווים, מסייר בכבישים, מאייש מחסומים. צה"ל גם עוצר אנשים ומשחרר אנשים, ומחזיק אותם באל־אנצאר.

צה"ל גם מהווה את הכוח הצבאי הבילעדי במחנות־הפליטים הפלסטיניים, ודואג לביטחונם, כדי שלא תחזור פרשת צברה ושאתילא, שגרמה נזק כה מחריד למרינת־ישראל.

הלא־מושל מקיים קשר עם בעלי־התפקידים הלבנוניים, מתווך בין המיליציות, מפקח על המיסחר עם ישראל, מפקח על

סא"ל מוצפי: בהחלט לא. עדיין לא.

המישטרה ודוחף אותה לעשות קצת יותר. הוא עושה אלף ואחד דברים שהמימשל המקומי אינו עושה. ומכיוון שהמימשל המקומי עושה פחות ופחות, הלא־מושל עושה יותר ויותר.

על סמך מה הוא פועל, כשאין לפעולתו כל בסיס מישפטי, ואין הוא זכאי למשול באמצעות צווים, כמו מושל צבאי?

פשוט מאוד. צה"ל קיים. הוא הכוח המרכזי בשטח. על פיו יישק דבר. גם כשהמה אינו מדבר בלשון החוק.

מי מחליט מה לעשות ומה לא? מוצפי מחליט. ולמעשה גם הוא לא. כי ההחלטות מתקבלות כימעט מעצמן. יש דברים החייבים להיעשות. וכשאף אחד אינו עושה אותם, הלא־מושל של צה"ל נכנס לחלל הריק, מרצון או בעל־כורחו.

האם זה מימשל צבאי? בהחלט לא. חס־וחלילה. אבל — — —

■ ■ ■

כן שתי המערכות — המקומית, התלוייה על בלימה, והצה"לית, המבוססת על הכוח, קיימת המערכת של רב־סרן סער תדאר.

הוא טוען שהוא פועל על פי החוק הלבנוני, ושהוא מכיר בשילטון המרכזי. אך השילטון המרכזי מתבחש לו ומתייחס אליו כאל סוכן ישראל.

שמור לו — או לשכמותו — תפקיד על פי החוזה הישראלי־לבנוני. אבל חוזה זה הוזלז"ל. מת בטרם עת. נולד מת. מה עושה תדאר? הוא מקיים כוח, המהווה מעין קבלן־מישנה של צה"ל. הוא גם גובה מכס משלו בנמלים, מבלי שצה"ל יידע על כך רשמית. הוא מקיים מחסומים, לרוב משותפים עם צה"ל. (ניתן לראות במקומות רבים חיילי צה"ל יושבים בצל, ואיש־תדאר בודק את המכוניות העוברות.)

תדאר קיים כל עוד ישראל קיימת. הרעיון של המערך שניתן למסור לו את כל דרום לבנון, ושהוא ימלא שם את התפקיד השילטוני, מגוחך. כל הנשק הישראלי לא יאפשר לקבלן־המישנה לשלוט בשליש של ארץ, שקיים בה סכך כזה של עדות וכוחות מזויינים ומחתרות.

בינתיים הוא קיים כמערכת שלישית — וגם היא בלתי־מוגדרת, חסרת בסיס מישפטי ומעשי.

■ ■ ■

לאן כל זה מוביל?

זהו מצב זמני. אבל ההיסטוריה מלמדת שמצב זמני יכול להימשך מאות בשנים. הוא מתאים את עצמו למציאות. ודווקא זמניותו מאפשרת לו, לפעמים, להתאים את עצמו לנסיבות המשתנות.

ישראל נמצאת בדרום־לבנון. היא תישאר שם הרבה זמן. כל המגמות מובילות להישארות־קבע. לא לשנה־שנתיים, אלא לעשר שנים, עשרים שנים, מאה שנה.

הליכוד והמערך, ששניהם שותפים להחלטה הארורה לפלוש ללבנון, אינם יכולים לצאת משם. כי יציאה משם, בתנאים האפשריים במציאות, פירושה הודאה פומבית בכך שהמילחמה היתה מיותרת לחלוטין, ש־518 הרוגיה (עד כה) נפלו לשווא, שההרפתקה כולה לא הניבה שום פרי חיובי שהוא.

איזו ממשלה מסוגלת לכך?

נסיגה־בכבוד אינה אפשרית. לא יקום בלבנון מימשל מרכזי חזק, ידידותי לישראל, המסוגל לקבל לידיו את השילטון בדרום.

אם יקום בלבנון שילטון מרכזי חזק, הוא יהיה פרו־סורי.

לפי כל הסימנים, יתגשם בלבנון תהליך של קנטוניזציה. מין מהדורה רצחנית של שוויץ. כל עדה תתרכז בשטח משלה, אחרי שגירשה ממנו (או רצחה) את בני כל העדות האחרות שגרו בו עד כה.

השוף יהיה קנטון דרוזי מזויין ועצמאי־למחצה. האיזור מצפון לבירות יהיה קנטון מארוני, תחת שילטון הפלאנגות. איזורים אחרים יהיו תחת שילטון סורי או סורי־פלסטיני.

אילו היתה ישראל נסוגה מן הדרום, היה קם שם קנטון שיעי מזויין, אולי מתן, אולי קיצוני, אולי חומייניסטי, אולי קשור בסורים, אולי קשור באש"ף.

ממשלה חדשה וחזקה בירושלים, ללא מחוייבות כלפי העבר הקרוב השחור, היתה מסוגלת לקבל החלטה לצאת מן הביצה הזאת, תוך עשיית סידורים טובים ככל האפשר למניעת שחיטה הדדית וטבח הפלסטינים, ותוך טיפוח יחסי־ידידות עם האוכלוסיה המקומית והכוחות השונים הקיימים שם.

לא יצחק שמיר ולא שימעון פרס מסוגלים לכך.

■ ■ ■

לכן יישאר הלא־מושל במרג'־עיון, ויישאר הלא־מימשל בדרום־לבנון.

ולבנון הדרומית אכן תהיה ל„גדה הצפונית".

מדוע?

מפני שהמצב אינו סטאטי. יש דינאמיות של כיבוש, גם כשהוא קרוי לא־כיבוש.

המודוס־ויוונדי שנמצא בין הלא־מושל הישראלי ובין מערכת־השילטון המקומית יכול להימשך כל עוד יש בבירות ממשלה פלאנגיסטית. אך כאשר תקום שם ממשלה פרו־סורית, המצב עלול להשתנות כליל. בעלי־התפקידים המקומיים עשויים לקבל הוראה שלא לשתף עוד פעולה עם הישראלים.

מילחמת־הגרילה עלולה להתגבר במידה הרת־אסונות. כבר עתה שוררת בקרב הישראלים בלבנון מודעות גבוהה מאוד לאפשרות של פיגוע בהם בכל רגע. כאשר ישלוט המוות בדרכים ובערים, יהפוך הלא־מימשל ה„נאור" וה„ליברלי" במהרה למימשל צבאי נוקשה וקשוח לכל דבר — כפי שקרה בגדה המערבית.

ובעיקר: ההתפתחות הפנימית.

סיפור הגדה המערבית מלמד שהתיאבון גובר עם האוכל. אחרי שנה־שנתיים של התרגלות, החלה ההתנחלות הבלתי־חוקית והחוקית. תפסו שיש בגדה משאבי־טבע, שניתן לנצלם. שיש קרקע, מים, והכוח להפקיעם.

כל זה אמור לקרות בגדה הצפונית, כאשר תתרגל ישראל לעובדה ולרעיון של נוכחות־קבע שם. יש שם מים בשפע, שאפשר להעבירם ארצה. יש פסוקים בתנ"ך הקובעים שזוהי נחלת־אבותינו. היא לא נתפסה, משום־מה, לפני 3000 וכמה שנים. אפשר להגשים את צו־האלוהים באיחור־מה. יש מקומות נחמדים מאוד, שאפשר להתנחל בהם — תחילה לצורכי ביטחון, כדי להבטיח את הדרכים והצמתים, ואחר־כך — — —

הלבנון הדרומית אינה הגדה הצפונית. בוודאי שלא. בהחלט לא. עדיין לא.

היא תהיה כזאת במהרה.

דו תשקיף

בורג — שוב מועמד?

אין שום סיכוי לעריכת בחירות קרובות, עוד השנה, כפי שמאיימת אגודת־ישראל.

אם יתברר למפ"ל, לתמ"י ולכמה מהח"כים הליברליים כי אין סיכוי להקים ממשלה בראשות הליכוד, הם יתמכו בהקמת ממשלה שבסיסה יעמוד המערך. במיפלגות אלה יש חשש כבד מבחירות מוקדמות.

אם תתגשם אפשרות זאת, תועלה שוב מועמדותו של הד"ר יוסף בורג כראש־הממשלה.

מודעי — שר־האוצר

בקרב שרי־חרות התגבשה ההצעה להביא לשינויים הבאים בממשלה: יצחק מודעי יהיה שר־אוצר במקום יורם ארידור, ואילו ארידור יתמנה כשר־החוץ במקום יצחק שמיר. יתכן שהשינויים לא ייערכו מייד עם הרכבת ממשלת שמיר — אם תורכב — אלא כעבור זמן מה. עד אז ישמור שמיר גם על תיק־החוץ.

מטרת יחמה זו היא לצמצם, ככל האפשר, את השינויים בממשלה, כדי למנוע כל אפשרות ששר־הביטחון לשעבר, אריאל שרון, יוכה בתיק.

התהדקו קשרי

שרון־רפול

שר־הביטחון לשעבר, אריאל שרון, והרמטכ"ל לשעבר, רפאל איתן, מתגברים על מישקעי העבר, ומהדקים את הקשר הפוליטי ביניהם.

מצב חדש זה מעורר חששות כבדים בתנועת־החרות.

כעס על ח"כי המושבים

במיפלגת־העבודה יש כעס על שיתוף־הפעולה בין הח"כים מתנועת־המושבים ובין הח"כים מהליכוד, שנאבקו יחד להקמת ממשלת־אחדות.

הח"כים המייצגים את תנועת־המושבים — יחזקאל זבאי, אריק נחמקין ומנחם הכהן — מסבירים כי יזמתם נועדה לבלום את התחזקותו של הרמטכ"ל לשעבר, רפאל איתן, הרוכש לו השפעה גוברת במושבים הזוטיקים.

שעה פוליטית טובה

השבוע יתארח הרמטכ"ל לשעבר, רב־אלוף (מיל') רפאל איתן, בתוכנית־הטלוויזיה „שעה טובה".

ככל הנראה יתארח בתוכנית זאת בעוד שבועיים עזר וייצמן, ויתכן שיוזיע במיסגרת זאת על החלטתו להקים מיפלגה חדשה.

שני האישים העדיפו הופעה ב„שעה טובה" על־פני הופעה בתוכנית „מוקד", בגלל אחוז הצפיה הגבוה יותר.

קרע בין רבין והתק"ם

כמה מראשי התנועה הקיבוצית המאוחדת, שתמכו ביצחק רבין בהתמודדות במיפלגת־העבודה, כועסים עליו בגלל תמיכתו בהקמת ממשלת־אחדות־לאומית.

התק"ם מתנגדת בתוקף להקמת ממשלה כזאת, וראשי התק"ם — להוציא כמה מאנשי אחדות־העבודה לשעבר — מאוחדים עתה בתמיכתם במועמדותו של יצחק נבון לראשות מיפלגת־העבודה.

מה מפריע להחזרת השבויים?

שמואל תמיר, שמונה על־ידי הממשלה לטפל בעניין השבויים, לא גילה את המיכשול העיקרי המונע את החלפתם של שבויים: סירובה של ממשלת־ישראל לנהל משא־ומתן על החלפת ששת השבויים, המוחזקים בידי פת"ח, מבלי לכלול את שני השבויים המוחזקים בידי אחמד ג'בריל.

מכיוון שג'בריל שייך לחזית־הסירוב הפרו־סורית, אויבה של יאסר ערפאת והנהגת פת"ח, אין כרגע אפשרות של משא־ומתן משותף על כל שמונת השבויים.

הנהגת פת"ח הודיעה לישראל מזמן שהיא מוכנה להחזיר את השבויים שבידיה תמורת שיחרור עצירי אל־אנצאר, שיחרור מיספר אנשי־אש"ף הכלואים בישראל והחזרת כל הספרים והמיסמכים שנלקחו על־ידי צה"ל ממכון־המחקר הפלסטיני במערב־ביירות.

האוצר — מקור הקשיים?

נראה שהפירסומים על הקשיים של בנקים ישראליים בהשגת אשראי בחו"ל נובע מעימות בין מישרד־האוצר ובנק ישראל. הרקע הוא ההמתנה לשינוי המדיניות הכלכלית של יורם ארידור.

למעשה, לא חל כל שינוי ביחס שבו זוכים הבנקים הישראליים בחו"ל.

שרון יחנוך אנדרטה בגדה

השר ללא תיק אריאל שרון יחנוך אנדרטה לזכר הישראלים שנהרגו בגדה המערבית. האנדרטה תוקם לצד כביש חוצה־שומרון. עתה מחפשים היזמים מבצע לביצוע.

גוראל מתפאר בחריגות־בנייה

בחוברת מהודרת, שעלתה למשלם־המיסים החיפאי שני מיליון שקל, מתפאר ראש־העיריה אריה גוראל, בפרוייקט סטלה מאריס שבנה הקבלן זכריה דרוקר.

בפרוייקט זה נעשו חריגות־בנייה חמורות במיליוני שקלים. רק אחרי שהמרשה נחשפה, הגישה העירייה כתב־אישום נגד הקבלן.

גיבשטיין יפסיד בראשון

סקר סודי, שערך המערך בראשון־לציון, מגלה שבבר בסיבוב הראשון ישיג מועמד המערך, מאיר ניצן, יותר מ־40 אחוז מקולות הבוחרים.

הידידה בתמיכה בראש־העיר הנוכחי, חנניה גיבשטיין, נובעת בין השאר מכך שתמיכת אנשי הימין בעיר מתחלקת בין כמה מועמדים.

הלפרן בבאר־שבע

עדי הלפרן ינהל את מערכת־הבחירות של הליכוד בבאר־שבע.

הלפרן הודח לפני חודשיים מתפקיד דומה בתל־אביב, אחרי התבטאות גזענית שלו בראיון עיתונאי.

שטח־אש לגרופר ולדודאי

אבי דודאי, עוזרו־לשעבר של אריאל שרון, ויצחן גרופר, בנו של שר־התקלאות המיועד, פסח גרופר, קיבלו מהמועצה המקומית בנימינה שטח־אש של צה"ל לצורכי־מירעה.

גרופר הוא הקלאי, ואילו לדודאי יש חלקה במושב בת־שלמה.

שוב חסיון עורכי־הדין

סניגוריו של עורך־הדין שימעון חרמון, הנאשם ברצח, עומדים להגיש עתירה לבג"ץ. הם טוענים כי כאשר ביקר אחיו של שימעון, מאיר, שגם הוא עורך־דין, בתחנת־המישטרה בה עצור אחיו, צותתה המישטרה לשיחתם והקליטה אותה.

מכיוון שלמאיר יש יפור־כוח מאחיו, שניתן לפני חודשיים, רואים עורכי־הדין בהקלטה סגיעה בחסיון שבין עורך־דין ללקוח.

„האווירה בצה"ל טוהרה"

בכינוס של קציני־מילואים הביע קצין בכיר בצה"ל דיעה כי „האווירה בצה"ל טוהרה". הקצין הבכיר אמר, כי בשנה האחרונה לכהונתו של רפאל איתן שוררה בצה"ל אווירה של הסקרות בתוזמים רבים. ורב־אלוף משה לוי שם לה קץ.

ישורון כותב זיכרונותיו

ישראל ישורון, עד־המדינה במישפטם של שמעיה ושרה אנג'ל חיים שושן, התחיל לכתוב ספר. הוא עומד לגולל שם את מסכת הידרדרותו לעולם הפשע.

ישורון הוא בן של רב, אשר הסך לאחד מסותרי־הסמים הגדולים באיזור המרכז. כך הסתבך גם בפרשת רצח מישל נחמיאס ושולמית שלי, שבה הסך עד־מדינה.

חקירה באוניברסיטת תל־אביב

באוניברסיטת תל־אביב נערכת עתה בדיקה בקשר לנסיעת קבוצה של מרצים מן האוניברסיטה לכינוס „מדעי" של כנסיית האיחוד, מיסודו של הכומר הקוריאי מון.

הכינוס נערך לפני כמה שבועות בעיר קרתגינה שבמדינת קולומביה, והמרצים מתל־אביב נסעו ונהנו מאירוח־חינם, בניגוד להוראה מפורשת של רשויות האוניברסיטה.

יונים לגילוי יהלומים

הפרופסור רזברט לובוב מאוניברסיטת תל־אביב מאמן למען חברות־המיכרות של דרום־אפריקה יונים, המתמחות בגילוי יהלומים בפסולת.

לובוב הוא מומחה לאילוף חיות לשימוש הארם. אילוף היונים ישמש למניעת גניבת יהלומים מן המיכרות.

מיבצע סודי של „ידיעות אחרונות"

הצהרון „ידיעות אחרונות" נערך למיבצע שפרטיו נשמרים בסוד, נגד עיתון הערב החדש שיוציאו בעלי „הארץ".

על המיבצע, שניתן לו שם קוד, אחראים כמה מבעלי המניות בידיעות אחרונות.

בין השאר, יוציא ידיעות אחרונות מהדורה מאוחרת של הצהרון, במקביל לשעת ההופעה של העיתון החדש.

דמי שקילה — פי עשרה

במישקלים המוצבים במקומות שונים בתל־אביב, המשמשים לשקילת אדם, הועלו המחירים לאחרונה בבת אחת פי עשרה.

מחיר השקילה היה שקל אחד, ועתה הוא עשרה שקלים.

המישקלים מוצבים על־פי רישיון הניתן על־ידי עיריית תל־אביב. במישקלים המוצבים במוסדות קופת־החולים ההסתדרותית לא הועלו המחירים.

במדינה

(המשך מעמוד 6)

ויש להם 11% בפרלמנט — יצוגה בפרלמנט מקביל פחות או יותר לכוחה האמיתי. קול אורתודוכסי שווה כמחצית קולו של מארוני.

● **הדרוזים** מונים 300 אלף נפש. באחוזים: 7.5% באוכלוסיה, 6% בפרלמנט.

● **הארמנים**. המונים גם הם 250 אלף נפש ו־6% באוכלוסיה, מחזיקים רק ב־5% של המושבים בפרלמנט.

● **הנוצרים הרוטסטנטיים** ושאר המיעוטים הקטנים מונים 100 אלף נפש, שהם 2.5% באוכלוסיה ו־2 אחוז בפרלמנט.

משמע: מוצאו של אדם קובע, עם לידתו, את מישקלו האזרחי, את סיכוייו בחיים. את יכולתו להתקדם במינהל ובצבא, את יכולתו להשתמש בכוח פוליטי לשם השגת רווחה ויחס הוגן. אזרח שיעי שווה כשליש מאזרח מארוני.

כל התותחים. מישטר זה התמוטט במילחמת־האזרחים. האמונה שאינו ממשיך בדרך אביו הגדול, כמאל ג'ונבלט שביקש למלא תפקיד מרכזי באירגונה מחדש של לבנון כולה. ג'ונבלט־הבן דואג לדרוזים בלבד, והוא מוכן לקיים את שילטון־הבית וכוח־ההגנה של הדרוזים תוך ברית גלוייה עם סוריה וברית סמויה עם ישראל.

מיסמך של איוולת. נראה כי בשבועיים האחרונים הכירו גם האמריקאים בעובדה שסוריה היא הכוח היציב והאמין היחידי בלבנון. הם אותתו לדמשק שהם מוכנים להכיר בעמדת־הבכורה של סוריה בארץ־הארזים, תמורת־הסדר סורי־אמריקאי כלשהו.

המחיר שנקבע ברמשק: ביטולו של אמר שהוא מוכן לקיים את המדינה הלבנונית, אם יקבלו בה הדרוזים נתח השווה לכוחם. אם לא, הוא מעדיף את פירוק לבנון ואת צירופה לסוריה.

הנשיא המארוני, אמין אל־ג'מייל, בנו של מייסד הפלאנגות, איבד תוך זמן קצר את כל האשראי שניתן לו. ברור כי אינו רוצה ואינו מסוגל להקים מישטר, שכל העדות שותפות לו. הוא מקיים מישטר מארוני־פלנגיסטי, וכל התותחים של ארצות־הברית וישראל אינם מסוגלים לקיימו.

ברית גלוייה וסמוייה. השבוע הכריז ג'ונבלט על שילטון מקומי באיזור השוף. זה יכול להיות צעד ראשון לקראת חלוקתה הסופית של לבנון.

באותה שעה הידק ג'ונבלט את בריתו עם הסורים עוד יותר, כאשר תבע מכוחותיו של יאסר ערפאת לצאת תוך שבוע מאיזור השוף. הוא לא השמיע תביעה דומה כלפי ה"מורדים" בפת"ח ושאר הסוכנים הסוריים באש"ף.

כל התנהגותו של ג'ונבלט העידה הנאיבית של אריאל שרון ומרעיו, כאילו ניתן להשליט בלבנון דיקטטורה של אחת הסיעות בעדה המארונית — הפלאנגות — התמוטטה גם היא. חוץ מן המארונים, שהם בעלי־ההנאה היחידים במישטר הקיים, אין איש בלבנון מעוניין בקיומה של מדינה לבנונית, שזה פרצופה.

השבוע ביטא ואליד ג'ונבלט, מנהיג הדרוזים, את הדברים בשפה בוטה. הוא

אסיר אבו־חצירא מגיע למיתקן המישטרה
בקומה זקופה, לכלא

סא"ל חשוד בגביית כספים שלא כדין

אנשי מצ"ח (מישטרה צבאית חוקרת) כבר טיפלו בהרבה פרשיות מדהימות, אך תיק־חקירה דומה לזה, שבו מעורב קצין בכיר כזה לא טופל, כך נדמה, מעולם.

סיפור המעשה הוא מזעזע, ומטיל כתם חמור.

הקצין, סגן־אלוף בצבא הקבע, נחקר עתה.

בשלב מסויים התעורר אחד החיילים. לא ידוע אם המניע שלו היה מוסרי או נקמני, אך המידע שהוא העביר לחוקרי המישטרה הצבאית היה מפורט ומדוייק.

אנשי מצ"ח נכנסו מייד לפעולה. בשלבי החקירה הראשונים הם גילו רשת־הברחות מתוחכמת מלבנון לישראל. מפקד אחד ממעברי הגבול נחשד ששיתף פעולה עם קציני צבא וקבוצת מבריחים מאורגנת, כדי להעלים עין כשהם עוברים במחסום.

הקצין נעצר אחרי פעולת מעקב קצרה. חיילי יחידתו נחקרו אף הם. שיתוף־הפעולה עם החוקרים המנוסים היה כבר בתחילת המעצרים.

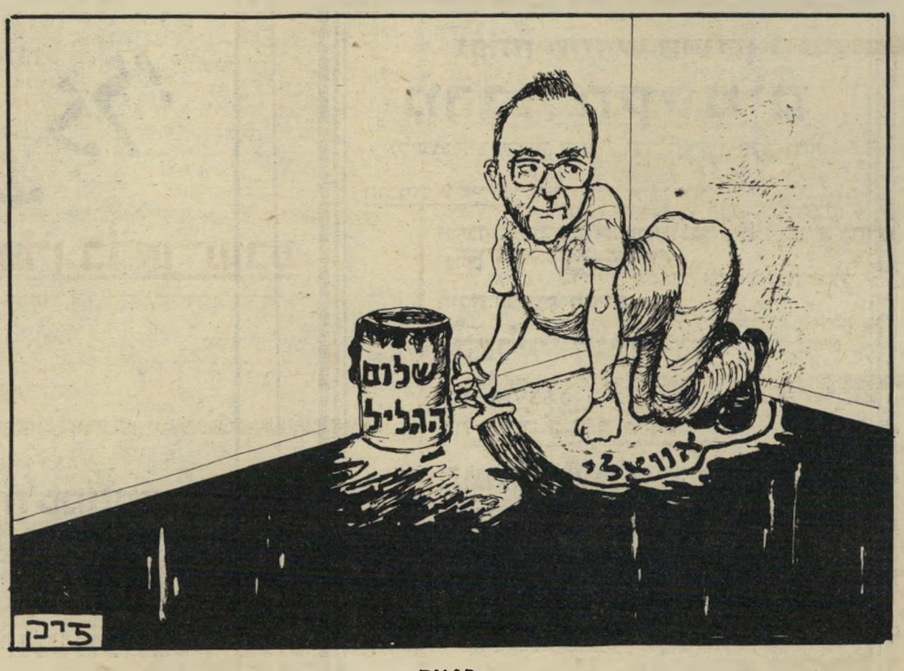
גורם צה"לי המקורב לחקירה, הודה באוזני העולם הזה, שהסגן־אלוף נמצא עתה במעצר ונחקר על כך. שכספים שהגיעו אליו עקב תפקידו — מצאו את דרכם לכיסו.

בתוך זמן קצר, לכשתושלם החקירה, יועמד קרוב לוודאי הקצין לדין. עדיין לא ברור אם הוא יהיה הנאשם היחידי בפרשה, ואם מישפטו יתנהל בדלתיים פתוחות או סגורות.

המיקרה, שפרטיו הגיעו לידיעת הקצינים הבכירים ביותר בצה"ל, חייב להדליק אור אדום. גם אם מערכת החקירה הצבאית פעלה באופן הראוי לשבח.

אנשי צבא ותיקים אינם זוכרים מיקרה דומה של שימוש לרעה בכמדי צה"ל למטרה דומה.

בן־ציון ציטרין ■

בפינה

הכנסת

היום הראשון

השר־לשעבר הגיע למיתקן המישטרתי במכוניתו הפרטית, עם נהגו האישי, וכמעט גרם לתאונה קטלנית.

קצין בדרגת פקד עמד בשער הכניסה לבסיס המישטרתי בכית־דגן וחיכה מן השעה 7 וחצי בוקר. הוא בא במיוחד למקום, כדי לקבל את פניו של השר־לשעבר אהרון אבו־חצירא.

איש לא הודיע לו כי השר־לשעבר צריך להתייצב קודם במישטרת תל־אביב, כדי לחתום על טפסים ולקבל הסברים על הנוהלים לגבי אסיר העובד בעבודות־חוץ.

גם נציגי כלי־התיקשורת שנכחו במקום לא ידעו כי אבו־חצירא יאחר, וחרושת השמועות סביב איחורו היתה גדולה ומלאת דמיון.

השער היה סגור. בסביבות 9 בבוקר באו למקום בני משפחתו של אבו־חצירא מן העיר רמלה הסמוכה. הם סיפרו כי כל המישפחה התכנסה בשבת, ביחד עם קרובים וידידים רבים, בבית אמו של אבו־חצירא. כולם ישבו, אכלו, שתו ושרו, עד כי שכחו בעצמם לאן הולך בן־מישפחתם.

הם אמרו כי אבו־חצירא הולך לרצות את עונשו בקומה זקופה, מכיוון שהוא יודע שהוא חף־מפשע, ולכן אין לו במה להתבייש ומה להסתיר.

בעיצומם של הסיפורים בשעה 9 וחצי בבוקר, נראתה מכוניתו של השר־לשעבר מתקרבת במהירות לכיוון המיתקן המישטרתי. בני־מישפחתו נופפו לעברו והוא חייך אליהם, אבל לא עצר את מכוניתו.

הקצין שבשער המחנה הזדקף והתכוונן לקבל את פניו של האסיר המפורסם. המכונית התקדמה במהירות לעבר השער, אבל השער היה סגור. לא היתה להם ברירה אלא לעצור לפני המחסום. הפקד אמור היה ללוות את אבו־חצירא ברגל לכיוון מקום עבודתו בתוך הבסיס, אך אבו־חצירא לא ירד ממכוניתו.

אחרי דין ודברים קצר נפתח מחסום־הברזל והוא הורשה, באופן יוצא מן הכלל, להכנס עם מכוניתו הפרטית לתוך המיתקן. נהגו לא התחשב בצלמים ובעיתונאים הרבים שעטו על מכוניתו של חבר־הכנסת, וכמעט שדרס אותם. הוא פגע בצלם יוסי רוט ובכתב ירון זכאי.

השר־לשעבר נכנס פנימה והתחיל את יום עבודתו הראשון. הנהג, כשיצא החוצה ונשאל למעשהו המוזר, טען כי ההוראה שקיבל היתה לנסוע קדימה — וזה מה שעשה.

הכתבים הנרגזים שאלו אותו: אילו מעבידו ביקש אותו לדרוס מישהו — גם אז לא היה מהסס?

תשובתו הלאקונית: „כן".

השתלת ריסים
ע"י מומחית
"אורלי"
ת"א, המלך ג'ורג' 89
טלפונים:
284919
295318
השתלת ציפורניים

"להראות כמוני
זה לא בהכרח
מאלוהים"...

להשיג עתה בחנויות
הספרים:

"גופי
ואני"

ספרה של
ויקטוריה
פרינסיפל
(פאמלה יואינג מסדרת
"דאלאס")

ובו היא מספרת על עיצוב
הגוף, על דיאטות ועל... שיפור
חיי המין
בלווית כ־120 תמונות של
ויקטוריה פרינסיפל
(בתרגום עברי)

בהוצאת "מטר" טלפונים: 612948 — 622703

בעיות
ולבטים
בחיי המין

מאת
ד"ר מרדכי זידמן
הוצאת רשפים

חוות
הבריאות
לחידוש
הנעורים -
במלון עדן
נהריה

בהנהלת
מיקי שוורץ

חבילות חופשות יפה!

★ דיאטנית מבאד ויזה בגרמניה.
★ קוסמטיקה, מסג'ים, התעמלות איירובית.
★ בידור, טיולי אופניים, בריכת שחיה מחוממת, סרטים.

אשכרה

מחירים נעים מאוד

חוות הבריאות במלון עדן נהריה.
מחזור ראשון 30.10.83
לפרטים והרשמה טלפון 04-923246-7
מ־8 בבוקר עד 4 אחה"צ.

תן
טרמפ
לחייל

מינוי נכבד,
נשלחה אליך הודעת חידוש —
אנא שלם בזמן.
הודעה נוספת לא תישלח
מחלקת המנויים

סטודיו B ארלוזורוב 82, ת"א 237026
בהנהלת אבי פאנק

★ כושר גופני וחיזוק שרירים
★ שמירה על גיזרה
★ יציבה נכונה
★ גמישות

יש לנו מה להציע לך!

בסטודיו B — אולמות ממוזגים
מורים מוסמכים
ג'אז, אירובי, מתיחות
יוגה, סטפס, התעמלות

נפתח מחדש מועדון
מרבד הקסמים
(לשעבר בשרתון הישן) רח' הירקון 277 ת"א

תוכנית עשירה:
ימים ב', ג', ד' — פיאנו בר
ימים ה', ו' ומוצאי־שבת —
ריקודים עם להקת
"הצליל הגבוה"

החל מה־5.10.83 בכל יום ב' ומוצאי־שבת
תה מנחה בשעה 17.00

תצוגת אופנה מרהיבה
להקת השגרירים
של יעקב אליעזורוב

טלפון: 03-445111

ענת סרגוסטי חזרה השבוע לציידון ומספרת על המתרחש בעיר ובדרך אליה

יסמאעיל חג'אני (17) היה מאושר. הוא עמד בשדרה הפתוח, רובה־ציד בידו, וחיפש ציפורים.

איסמאעיל ברח יומיים לפני־כן מביתו שבביירות, ובא לנוח בבית דודו, ממערב לנבטיה. הוא ידע שהדרום שקט והחליט להיות אצל בני־משפחתו עד שיירגעו הקרבות בביירות והסביבה. באותו יום יצא לצוד ציפורים ליד הבית.

כמה עשרות מטרים מגו התנופף דגל־ישראל מעל למוצב של צה"ל. החיילים השקיפו לעברו במישקפת־שדה, אבל זה לא הפריע לו, הוא חיפש ציפורים.

השדה החרוש, במקומות שבהם פגעו הקליעים.

איסמאעיל שמט את הרובה מידו, כרע על ברכיו, הרים את ידיו באוויר לאות כניעה והחל צורח וצווח. מהבית הסמוך יצאו לשמע היריות חמש נשים, כשגם הן צורחות וצווחות.

איסמאעיל פשט את החולצה שלו והתחיל לרוץ לעבר הכביש, כשהוא מנופף בידיו וצורח בהיסטריה של פחד־מוות.

מה שקרה לאיסמאעיל חג'אני סימל את מה שקורה בתקופה זו בדרום־לבנון.

שלוש משאיות עמוסות חיילים נסעו על הכביש הצר, המוביל מצידון לנבטיה. החיילים היו ישובים בכלי־הרכב בחגור מלא, עטופים בשכפ"צים, קובעי־פלדה מרושתים לראשיהם ונשק דרוך בידיהם. כשהאצבע על ההדק.

חייל באחת המשאיות האלה ראה או שמע את איסמאעיל היורה, ובאופן אוטומאטי התחיל לירות לעברו. כל חבריו לרכב הצטרפו לירי. הם לא חשבו הרבה ולא ניסו לברר את העניין.

הם פשוט התחילו לירות בצו מטורפת וחסרת־כיוון תוך כדי נסי

תוך שניות נעצרו המשאיות, וב שאיסמאעיל בשדה הפתוח שומט הרובה מידיו ומתחיל לצרוח בפ

סתם יום של חופ

אצבע על ההדק

משאיות עמוסות חיילים. הנוסעים דרומה לכיוון ישראל. החיילים יושבים בתוך המשאיות בחגור מלא, שכפ"צים, קובעי־פלדה מרושתים והנשק האישי ביד כשהאצבע על ההז מוכנים לכל מיקרה. ברגע ששמעו יריה מרוב הציד, התחילו כל החיילים לירות מתוך המשאי הנוסעות, לעבר הבחור שניסה לצוד ציפור

למות בגלל ציפור? איסמאעיל חג'אני (במרכז התמונה עם רובה בידו), צעיר לבנוני בן 17 מביירות, בא להתארח אצל קרובים בדרום־לבנון. הוא יצא בצהריים לצוד ציפורים, וכשירה יריה בודדת באוויר, ניתך עליו מטח של כדורים ממשאיות החיילים (למעלה), שעברו בכביש הסמוך. חג'אני ניצ בנס, אחרי שהרים את ידיו לאות כניעה, פשט את חולצתו ונופף בה באוויר. סביבו עומדי בני־משפחתו, שרצו אליו בבהלה, אחרי ששמעו היריות. חג'אני מחזיק בידו את ה רובר

מאחרי גדר־התיל של בניין המימשל בצידון ממתינים נשים וילדים מתוך תיקווה שיקיריהם ישוחררו —

(המשך מעמוד 11)

מוות, נשפכו החיילים המבוהלים מן הרכבים, שכבו וכרעו לידם והמשיכו לירות לעבר השדה ולעבר איסמאעיל המבוהל.

כשראו אותו מניף את ידיו לאות־כניעה, וכשהבחינו שהוא לבדו ושאינו חולייית־פיגוע עויינת, עלו החיילים שוב למשאיות והמשיכו בנסיעתם ררומה. איש מהם לא טרח לגשת לשדה ולברר אם יש פצועים, אם יש מי שזקוק לעזרה. הם הודו פשוט לאלוהים שהאירוע הסתיים בשלום.

מבחינתם, ומיהרו להסתלק מהמקום במהירות גדולה

בינתיים הגיעו הנשים אל איסמאעיל סובבוהו בבכי היסטרי. אחותו לקחת את הרובה, בעטה בו והשליכה אותו למרחק על הארץ.

חייו של איסמאעיל ניצלו בנס, לגמרי במיקרה. החיים שם, בלבנון, הם דבר זול מאוד. בכל רגע יכול לקרות משהו, למישהו, לאזרח או לחייל צה"ל.

אנחנו נסענו בשיירה אחרי משאיות החיילים. חזרנו מצידון. כששמעתי את היריות, הזדרזתי ללבוש את השכפ"ץ, שאותו מסר לי דובר־צה"ל במטולה, ושהיה מונח במשך כל הנסיעה על המושב לידי, ללא שימוש.

דגל פלסטיני במימשל

ך צאנו ממטולה בבוקר, בשיירה של שלוש מכוניות. תקנה צה"לית אומרת שמותר למכוניות (צבאיות ואזרחיות ישראליות) לנוע בכבישי לבנון רק בשיירות, כשהמינימום הוא שתי מכונות.

כל אחד מאיתנו קיבל שכפ"ץ, והתכוונו לצאת לדרך, אבל אז הסתבר שזה לא כל־כך פשוט. פיתאום התעוררה בעיית הקנים. וב־קנים" הכוונה קני־רובים, כלומר: מיספר כלי־הנשק המצויים בשיירה. איתנו ברכב היו שני קנים, צמודים לשני חיילים מלווים, הלבושים בשכפ"צים עבים ובבדים, והעמוסים בסנדוויצים ובקבוקי־משקה.

יצאנו לדרך. התחנה הראשונה היתה מרג־עיון, לפגישה עם מפקד

אל החופש! קבוצת העצירים המשוחררים צועדת בשורה עורפית (מימין), בבגדי־עבודה חומים. ברקע בניין המימשל הצבאי בצידון. משמאל: נשים וילדים, שבאו לקבל את פניהם של בני משפחותיהם. ברגע שזיהו אותם התחילו לנופף בידיהם בשימחה.

גיזרת צידון של יחידת הקישור ללבנון. זהו התואר הרישמי של סא"ל סמי מוצפי, שהוא למעשה מושל צבאי של צידון (ראה הנדון). האיש יושב במיתקן המשמש גם כמיפקדה של כוחות סעד חדאד.

מוצפי הכניס אותנו לחדר מרווח. על קיר אחד היתה תלויה מפת־תבליט גדולה של לבנון. על הקיר שמאחוריו היתה מפה צה"לית מפורטת של הקו החדש בלבנון, עם סימונים ושמות־קוד. על השולחן הגדול היה מונח שלט־מתכת ציבעוני של אש"ף, שנלקח כנראה מאחד המישרדים בצידון, ומתחת לזה היה מקופל יפה רגל פלסטיני גדול.

סא"ל מוצפי ישב בראש השולחן ואנחנו סביבו. תוך דקות ספורות נכנסה חיילת צעירה כשבידה מגש גדול של סיפלי־תה. באיזור זה, הבטוח, יכול צה"ל להחזיק גם חיילות שיגישו קפה למפקדים. בצפון, בצידון, אין מחזיקים חיילות. זה מסוכן מדי.

משם המשכנו לכיוון צידון, בשיירה של שלוש מכוניות, עם שישה קנים ושני מכשירי־קשר, ג'פרי היה קצין־הליווי שלנו. הוא ישב במושב הקידמי של המכונית, ובדרך כל הזמן שנהיה בקשר עין עם שתי המכוניות האחרות, ברגע שחצינו את הליטאני נכנס ג'פ למצב של עירנות מוגברת ומתח. הוא החזיק את הרובה שלו חזק בין הרגליים, כשהאצבע כימעט על ההדק. הוא ביקש לפתוח את כל החלונות במכונית והמעיט בדיבורים.

השיא היה כשהיינו צריכים לעבור את נבטיה. אז הוא נכנס לדריכות אמיתית. הכביש הראשי לצידון עובר במרכז העיר ובשוק. לא פעם נתקלו שם כלי־רכב של צה"ל במיטעני־צד, וג'פ היה מודאג.

נבטיה, עיר שיעית מכוערת למדי, בנוייה בטון אפור עם מעט עצים ויריק, המתה אנשים. השוק היה מוצף בסחורות, חלקן בוודאי ישראליות. התנועה ברחוב הראשי היתה גדולה, וג'פ בחן כל זוג עיניים שהופנו לעברנו. הוא נשם לרווחה כשיצאנו סוף־סוף מהעיר לכיוון מערב.

הד של ריקנות

הגענו לצידון ושם לקחו אותו קודם כל לבניין המימשל הצבאי, בניין המוקף כולו גדרות תייל ושהכניסה אליו אפשרית מכיוון אחד בלבד, דרך בודקה של ש.ג. ומחסום־ברזל.

חצר־הבניין היתה ריקה מרכבים. חיילים כימעט ולא נראו מסתובבים בשטח. נזכרתי בביקור שלי במקום זה לפני שנה. אז המה המקום אנשים. חיילים מכל החילות, כמעט, הסתובבו בחצר הגדולה. ג'יפים צבאיים וקומנדקרים נכנסו ויצאו מבעד לשער. פועלים "מקומיים" עסקו בנקיון והובילו את הזבל. תושבים אזרחיים של צידון נכנסו ויצאו מן הבניין. המקום נראה אז שוקק חיים.

נראה שצה"ל מחזיק שם כיום מינימום אנשים, המינימום הדרוש כדי לתפעל את המיתקן. כל השאר עברו דרומה, למיפקדה הראשית במרג'־עיון.

בפתח הכניסה לבניין ישנו שלט גדול: דובר צה"ל. אנחנו הובלנו פנימה אל קצין דובר־צה"ל שבמקום, דרך מיסדרונות ארוכים וריקים.

שם, באחד החדרים, התחיל בירור יסודי מה בדיוק רוצה כל אחד מהעיתונאים לעשות בצידון. אנחנו רצינו לנסוע לגשר האוולי ולמחנה הפליטים עין־אל־חילווה. האחרים רצו לדבר עם ראש־העיר של צידון ועם מנהל־הנמל.

כאן התחילו הצרות. מובן שלא ניתן לנו לנסוע לבדנו לעין־אל־חילווה. למסע כזה דרושות שתי מכוניות לפחות, וכמה קנים. הוחלט שניסע קודם כל בשיירה לראש־העיר, ואחר כך ינסה דני, קצין העיתונות, לסדר לנו רכב ליווי.

נסענו לעיריה. בניין־ענק, שהכניסה הראשית אליו סגורה. נכנסנו מהפתח האחורי. שם ישבו כמה בחורים

(המשך בעמוד 62)

— בשעה ש־38 העצירים העומדים להשתחרר מסתכלים בהם מרחוק וממתינים בסבלנות

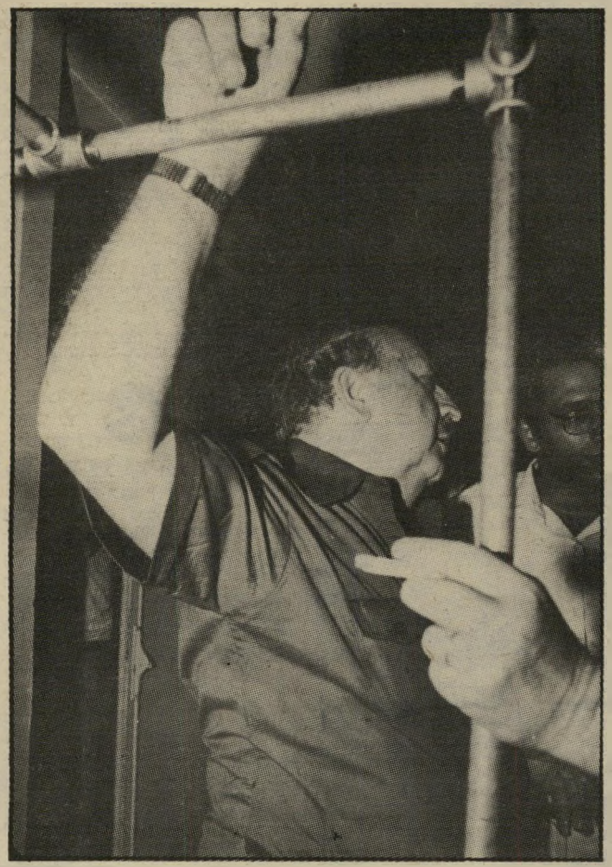

אחרי שנה ורבע בני מישפחה נרגשים (מימין). עמדו ששוחרר זה עתה. אחרי שנה ורבע, מניף את בנו הקטן באוויר. וחיכו לעצירים שיצאו. משמאל: בחור

יעקב מרידור עשה זאת שוב: הוא חתם על חוזה סודי עם חברה אמריקאית על הצפת ישראל ברובוטים. מנכ"ל מישרדו הפיקטיבי, סמי פרידריך (מימין) ועוזרו ראובן שלום (למטה, ליד מרידור) עזרו לו בעיסקה

החיבה השחורה החדשה של מרידור

חברי **ועדת־השרים** לענייני כלכלה הביטו בתדהמה גוברת והולכת ברובר. השר, יעקב מרידור, גילה את אוזנם, שמישרדו מצא את הפיתרון האמיתי והיסודי לתחלואי המשק הישראלי. בהתרגשות רבה תיאר שר־הכלכלה כיצד יוכפל ויושלש התל"ג (תוצר לאומי גולמי) בתוך פרק זמן קצר ביותר.

שלה, מנחם בגין, כאשר נפגש איתו לשיחה בארבע עיניים.

לא ברור אם זו הסיבה שבגללה הגיע בגין למסקנה שעליו להתפטר מתפקידו, אולם נראה כי מרידור לא דיבר אמת בדווחו על תוכניתו לבגין ולא לפני ועדת־השרים.

העתק החוזה, שעליו חתם השר ושהגיע לידי כתב העולם הזה, חושף, דופן והעיקר — ללא שום התחייבות לחילופי־טכנולוגיה בין האמריקאים והחברות הישראליות, כמתחייב בהסכמים מסוג זה.

יתירה מזו, החוזה שמוגדר כ„מיכתב הסכמה", יאלץ את ממשלת־ישראל לתת ערבות כספית לרוכשים, באמצעות הבנק לפיתוח התעשיה, מפני שהבנק יצוא ויבוא של אמריקה,

רחייה ביישום חלק זה של החוזה, בגלל החגים.

הפעם אסור להיכשל

כל **תעלוליו** של מרידור עד כה (ראה העולם הזה ה־17 במרץ 1982) מחווירים לעומת פרשת עבורו עבודות פרטיות, בשם סמי פרידריך (32), שכעבור זמן מונה מנכ"ל המישרד.

צוות־המוחות של מרידור יעץ לו, ראשית, לנהוג בחוכמה ולא למהר להודיע לעם על גודל התגלית. למרות שעברו רק חודשים ספורים מאז התפוצצה פרשת המצאת האנרגיה של דני ברמן, שבה היה שותף מרידור, נתנו

מושיעי המשק, אליבא דמרידור, יהיו הרובוטים.

בישיבה שהתקיימה ביום רביעי, ה־31 בחודש אוגוסט, הודיע מרידור שהוא חתם על חוזה עם חברה ענקית המייצרת רובוטים, בתנאים שישראל לא היתה משיגה לעולם, הן מבחינת התשלומים והן מבחינת חילופי הידע. והעיקר — ממשלת־ישראל לא תישא בשום נזק כספי, אם מכל סיבה שהיא, תתפוצץ העיסקה בין החברה והקונים הפוטנציאליים בישראל.

מרידור הודיע שכבר דיווח על ההתפתחות הדרמתית לראש־הממ־

פעם נוספת, את מעלליו של האיש שכבר כונה שרלטאן, אחרי פירסום חלקו ב„המצאה" קודמת שלו.

מהמיסמך המתפרסם לראשונה בעמודים אלה ושכותרתו היא „סודי ביותר", מתברר מדוע לא הראה מרידור לחברי ועדת־השרים לענייני כלכלה את החוזה.

בהסכם שנחתם עם נציג חברת הענק האמריקאית ג'נרל אלקטריק מעניקה ממשלת־ישראל, ללא כל סיבה הנראית לעין, מונופול לחברה זו, על יבוא שיטות אוטומציה בתעשיה לארץ, ללא כל תנאי תשלום יוצא־

המוצע כממכן הלוואות לעיסקות, לא יסכים לתת דולר אחד ללא ערבות ממשלתית.

אם לא די בכך, הרי חודש בדיוק אחרי נאומו המרגש של השר הקשיש, ביום השישי שעבר, ה־30 בספטמבר, כבר לא עמדה ממשלת־ישראל בהתחייבויותיה, שנבעו מחתימתה על ההסכם. ביום זה היו אמורים האמריקאים לקבל רשימה של לא פחות מעשר חברות ישראליות, שהיו אמורות לקחת חלק ברכישת הציוד. הרשימה לא הוגשה עדיין והישראלים מיהרו לטלפן לאמריקאים ולבקש

הרובוטים, שבה סיבך את ישראל, במיקרה הטוב בסקאנדל בינלאומי, במיקרה הרע בהפסדים כספיים גדולים.

כיצד נולד השיגעון?

בחורף 1982, בעוד כל המדינה עוקבת בדריכות אחרי דיוני ועדת־החקירה לעניין הטבח במחנות הפליטים בביירות, מצא מרידור זמן לטיפול בתחביב האהוב עליו — הימורים. השיגעון החדש: רובוטים.

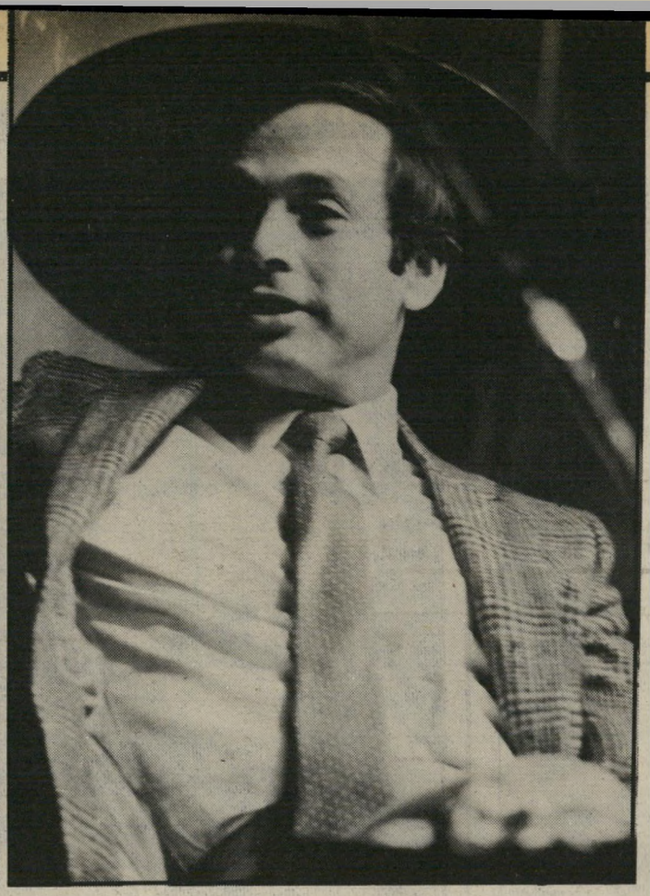
הוא חשף את סודו באוזני מקורביו, עוזרו הבכיר, ראובן שלום, יועצו הבכיר, אריה גנגר, וצעיר אחר שעשה

מקורביו של השר יד למעשה תרמית חדש. הפעם נעשתה התרמית על חשבון משלם המיסים הישראלי.

בסודיות מוחלטת ניהלו אנשי הצוות ופקידים אחרים במישרד הקטן שיחות על הרעיון הגאוני. בתחילת חודש ינואר נכנס פרידריך, יועץ כלכלי ובנו של אחד מוותיקי חרות בצרפת, לתפקידו כמנכ"ל המישרד, ותוכנית הרובוטים זכתה בטיפול מועדף.

תוך זמן קצר הוחלט שיש לצאת לשטח ולראות איך פועל הרעיון בחו"ל. הצוות הציב לעצמו שני יעדים

סקופ

— יפאן וארצות־הברית. כיאה לגודל הפרוייקט תוכנן מסע רב־משתתפים בראשותו של השר.

לגודל צערו של מרידור לא יצא העניין לפועל. ועדת־החקירה עמדה לסיים את דיוניה. המסקנות היו אמורות להתפרסם בתוך ימים אחדים. והישארתו בארץ היתה חיונית. בכל זאת, החליט מרידור, המישלחת תצא ליפאן בלעדיו, כדי שלא לאבד זמן יקר.

בראש המישלחת התייצב פרידריך, ועם חבריה נמנו גם כאלה שאינם עובדי המישרד.

במישלחת ליפאן נסע אלי קרן, שבעבר הושאל על־פי בקשת מרידור, ממקום עבודתו הקבוע כדי לפקח מקרוב על התפתחות המצאת ברמן. קרן, לדברי פרידריך, נסע כדי לקדם בריקה העלתה שסיפור זה מצוץ מן האצבע. קרן אינו קשור כלל לנושאים אלה.

לא מכבר אף התבקש קרן, על־ידי חשב מישרד ראש־הממשלה, להחזיר 216 דולר, שהוא חייב למישרד. סכום זה היה מעבר למה שאושר לקרן להוציא בסיור זה.

הסיור ביפאן התקיים בתאריכים 12 עד 23 בחודש פברואר השנה. במהלכו ביקרה המישלחת במיפעלים יפאניים, המתמחים בשטח האוטומציה והרובוטיקה.

עמוסי חוויות חזרו חברי המישלחת לארץ. בעוד שבישראל התפתחה סערה ציבורית בעיקבות פירסום מסקנות ועדת־החקרה לעניין הטבח בצברה ושאתילא, ובעיקבות רצח מפגין שלום־עכשיו, אמיל גרינצוויג, מצא השר מרידור זמן לשמוע על תוצאות הביקור במיזרח־הרחוק.

מהדברים ששמע, הסיק מרידור שבסיור הבא הוא חייב לקחת חלק בעצמו.

המישלחת החדשה היתה עוד יותר מכובדת. בראשה התייצבו השר עצמו, סמי פרידריך וראובן שלום. היעד היה ארצות־הברית.

בתחילת הקיץ בילו אנשי מישרד־הכלכלה בסיורים מרתקים במיפעלי־ענק בארצות־הברית וחזרו מלאי התפעלות לארץ. בדמיונו כבר ראה מרידור כיצד אלפי רובוטים קטנים עובדים בכל מיפעלי התעשיה הישראלית. יומם ולילה מייצרים, מייצרים ומייצרים, כשנורות הפועלות על־פי המצאת דני ברמן, מאירות את אולמות הייצור, וכך נפתרות, באופן אוטומטי, בעיות סכסוכי העבודה במיפעלים הישראליים.

עוזריו של מרידור הבהירו לו, כי הפעם אסור להיכשל לפני שהכל גמור. אסור להודיע לאומה המתיירת באינפלציה תלת־ספרית על הגואל המכני, שיפתור את כל הבעיות, אלא כאשר הכל יהיה חתום וסגור. מרידור חתם את פיו, וכך נהגו גם שאר חברי המישרד שלקחו חלק במישלחות לחו"ל.

בשלב זה, מסיבה לא ברורה יצא אריה גנגר ממעגל הפעילות ההיסטורית. הוא עזב את המישרד ואחר־כך חזר לארצות־הברית. את הקשר בינו ובין ההסכם שנחתם עם ג'נרל אלקטריק, את דרך החתימה ואת תוכן המיסמך יחקרו, מן הסתם, גופים אחרים, שיתעניינו בוודאי בפרשת הרובוטים של מרידור.

יש סיבה לסודיות

מ"סיבה לא ידועה", שאנשי מישרד־הכלכלה מסרבים להבהי־

אריה גנגר צץ שוב: הוא לקח חלק בחיכנון הפרוייקט המגוחך והשערורייתי

רה, נפל הפור על ג'נרל אלקטריק.

ב־15 וב־16 ביוני השנה התארח בארץ נציג החברה. פרידריך טוען שהוא היה המנהל הכללי שלה. מי שנפגש איתו התרשם שהוא סוכן־יועץ נוסע, אחד מני רבים של קונצרן הענק. הוא עצמו הגדיר את מעמדו כמייצג את החברה האמריקאית. האיש ישן במלון הילטון בתל־אביב ואכל ארוחות־צהריים עם הצוות הבכיר של המישרד. אחרי שני ימי־שיחות פוריים, כנראה, שב האיש לארצות־הברית, וריווח ל"שותפיו העיסקיים" על ביקורו בארץ. אגב, הוא עצמו השתמש במושג זה "שותפים עיסקיים" במיסמכים ששיגר לארץ. מה שמפריך את דיברי פרידריך שהוא איש בכיר בחברה. משימוש בניסוח זה, ברור כי הוא לכל היותר מתווך שהיה אמור לקבל אחוזים מהעיסקה.

הנציג האמריקאי שלח לארץ את הצעתו, בכתב. חמש פעמים נדרש על־ידי פרידריך לתקן את הצעתו. המיסמך שעליו חתום מרידור, ושמתפרסם בהעולם הזה, הוא הגירסה החמישית והאחרונה.

בשיחה עם כתב העולם הזה סביר פרידריך מה מייחד את החוזה. "יש תהליך אדיר שמתרחש בעולם — הליכה לאוטומציה. יש לנו אפשרות לנצל תהליך זה לטובתנו. לכן צריך להיכנס בצורה מאורגנת ובקצב חזק יותר מאחרים. אנו יכולים להפכו לנשק תחרותי. לכן חתמנו על הסכם עקרוני עם גוף כלכלי, שישתלב בפעילות האוטומציה במשק, כשפר־רוש הדבר שיתוף במחקר ובפיתוח ובמימונו, ייצור רכיבים שונים בארץ ושיווק לארצות צד שלישי. אנו צריכים אותם, כי אנו רוצים הסדרים מיוחדים במימון. מרגע שהם יודעים שהמדינה נתנה חסות, זה יעניין אותם. זה אינו מחייב את הממשלה. לא נציע למשק חברה זו, אך אנו נותנים לחברה לפעול."

מתמצית דבריו של פרידריך התברר מדוע הוא והשר שלו חששו כל־כך לחשוף את המיסמך. אין כל קשר בין מה שהם מייחסים לכתוב בו ובין מה שהם חתמו עליו.

אולי מסיבה זו, אחד הפרקים המאלפים במיסמך, הוא פרק שמירת הסודיות, שבו נאמר: "מיכתב הסכמה זה יישמר בצורה סודית ביותר ולא יוצאו הודעות לעיתונות או כל צורת פירסום אחרת לכל חלק שהוא מהסכם זה, אלא אם כן יסכימו ביניהם שני הצדדים בכתב."

במיסמך שעליו חתם מרידור נאמר: "ממשלת ישראל תיתן חסותה, תקדם ותעזור ביצירת אווירה שתאפשר יחסים ארוכי־טווח בין התעשיה הישראלית וחברת ג'נרל אלקטריק בנושא מכירת מערכות האוטומציה ומוצריה של החברה."

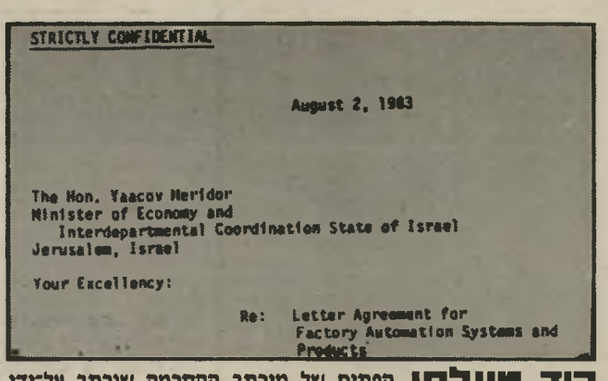
ובהמשך: "כוונת הממשלה היש־ראלית, באמצעות מישרד־הכלכלה והתיאום הבינמישרדי, היא לעודד את התעשיה הישראלית להשתתף לפי העקרונות המוצעים, והמישרד מודה במימון העיסקה מפורטים הסדרי התשלום:

עם חתימת החוזה בין המיפעל המסויים וחברת ג'נרל אלקטריק, ישולם במזומן סך של עשרה אחוז מערך הרכישה. עם קבלת הציוד ישולמו עוד עשרה אחוז. 80 האחוז הנותרים ישולמו באמצעות הלוואה מבנק יצוא יבוא של ארצות־הברית או באמצעות מוסדות מימון אחרים, כשהצד הישראלי לעיסקה הוא הבנק לפיתוח התעשיה בישראל שבו שותפים הבנקים הגדולים, התאחדות התעשיינים והממשלה.

תחת הסעיף פרוייקט המימון ישנה הערה, שממנה משתמע כי הסוכן־היועץ, שחיבר את המיסמך, מודה שישראל גורסת שהיא לא ערבה לעיסקות שייערכו בין המיפעלים בארץ והמיפעל האמריקאי. אך הבנק יצוא ויבוא האמריקאי, המחכר במיסמך ללא הרף, אינו צד בהסכם. לא ברור כלל, מדוע הוא יסכים לממן את העיסקה, ללא כל ערבות של ממשלת־ישראל, כאשר מן המפורסמות הוא שבנק זה אינו נותן אשראי לגורמים חוץ־אמריקאים ללא ערבות ממשלתית.

פרק מאלף אחר עוסק ברובוטיקה. החברה סייגה את עצמה בבירור וציינה, שהיא תהיה ספק המקבל תשלום עבור הסחורה ושהיא אינה מתחייבת לחילופי־טכנולוגיה. ג'נרל אלקטריק תהיה מוכנה שישראל תהיה קבלך מישנה, אם היא תעמוד בתחרות־ המחירים של הספקת רכיבים, שהחברה האמריקאית מזמינה אצל ספקים אחרים.

בפרק על שיתוף־פעולה עתידי גורסים האמריקאים, שזה יתאפשר רק אם ישראל תוכיח, שהיא מסוגלת לכך, כשחובת ההוכחה חלה על הישראלים ואינה כרוכה בהתחייבות אמריקאית למשל.

STRICTLY CONFIDENTIAL

August 2, 1983

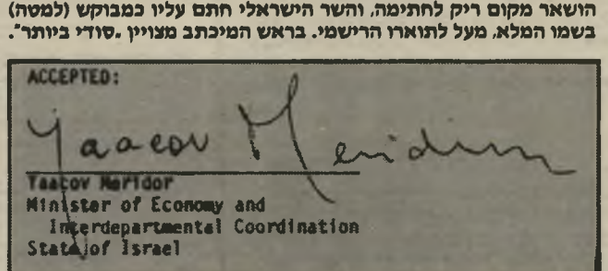
The Hon. Yaacov Meridor
Minister of Economy and
Interdepartmental Coordination State of Israel
Jerusalem, Israel

Your Excellency:

Re: Letter Agreement for
Factory Automation Systems and
Products

הוד מעלתו

הפתיח של מיכתב ההסכמה שנכתב על־ידי הסוכן־היועץ של חברת ג'נרל אלקטריק **(למעלה), כפי שנשלח לשר הכלכלה והתיאום הבינמישרדי, יעקב מרידור. הכותב פונה אל מרידור בתואר הוד מעלתך. בסוף המיכתב הושאר מקום ריק לחתימה, והשר הישראלי חתם עליו כמבוקש (למטה) בשמו המלא, מעל לתוארו הרישמי. בראש המיכתב מצויין "סודי ביותר".**

ACCEPTED:

Yaacov Meridor

Yaacov Meridor
Minister of Economy and
Interdepartmental Coordination
State of Israel

החמצת הזדמנויות

כ"תב "העולם הזה" הציג את המיסמך המדהים בפני מומחה, מהנדס־יצור במיקצועו, שמטעמי אתיקה מיקצועית ביקש לשמור על עילום שמו.

אומר המהנדס:

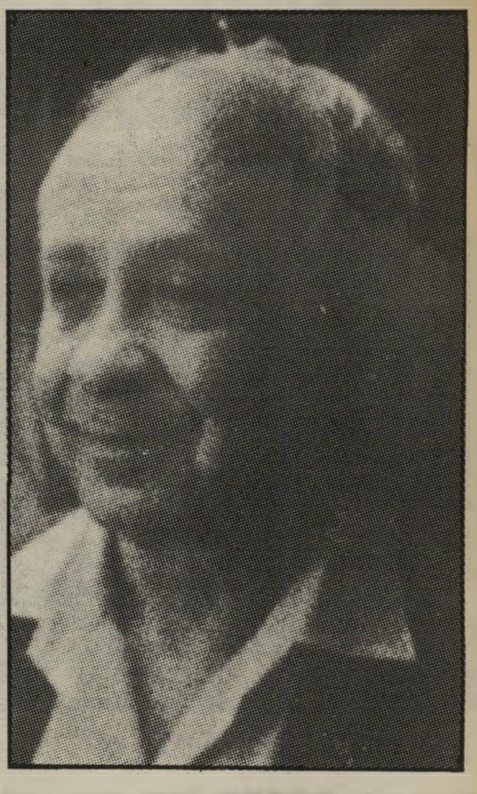
"שלבי התפתחותו של המיפעל התעשייתי הם מאוטומציה לרובוטיזציה. השלב הגבוה יותר מאפשר למכונה גם לתקן את עצמה. על־ידי מיחשוב במערכת, יכולה המכונה גם להחליט.

"יש להבהיר, כדי שלא תהיינה אי־הבנות — אין אפשרות להרכיב רובוטים על מיפעל קיים. העובד בשילוב של כוח־אדם אנושי ואוטומציה ברמה זו או אחרת. אי־אפשר שמישמרת אחר־הצהרים והלילה תהיה רובוטית ואילו זו של הבוקר תהיה של פועלים. אלה הן שתי מערכות שונות.

"לא ברור לי כלל, מדוע צריך לרכוש רובוטים מהאמריקאים. בארץ יש מיפעלים שמייצרים רובוטים ומיפעלים שמרכיבים אלמנטים רובוטיים על מכונות רגילות.

"אם כבר חותמים הסכם עם ענקים, הרי שזה צריך להיות כדי שיווצרו חילופי־טכנולוגיה, כי גם לנו יש מה לתרום בנושא. במיסמך זה ברור שהאמריקאים צריכים את ישראל רק כקונים, הרוכשים ציוד מוכן, במחירי שערי בית־החרושת.

(המשך בעמוד 62)

פינחס אילון:

„המדינה שמרנית, וקשה לשנות בה דברים!"

הבחירות למועצות המקומיות מתקרבות. עשרות מועמדים ותיקים וחדשים מתמודדים בהן. ראשי־עיריות באים והולכים, ורק פינחס איילון, ראש עיריית חולון, נשאר בתפקידו מאז 1953 – ומקווה לזכות שוב. שאלתי אותו אם לא נמאס לו לשרת 30 שנה באותו התפקיד.

כן, יש רגעים שנמאס. אבל כשאני נכנס לקצב של העשייה, אני מרגיש שדברים משתנים בכל יום — וזה מעניין.

● היום אתה בן 74. אינך רוצה לנוח?

עוד לא. אני אדם דינאמי מאוד — נכון שלא כמו שהייתי לפני 30 שנה, אבל עדיין אני מלא מרץ ועובד מהר. רבים מחבריי הצעירים מתקשים לעמוד בקצב שלי.

אני גם לא כמו ראש־עירייה מסויים, שאמר שהוא גמר את כל מה שניתן לעשות עבור העיר שלו. אני עוד לא גמרתי, אז אני ממשיך.

● אתה לא מרגיש שאתה חוסם את הדרך לצעירים?

תפקיד ראש־העירייה עומד פתוח, כל אחד יכול להתמודד, ומי שייבחר — ייבחר. האמת היא, שכבר כמה פעמים מצאתי אנשים צעירים שחשבתי אותם ראויים למלא את התפקיד של ראש עיריית חולון, אלא שרווקא האנשים האלה סרבו והלכו לתפקיד ציבורי אחר.

● תפקידו של ראש עירייה הוא לדאוג לעיר ולאזרחים. אז מדוע המיפלגות נלחמות עליו ולא האישים?

את צודקת מאוד. גם אני לא רואה את תפקידו של ראש־העירייה כתפקיד פוליטי. אבל השיטה היא עדיין שיטה מיפלגתית.

אני חושב שגם את חברי־המועצה צריך לבחור בבחירות אישיות. את בטח יודעת כמה המדינה הזאת היא שמרנית וקשה לשנות בה דברים. אבל כבר מדברים על זה.

אריק סיני:

„הדעה הפוליטית שלי תתבטא רק בקלפי!"

הרבה מאוד אמנים היו אמורים להופיע במיפגש של „יש גבול" בפארק אכזיב בשבוע שעבר. חלקם לא הגיע, למרות שבפירסומים הופיע שמם, ואני מניחה שהשם הופיע כי הם הסכימו להשתתף. אחד מהם הוא הזמר אריק סיני. שאלתי אותו האם נכון שקודם הסכים להופיע ואחר כך לא בא.

נכון.

● מדוע?

כשפנו אלי אמרו לי שאבוא להשתתף בהופעה שהסיסמה שלה היא „החזירו את החיילים הביתה", הסכמתי. גם אני רוצה שהחיילים יחזרו הביתה, ואני מוכן לנסוע לשם כך גם לאילת.

אבל אחר־כך התחלתי לשאול שאלות על תנועת יש גבול, ירדתי קצת לעומק והבנתי שעניין החיילים הביתה הוא רק חלק מהעניין. גם הנגנים שלי פיתאום הבינו את העניין והתחילו הירהורים אם לנסוע, כי הבטחנו — או לא לנסוע. ברגע האחרון אני חיזקתי את דעתם ונשארנו בבית.

● אני זוכרת שפעם הופעת באריאל במיסגרת הליכוד.

נכון, ואז פרצה שערוריה. זה לימד אותי לא להיכנס שוב לעניינים פוליטיים. אני זמר, לא פוליטיקאי.

● אני מניחה שיש לך דיעה פוליטית. לא חשוב לך לבטא אותה מדי פעם?

יש לי דיעה פוליטית ואני רוצה שהיא תהיה לציידי בתא הסגור הזה, שבו מכניסים פתקים לקלפי.

ד"ר איליין רון:

„נפסיק את "בוא הפלסמה מארצות־הברית!"

עד היום העסיקה והפחידה מחלת איידס בעיקר את ציבור ההומו־סכסואלים. השבוע פורסם כי חולה שקיבל עירוי־דם בבית־החולים לקה בתיסמונת הקשה של חסר חיסוני נרכש. האם מכאן יש להסיק כי כל אדם המקבל עירוי־דם בבית־חולים חשוף למחלות שונות, או שמא זו פעם ראשונה שזה קורה?

את השאלה הפניתי אל האפידמיולוגית, הד"ר איליין רון.

היו מיקרים שאנשים נדבקו במחלות מפני שהדם שהם קיבלו נשא מחלה, בעיקר צהבת. עד היום, כשאדם תורם דם, שואלים אותו אם חלה אי־פעם בצהבת. אם התשובה היא כן, לא מקבלים ממנו דם.

● זה נשמע מפחיד מאוד. יש אפשרות לבדוק מנות־דם לפני שנותנים אותן לחולה?

יש אפשרות לבדוק דברים מסויימים, אבל עדיין אי־אפשר לבדוק אם הדם נושא את מחלת איידס.

● אז מה עושים?

קודם כל, אני מבינה שעושים כרגע בארץ מאמצים גדולים להפסיק את יבוא הפלסמה מארצות־הברית. הבעיה שם היא שאנשים מוכרים מנות־דם עבור כסף. יש סכוי שאדם מועד למחלה או אפילו נושא אותה נזקק לכסף, ונמנע מלתת אינפורמציה על הנושא. בארץ אנשים לא מוכרים דם, וקשה להאמין שאדם ירצה לתרום דם אם יש לו ספק שהוא בריא לגמרי.

● ובכל זאת, צריך לממן על ישראל של כל תורם?

כן. אין מה לעשות בעניין הזה.

● כלומר, אי־אפשר להבטיח לי ב־100% שאם אי־פעם אזדקק לעירוי־דם, לא אדבק במחלה כלשהי או אפילו באיידס?

אנחנו מדברים על מחלה מאוד נדירה. בכל רחבי ארצות־הברית התגלו עד היום 1641 מיקרים של איידס, ושם עד היום לא נתגלה אף מיקרה שהעניין התחיל מעירוי־דם.

● ובכל זאת הסתבר כבר שלא רק הומו־סכסואלים לוקים במחלה.

לפי המחקר שנערך בארצות־הברית, הסתבר, שמתוך ה־1641 חולי איידס 71% היו הומוסכסואלים, 17% היו אנשים שנוטלים סמים דרך הווריד, 5% אנשים ממוצא האיטי, 1% חולי המופיליה ו־6% שלא ידוע מדוע לקו במחלה. כלומר, מכל מיליוני האנשים הגרים בארצות־הברית, 64 איש חלו באיידס ולא ברור מדוע.

אולי למיספר הזה יהיה אפשר להכניס איש שלקה במחלה כתוצאה מעירוי־דם, אבל אני לא הייתי חותמת על העניין בביטחון מוחלט, כי האיש שמדברים עליו קיבל את עירוי־הדם לפני ארבע שנים, ולפי דעתי קשה מאוד לברוק את זה היום ולדעת בוודאות מוחלטת שזו אומנם התוצאה.

דרור זייגרמן:

„היתה אי־הבנה בין פרס ושמיר!"

התפוצצו השיחות על ממשלת ליכוד לאומי בין שימעון פרס ויצחק שמיר. לא תהיה כנראה ממשלת ליכוד לאומי. חבר־הכנסת דרור זייגרמן, אחד משישה חברי הקואליציה שפעלו רבות עבור העניין, אמר בזמנו שהוא לא יצטרף לקואליציה, אם הליכוד לא יציע למערך להקים ממשלה משותפת. ואומנם, הליכוד פנה למערך, נערכו שיחות והעניין התפוצץ.

שאלתי את דרור זייגרמן, אם זה כל מה שהוא ביקש, ואם עכשיו הוא אכן יצטרף לקואליציה.

אמרנו שאנחנו דורשים מהמועמד של הליכוד להציע למערך להצטרף לממשלה, אמרנו שאנחנו דורשים שההצעה תהיה על בסיס קווי־יסוד מוסכמים וחדשים, וביקשנו שייעשה מאמץ כן מצד הליכוד לצרף את המערך. חלק מהדברים נעשה. השאלה הגדולה עכשיו היא, אם אמנם נעשה מאמץ כן — או שזה היה תרגיל לרצות אותנו.

● **ומי יענה לכם על השאלה הזאת?**

אנחנו נצטרך לענות לעצמנו. לשם כך אנחנו בודקים עכשיו מה בדיוק קרה שם. מה שהצלחנו לברר עד עכשיו, ששני הצדדים מוכנים לקבל את המיסמך שאנחנו הכנו, ושהחלק החשוב שבו אומר: „יכובדו ההתחייבויות לגבי הישובים הקיימים, וכל ישוב חדש יוקם רק אם יהיה רוב של שני־שליש בממשלה."

● **ובכל זאת, פרס ושמיר לא הסכימו ולא חתמו.**

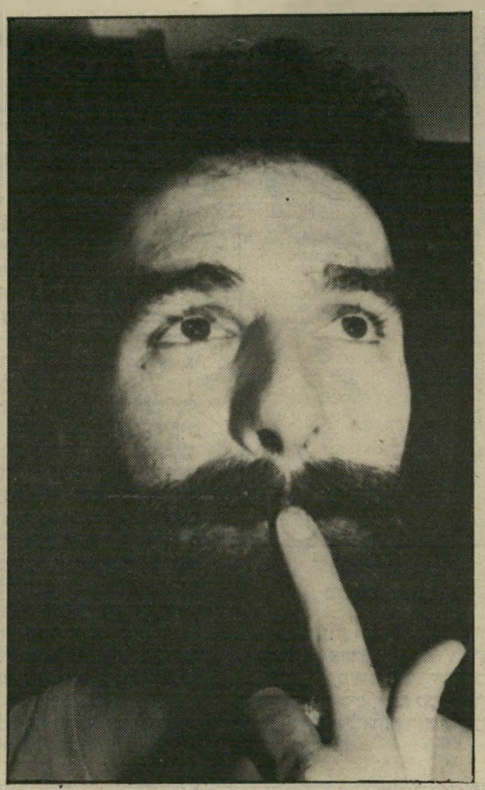
פרס אמר שהוא מוכן לחתום, גם שמיר אמר כך. אין לי דרך אחרת לפרש את העניין, מלבד שהיתה ביניהם אי־הבנה.

● **זה לא נראה לך סופי?**

לאור ההודעות של שניהם בעניין ההתנחלויות, אנחנו נציע לחדש את השיחות.

● **ואם לא יחדשו, או יחדשו ושוב לא יגיעו להסכם — מה תעשו?**

אם נחליט שלא להצטרף לממשלה צרה — לא של הליכוד ולא של המערך — פירוש הדבר שזה מבוי סתום. ואז — או שוב חידוש השיחות על ממשלת איחוד לאומי, או הליכה לבחירות.

אלי גורנשטיין:

„אני שואל, מקבל תשובה ולא מבין!"

הדעות על התיאטרון הישראלי היו תמיד חלוקות. אבל יש הצגות שנעשו במשך השנים נכסי־צאן־ברזל של התיאטרון, ותמיד זכו בהצלחה גדולה ובקהל רב. אחת מהן היא „כנר על הגג", שהוצגה כבר פעמים אחדות, כשבתפקיד הראשי הופיעו חיים טופול, שמואל רודנסקי ובומבה צור. על כן הופתעתי לשמוע השבוע כי „כנר על הגג" בכיכובו של אלי גורנשטיין עומד לרדת מעל הבימה, אחרי מספר מועט של הצגות, וכי נשלחו כבר מיכתבי־פיטורין לשחקנים.

שאלתי את אלי גורנשטיין: מדוע?

אני ממש לא יודע. לפי דעתי, ההצגה מצליחה מאוד והאולמות די מלאים. אנחנו נופיע עד סוף אוקטובר, ואולי, אם יבוא הרבה קהל, נוכל להמשיך.

● **אז מדוע מורידים?**

פשנל טוען, שהאולמות לא די מלאים. הוא אומר שזה מפני שהכרטיסים הם יקרים מאוד, ואנשים לא יכולים להרשות לעצמם לקנות כרטיס ב־900 שקל.

● **אבל אם האולמות מלאים, כמו שאתה אומר, אז סימן שהקהל כן יכול לקנות כרטיסים.**

העניין הוא כנראה שההצגה מוצגת באולמות קטנים, ולכן גם אי־אפשר להוריד את מחיר הכרטיס.

● **פשנל הוא הרבה שנים במיקצוע. הוא לא חשב על זה קודם?**

מסתבר שלא. כל העניין ממש לא ברור לי. בהתחלה הוא היה כל־כך מסור להפקה.

● **ועכשיו כבר לא?**

אולי עובר עליו משהו שאני לא יודע עליו. אני לא מבין בעסקים.

● **איך היו הביקורות?**

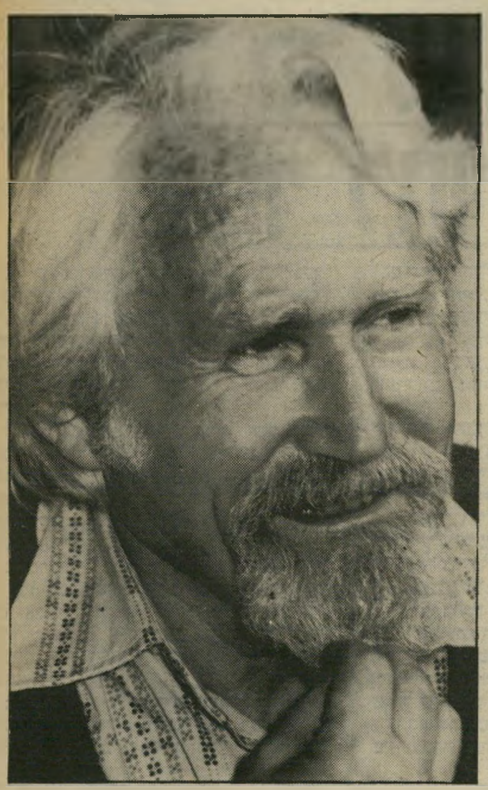
חצויות. חלקן שיבחו וחלקן קטלו.

● **אז אולי אתה, כשחקן הראשי, אשם?**

כל היום אני מסתובב מדוכא. בערב על הבימה אני מקבל שוב את הביטחון, כשהקהל נהנה ומוחא כפיים. אני אומר לך את האמת — אני לא מבין את זה.

● **אילו אני הייתי שחקנית בהצגה שהיו רוצים להוריד אותה אחרי מיספר מועט של הצגות, הייתי הולכת לברר בדיוק־בדיוק מה קורה.**

אני כל יום שואל, מקבל תשובה — ולא מבין.

הנס לברכט:

„אני מקווה שהצלחנו לדבר קצת ללב היהודי!"

האיגוד הישראלי של לוחמים אנטי־פאשיסטים וקורבנות הנאצים („אילאפ") שלח מיכתב גלוי לנשיא־המדינה, לשרי־הממשלה ולחברי־הכנסת. במיכתב שואלים חברי האיגוד אם הנשיא, חברי־הממשלה וחברי־הכנסת מוכנים לתת את ידם לבחירת יצחק שמיר לראשות־הממשלה, כאשר ידיעות על שמיר עובדות קשות מאוד, אשר מעולם לא הוכחשו, בדבר מגעיו עם הנאצים בימי מילחמת העולם השנייה. המיכתב מפרט באריכות את הנסיונות של שמיר וחבריו ליצור קשר עם קצינים נאציים בכירים, כדי לכרות איתם ברית ולפעול ביחד נגד הבריטים.

שאלתי את יו"ר האיגוד, הנס לברכט, אם מישהו כבר ענה למיכתבם, אשר נשלח כמעט לפני חודש ימים.

לא, עדיין לא.

● **אני מניחה שגם אם תקבלו תשובה ממישהו, זו תהיה תשובה נימוסית ותו לא.**

אני בטוח בזה.

● **ויש לכם תוכניות להמשיך ולפעול בעניין?**

ברור לנו שכמעט אין מה לעשות. אולי נבוא לכנסת ונדבר אישית עם כמה אנשים. הכוונה של המיכתב היתה לנסות ולעורר מצפון של חברי־כנסת זה או אחר. על יותר מזה אנחנו לא חולמים.

● **המיכתב שלכם בוודאי שיכנע את המשוכנעים. אתה מאמין שיש מישהו מבין אותם שאליהם נשלח המיכתב, שאינם יודעים את העובדות הכתובות בו, לפחות באופן כללי?**

אני לא יודע, אולי יש כאלה.

● **כמה חברים יש באיגוד „אילאפ"?**

חברים ותומכים — כמה אלפי איש.

● **ואתה חושב שאף אחד מהאלפים האלה, לא הצביע מעולם לליכוד?**

האיגוד שלנו הוא בעל קו מאוד מוגדר: נגד מילחמה, נגד גזענות, בעד שלום. אני לא יכול להגיד בביטחון שאף אחד לא הצביע מעולם עבור הליכוד, אבל קשה לי לתאר זאת.

● **זה יהיה נבון להגיד, שהמיכתב שלכם נכתב כאקט של מצפון, ובזה תם תסקירו?**

למעשה, כן. ובכל זאת, אני מקווה שהצלחנו לדבר קצת ללב היהודי, ואני רוצה להאמין שגם בליכוד יש אנשים טובים עם לב יהודי.

מאת מאיר תדמור

למה קל להבריח כסף לחו"ל

בריוק לפני שישה שבועות נכנסו שישה בעלי רכון ישראלי לבנק שווייץ, והפקידו ל אחד סכום השווה לשלושה מיליון שקלים, 100 אלף פרנק שווייצי. זהו הסכום המינימלי נדרש על־ידי הבנק בציריך להפקדות של זרים. טרובם ככולם הבריחו את הכסף בדרך זו ואולי אחרת.

הברחת כספים, בעיקר שחורים, החלה פורחת שוב מאז המפולת בבורסה בינואר השנה. עד אז במחצית השנה שעד למפולת, היתה התופעה הפוכה: משקיעים רבים בבורסה החזירו ארצה כסף, שקודם הוברח והוצא אל מחו"ל (מחוץ למערכת).

מי שהצליח להסתלק מהבורסה לפני המפולת — כמו, למשל, כמה מהחברים הטובים של יוסי יגר ואליעזר פישמן — מיהר להעביר את חלקו מחוץ למערכת. אלה שלא הספיקו מתחלקים לשניים: אלה שלא נשאר להם מה להעביר ואלה שנשאר להם רק מעט להעביר.

מצבם העגום של הבורסה, וחוסר אלטרנטיבה להשקעות מבטיחות, הסיטו כסף רב לרכישת מט"ח, כחמישה מיליארד דולר לפי אומדן זהיר, מהם הוצאו חלק לנסיעות בחו"ל, חלק אחר, כשני שלישים, לחיסכון וחלק אחר המוערך ב־800 עד אלף מיליוני דולר, יצא אל מחוץ למערכת.

המינוח „מחו"ל" כולל שטרות והמחאות נוסעים בכספות בארץ, וכספים שהושקעו או הופקדו במוסדות בנקאיים בחו"ל.

המסליא הוא הפטנט הישראלי לעידוד הברחת הון: דולרים זולים בבמויות בלתי מוגבלות לכל מבקש. בסקר שערך צוות בנקאים בינלאומי במימונו של ה„בנק של הבנקים" הידוע יותר בכינויו — ב.י.ס. ושמקום מושבו בציריך שבשווייץ, נמצא שישראל היא אחת המדינות שעדיין מקיימת פיקוח על מטבע זר, וקל להוציא ממנה מט"ח.

עורכי הסקר קבעו בין השאר דגם של מדינה שבה תופעת הברחת מטבע־חוץ היא כמעט הכרחית. הם הזכירו בין השאר אי־ודאות פוליטית ובעיקר אי־ודאות כלכלית. הם הוזכיחו שככל שגדל החוב החיצוני של מדינה, כך גדל גם זרם ההון השחור הבורח מאותה מדינה. הם תארו את בריחת ההון כפונקציה של פחד, יותר מאשר של

מתעשר ריגר
מה עשו החברים

השיבה הגיונית המבוססת על יסודות כלכליים.

במילים אחרות: הכסף בורח אל מחוץ למערכת, לא משום ששערי הריבית הם גבוהים יותר, אלא שהסיכון שם קטן יותר. מעניין וראוי לתשומת־לב של אותם הממשיכים לטעון שהכל כשורה בארץ.

מד חום קריטי למאכלים

חזרנו אליך הכולבו המפורסם של ניו־יורק. שהרי אי־אפשר להחזיר ויקם (איזו עברית!) פניהם של כל המבקשים לקרוא מה חדש בכולבו. מאחר שעוד לא הגיע אלי הקטלוג החדש היוצא לקראת החורף, נסתפק בהצעות האחרונות לקיץ. ובכן, לא כל סוחט־מיץ הוא מסחטה.

המסחטה החדשה מתוארת כמסחטת־היד הפשוטה ביותר, המהירה ביותר והיעילה ביותר. ולא לחינם, ותיכף תבינו גם למה. תנועה יחידה של ידית המסחטה מפרידה בין הקליפות, הגרעינים וכל השאר ובין המיץ הנקי המבוקש. המסחטה עשויה מאלומיניום עבה וקשה ומצורק, מלשון ברק. המסחטה מצויינת לסחיטת כמות קטנה של מיץ, או להכנת מנות מיץ מעטות. ניתנת לניקוי בקלות. המשקל — קילוגרם אחד בלבד, והמחיר — 30 דולר. שני אלה עושים אותו אובייקט מצויין למתנה.

ועוד משהו: עקרת־בית וסתם בשלנית, ואפילו אניי־טעם המתמחה בבישול, ימצא בוודאי עניין בהמצאה האחרונה של הקולינריה. אני, שהנני בור בשטח זה, ממליץ בכל פה על רכישתו של הצמד־חום של רב הטבחים, המיועד, כפי שבוודאי ניחשתם, לבריקת חומו הפנימי של כל מטעם ותבשיל, שרק החום המרוייח עושה אותו למה שהינו.

המכשיר המתוחכם הנ"ל, אינו סתם מדחום, אלא מה שקרוי בלשון הפיסיקה טרמוקפל, צמד־חום, העשוי משתי מתכות שונות, בעלות רגישות גבוהה, המתרגמים את אנרגיית החום לזרם חשמל, המתורגם לסקלת החום של המכשיר.

ההסבר הארוך הזה, בא, בין השאר, להסביר את המחיר.

ועכשיו תשאלו למה דרוש מכשיר מתוחכם זה? מסתבר שהוא דרוש מאוד לאניני הטעם ולכאלה הרוצים להיות אניני־טעם. המכשיר מודד בדיוק רב את החום הפנימי של התבשיל ולא, שימו לב, את החום של האוויר שמסביב. דיוק זה במדידת החום הוא קריטי: כאשר מבשלים תבשילים, או אם תרצו מאכלים עדינים, כמו עגלים או ציפורים, כך כתוב:

צמד־חום לתבשילים
לאניני טעם

הידית הארוכה של המכשיר מאפשרת קריאת החום ממרחק בטוח מפני סגיעה. כל המעלות הללו, שמישקלן הכולל הוא בשניים וחצי קילוגרמים, במחיר המתעה של 160 דולר. על סי מראהו החיצוני של המכשיר הנ"ל, אפשר תמיד לטעון שזהו סיתות מיוחד של מד־חום לישבני תינוקות, ולהנות עקב כך מסעיף מכס רחום יותר. בתיאבון.

עמיתי, איש השנה

אני מבקש להצטרף לכל אותם שהכתירו אנשי שנה לפני ראש־השנה. הרשו לי לצרף לרשימה את אחד מעמיתי, „סופרנו הכלכלי", שעשה בשנתיים האחרונות עבודה טובה בעיתונו וזיכה את עיתונו בכך, שלא רק בבורסה. אלא גם כמה שקרוי חוגים כלכליים, החלו אומרים „תקרא את המדור הכלכלי של..."

אני מבקש לציין לטובה את עבודתו של דרור שריבט. העורך הכלכלי של „דבר", שלמרות האבטנה בעלת הצביון הרחוק מעניני עסקים, הצליח בשנתיים האחרונות לבנות מדור כלכלי קריא וחדשני בעיתונו.

הוא היטיב לנתח, להאיר ולהסביר תופעות. אירועים ומעשים כמה שקרוי בעגה הכלכלית „מיקרו". אני לא יודע כמה מנויים וקוראים יש לדבר. אבל הוא, העורך הכלכלי, הגדיל את מיספרם.

עוד לא נגמרו ההסברים

אני נהנה לקרוא היום, יום ראשון, את ההערכות של הבנקים לסיכומו של השבוע הקודם שהתחיל יפה מאוד, ונגמר יפה תוך מימושים שנקלטו יפה. את השורה היפה הזאת קילקל יום ראשון. ההיצעים הרבים גרמו

הבורסה

לירידות שערים במניות רבות: שוב מיני־מפולת שלא הובאה בחשבון. עוד לא קם הפסיכולוג, הכלכלן, הברוקר או הבנקאי, אפילו כולם בעלי ותק וניסיון, שהיו מסוגלים לומר לך בניטחון, שאכן כך יקרה.

היום, אחרי האירוע, הם יסבירו למה זה קרה. זה, גם אני מסוגל להסביר. למה לא? מי שהפסיד במילא כבר הפסיד, אז מה יועילו כל ההסברים בדיעבד. לא יועילו. אאמינו לי. אני רק מצטער שגם „אחרי החגים" נפתח ברגל שמאל, למרות שכולנו קיווינו שלא כך יהיה.

אני, למשל, סבור שתרומה גדולה למצבה של הבורסה תורם האוצר ושר־האוצר, הטוען שדבר לא השתנה: התקציב יקוצץ, השמועות על כך שישראל מתקשה להשגת הלוואות הן זדוניות, ושהיא מתקשה לשלם חובותיה הן חסרות בסיס עובדתי (השמועות). יש הבנה לבעיותיה של ישראל בארצות־הברית ובכלל, צריך לקצץ בצריכה הציבורית ואז הכל יבוא על מקומו.

עובדה: הבורסה שוב נפלה. והפעם הירידות לא היו מה שמכונה בז'ארגון הבורסאי „טכניות". הן היו מהותיות מאוד. למרות דברי השר ביום שישי בנמל־התעופה (ראה לעיל). הפעם הדברים השפיעו.

כתבתי לפני כמה שבועות, שרק אחרי שהבורסה „תחזיק מעמד" שבועיים רצופים, כדאי יהיה לחשוב על כניסה אליה. לא זה מה שקרה, וחבל.

אני מכיר את אלה שאומרים היום, „למה לי להיכנס בשער של 600, כאשר היום השער הוא 300." הם נכנסו לפני חודשיים בשער של 300 שהיום הוא 200 וכבר הפסיקו להפסיד ארבעה מדדים, וכדי להחזיר לעצמם את מה שהפסידו, יצטרכו לחכות ששער המניה יעלה ל־1000 וזה אינו כולל את ההיטל ועמלת הבנק ועגמת הנפש.

אני עדיין ממשיך לדבוק בהשקעה סולידית: הדולר של ארצות־הברית.

שעון יקר מאוד

יש לי סיפור נחמד שהובא זה עתה מארה"ב, ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות, שבה המציאות עולה על הדמיון. האם השמות פיאלה־פולו. פאטק־פיליפ ורולקס פרזידנט, אומרים לכם משהו. אלה הם שמות של הטובים ביצרני השעונים בשוויץ. זה אומר גם היקרים ביותר, שרק בעלי ממון עונדים אותם. מתברר שזה לא בדיוק. היום, יש גם בארץ כאלה שעונדים שעוני יוקרה, אלה שמחירם ההתחלתי 7950 דולאר (יותר מחמישה מיליון לירות). לא בדיוק, כיוון שחלק מהעונדים שעוני יוקרה אלה, עונדים „חיקוי אמיתי" שלהם, שמחירם 400 דולאר.

אבל, מתברר עוד דבר מעניין, שמי ששילם 400 דולאר, קנה שעון ששויו בדרך כלל 75 דולאר. עכשיו תשאלו למה יקנה מישהו שעון ב־400 דולאר ששוויו רק 75 דולאר? על כך עונה משווק מומחה של שעוני „חיקוי אמיתי": כדי שהאנשים יחשבו שאתה עונד שעון ששוויו 8000 דולאר. אבל זו לא כל התשובה.

מסביר אותו מומחה: בשעון יוקרה אמיתי כמו רולקס פרזידנט העולה 7950 דולאר יש זהב 18 קרט ב־1500 דולאר. בשעון רולקס „חיקוי אמיתי" יש ציפוי זהב ששויו 10 דולאר ושניהם נראים בדיוק כאילו יצאו מאותו מיפעל בשוויץ. ועוד משהו: יש חיקוי ויש חיקוי, אומר המשווק שחדר לאחרונה לשוק הישראלי. יש חיקוי שבו המנגנונים עשויים מחלקים שוויצים, אך יש גם שעונים שהמנגנונים שלהם יוצרו בהונג־קונג. את האחרונים ניתן להשיג גם ב־75 דולאר.

מי שרוצה שעון אמיתי צריך לפנות ליצרן בשוויץ ולבקש קטלוג. או, לנסוע לשם ולקנות. מי שרוצה שעון יוקרה במחירי מציאה, יתחיל לשאול איפה אפשר לקנות אותם. ואפשר.

ידי זהב גורפות כסף מהצמרת

מי שטוען שאין חידושים בנוף העסקים, טועה. הנה, למשל, חברה חדשה בשם ידי זהב הבאה לעזרתך כאשר אתה נזקק לאינסטלטור, באמצע הלילה או היום, בערב־חג וגם למחרתו. רעיון טוב. יש מוקד, אתה מצלצל, הם שולחים את האינסטלטור, הוא מתקן גובה את דמי התיקון ושלום על ישראל.

והנה, אצל מכרים שלי, אלא מה, אירע המקרה וצינור המים נסדק כתוצאה מחלודה רבת שנים, ומים רבים פרצו ושטפו את החצר. ודווקא ערב החג. מיהר וסגר את ה„שיבר" המרכזי. המים פסקו לזרום מהצינור שבחצר וגם בצינורות המוליכים לדירות שכניו.

ערב חג. מה עושים? מצלצלים לעיריה ושם משיב התורן, שאין זה מעניינה של העיריה, אלא אם כן התפוצץ צינור מחוץ לבית, ברחוב. שאלו מה לעשות. והשיבו להם שיפנו לאינסטלטור. תודה.

חבל שהעיריה בימי ערב בחירות לא דואגת לצייד את תורניה לשעת חירום ברשימה של בעלי מיקצוע המוכנים לתקן, בכל שעות היממה, את הדרוש תיקון. אבל זו הערת אגב, העשויה לשמש חומר לשני המתמודדים העיקריים על כיסא ראש־העיריה.

עכשיו נחזור לענייננו. מה עושים? נזכר אחד השכנים באותה חברת ידי זהב ומיהר לצלצל אליהם, והיתה תשובה. הובטח שתוך 20 רגע יגיע אינסטלטור. והוא אכן הגיע וטרח לתקן את הצינור הפגוע במשך 45 דקות תמימות. משסיים את עבודתו, הוזמן לכוס־קפה ואחריו הגיע תור החשבון. וכפי שבוודאי הבינותם, זה היה החלק היותר מעניין.

אני מסרב להלאות אותכם בניחושים. לא תצליחו. התרהמה שאחזה בוועד הבית היתה שלמה.

החשבון שהוגש כלל 3300 שקל עבור העבודה, סכום זה מוכפל בשניים (ערב חג) ועל זה סכום של כ־1800 שקל „חומרים". סך הכל 8478 שקלים עבור עבודה וחומרים. לא הועיל הטלפון למוקד והטענות על פשיטת עור ועוד בערב החג. דבר לא הועיל. זהו המחיר.

אני תמיד בעד למידה מניסיונם של אחרים. הם כבר שילמו. אתם הימנעו: מצאו לכם דרכים אחרות לתיקון. ואגב, למחרת החג, נדקו אנשי ועד־הבית את המחירים הנהוגים לתיקונים מסוג זה. התברר, שלפחות שלושה שרברבים היו מוכנים לעשות את העבודה ב־3000 שקל, ומחיר ה„חומרים" לא היה צריך לעלות על 500 שקל. רואים אתם. גם לצינורות צריך מזל.

לפני שאתה מפרסם מודעת לוח בעיתון - רצינו שתדע:

מבצע

מעתה - במחיר מודעה וחצי, יש לך פרסום בכל ששת העיתונים החשובים במדינה

יש לך נכסים למכירה ★
רוצה למכור מגרש ★ אתה מחפש קונה למכוניתך או לדירתך הישנה?

אתה צריך פרסום בקנה מידה ארצי!

נצל את חבילת הפרסום של **דחף** ותקבל יותר!

סניפי **דחף** לשרותך:

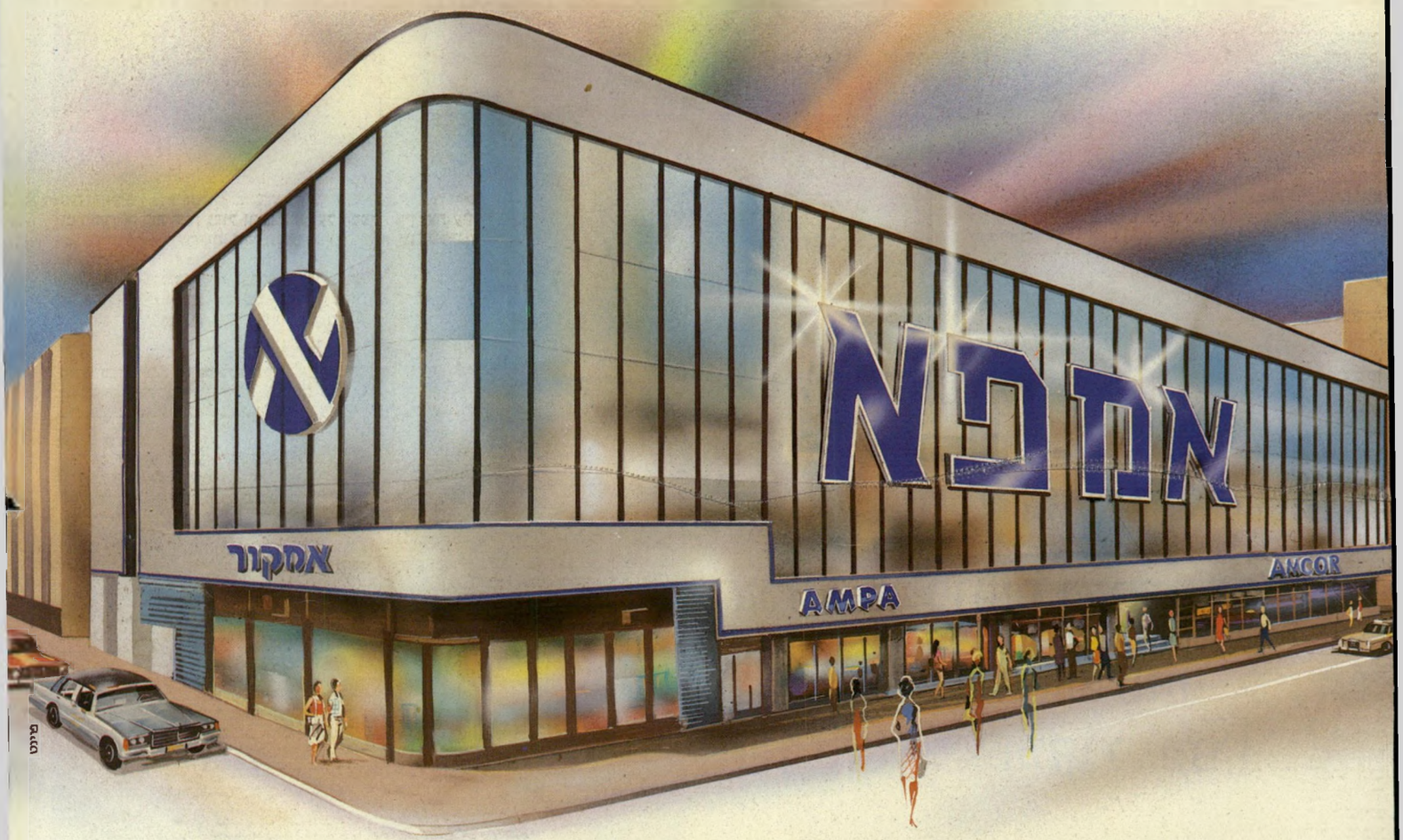
ת"א מרכז: סמטת בית השואבה 8 טל' 611001
דיזנגוף: רח' דיזנגוף 118, טל' 239952 (24 שעות ביממה)
אלנבי: רח' אלנבי 123 (ככר המושבות), טל' 611806
בן יהודה: רח' בן יהודה 9, טל' 656120
ירושלים: רח' יפו 43 (ככר ציון) טל' 226335
חיפה: רח' הרצל 11, טל' 645333
ובכל סוכנויות דחף בארץ.

דחפון - שרות מודעות בטלפון:
ת"א 611001, 03,239952. חיפה 04-671106/7.
ירושלים 02-226335/6.

אולמי התצוגה והמכירה החדישים

בבית אמפא

פתוחים

כל מה שחלמת עליו, בתחום מוצרי החשמל והאלקטרוניקה הביתיים, באולמי התצוגה החדישים בבית אמפא, דרך פתח־תקוה 16, תל־אביב.
התצוגה פתוחה בין השעות 8.00 בבוקר עד 6.00 בערב רצוף.

מיגוון מוצרי היוקרה של אמקור

מקררים • מקפיאים • מזגנים • מכונות כביסה • תנורי בישול • קולטי אדים • מערבלים • שואבי אבק • מאווררים • מגהצים • מצנמים • קוטלי חרקים אלקטרוניים • מערכות אנרגיה סולארית • קירור מסחרי.

מיגוון מוצרי אלקטרוניקה בידורית

מקלטי טלויזיה, מערכות סטריאו, מערכות וידיאו, כולם מתוצרת החברות המובילות בעולם - ג׳יי.וי.סי, נורדמנדה, אונקיו, פיוניר ואיי.אר.

בחודש הפתיחה מבצעים מיוחדים!

כל מה שחלמת - בבית אמפא. להתראות.

יש גבול עכשיו

במשך שש שעות שכבתי על הארץ בפארק אכזיב, מול פני הים, וחזיתי במופע יש גבול. היה לי זמן לחשוב.

הנה כמה הירהורים שעלו בליבי, בין ההסתכלות בשקיעת־השמש המהממת וההאזנה לדיווידי ברוזה, שלום חנוך, שמוליק קראוס, יהונתן גפן והאחרים.

ראשית:

עצם קיום המופע הוא אות־כבוד לדמוקרטיה הישראלית. אמנם, יש גבול אינה קוראת, רשמית, לסירוב למלא פקודה בצה"ל. אך 98 מחבריה הלכו לכלא בשל סירובם לשרת בלבנון (ומיקצתם גם בגדה המערבית וברצועת־עזה), ואלה עומדים במרכז התנועה. ההזדהות עם תנועה זו היא כהזדהות עם זכותם (ואולי אף חובתם) של חיילים לסרב לשרת בארץ־הארזים.

ובכל זאת, המופע התקיים כחוק, ואחרי התריינות מישפטית קצרה גם על אדמה ממשל־תית. המוני שוטרים גוייסו כדי להגן עליו.

גפן

דבר כזה יכול, אולי, לקרות בארצות־הברית ובבריטניה, ובעוד כמה מדינות. הוא לא יעלה על הדעת ברוב מדינות־העולם. טוב שזה יכול לקרות בישראל — לפחות אצל יהודים. (לא יעלה על הדעת שמופע כזה יותר להתקיים בציבור הערבי בישראל.)

שנית:

יש גבול דחקה עתה במידה רבה את רגלי שלום עכשיו. תנועה המסוגלת להביא למ־קום רחוק בין 15 ו־30 אלף איש ואשה (מי יכול להעריך במדוייק כמה היו? זה היה המון גדול ורב!) היא „על המפה". אין זאת עוד קבוצת־שוליים תימהונית. זוהי תנועה גדולה, משפיעה, מעצבת ומחנכת.

יש גבול נכנסה במידה רבה לחלל הריק שנוצר, אחרי שקרה מה שקרה לשלום עכשיו. אומנם, שלום עכשיו היא עדיין תנועה חשובה וגדולה, אך היא איבדה את הרעננות והתום, שציינו אותה.

זהו גם עניין של גיל. שלום־עכשיו הוקמה על־ידי קציני־מילואים, שהיו אז בשנות ה־20 שלהם, ובינתיים עברו חמש שנים. יש גבול היא תנועה של צעירים. הגיל הממוצע על הדשא של אכזיב היה, כך התרשמתי, סביב 18. על כך העידה גם התגובה על שירי הרוק־נ־רול.

אך אין זו שאלה של גיל בלבד. שלום עכשיו התמסדה במידה רבה. מנהיגיה לא נבחרו ולא התחלפו. הם מנהלים פלירט אומלל עם המיפלגתיות. יש להם יחס של גבר־פילגש עם המערך, כשלא ברור מי הגבר ומי הפילגש.

יש גבול היא משהו חדש, רענן. אם תיזהר לבל ליפול באותו פח (אולי בכיוון ההפוך) היא יכולה למלא תפקיד חשוב מאוד.

יש לה, כמובן, עוד יתרון גדול. חבריה „הגשימו". הם לא רק נאמו וכתבו, אלא הסיקו מסקנה אישית. הם הלכו לכלא הצבאי, ואחדים מהם גם בפעם השניה. זה מעניק להם תוקף מוסרי, החסר כיום לפעילי־שלום אחרים.

שלישית:

יש בכל זה גם צד שצריך להדאיג.

אנשי יש גבול נהנים מיחס של כבוד מצד חבריהם בצבא. קצינים וחיילים, וביניהם גם שופטיהם, מעריכים את כנותם ואומץ־ליבם. לא בלבנון ולא בישראל שמעתי אי־פעם מילה רעה עליהם מפי חיילים קרביים. רבים מזדהים עימם, ורבים מורים בגילוי־לב שהיו נוהגים כמוהם „אילו היה לי אומץ־לב".

כאשר תנועה כזאת יכולה לגדול ולצבור מומנטום, סימן הוא שנפער פער בין צה"ל ובין חלק גדול מן הנוער הטוב ביותר. פער זה עלול להתעמק ולהתרחב, ולהיות לתהום.

אילו הייתי קצין בכיר בצה"ל הייתי נותן את דעתי על התופעה הזאת. שום דבר רע לא קרה לנוער, אבל משהו קרה לצה"ל. אם צה"ל לא ישתנה. הוא עלול למצוא את עצמו בקרוב במצב שבו נמצאים צבאות מסויימים בעולם. זה יהיה סופו של אותו צה"ל שהיכרנו כאשר שירתנו בו.

רביעית:

בכל הערב הארוך, והמהנה מבחינה מוסיקלית, לא שמעתי אף שיר־מחאה טוב אחד, אף לא שיר אחד של מחנה־השלום. פשוט אין.

כבר עמדתי על תופעה זו בשעה שכתבתי בעבר על הפגנות שלום עכשיו. הדבר בלט במיוחד בערב זה, שהיה כולו ערב של אמנים. בפי אף אחד מן האמנים האלה, והם הטובים בארץ, לא היה שיר ישראלי מקורי, שישווה ל־ we shall overcome, למשל. שיר אשר יגבש המונים ויהפכם לגוש אחד של החלטה ונחישות, שילהיב, שיאחד.

לשירי־המחאה המעטים שהושמעו, היה צליל זר. הם דיברו על גנרלים, לא על אלופים. הם לא היו ביטוי בלתי־אמצעי של המחאה הישראלית, שאינה העתק המחאה האמריקאית או הגרמנית.

המופע נגמר בלי שיר מסיים. כאשר בא הרגע לשיר את הימנון־השלום, לא היה כזה. ואילו את התיקווה אין הנוער הזה אוהב לשיר. לא מפני שזה שיר פטריוטי, אלא מפני שזהו שיר מיושן ער־אימה, יהודי־בלערי, גלותי, שוביניסטי. בתוכנו ובצלילין יש בו משהו שהוא זר לנוער הזה, לחלומו על מדינה מתקדמת, פתוחה לעולם, שוחרת־צדק, משתלבת במרחב.

היו לי עוד כמה הירהורים, אבל שכחתי אותם.

אדם בשם הרטצל

בימי הוויכוח על חלוקת־הארץ, ערב הקמת המדינה, סיפרו בארץ שתושבי נהריה תלו מעל לרחובם הראשי שלט. לאמור: „פלסטין או ארץ־ישראל — נהריה תישאר גרמנית!"

ימים אלה עברו. הגרמנים, שהטביעו את חותמם על נהריה בימי ראשיתה, נדחקו הצידה על־ידי עולים חדשים מרומניה. אלה, מצידם, פינו ברבות הימים את מקומם לעולים מיזרחיים.

בכל זאת, עיקבות התקופה הגרמנית בחיי נהריה נשארו בכל מקום. יש ייחוד לנהריה. ייחוד נעים. השבוע, כשביליתי שם יום, הרגשתי בכך בכל מקום. גם בהסבריו של האיש שעצרתיו ברחוב ושאלתיו לדרך למלון קארלטון.

„תיסע כך וכך," אמר, „תגיע לנחל, תפנה ימינה..." הוא אמר זאת בחיוך מתנצל, כי לאדם זר מן הדרום קשה לזהות את ה„נחל". זהו הרחוב הראשי של נהריה, שבמרכזו אמור לזרום נחל הגעתון. אלא שנחל זה נראה לעין התל־אביבי, לפחות בתקופה זו של השנה, כצינור מפוצץ בתל־אביב.

הכל טוב ויפה, אבל דבר אחד אינו נסלח, ודווקא בנהריה.

אחד הרחובות הראשיים בנהריה הוא רחוב הרצל. לכל אורכו יש שלטים מוארים. המכריזים על שם הרחוב בשלוש השפות. והנה, באנגלית נאמר שזהו רחוב hertzl. תיאודור (או בנימין זאב) הרצל היה יהודי דובר־גרמנית, שהצליח כסופר בשפה הגרמנית והיה גא מאוד על כך. היה לו שם גרמני מובהק: herzl, שפירושו, בעגה האוסטרית, „לב קטן", לבבון. זהו השם המתנוסס על המהדורה המקורית של מדינת היהודים, אלט־נוילנד ומאות פיליטונים ומחזות.

מה היה אומר אילו ידע כי דווקא בעיר הגרמנית העיקרית בישראל העניקו לשם שלו תכתיב חדש, שנראה כאילו תורגם מיידיש או מעברית בחזרה לגרמנית המקורית?

המשביר לצרחן

עברתי על פני אחד מבתי־המלון הזולים בתל־אביב, ושמעתי קול שמימי. עצרתי. בחצר ישבה קבוצה של תיירים ששרו במקהלה, סתם להנאתם.

אינני יודע אם אכן היתה זאת מקהלת־חובבים, או סתם קבוצה של צליינים. אבל הם שרו בשקט, בהארמוניה יפהפיה.

כעבור כמה ימים ראיתי בטלוויזיה כתבה על פסטיבל־זמר שנערך בערד. רעיון יפה. שושנה דמארי הדליקה כרגיל. אבל בכתבה השמיעו גם כמה קטעים של מה שנקרא בישראל „שירה בציבור".

אין דבר כזה. בישראל יש רק צרי־חה־בציבור. כל אחד סבור שהדרך הנכונה לתפוס נוסטלגיה ולהצליח בחברה היא לצרוח בכל הלב ובכל הקול, בלי קשר לשירת רעהו. כך זה בבתי־הספר, כך זה בתנועת־הנוער ובצבא, וכך זה בערבי־נוסטלגיה בבתי־עשירים בליל־שבת.

יש בזה משהו המבטא נימות עמוקות בנפש הישראלית. חבל.

„אבל אדוני השר..."

„אבל אדוני השר," אומר האמפרי, וקולו מביע את הבוז התהומי שרווחש כל פקיד בכיר לכל פוליטיקאי, „איך יכולת להגיד דבר כזה?"

ההומור המבעבע בסידרה בריטית זו משגע את השכל, כמו שאומרים. נדמה לי שזוהי הסידרה הטובה ביותר שהוקרנה אי־פעם על מירקע הטלוויזיה שלנו.

מייד נשאלת השאלה: מדוע יכול בן־אחיו של אבא אבן לייצר סידרה כזאת בבריטניה — ומדוע אין הוא, או יהודי טוב אחר, יכול להפיק סידרה מבריקה כזאת אצלנו? האם האווירה של ארץ־ישראל מטמטמת את היהודים?

אך זה רק אגב אורחא. השאלה העיקרית היא, כמובן, מהי מידת האמת הטמונה בסידרה זו. האם כך באמת מתנהלים העניינים בבריטניה? ואם כן, האם כך הם מתנהלים גם בארץ?

האם גם אצלנו השרים הם כסילים ובורים, שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם? האם גם אצלנו הם מברברים. מבלי לדעת על מה הם מדברים? האם גם אצלנו מעלימים הפקידים העיניים השרים את העובדות העיקריות הנוגעות למילוי תפקידם?

כמי שעקב מקרוב אחרי מעשיהם של שרים ופקידים בכירים, בכנסת ובוועדותיה, אני מוכן להשיב על רוב השאלות בחיוב.

יש, כמובן, הבדלים רבים בין בריטניה וישראל. השפה, למשל. מי שאוהב את השפה האנגלית, יכול ליהנות עד בלי די מן הסידרה. זהו תענוג בלשני־אסתטי. האמפרי מדבר אנגלית כל־כך עשירה. כל־כך רהוטה ומגוונת. עד כי לא חשוב כלל מה הוא אומר. כשהוא אומר ב־200 מלים „אולי", אפשר להתגלגל מצחוק. איזה פקיד ישראל מסוגל לכך?

כמעט כל הפוליטיקאים הישראליים מדברים עברית עילגת — דבר שלא יעלה על הדעת בבריטניה. שפה עילגת פירושה, בין השאר, שפה בלתי־מדויקת. המבטאת בדרך־כלל מחשבה בלתי־מדויקת ורשלנית. ולעיתים קרובות: חוסר־מחשבה, פשוטו כמשמעו.

זהו הבדל אחד. הבדל שני הוא במהות המישטר. בריטניה מצטיינת בפקידות המיקצועית שלה, ה„סיוויל סרוויס" המפורסם, האמור להיות בלתי־פוליטי ובלתי־מיפלגתי. השר בא והולך, אך המנכ"ל לעולם נשאר. ואילו אצלנו, שר חדש מביא עימו מנכ"ל חדש וכנופיה שלמה של פרוטקציונרים ומלחכי־פינכה מיפלגתיים.

משמע: בבריטניה מתנהלים העניינים על־ידי המנכ"לים המקצועיים, שהם מומחים לתפקיד המישרד, בעוד שהשר הוא פוליטיקאי, שאינו אמור להיות מומחה לעניין. ואילו בישראל לא רק השר הוא בור בענייני מישרדו, אלא גם המנכ"ל שלו וכל פמלייתו.

אך ההבדל קטן יותר מכפי שנרמה. כי גם במישרד הישראלי יש מומחים, ואלה מופיעים לפני ועדות־הכנסת ובפורומים אחרים, שבהם דרושה מידה כלשהי של מומחיות.

האמפרי הישראלי הטיפוסי הוא אשכנזי, הלבוש בצורה חברה'מנית. הוא דובר עברית צברית, בעלת אוצר־מלים מוגבל. אך כמו האמפרי האנגלי, הוא פיתח במשך הזמן סלנג מיקצועי, שנועד לטשטש את הדברים ולהקשות על הבנתם. כך שאנשים מן החוץ (קרי: נבחרי העם) לא יחדרו לעובי־הקורה.

כמו האמפרי הבריטי, האמפרי הישראלי הוא תמיד אדיב, תמיד סביר. הוא יודע תמיד את כל העובדות. הוא יכול בכל עת, אחרי הצצה קלה בניירות המונחים לפניו, להביא שורה ארוכה של ספרות, המוכיחות את אשר הוא בא להוכיח. מומחיותו מדהימה.

לא פעם, ביושבי בוועדה של הכנסת, תמהתי, כמו השר בסידרה: האם יש ממש בספרות האלה? מניין לי שהפקיד הבכיר לא מצץ אותן מן האצבע?

התשובה היא: אין לדעת. כי מול הפקיד הבכיר, האדיב והסביר, יושב אוסף של פוליטיקאים, שאין להם מושג. הם פשוט אינם יודעים. השר במישרדו והכנסת בוועדותיה מופקרים לחסדי הפקידים לשבט ולחסד. אין לשר או לכנסת מומחים נגדיים, המצויים בעובדות כפקידים עצמם.

פת

חברי־הכנסת יושבים וחוקרים את הפקידים. אני בטוח שרוב הפקידים מתפקעים בליבם מצחוק בשעת ה„חקירות" האלה, גם כשאינם מעוותים שריר בפניהם. כי כפי שקרא השר הבריטי בייאוש, באחד מפרקי הסידרה: „איך אני יכול לשאול אותך שאלות? אני לא יודע מה לשאול! כדי לשואל שאלות, אני צריך לדעת את העובדות, ואתה אינך מגלה לי את העובדות!"

על כך ענה האמפרי, מבלי לעווות את פניו: „אבל אדוני השר, איך אני יכול לדעת מה אתה רוצה לשאול?"

הפוליטיקאי המצוי — בבריטניה ובישראל — הוא אדם המגיע למעמדו הרם תודות לכישרונו לנהל קנוניות מיפלגתיות, להישרד במאבקים פנים־מיפלגתיים אכזריים. בדרך כלל תוך בגידה בחבריו ותקיעת סכין בגבם. זהו תפקיד קשה ומפרך, שאינו מסגל אדם להתמצא בנסתרי הכלכלה או ביחסים העדינים שבין תת־העדות בלבנון. כאשר מתגשם סוף־סוף חלומו של העסקן והוא יושב על כסאו הרם של שר, הוא תלוי בפקידים. ובעיני אלה, הוא אמור למלא שלושה תפקידים בלבד, כפי שהסביר האמפרי: לנהל יחסי־ציבור למישרד (וגם לעצמו, כמובן), לענות על שאלות של טרדנים (כמוני, בשעתו) בכנסת, ולהילחם בממשלה על תקציב המישרד. בשאר הזמן הוא אמור להמשיך בניהול קנוניות מיפלגתיות ולדאוג להגדלת סיכוייו להיבחר מחדש.

בסידרה אומרת בתו של השר: „אילו היתה לנברנים זכות־הבחירה, היית לוחץ את כפות רגליהם ומנשק את גורליהם." לשר פשוט אין זמן להתמחות בשטח שהוא מופקד עליו. כפי שאמר גידעון פת, שהוא רגם מצוי של פוליטיקאי: כל פקיד וקצין יכול לספר לשרים סיפורי כיפה־אדומה. וגם סיפורי שילגיה, פינוקיו, אלף לילה ולילה, היפהפיה הנרדמת והנסיך הקטן.

גילוי מדהים הסתתר בין שורותיו של ראיון עיתונאי שיגרתי:

חבר־כנסת קיבל כסף מסוכנות הביון המרכזית של ארצות־הברית

הסי־איי־אי מימן עיתון ישראלי!

הסיפור המדהים הסתתר היטב בין דפיו של הצהרון מעריב. כמעט בהערת אגב, במיסגרת ראיון שהעניק בשבוע שעבר ראש עיריית ירושלים, תדי קולק, לעיתונאי לוי־יצחק הירושלמי, היא גילה כי אחד העסקנים הידועים של מפא"י — מי שהיה חבר־כנסת מטעמה ועורך ביטאונה, וסיים את חייו "איש ארץ־ישראל השלמה" — היה, למעשה, סוכן של סוכנות־הביון האמריקאית!

תדי קולק סיפר על התגלית הפיקנטית שבה היה מנכ"ל משרד ראש־הממשלה. זה היה בראשית שנות החמישים. באותה תקופה הירבה לעסוק בענייני השירותים החשאיים של ישראל. הוא סיפר: „עקבו אחרי אנשים שלא היו צריכים לעקוב אחריהם."

הירושלמי: היו גם טענות מצד כמה אנשי מפא"י, אשר חשדו שעוקבים אחריהם...

קולק: אצלם זה היה סמל של חשיבות.

הירושלמי: (אליעזר) ליבנשטיין־ליבנה היה ביניהם?

קולק: יכול להיות. ליבנה היה אחד האנשים האינטליגנטיים שהיו לנו, אבל הוא היה גם אחד האנשים הראשונים, שבלי אישור הממשלה: התקשר – ולא דיווח – עם הסי־איי־אי. הוא עשה זאת מתוך שינאתו לקומוניזם ומתוך השקפת עולם. הוא הוציא אז כתב־עת בשם בג"ס. כאשר מפא"י הוציאה אותו משורותיה, שום שבנה לעצמו בית, זה לא היה לטעמי. אבל כאשר נכנסו איתו לוויכוח, על כך שהתקשר עם הסי־איי־אי וקיבל מהם כסף בשביל ירחון משלו – לזה היתה הצדקה הרבה יותר גדולה.

כתב־הלא־שכר אליצור
מהר יותר מאחרים

● עבודה בבית־קברות

מי היה אליעזר ליבנה — עסקן, ח"כ, סופר ועיתונאי, וגם סוכן של סוכנות־ביון זרה? מה היה העיתון של ליבנה, בטרם? מהי פרשת הבית שבגללו הוצא ליבנה ממפא"י?

זהו סיפור בן 30 שנה, אך שלא כליבנה עצמו, שנפטר בשנת 1975, רבים מגיבורי הסיפור עדיין בחיים.

כמו רבים ממנהיגי מפא"י, היה גם ליבנשטיין־ליבנה בנו של סוחר פולני. הוא נולד ב־1902 בעיר הטכסטיל הגדולה לודז'. כמו רבים מהיהודים הפולנים שעלו לישראל, ניסה גם ליבנה לתמרן קצת בכל הנוגע למוצאו. מכיוון שרוסיה נחשבה „מכובדת" יותר מפולין, הוא סיפר על עצמו באחד מספריו, כי הוא נולד „בפולניה הרוסית".

ליבנה התגאה בייחוס מישפחתי מכובד, מישפחתו מתייחסת אל הגר"א (הגאון ר' אליהו מווילנה), וענף אחר של המישפחה הוליד את המשורר יהודה לייב גורדון, ואת משה לילינבלום, שעל שמו נקרא רחוב הבנקים והדולרים השחורים בתל־אביב.

אביו של ליבנה, יהודה־לייב, היה עסקן ציוני וציר בקונגרסים הציוניים. הוא השקיע כספים בייסוד שכונת הדר־הכרמל בחיפה, ורכש פרדס בפתח־תיקווה. בשנת 1911 העלה לארץ את אמו של אליעזר ליבנה. האב עצמו בא לישראל ואיתו כספו הרב, בשנת 1924. בנו, אליעזר, כבר היה אז בארץ.

על סיפור עלייתו של ליבנה לארץ־ישראל יש שתי גירסות, שאת שתיהן סיפר ליבנה בתקופות שונות. ההתחלה משותפת לשתיהן: ליבנה נמנה עם קבוצה של אנשי החלוץ, והחליט לעלות לישראל בשנת 1920. הוא שהה אז ברוסטוב, שהיתה תחת שילטון סובייטי. על־פי הגירסה הראשונה הי מהמה הקבוצה, וליבנה חסר הסבלנות החליט ללכת לבדו, וכך הלך לגבול גרוזיה הסובייטית, חצה את ההרים הגבוהים, ובדייעבד, התברר שעשה מעשה נבון ביותר, שכן רבים מאנשי קבוצתו נרצחו ונשדדו בדרכם, והגותרים הגיעו לארץ־ישראל דרך איטליה.

על־פי הגירסה השניה לא עשה ליבנה את הדרך לבדו, אלא עם הד"ר יהודה־ניסן וילנסקי. ביחד עברו את הרי גרוזיה בכביש עתיק, ששמו היה „דרך המילחמה הגרוזית" ואחרי הרפתקות רבות הגיעו לארץ־ישראל דרך תורכיה.

כמו רבים מאנשי החלוץ בראשית שנות ה־20, הירבה ליבנה לעבוד בפרדסים ובסלילת כבישים. הוא עבד בפרדסי פתח־תיקווה ומיקווה־ישראל, השתתף בסלילת כבישי עפולה־נצרת וחיפה־ג'דה, עבד בהקמת בית־הקברות של הצבא הבריטי בבאר־שבע, ועבד בבניין בסג'רה ובחיפה.

בשנת 1923 הצטרף עם קבוצתו לקיבוץ עין־חרוד, שעדיין היה מאוחד אז, והיה מזכיר הקיבוץ, ואחר־כך גם מזכיר הקיבוץ המאוחד.

● מחשבות כפירה

באותה תקופה התחיל ליבנה גם את הקאריירה העיתונאית שלו. הוא כתב במעט בכל כתב־עת שיצא לאור מטעם מיפלגות־הפועלים. הוא כתב בקונטרס, בהפועל הצעיר, בביטאון מבפנים, בדבר, ושלח מאמרים משלו גם לעיתונים באירופה ובארצות־הברית.

אהבתו השניה של ליבנה, מלבד הכתיבה, היתה שמורה לנסיעות. הוא הפך עסקנוסע של הסוכנות ושל ההגנה. במרוצת שנות ה־30 הוא נסע הרבה לגרמניה הנאצית ולאנגליה.

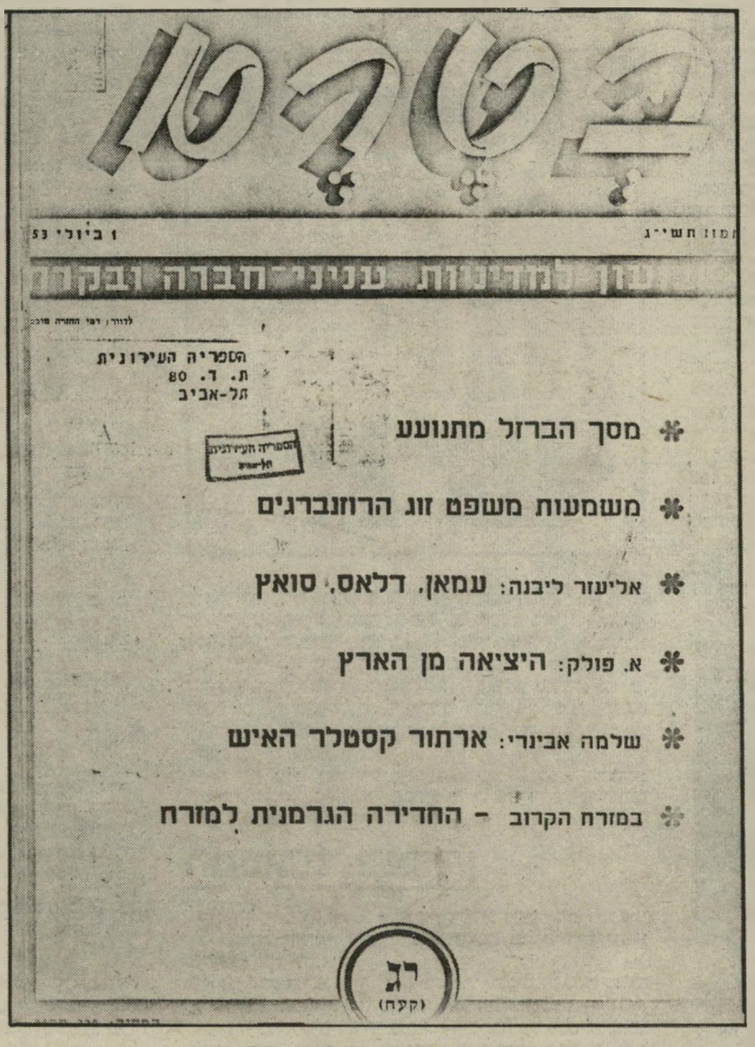
התלהבותו של ליבנה מחיי הקיבוץ שככה, כנראה, ברבות הימים, ובשנת 1937 הוא החליט לעקור לעיר. ליבנה הסביר שלא היה בכך משום תפנית רעיונית. אבל הוא, להבדיל מרבים ממנהיגי ההגנה ועסקני הסוכנות, לא ראה טעם בכך שיבלה את רוב זמנו בעיר, ויחזור לקיבוץ פעם בשבוע או בשבועיים.

הוא נטל את אשתו ארנה ואת בנותיו מאיה ודבורה, והתיישב בגבעתיים, שהיתה אז פופר לארית מאוד בין עסקני מפא"י. ליבנה התמנה חבר במזכירות מפא"י, ואחר־כך חבר בוועד הפועל הציוני.

עתה כבר לא היה ליבנה כותב מאמרים סתם, אלא עורך. היה היה מנהל מחלקת־התרבות של ההגנה, וערך את מערכות (היום ביטאון צה"לי), ואת העיתון הבלתי־ליגאלי אשנב. אחר־כך ערך את מילחמתנו. את הדו־שבועון בטרם — שמאוחר יותר מומן על־ידי סוכנות־הביון האמריקאית — ייסד ליבנה בשנת 1942, והיה עורכו במשך 18 שנים.

ליבנשטיין־ליבנה נחשב אחד האידיאולוגים הבולטים של מפא"י. איש שהלך כחלוץ לפני המחנה בדרך שהוליכה את המיפלגה הזאת הרחק ימינה. באחת מנסיעותיו לאנגליה, הוא הגיע למסקנה שדי ברחיפה קטנה, כדי לשכנע את הבריטים להסתלק מהמנדט שלהם בארץ־ישראל. הרחיפה הקטנה, לדעתו של ליבנה, היתה מאבק מזויין נגד הבריטים. כאשר באה מדיניות הספר הלבן, דרש ואת ליבנה בגלוי, וגם לא רחה אפשרות של שיתוף־פעולה עם אצ"ל.

שני אלה — מאבק מזויין נגד הבריטים

בטרם

ז ביולי 53

הספריה העירונית
ת. ד. 80
תל-אביב

* מסך הברזל מתנועע
* משמעות משפט זוג הרוזנברגים
* אליעזר ליבנה: עמאן, דלאס, סואץ
* א. פולק: היציאה מן הארץ
* שלמה אבינרי: ארתור קסטלר האיש
* במזרח הקרוב – החדירה הגרמנית למזרח

רג
(קקח)

שער הדו־שבועון „בטרם" (1953)
נגד הקומוניזם ונגד מפ"ם

ושיתוף פעולה עם אצ"ל, נראו באותה תקופה כמחשבות כפירה. ליבנה נראה להנהגת מיפלגתו כהרפתקן מסוכן. אבל אחרי מילחמת־העולם השניה, הלכו המיפלגה והגנה בדרך שהיתווה ליבנה, כאשר נוסדה „תנועת המרי" המשותפת להגנה, לאצ"ל וללח"י, שהתקיימה במשך תקופה קצרה ונקטה דרך של מאבק מזויין נגד הבריטים. היו אלה דויד בן־גוריון וברל כצנלסון האקטי־ביסטים שתמכו בליבנה, נגד יוסף שפרינצק ודויד רמז המתונים. משה שרת ניצב באמצע.

● הזדמנות נאותה לנקמה

ב שנת 1948, עם הכרזת המדינה, החליטה מפא"י להוציא לאור עיתון־ערב משלה — שמו היה הדור — ואליעזר ליבנה התמנה עורך. העיתון היה כישלון מוחלט, ושבק חיים אחרי תקופה קצרה. התחרות היתה קשה מדי. היה זה ביטאון לח"י — מברק, שהמציא את המתכונת. מעריב, שנוסד או על־ידי פורשי ידיעות אחרו־נות, חיקה את המתכונת, וכמוהו ניסה לעשות גם עיתון הערב, שהוציא אז הארץ, יום־יום.

בשנת 1951 נבחר אליעזר ליבנה לכנסת השניה. הוא הוצב במקום ה־25 ברשימת מפא"י. הוא נחשב האיש של דויד בן־גוריון במיפלגה. היו שטענו כי, למעשה, מבטא ליבנה בדר־שבועון שלו, בטרם, את הדיעות של בן־גוריון, והוא מכשיר את הקרקע לרעיונותיו, כדי להקל על ביצועם בבוא העת. ליבנה עצמו לא התאמץ במיוחד להפריך דיעה זאת.

העוברות, נראה שתמכו בסברה. אך זה לא היה בהכרח משום שהיה קשר חשאי כלשהו בין ליבנה ובין בי־ג'י. מפא"י הלכה בעיקביות ימינה, וליבנה עשה זאת מהר יותר מאחרים.

הוא הטיף נגד הקומוניזם ונגד מפ"ם. הוא יצא נגד השילטון הכלכלי של ההסתדרות, וכבר

חושף־גילוי קולק (1953)
כל מיני רינונים

בתחילת שנות ה־50 הוא תמך בברית בין מפא"י ובין הציונים הכלליים, התנגד לעבודות ציבו־ריות, היה נגד פיקוח על מחירים ובעד „תחרות חופשית" והטיף למען הרעיון של עצמאות כלכלית, והפסקת השגור.

העיתון שלו, בטרם, נחשב לעתים „בטעות", לדבריו, לביטאון רישמי־למחצה של מפא"י. אך ליבנה טען בתוקף, שהעיתון אינו שייך לשום מיפלגה. הוא הסביר אז להעולם הזה (798, 12.2.1953):

„בארצות דמוקרטיות מושרשות, הדבר רגיל. בארץ אין זה רגיל, מפני שהמיפלגה הישראלית היא דבר שאין כדוגמתו בעולם. בשבילי, המיפלגה היא מכשיר חיוני, כמו שירות הביוב של העיריה."

ליבנה התנגד בכל מאודו לסיבסוד ממשלתי של עבודות ציבוריות ושל מיפעלים. אך עתה מתברר, כי הוא לא התנגד לסיבסוד של סוכנות־הבין האמריקאית לביטאון שלו, „הבלת־תלוי" לכאורה.

לקראת סופה של שנת 1953 התפתחה פרשת הבית בירושלים, שהביאה להוצאתו של אליעזר ליבנה ממיפלגתו.

תודשים אחדים לפני שסולק מהמיפלגה, פירסם ליבנה בדבר מאמר חריף ושמו: „אל השוורים" הכוונה בשמו של המאמר היתה אל דבריו של שר־האוצר לוי אשכול, שהגן על פקידי הסוכנות שנחשדו בשחיתות, כשהוא משתמש באימרה „לא תחסום שור בדישו". ליבנה תקף את השחיתות במיפלגה ובמוסדות הציבור, ומנהיגי המיפלגה ציפו להזדמנות הנאותה כדי לנקום.

● הסיבה האמיתית

ל יבנה העניק להם את ההזדמנות במו־ידיו. כאשר נפטר אביו העשיר, הוא הוריש לו כסף רב. ליבנה בנה בכסף זה בית בשכונה יוקרתית, בקיריית־יובל שבירושלים. בניית הבית עלתה סכום עתק באותם הימים — 25 אלף לירות (העולם הזה 840, 26.11.1953).

המוסד לביקורת של מפא"י שיגר אל ליבנה מיכתב תקיף, שבו הוזהר שלא לעבור מדירתו בגבעתיים לבית החדש. ליבנה השיב בתקיפות. הוא הצביע על כך שמול ביתו בונה איש מישרד־החוץ גדעון רפאל בית מפואר, ובקירבת מקום הוקצה מקום גם לביתו של אבא אבן. ליבנה טען, כי אלפי מנהיגים של מפא"י חיים בתנאים טובים יותר, ואמר כי כסופר וכהוגה־דיעות, הוא זקוק לחדר־עבודה ולחדר־אורחים, בדיוק כמו שמסגר זקוק לפטיש.

פרשת הבית היוותה עילה נוחה למפא"י להוציא את ליבנה משורותיה. בעיני הציבור הצטייר ליבנה כצבוע. מחד, הוא מטיף להקפאת השכר, ליצירת אבטלה ולהורדה קיצונית ברמת־החיים של העם, ואילו הוא עצמו דואג יפה ל־נוחותו.

עתה, אחרי הגילוי של תדי קולק, לא ברור אם אמנם זו היתה הסיבה האמיתית להוצאתו של ליבנה מהמיפלגה. יתכן מאוד שגרמו לכך דווקא קשריו ההדוקים עם שירות־הבין האמריקאי.

אין שום ספק שבן־גוריון ידע על הפרשה. בראש המוסד עמד אז איסר הראל, שיחסיו עם בן־גוריון היו טובים. במובנים רבים פעלו שירותי הביטחון של ישראל באותה תקופה כשירות־הביטחון של מפא"י.

כפי שמסתבר מדבריו של קולק, יתכן שהשירותים החשאיים עקבו אחרי ליבנה, וכך גילו את קשריו עם הסי־איי־אי. איסר הראל סיפר, ללא ספק, לבן־גוריון, כי חבר־כנסת של המיפלגה משתף פעולה עם שרות חשאי זר, ושלמעשה מממנת סוכנות הבין האמריקאית את ליבנה.

גילויה של פרשה כזאת היה עלול להסב נזק עצום למפא"י. אילו היתה מתפרסמת, לא היה איש מאמין כי הקשרים של הסי־איי־אי עם ליבנה אינם בידיעת המיפלגה. הזיהוי של מפא"י

איש „המישטר־החדש" תמיר
סמל של חשיבות

עם השילטון היה מוחלט כמעט, ופירסום כזה היה גורם נזק רב ליחסי־החוץ של ישראל עם מדינות הגוש המיזרחי.

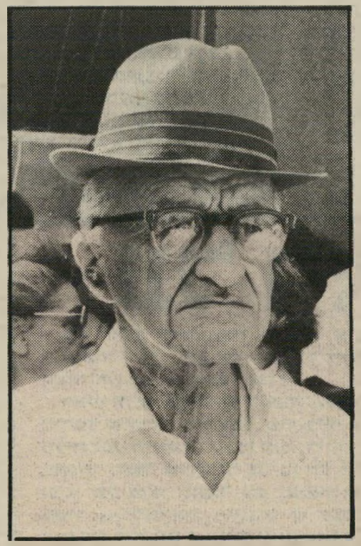
כותרת המישנה של בטרם אמרה כי זהו דו־שבועון למדיניות, לענייני חברה ולביקורת. במשך כל שנות קיומו היה ליבנה עורכו. תחילה שכנה המערכת ברחוב דיזנגוף בתל־אביב, ובאשר עקרה מישפחת ליבנה לירושלים, עברה לשם גם המערכת. ליבנה רכש דירה למען הביטאון שלו ברחוב ד' ישראלי שבשכונת טלביה בירושלים.

בדו־שבועון, שמומן על־ידי הסי־איי־אי, כתבו כמה וכמה אנשים בעלי שמות ידועים. כתב שם אמיתי עצ׳יני, שהיום הוא פרופסור לסוצ־יולוגיה בעל שם בינלאומי, החי בארצות־הברית. כתב שם שלמה אבינרי, היום פרופסור למדע־המדינה ומי שהיה מנכ"ל מישרד־החוץ הישראלי. סגן־העורך, במשך שנים רבות, היה הסופר וה־מחזאי יהודה האזרחי, שגם אשתו, הפילוסופית פפיטה האזרחי השתתפה בבטרם.

ממומן־סוכנות־הבין־המרכזית ליבנה (1953)
כמו שמסגר זקוק לפטיש

מי שליווה את בטרם במשך שנים רבות, היה כתב מעריב, יובל אליצור. הוא היה בראשית שנות ה־50 סטודנט בארצות־הברית. אליצור אומר שלא היה לו מושג כי הסי־איי־אי קשור לבטרם. הוא סיפר שהכיר את ליבנה, כאשר היה

לוחם בבירוקרטיה לייבוביץ
חלוץ לפני המחנה

בפלמ"ח, וכתב לביטאון האשנב, שליבנה היה מעורכיו.

אליצור מספר כי לא קיבל כסף בשכר כתבותיו, וכי לא היה לו שום קשר פוליטי עם ליבנה, וכי בשנותיו האחרונות, כאשר היה ליבנה איש ארץ־ישראל השלמה, הוא היה מתנגד חריף שלו.

אליצור זוכר שפגש פעם את ליבנה ב־ שגרירות־ישראל בוושינגטון, והוא זוכר שכבר אז היו „כל מיני רינונים" בקשר לזהותו של מי שמשלם תמורת נסיעותיו התכופות של ליבנה לארצות־הברית.

● בסיסים בספרד

ך אבן, ליבנה הירבה מאוד לנסוע. הוא היה חשאי מאוד בקשר למהות „שליחויותיו" ורמז כי הוא עושה אותן במיצוות בן־גוריון. יתכן מאוד שמי שמימן את השליחויות האלה, היתה סוכנות־הבין האמריקאית.

הקו של בטרם תאם מאוד את האינטרסים האמריקאיים. אמנם כתבו בו גם קיצוניים מימין ומשמאל — החל באליקים העצני, היום מאנשי־ארץ־ישראל השלמה, ועד לפרופסור ישעיהו לייבוביץ, שניהל קרבות חריפים נגד הבירר קרטיה ההסתדרותית — אך הקו המערכתי היה ברור למדי.

ליבנה הטיף בעוצמה רבה נגד ברית־המועצות ונגד הגוש הקומוניסטי, וקרא להדק יותר ויותר את קשרי ישראל עם ארצות־הברית.

הוא כתב כך:

„המיזרח כמערב יודע שמישטרנו הוא חופשי וזיקתנו היהודית והחומרית קשורה בארצות־הברית יותר מככל ארץ אחרת. שישה מיליוני יהודים, היושבים בה, מהווים על־ידי עצם קיומם, שני דברים כאחד: מקור של עזרה מדינית ואולי גם גבולות מסויימים בתכסיס הבינלאומי."

דברים אלה נכתבו ב־1954, כאשר התנהל עדיין מאבק עז על זיקתה הבינלאומית של ישראל, בין מיזרח ובין מערב. ליבנה צידד באופן גלוי באחד הצדדים. אחד המשתתפים הקבועים בביטאון, יעקב אליאב, הטיף להקמת בסיסים של המערב בספרד הפאשיסטית של פרנקו. בעיתון בוטאו התייחסויות חיוביות רבות לדרום־אפריקה הגזענית, ומאמרי המערכת צידדו בגלוי בפעולות הגמול הישראליות, ויצאו נגד „האנטישמיות" של העיתונים בעולם, שגינו את ישראל בעיקבות הטבח בכפר קיביה.

לא ברור עד מתי המשיכה התמיכה של

(המשך בעמוד 59)

סאדאת נכנע לבגין מפני שנדחק לפינה. הוא איבד את ברית־המועצות, את הבלתי־מזדהות, את העולם הערבי והמוסלמי. הוא נשאר מול בגין־חומייני.

סאדאת נשאר עירום

● הייתי רוצה לדבר איתך על הסכם קמפ־דייוויד ומדוע התפטרת? במבט לאחור, האם קמפ־דייוויד נכשל? האם אני שם מילים בפיך?

לא. כלל לא. אני חושב שזה כישלון. אני מתכוון לומר שעיקר היזמה של הנשיא סאדאת היה להשיג שלום מקיף, מקיף ומתמיד. לשוב לסיני, זאת לא היתה הבעייה — (אפשר) מתי שרוצים — כך אני הרגשתי. סיני אינו אחת השאיפות הישראליות. הם רצו בגדה המערבית ובעזה. זה היה יעדם העיקרי, אני סבור, לפחות של בגין ואנשים מסוגו. כך שאני מניח, שזו לא

> **"סיני לא היתה יעד ישראלי. הם רצו את הגדה המערבית ואת עזה. זה היה היעד העיקרי!"**

היתה בעייה להשיב את סיני לריבונות ולשילטון מצריים.

● סאדאת הבין את מה שהסברת עכשיו?

זאת חידה ותישאר חידה לזמן מה. באמת, אינני יכול לומר שאני מסוגל להיכנס לתוך תוכו. המניעים של סאדאת היו די מבולבלים ומסובכים. אבל אני משער, וזה מאוד מתקבל על הדעת, שכאשר סאדאת הציע את הצעת השלום הזאת, של שלום מקיף, הוא היה כן בנסותו להשיג אותו. מפני שאילו היה משיג אותו, היה הופך גיבור שלום נצחי בעולם כולו. כך שאני סבור שהוא חשב שזה יעבוד. לכן, אני מניח שהוא היה כן. מניעים אחרים — אינני יודע. הוא רצה להעביר את האמריקאים לצידו, וייתכן כי אחד המניעים בעשיית השלום עם ישראל, היה לזכות בידידות אמריקאית וסיוע וכן הלאה. אבל...

● אבל — אתה מביט לאחור וזה כישלון?

כן. אני מביט לאחור וזה כישלון. זה כישלון, מכיוון שזה לא הביא את השלום המקיף. זה ברור. מה שקורה היום זאת ההוכחה הניצחת ביותר.

● אבל יש לכם ידידות אמריקאית, יש לכם בכל שנה מיליארד דולר בסיוע, ומוסיפים לדון בבעייה הפלסטינית.

היתה יכולה להיות לנו ידידות אמריקאית ומיליארד דולר בשנה ואולי יותר, וגם שלום מקיף. מדוע לא?

● במלים אחרות, אתה סבור כי מצריים מכרה את עצמה בזול?

מאוד בזול. כן. אני סבור כך. זאת התוצאה.

● באיזו מידה מה שעשה סאדאת בימים האחרונים של קמפ־דייוויד היה תוצאה של יחסיו עם קארטר וה־הבטחות שהוא קיבל ממנו?

כפי שאמרתי, סאדאת, אני משער, באמת עשה למען פיתרון מקיף. אבל תוך כדי מעשה, הוא עשה גם שגיאות והוא איבד ידידים. אני מתכוון, כי באותה עת היו למצריים היחסים הטובים ביותר עם הארצות הערביות האחרות. אנחנו היינו חבר נכבד מאוד בקבוצת הלא־מזדהות. היו לנו יחסים טובים מאוד עם אירופה והיו לנו יחסים טובים עם ברית־המועצות ועם הגוש המיזרחי. וכך, בתהליך עשיית ה„שלום", השליך סאדאת את כל הנכסים האלה, אחד אחרי השני.

● אבל אתה הסכמת עם מסע סאדאת לירושלים, שכן הסכמת לקבל את תפקיד שר־החוץ, אחרי שנסע לשם.

כן. אספר לך מה קרה. היה לי קשר ישן עם הנשיא סאדאת. למעשה, עוד משנת 1945. היינו ביחד, עוסקים בפוליטיקה, כביכול. הייתי אדם צעיר מאוד באותה עת. הואשמנו במישפט פוליטי והיינו יחד בכלא. אחרי זה, כאשר סאדאת פתח ביוזמת השלום שלו, הייתי שגריר בגרמניה, בבון. שבתי לקאהיר בסוף דצמבר, כדי לארגן את ביקורו של הקאנצלר (הגרמני) שמידט. ויום אחרי שובי שמעתי על מינויי.

● הוא לא שאל אותך?

לא. הוא לא שאל אותי.

● זה היה טיפוסי לסאדאת.

זה היה טיפוסי לו ואני לא ידעתי מה לעשות. אני מתכוון לומר, שלא יכולתי להתפטר לפני שאני מקבל על עצמי את התפקיד. במיוחד שפאהמי התפטר קודם לכן וגם מוחמד ריאר. וכך, זה קרה. באותו זמן עוד לא היתה לי ההזדמנות להרהר ביוזמת השלום הזאת. באמת. היא הפתיעה אותי, כמו את כולם. אבל התחלתי לחשוב עליה והגעתי למסקנה, שזה היה מהלך טוב ושכדאי לנסות את זה.

הייתי ביקורתי לגבי העמדות הערביות עוד לפני כן. אני מתכוון, לכנות את ישראל „מה שקרוי ישראל". זה לא היה מעשי, והישראלים רק הרוויחו מזה. הם נראו לכל העולם כאילו הם רצו בשלום והערבים כאילו לא רצו בשלום. לכן חשבתי שהיה לזה סיכוי טוב. קראתי ושמעתי מה שסאדאת אמר בכנסת וחשבתי שזה היה יסוד טוב מאוד לשלום.

● מתי עלו בך הספקות הראשונים?

יותר מאוחר. הרבה יותר מאוחר. ואני אגיד לך מדוע. כי היתה לי הבנה עם סאדאת. אמרתי לו כי, כמובן, שלום נפרד לא בא בחשבון. והוא אמר שזה לא בא בחשבון. אבל הוא אמר — נניח, שאנחנו משיגים הסכם טוב מאוד עם הישראלים והערבים האחרים רוחים אותו. האם אנחנו נקשור את עצמנו אליהם? ואני אמרתי לו באותו זמן — לא, אם אנחנו משיגים הסכם בעיקרון, במיוחד במה שנוגע לנסיגה מכל השטחים הערביים ומימוש הזכויות היסודיות של הפלסטינים, אם אנחנו נשיג זאת, אנחנו יכולים להפקיד את זה באו„ם ולקבל ערבות אמריקאית לביצוע ההסכם הזה.

אילו הערבים האחרים לא היו משתפים פעולה, היינו מתחילים לבצע הסכם זה במה שנוגע לנו על סיני, ואחר־כך ממשיכים ועוזרים לערבים האחרים במימוש החלקים האחרים. כך שהייתי די גמיש...

● כאשר דנת בנושאים האלה עם סאדאת — וזה עניין שאני ביהודי בעל תודעה היסטורית ואידיאולוגית תמיד התפלאתי עליך — האם הוא הבין שיש לו עסק עם ציונות רוויזיוניסטית, האם הוא הבין שאין לו עסק עם אנשים פרגמטיים, פוליטיים, כי הוא עסוק עם אנשים אידיאולוגיים בצורה קיצונית, שעבורם סיני לא היתה חשובה, אבל הגדה המערבית היתה הבל?

כן, אני מבין אותך. אני זוכר שלפני יוזמת השלום שלו, חודשים לפני, הוא היה בארצות־הברית, בביקור אצל קארטר, ובדרכו חזרה הוא. לן לילה אחד בגרמניה. לנו ביער השחור. באותו זמן בדיוק נודע, כי מנחם בגין זכה בבחירות. ואז עיתונאי אחד שאל אותו מה דעתו על כך שבגין עומד להיות ראש ממשלת ישראל. סאדאת אמר: בשבילי אין הבדל בין בגין או פרס או גולדה מאיר. אני זוכר, לאחר מכן, שיחה איתו בעת ארוחת־הצהריים. אמרתי לו — כדאי שיהיו לך ספקות, כי בגין הוא פונדמנטליסט ומיפלגתו מבוססת על החזקת הגדה המערבית.

● יש יהודים המתבדחים שהוא (בגין) היית־אללה יהודי.

אכן. הוא כזה. זה אותו הטיפוס. אני באמת חושב שהוא כזה. היתה לי השיחה הזאת ואני סיפרתי לסאדאת כי יש לו (לבגין) הרקע הטרוריסטי הזה. סיפרתי לו כי הוא היה מבוקש

על ראיון זה:

מה חושב כיום מצרי משכיל, איש המימסד, על הסכמי קמפ־דייוויד וחוזה־השלום הישראלי־מצרי?

ראיון זה עם שר החוץ־המצרי לשעבר, מוחמד איבראהים כאמל, שהתפטר 24 שעות לפני חתימת הסכמי קמפ־דייוויד, מאפשר הצצה מיוחדת" במינה אל תוך נפשו של איש, שנמנה עם נאמניו של אנוור אל־סאדאת, והסבור כי מנחם בגין שם לאל את מאמציו ותיקוותיו של הנשיא המנוח.

את הראיון ערך מארק ברוז'נסקי, עיתונאי אמריקאי־יהודי, מומחה לענ־ייני המרחב, שביקר פעמים רבות בארץ. „ישראלים רבים מאמינים כי המצרים חזרו בהם מהתחייבויותיהם, אחרי שקיבלו בחזרה את חצי־האי סיני. הם יווכחו לדעת, בעת קריאת ראיון זה, שמן הצד המיצרי נראים הדברים אחרת.

הראיון נערך בקאהיר כמה ימים לפני התפטרותו של מנחם בגין.

בגין עם סאדאת ווייצמן (באמצע: האלוף אברהם טמיר)
ראש ממשלת ישראל יטלפן למצרים ויאמר: „אל תגדלו כותנה?"

בבריטניה, לפני כן, וכי הוא לא היה יכול להיכנס לבריטניה בגלל הרקע הזה.

● לסאדאת באמת לא היה איכפת, נכון?

לא היה איכפת לו, וחודשים לאחר מכן הוא פתח ביוזמת השלום שלו. אחד מקווי האישיות שלו היה האופטימיות. ולזה יש סיבה. היו לו כל מיני קשיים במשך כל ימי חייו וזה תמיד נגמר טוב בשבילו. הוא בא ממישפחה צנועה ואחר־כך הלך למיכללה הצבאית ונהיה קצין והיה חבר מועצת ההפיכה וזכה בעמדות הבכירות ביותר, יושב־ראש בית־הנבחרים ועוד. ולפתע, ללא אזהרה, נפטר נאצר — הוא היה עדיין צעיר באותה עת, 52, ואיש לא חשב שאי־פעם ימות — וסאדאת היה לנשיא.

אחר כך מילחמת אוקטובר. חציית התעלה נחשבה בלתי־אפשרית על־ידי כולם, מצרים, ישראלים וכל האחרים. ואחר־כך זה הלך חלק. כך שכל מה שנראה לו בלתי־אפשרי...

● אבל חלומו היה להיות עושה־השלום הערבי הגדול, לא לעשות שלום נפרד. להיות המנהיג הערבי הגדול ששמו יירשם בהיסטוריה כמי שהשיג את היעד ההיסטורי הזה.

בהחלט. בהחלט. כל אדם שאפתני היה חולם על הישג כזה.

■ ■ ■

● אילו היה בחיים היום ואתה היית מדבר איתו, אחרי שהיכרת אותו 40 שנה, האם אתה חושב שהיה מודה כי קמפ־דייוויד נכשל, אחרי המילחמה בלבנון ואחרי מעשי ישראל בחברון...

אינני יודע אם היה מודה בכך, אבל בתוך־תוכו הוא היה מודה, ללא ספק. בהחלט. בוא נסתכל על המצב עכשיו, היחסים שלנו עם הערבים, מה קורה בלבנון, מה שקורה באיזור. כל העניין עבר כל גבול.

● האם אתה חושב שאילו הוא היה הנשיא, כאשר ישראל פלשה ללבנון והפציצה את ביירות, שהוא היה מקבל את זה כפי שמובארק קיבל?

מה הוא היה יכול לעשות? אני רוצה לומר, הוא היה כבול עם ההסכם הזה, עם הסיכומים האלה של קמפ־דייוויד. אני מתכוון להגיד — סיני היתה מפורזת. מה הוא היה יכול לעשות? הייתי אומר שאילו לא היינו חותמים על ההסכמים האלה, אני לא חושב שישראל היתה מעזה לפלוש ללבנון כפי שפלשה. זה היה אסור. אבל, ייתכן שהוא פתח בשאיפה יומרנית להשיג שלום כולל, מקיף, ואחר כך, בהדרגה, התחיל לאבד — הוא היה, בהחלט, בזכות — התחיל לאבד את כל נכסיו. אינני יודע אם עקבת אחרי מה שנכתב בספר (סתיו הזעם) של (מוחמד) הייכל.

כך כבר ב־1978, אבל הם היו צריכים את המישרות שלהם ומעטים יכלו להרשות לעצמם להתפטר.

כן. כן.

● אז איפה השתבש קמפ־דייוויד? זה השתבש בקמפ־דייוויד עצמו? זה לא היה נכון לחתום על ההסכם? או, היה זה לא נכון כמה ימים יותר מאוחר, בגין אמר — לא! הוא לא הסכים להקפאת ההתנחלויות? או האם זה השתבש...

לא, לא. זה השתבש בעת החתימה על ההסכם. וכמובן, גם קודם לכן. זה השתבש מסיבה פשוטה: כי ויתרו על היעד של שלום מקיף, וזה הפך שלום נפרד.

● ויתרו על לינקייג'?

כן. ויתרו על לינקייג'.** סאדאת תמיד היה תקיף בדרישה הזאת. ואז, לפתע הוא ויתר על זה. תשאל את הרמן איילטס (שגריר ארצות־הברית בקאהיר אותו זמן) כי איילטס אמר לו פעם, כמה חודשים אחרי קמפ־דייוויד, שהוא ויתר על הלינקייג'. איילטס בעצמו אמר. והוא אמר — לא, יש לי דרך...

דיין, וייצמן ואהרון ברק בקמפ־דייוויד*
לסאדאת היה עסק עם ציונים רביזיוניסטים

● אמריקאי העוקב אחרי הנושאים האלה עדיין לא יכול להבין את התוצאות של קמפ־דייוויד עבור האופוזיציה במצריים. אינני מתכוון לאופוזיציה הקיצונית, אני מתכוון לאנשי מישרד־החוץ, כמוך, שהביעו את מחאתם בכך שהתפטרו. הרבה אמריקאים שכחו כי שר־חוץ אחד התפטר כאשר סאדאת יצא לישראל ושר־חוץ נוסף, אתה בעצמך, נטש אותו בקמפ־דייוויד. ידוע לי — כי היתה לי ההזדמנות לבוא הנה לעיתים קרובות — שרבים במשרד־החוץ שלכם התנגדו למדיניות סאדאת ועשו הכל כדי לשבש את המשא־ומתן.

אני לא יודע אם זה נכון. אני לא יודע אם זה נכון. אני לא יודע אם זה נכון.

(המשך מעמוד 25)

לפני הקונגרס, כי תהיה הקפאה בהתקנות נחלויות?

כן. אבל למי איכפת? רק מה שבכתב, זה מה שמחייב. וזה מה שאמרתי לסאדאת בכל פעם. הוא אמר — לא, הלשון אינה חשובה (וזה מה ש) קארטר אמר לו. הניסוח איננו חשוב עכשיו, ובתקופת הנשיאות הבאה שלי אני אעשה את זה ואת זה עבור העניין הפלסטיני. על זה הוא חזר כל הזמן (קארטר).

ואני אמרתי לסאדאת, שמה שכתוב זה מה שמחייב, ושכאשר זה ייכתב וייחתם בגין יידבק בזה ותהיה לו כל הזכות לדבוק בזה. אז, למה לא לשים את זה בכתב, כתנאי, זאת נקודה חיונית.

● אבל ג'ימי קארטר שיכנע את סאדאת שזה אר־קיי להשאיר את זה בחוץ?

הוא יתקן את זה בעת תקופת כהונתו השנייה, אשר לא זכה לה (כך הוא היה אומר לסאדאת).

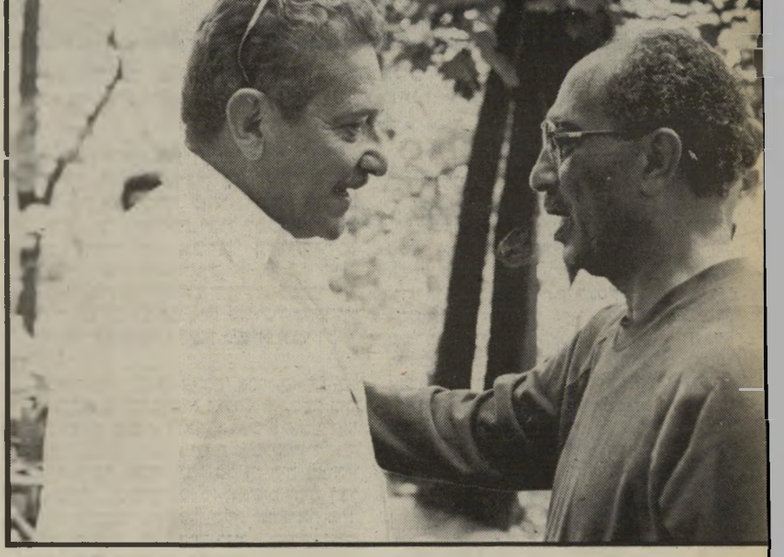
■ ■ ■

● מתי, בדיוק, התפטרת?

טוב. ההסכמים נחתמו ביום ראשון. אני התפטרתי בשבת, אחרי ויכוח ממושך עם סאדאת.

● באשר סאדאת אמר לך כי הוא הולך לחתום, אז התפטרת?

כן. ראיתי כי כל דבר לטובתנו הושמט, החלטה 242 רוסקה, עקרון איסור רכישת שטח או ארץ בכוח הזרוע, הושלד הצידה.

סאדאת עם וייצמן בקמפ־דייוויד
מה זה המיליארד הזה שאנחנו מקבלים מארצות־הברית?

● זה הוכנס להקדמה...

בגין עמד על כך. היה ברור מאוד שזה היה עיקרון חיוני. (זה הוכנס) בניסוח אחר רק בגלל התעקשותם של קארטר ואוסמה (ד"ר אוסמה אל־בז, מיועציו הבכירים של סאדאת).

● אתה יודע, תקופת 24 השעות היתה כל־כך מבולבלת. יום לפני החתימה, האם סאדאת לא היה מוכן לעזוב? הוא הזמין את המסרוק שלו...

זה היה יום חמישי, אני חושב.

● אר־קיי יום חמישי. והוא הודיע למישלחת להתכונן לעזיבה. ואז קארטר ביקש אותו, אישית, להישאר ולנסות שוב. וביום ששי כל זה התחיל לקרות. ואז, בשבת, היה לכם הוויכוח שלכם ואתה הודעת לו כי אתה מתפטר. כיצד הרגישו החברים האחרים במישלחת שלך?

טוב, היה הרכב מוזר למישלחת שלנו. המישלחת היתה מורכבת מחסן אל־תוהמי, שהוא איש משונה מאוד ואשר סאדאת בחר בו. הוא יוצא־דופן ובמובן מסויים בחור מטורף. הוא היה בחירה גרועה. והיה חסן פאמל, שלא היה לו כל קשר למצב הפוליטי. שלושתנו הסכמנו שאיננו מאושרים כלל עם מה קורה.

העניין הוא שהרגשתי את זה כאחריותי לומר מה שיש לי בראש, לסאדאת. לבוטרוס (ד"ר בוטרוס בוטרוס־ע'אלי, שר־המדינה לענייני חוץ) היו הסתייגויות — אני מתכוון, הוא בחור נחמד, אבל אינני חושב שהיה לו האומץ לבטא את השקפתו.

אני חייב לומר, כי אוסמה ניסה את המכסימום שלו. ואחר־כך החברים הזוטרים במישלחת. אני מתכוון לעוזרי, כולם היו נגד. כולם, לא רק אחד. אבל, כמובן, לא היתה להם גישה לסאדאת.

● כמה עוזרים היו?

היו חמישה או שישה.

● מה בנוגע לאשרף (אשרף ע'ורבל, שגריר מצריים בארצות־הברית)?

אשרף הוא אדם גמיש מאוד, במובן מסויים. אבל הנקודה היא כי מחשבותי והסתייגויותי, אשר לא היו רק שלי, אלא ייצגו את המדיניות ואת הטקטיקה של מישרד־החוץ, שהוא הגוף המוסמך, היו לפני סאדאת בצורה ברורה מאוד ובצורה גלוייה מאוד. הייתי רגיל לדבר איתו — אולי בגלל הקשרים הישנים איתו, או בגלל אופיי — בצורה מאוד גלוייה. הייתי יכול להרשות לעצמי את זה. ייתכן שהאחרים לא יכלו, אבל אני יכולתי. והייתי שר־החוץ והעברתי לו את כל זה.

● ומה היתה התוצאה?

הוא היה מקבל מה שהייתי אומר, ואז היה בא וייצמן ומדבר איתו והוא היה מסכים לוויתור חדש, אחד אחרי השני, וכן הלאה.

● היכרת אותו 40 שנה. מה הוא אמר לך בשהודעת לו שאתה עומד להתפטר?

זה היה אחרי ויכוח ארוך. הוא לא היה מאושר, כמובן, עם התפטרותי. היה לי ויכוח ממושך איתו והוא אמר לי — למצריים הרבה בעיות־פנים ואיננו יכולים להמשיך כך הלאה.

אמרתי שאינני מציע כלל לצאת למילחמה חדשה על ישראל. זה מחוץ למחשבה שלי לחלוטין. אבל למה לנו לחתום על מה שלא מקובל עלינו? בוא נדחה את זה. אפשר לארגן עוד קמפ־דייוויד. יש לנו כל הזמן. אנחנו לא מפסידים מאומה, כי סוף־סוף דחקנו את הישראלים לפינה. הראינו שאנחנו אלה המבקשים שלום, ושלום בהתאם להחלטות האומות־המאוחדות, ובהתאם לגישה הבינלאומית.

אז למה לנו לחתום על משהו שלא מקובל עלינו, שאינו ממש את השלום המקיף, שאינו מתיר לירדן להצטרף? למה לנו? אפשר תמיד לדחות את זה. אמרתי לו: אנחנו כאן, היתה איזו התקדמות בנקודות מסויימות אבל יש נקודות אחרות שעליהן אין הצדדים מסכימים, אז תציע לנשיא קארטר, שיעשה מאמץ נוסף...

● הוא הרגיש שהיה עליו להסכים עם הנשיא קארטר?

כך הוא הרגיש. וקארטר הרגיש שאם לא ישיג הסכם על זה, הוא יהרוס את עתידו הפוליטי. כך שהוא רצה משהו, בכל מחיר.

■ ■ ■

● עד כמה היה מישקל לכספים? עד כמה היה בהצמדה של סיוע כלכלי, בשמצרים מקבלת אותו הסכום שה־ישראלים קיבלו, בשאתם מקבלים תוכנית תיעוש וחקלאות מורחבת. עד כמה זה היה חשוב לסאדאת?

לא. נו, טוב. אני סבור, סאדאת היה קשור...

● מצרים היתה זקוקה לכסף ולסיוע?

מה זה המיליארד הזה שאנחנו מקבלים מארצות־הברית? אילו היו לנו יחסים טובים עם הערבים היה יכול להיות לנו יותר מהמיליארד הזה. היה יכול להיות לנו המיליארד הזה ויותר מארצות־הברית עצמה. מדוע לא? הרי זה לא מחיר, הקשור לעשותנו שלום או לא. אילו נהגו כך, מה היה עתידה של מצריים? היא היתה נופלת. אני מתכוון, לידי הסובייטים, האמריקאים אינם יכולים להרשות לעצמם לזנוח את מצריים.

● אז מה עכשיו? עברו חמש שנים מאז ההסכם. הישראלים מספחים, בהדרגה, את הגדה־המערבית והם פלשו ללבנון. אש"ף באנדרלמוסיה. העולם הערבי מבולבל לחלוטין. מצריים חסרת־אונים. יכול להיות גם שישראל תדחוף, בסופו של דבר, את הפלסטינים מהגדה־המערבית לירדן. האם מצריים מובסת?

השלום הוא המובס... היציבות באזור היא המובסת. אינני יודע לכמה זמן. תמיד יהיה תוהו ובוהו, תמיד תהיה מדינה אחת הנלחמת כאן ואחרת המתפרצת שם. לא יהיה שלום, לא תהיה יציבות.

● לא ייתכן כי הישראלים, אם ישכנעו את העולם לראות את ירדן כפלסטין, ינצחו, בסופו של דבר; יורשו, בסופו של דבר, להחזיק ביהודה וב־שומרון והפלסטינים יהיו בירדן. מצריים תסכים לכך, הלבנונים ישלימו עם ישראל?

לעולם לא. לעולם לא. אני סבור שזה הסוף של היציבות, הסוף של השלום באזור הזה.

● אתה אומר כי הערבים יילחמו בישראל, עכשיו?

האפשרויות רבות מדי ואיש אינו יכול לנבא מה יקרה. אבל הרבה שינויים יתרחשו באיזור, הרבה מישטרים...

● מה על מצריים?

מה אנחנו יכולים לעשות עכשיו? מה היא מצריים? מצריים היא עכשיו כמו כל מדינה אחרת. היא איננה מבצעת את המתבקש ממעמדה, היא איננה מממשת מה שהגיאוגרפיה וההיסטוריה מכתיבות לה. אין לה מה לומר.

● הרשה לי לשאול את השאלה בצורה אחרת. אילו היית עכשיו שר־החוץ, אילו היית יותר צעיר ונשאר להיות שגריר, ומובארק היה עכשיו בא אליך ואומר, שכל העצות שקיבל במיברקים שלך היו עצות טובות וישאחרי המילחמה בלבנון, על מצריים להשיב לעצמה את מנהיגותה, ושהיא חייבת למלא את ייעודה. אילו היה ממנה אותך עכשיו לשר־חוץ, מה מצריים יכולה לעשות? או, האם הישראלים ניצחו, האם הם הביסו אתכם? לפי ההגדרה, תבוסה היא כאשר אין לך יותר כוח לעמוד.

המצב מאוד מסובך עכשיו. למצריים קשה מאוד עכשיו, לחזור בה מחוזה־השלום עם ישראל.

■ ■ ■

● זאת האוסציה היחידה שלך?

לא. לא הייתי נרתע מהקפאת היחסים. כאשר ישראל פלשה ללבנון, כתבתי, כי ב־1956 ישראל פלשה למצרים בעת התוקפנות המשולשת (בריטניה, צרפת, ישראל). בן־גוריון הודיע אז, כי הסכם שביתת־הנשק בטל. הם היו הפולשים, אשר לא התחשבו בהסכם שביתת־הנשק. אז, למה שלא לומר, כאשר ישראל פלשה ללבנון, כי הסכם קמפ־דייוויד בטל ומבוטל? אני המותקף. למה שהישראלים ינטשו את ההסכם הזה שהיה הערבות לשלום?

● זאת אומרת, שבשנה שעברה, אמרת שישראל הסרה את הסכם קמפ־דייוויד ושזה נגמר?

> **"סאדאת היה תמיד אופטימי. היו לו כל מיני קשיים בחיין, וזה תמיד נגמר טוב בשבילו"**

כן, זה נגמר, או מחוסל. עלינו למצוא נוסחה שתאפשר לישראל להכין, כי לא יתירו לה לעשות ככל העולה על רוחה, ללא התנגדות.

כיצד אני יכול להיות מלא־תיקווה לכהונת הנשיא הבאה של רגן? ראה את הגישה האמריקאית בעת שהישראלים פלשו ללבנון. זה היה מתסכל מאוד לערבים.

● האם אתה חושב שהאמריקאים הסכימו לכך לאחר מעשה, או שנתנו את חסותם לעניין מראש?

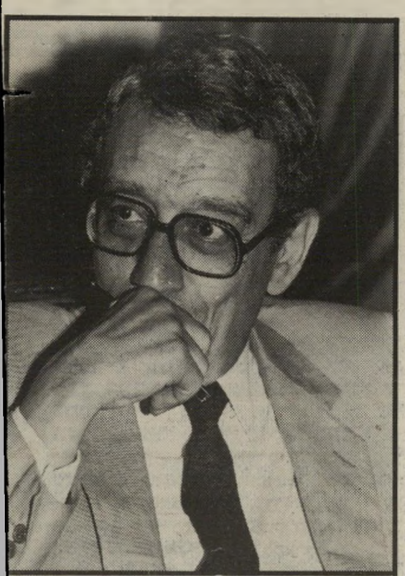
אני מניח ששניהם. זה צירוף של הסכמה בדיעבד ומתן חסות גם יחד. אתה יודע טוב ממני על שר־החוץ הייג.

● ועכשיו לבנון תחולק...

כן. לבנון כבר מחולקת, וזאת שוב תהיה נקודה של אי־יציבות.

● כיצד תגיב מצריים אם תסרוץ עוד מילחמה ומאות אלפי פלסטינים מן הגדה־המערבית יידחסו מעבר לנהר, לירדן. זה נראה כמתקבל על הדעת במונחים של מדיניות הישראלים, לא כן?

כן. כמובן.

שר־המדינה בוטרוס־ע'אלי
בחור נחמד. בלי אומץ

● האם מצריים מוכנה לקבל משהו מעין זה?

אינני יודע כיצד הנשיא והממשלה שלנו יגיבו. אבל זה לא שייך לעניין. מה שכן שייך, זאת תהיה התגובה של המוני המצרים. אינני חושב שהם יהיו מאושרים, ואינני יודע מה יקרה. כל דבר יוכל להתפרץ כאן. יוכל להיות לנו פונדמנטליסטי... אינני יודע. הכל פתוח.

● הרשה לי לשאול שאלה, כמו שאמריקאים רבים היו שואלים, בחר־שבם, בעיקר, על אינטרסים אמריקאיים לאומיים. האם אתה אומר שבגלל הצורה שבה ניווטה ארצות־הברית את המדיניות הערבית־ישראלית שלה, אנחנו מסתבכים באפשרות שממשלה פונדמנטליסטית, אנטי־אמריקאית, לי־אומנית, תעלה לשילטון במצרים, דבר שהיה שם קץ לכל בזין ארצותינו? אני יודע כי מצרים ואיראן הן מדינות מאוד שונות, אבל, בכל זאת, אחרי הרבה שנים של מעורבות אמריקאית באיראן, המדינה הזאת הסבה אנטי־אמריקאית והטילה עלינו את האחריות לבעיות שלהם — בכמה מקרים, בצדק, אני סבור. האם אתה אומר שאנחנו מסתבכים במשהו דומה במצריים?

כן. אני אמר כך, אבל קשה מאוד להתנבא.

● האמריקאים אינם מעריכים אז־הרות באלה. מספרים לעם האמריקאי כי מצריים היא מדינה המאושרת עם סידורי קמפ־דייוויד, שאנחנו מעניקים סיוע רב למצריים, שלמצריים בעצם לא איכפת מהפלסטינים.

הם אמרו אותו הדבר על השאה של איראן. אבל זה לא אומר שום דבר. לעולם אינך יכול לחזות מה שנעשה מתחת לפני השטח. מה שאתה רואה עכשיו במצריים, זה מה שהממשלה אומרת, מה שמיפלגת השילטון אומרת, וזה הוא זה, בערך.

■ ■ ■

● הקבוצה שרצחה את סאדאת. אמרו לי כי רבים מן המעורבים בה היו בעלי חינוך גבוה, צעירים ערבים נכ־בדים, שלא היו "מטורפים" או "קיצונים" או "ראדיקלים", שרבים מהם היו לאו־מנים מצרים צעירים.

כן, כן. אני חושב כך. אני סבור שאתה יכול לשפוט לפי התגובה לרצח סאדאת. מה היתה התגובה המצרית? התגובה היתה שלילית מאוד לסאדאת. זה ברור מאוד ולא צריך להתעלם מזה. אני זוכר שאמרתי לשגריר (האמריקאי)

אתרטון, אחרי שהתפטרתי, לא הייתי רוצה שתהיה במצבו של השגריר האמריקאי באיראן.

● **מה הוא אמר?**

הוא לא היה בטוח. כל אחד לוקח את מציריים כנתונה. זה יכול להימשך עשור או משהו. אבל לעולם אינך יכול לדעת מה יקרה...

כיצד אתה יכול לערוב להתנהגות ישראל, כאשר תפתור את בעיותיה ותשביע את שאיפותיה...

● **לדעתך, האם נרצח סאדאת מביזון שראו בו בוגד בעניין הערבי?**

כן. זה מרכיב אחד, כמובן, ומרכיב חשוב מאוד.

● **ללא קמפ־דייוויד, הקבוצה הזאת לעולם לא היתה נוקטת צעד זה?**

לא. אבל אמרתי לך שזה היה רק מרכיב אחד. מבחינתם, הם חושבים על ירושלים, הפונ־דמנטליסטים, כמקום קדוש וכל זה. מובן, שזה חלק חשוב מאוד.

"רבים התנגדו למדיניות סאדאת. אבל הם היו צריכים את המישרות שלהם ולא יכלו להתפטר"

● **מה שנוגע לירושלים. אחרי קמפ־דייוויד, הישראלים סיפחו אותה.**

הם סיפחו אותה לפני קמפ־דייוויד. הסכמי קמפ־דייוויד מעולם לא נגעו בנקודה הי־רושלמית. מלבד במה שאני קורא הריצה במעגל, המיכתבים. סאדאת היה כותב לקארטר, שהעמדה המצרית היא שירושלים היא חלק מהגדה־המערבית וכן הלאה, ואז קארטר היה מודיע זאת לבגין, שהיה כותב לקארטר, כי ירושלים הפכה בירתה הניצחית של ישראל...

● **אבל אתה יודע, שאפשר לומר לך כי הישראלים פלשו ללבנון, כי הם הפציצו את ביירות, בירה ערבית, ובאן, במציריים, היתה לכם רק הפגנה אחת קטנה מחוץ לשגרירות הישראלית...**

כן. מכיוון שלא ראית את המישטרה שלנו כאן. עכשיו, זהו צבא נוסף, מה שהם קוראים כוח־המישטרה המרכזי. זהו צבא.

● **המישטרה החשאית?**

לא. לא המישטרה החשאית. יש אגף מסויים של המישטרה, שהוא צבא קטן.

● **אנשים רצו להפגין, אבל הם סחדו?**

בהחלט.

● **חששו להיות מוכים או להיאסר או...?**

בהחלט. כן.

● **אבל שמענו שהיתה הפגנה אחת מחזיק לשגרירות הישראלית, של כמה מאות אנשים.**

כן. אבל אנשים היו מפוחדים. הגישה של הממשלה היתה חלשה מאוד. הם אפילו לא החזירו שגרירים. זאת היתה עמדה חלשה מאוד ואיש לא היה מאושר מכך. תראה, אתה פוגש פה המון אנשים וכל אחד יספר לך כי הם לא היו מאושרים עם עמדת הממשלה.

■ ■ ■

● **כאשר באתי לבאן לראשונה, ב־1977, היתה למצרים מדיניות ללא־מוצא. היא כונתה "לכלכ לוועידה בזנבה ולנסות לשאת ולתת". עכשיו נראה כאילו יש למצרים שוב מדיניות ללא־מוצא. היא מכונה "אחזו בהסכם קמפ־דייוויד"?**

כן. כן. אני בכלל לא הייתי אומלל עם ועידת ז'נבה. תראה מה שקרה אחרי הסכמי קמפ־דייוויד. מעמדו של בגין — החומייני החדש הזה, החומייני הישראלי הזה — יוצב.

● **והתענק לו פרס־נובל לשלום.**

אולי, אילו היה בגין נופל באותה עת ונעלם אז היו יכולים להיות לנו אנשים יותר הגיוניים כשותפים למשא ומתן. אבל אתם הבאתם חומייני אחר, זה מה שאני אומר לכם... זה הכל עצוב מאוד כי היה יכול להיות לנו גרעין אמיתי באזור הזה עם ישראל בינינו, כשכולם מאוד מאושרים וכולם מצליחים. והישראלים היו מרוויחים הרבה משלום.

● **מה אתה חושב על המדיניות הסורית עכשיו?**

הם כבולים למדיניות הזאת. מה הם יכולים לעשות? הם רוצים, לפחות, לשחרר את הגולן, וכי מה הם יכולים לעשות אחרת?

● **האם אסד מנסה להשתמש במ־דיניות הערבית־ישראלית, בדי לנווט את עצמו למעמד של מנהיגות ערבית?**

לא, לא. אינני חושב כך. מנהיגות של מה? העולם הערבי מרוסק. אני חושב שהוא מנסה לקבל בחזרה את השטחים הסוריים הכבושים בידי הישראלים. הוא כבול לעמדה זאת. מה הוא יכול לעשות אחרת?

● **האם אתה חושב שהישראלים מתכוננים למילחמה נגד סוריה?**

אינני חושב שהם בעצמם יודעים. אבל עם אנשים כמו שמיר, כמו בגין, כמו ארנס, אין להוציא את זה מכלל חשבון. האנשים האלה...

● **בוא, נניח לרגע, כי סורצת מילחמה וכי הישראלים מתחילים להכים את הצבא הסורי, והם מפגיזים את דמשק, והם מחסלים את הטילים הסובייטים. האם אתה סבור שהרוסים יכולים להרשות לעצמם להתבזות פעם נוספת?**

זאת שאלה שעליה באמת אינני יכול להשיב. אבל תגיע נקודה, בסופו של דבר, שהם יצטרכו לעשות משהו או שמעמדם באזור כולו יתמוטט. לעולם לא תדע מתי יגיעו לנקודה הזאת. אבל אם יתנו לבגין להשתולל על פני כל האזור, הנקודה הזאת עלולה להגיע.

● **ואשר לפלסטינים, האם נותר משהו? בגדה־המערבית יש כל־כך הר־בה מתנחלים, כל־כך הרבה התנחלויות, המשק קשור לישראל, הכבישים קשור־רים לישראל. האם הנושא עדיין פתוח או כבר כמעט סגור. האם קמפ־דייוויד ייכנס להיסטוריה כנקודה, שבה יישוב הוגן של הבעייה הערבית־ישראלית הפך בלתי־אפשרי?**

כן. זה היה הקץ לאפשרות של שלום־אמת באזור הזה, שכל אחד היה נהנה ממנו. ואנחנו רואים את הזעזועים ואת התוצאות הסופיות בלבנון. אינני יודע מה יקרה עם סוריה, אינני יודע מה יקרה בירדן. זה טירוף להשאיר לאנשים כמו שמיר ובגין לנהל את העניינים כאן. כן, הם יכולים לפלוש לסוריה, הם יכולים לפלוש לירדן. הם יכולים לעשות את כל זה, כי מי יעמוד בדרכם? אבל מה יהיה הסוף מכל זה? האם זאת תהיה יציבות, האם זה יהיה שלום? לא.

האזור הזה הוא אזור עתיק־יומין מאוד. היו לנו פה רומאים, פרסים, ברישים, צרפתים.

■ ■ ■

● **האם המצרים מתחילים עכשיו לחשוש, שאם ישראל יכולה לפלוש ללבנון, הם יכולים גם — אם מצרים תעמוד מנגד — לפלוש שוב לסיני, לקחת שוב את שארם א־שייך?**

הם לא היו מטריחים את עצמם לעשות זאת. למה להם? מכיוון שלא נילחם בהם, בשביל מה להם להטריח את עצמם? זה מצב עגום מאוד. אבל מה ישיגו הישראלים? אני מתכוון למה להישאר באזור כגוף שתלטני־זר? למה להישאר כמעצמה זרה הכופה את רצונה?

● **אני חושב שיש משהו שאתה שוכח. אני סבור שהישראלים חושבים שאחרי שנלחמו בכם 30 שנה, לבסוף הרמתם ידיים. והם סבורים כי קמפ־דייוויד מוכיח שאילו היו נשארים תקיפים, אילו היו מביסים את הערבים, במוקדם או במאוחר הם היו מסכימים לשלום...**

הם הביסו את סאדאת, הם לא הביסו את האזור! הם הביסו את סאדאת, כלומר, סאדאת נכנע וויתר. אין לזה כל ערך.

● **יש לזה. פירושו של דבר שהם יכולים לצאת למילחמה בלבנון מבלי לדאוג בקשר למצריים. פירושו של דבר, שהם השיגו שלום נפרד, לא כן?**

כן. אבל זה לא מצב מוחלט, קבוע. לעולם אינך יכול לדעת מה יקרה. העניינים חייבים להשתנות. באיזה כיוון, אינני יכול להתנבא. אבל ללא ספק משהו לא בסדר, משהו לא בסדר וזה לא יכול להישאר כך לתמיד. בהחלט! אם הישראלים יוכלו לעשות ככל העולה על רוחם, כמו שהם עושים עכשיו, ההמשך יהיה כך — ראש־הממשלה הישראלי יטלפן למצרים ויאמר: "אל תגדלו כותנה אלא באזור זה," ואחר־כך יטלפן לסעודים ויגיד: "קבעו את מחיר הנפט לכך וכך." מי יסכים לזה לאורך ימים ולמה?

● **אבל השאלה היא מי יכול להתנגד להם בהצלחה? הערבים מסולגים לח־לוטין וחלשים. הצבא הישראלי יכול להכים את כולם בעת ובעונה אחת.**

נו, נו, נו... אתה יודע, כאשר אתה חוזר להיסטוריה, אתה מגלה כי מצבים מעין אלה לא נמשכים לנצח.

● **האם לא תהיה האומציה היחידה לעולם הערבי לבנות איום גרעיני?**

כן. אבל העניין הוא — האם האזור הזה יחיה ביציבות ובשלום או לא. אומר לך, הדרך שבה הירשו האמריקאים לישראלים להתנהג, הקטינה את הסיכויים של שלום ויציבות באזור הזה. ודברים יקרו, אם לא השנה, אז בשנה הבאה...

● **זה נשמע כאילו אני יכול לשוב לבאן בעוד כמה שבועות ולא להיות כל כך מופתע לגלות שקבוצת סוני־דמנטליסטים...**

לא, לא. לא הייתי אומר מחר בבוקר. אבל הדברים האלה הולכים עמוק... והדרך שבה מתנהגים הישראלים היא מתגרה ומשפילה. לא צריך להתעלם מרגשות עמנו. כך, בסופו של דבר, משהו יקרה. המשהו הזה, אינני יודע. אינני מתכוון שנתגבר על ישראל. אבל לעולם לא ניהנה משלום או מיציבות. לא תראה את זה עוד אי־פעם, אלא אם כן יימצא פתרון המקובל על כל הצדדים ועל כל העמים.

● **האם אתה סבור שממשלת מר־בארב מבינה את הניתוח שלך ואיננה יודעת מה לעשות בעניין, האם אתה סבור שהם אינם מסכימים עם הניתוח שלך, האם הם ערים לפחדים שאתה מבטא?**

לשילטון המצרי יש עכשיו הרבה בעיות־פנים. הם לא יכולים להרשות לעצמם, לעת עתה, להקשיב למה שהאמריקאים אומרים, אבל הם אינם מאושרים. הם בהחלט אינם מאושרים.

אני בטוח שהנשיא מובארב סבור, שמה שהאמריקאים עושים — לעזוב את הישראלים ולא לעצור בידם — זאת איננה מדיניות טובה למצריים או לאזור או לאמריקאים עצמם באזור.

"מדינה כמצריים איננה יכולה לבסס את מדיניות־החוץ שלה על הבטחותיו של נשיא אמריקאי חלש"

אני בטוח בזה. אבל ידיו די קשורות עם בעיות שיש לו כאן, כלי אפשרות למצוא אלטרנטיבות אחרות.

● **האם סיפרו של הייכל מצייר דיוקן הוגן של סאדאת? פוסלים אותו בקול רם כל־כך.**

קראתי את סיפרו של הייכל. זה ספר טוב. יכול להיות שהוא קצת מריר בנוגע לסאדאת, אבל זה ספר טוב... יש לו מידע טוב על עליית התנועה הקופטית ועל הפונדמנטליזם וכן הלאה. הוא הוגן והוא אמיתי.

סאדאת ומובארב במיסדר צבאי
הם הביסו את סאדאת, הם לא הביסו את האיזור

בגין עם מובארב
הישראלים פלשו ללבנון ובמציריים היתה רק הפגנה אחת

הנערה היהודיה אלחאנדרה (בתמונה) נעלמה. אחרי שנים הופיעה עדת־ראייה וסיפרה כיצד עונתה והוצאה להורג. הוריה בארץ עדיין מקווים...

שמי גרסיאלה חאונה. נולדתי ב־3 בספטמבר 1955, בעיר ריו קוארטה, ארגנטינה. ברשותי דרכון ארגנטיני מספר 6.729.589. ב־6 בנובמבר 1975 נישאתי לחורחה עומר קסורלה. שנינו למדנו בפקולטה למשפטים שבאוניברסיטת קורדובה.

ב־10 ביוני 1976, בשעה 16.30 נחטפנו ברחוב סואן מרחק מטרים ספורים מביתנו, שממנו יצאנו שניות מעטות קודם.

זה התחיל עם זעקות בעלי: „חוטפים אותי!"

ואז הם באו גם אלי והחלו מכים אותי בקתות הרובים. שניינו התנגדנו עד כלות כוחותינו ממש. אבל היו שם כ־20 אנשים חמושים, ולבסוף הם הכריעו אותנו.

בעלי הוכנס ראשון לתוך תא־המיטען של אחת המכוניות. אחר־כך, כשפי סתום, ידי קשורות באזיקים לאחור ואני מתוסרת־הכרה, הוכנסתי לתא־המיטען של מכונית אחרת.

חזרתי להכרה, ניסיתי לפתוח את תא־המיטען על־ידי דחיפה בבירכי. ערכתי ניסיון נואש אחרון לפתוח את דלת התא. כדי לקפוץ ולההרג. כל דבר היה עדיף על מה שציפה לנו. ברחיפה האחרונה הצלחתי. במאמץ עצום פתחתי את הדלת, ובחצי סיבוב נפלתי על הכביש. גופי גלש במהירות עצומה, גבי נחבט בקרקע. כל חיי ילוו אותי הצלקות שגרם השיפשוף על האספלט.

הצלחתי לעמוד על רגלי. פלג גופי העליון היה ערום למחצה. איבדתי את נעלי ונקעתי קרסול. ואז ראיתי את חורחה שהצליח גם הוא לקפוץ, ממש באותו רגע. הוא ביקש בצעקות שאצטרף אליו בריצה. זה היה בלתי־אפשרי, כי שלוש מכוניות החוטפים חצצו בינינו. הם ירדו מכלי־הרכב והחלו במירדף.

„בעלי היה מוטל באורווה, מת!"

דיווח על הכביש הבין־עירוני מיספר 20, ביציאה מקורדובה לקארלוס פאז. נתפסתי. הוכנסתי למושב האחורי של המכונית. כשהפעם שניים התיישבו עלי. הם אמרו לי: „בעלך מת!" לעמוד על רגלי. הפצע שעל גבי הזדהם והתמלא מוגלה. המעניים התלוננו שריח המוגלה מפריע להם. הסרן שחקר ועינה אותי, היה חוזר ואומר: „בעלך מדיף ריח רייקבון: בתוך זמן קצר יעלה ממך אותו הריח!"

מאותו הרגע איברתי את תחושת הזמן והסדר הכרונולוגי של המאורעות. נלקחתי למישרדים פעמים אין ספור, ציידו אותי בבגדים ואסירה היתה מלווה אותי לשירותים ורוחצת אותי.

בלה־פרלה, זה היה שם המחנה, היו חמישה מישרדים ובכולם עינו. נשמעו צעקות, קולות של בעיטות, קולות צחוק ובכי. זה היה הגיהנום.

הם קראו לנו המתים המהלכים והזכירו לנו תמיד, שמרגע שהגענו למחנה לה־פרלה, חיינו שווים כקליפת השום ושרק נותר לקבוע את רגע מותנו.

אחרי עשרה ימים הופסקו העינויים הפיסיים. רק אחרי חודשיים עוניתי שוב על־ידי סמל אזרח, בהאשמה שצחקתי למשמע דבר מותו של איש־צבא.

לא הבנתי מדוע לא הרגו אותי, שכן לכל אחד מהם היתה הסמכות להרוג, והם אמנם הרגו אסירים רבים.

במשאיות — למוות בירייה

מחנה „לה־סרלה" הופעל זמן קצר לפני ההפיכה הצבאית של מרץ 1976. על המיתקן שמרו אנשי הג'נדרמריה הלאומית.

שיטות העינויים בלה־פרלה היו בעיקר מכות חשמל. העציר היה מופשט כליל ונכבל לשולחן או לאלונקת מתכת. היו מותזים עליו מים או שהיו מכניסים אותו לחבית מים מעופשים, כדי שהזרם יתפשט היטב.

נוסף לכך היו מכים במקל או במוט גומי ממולא כבלים או כדורי מתכת זעירים.

משך העינוי במכות חשמל לעולם לא חרג משש שעות ליום, כדי למנוע מוות מהיר של המעונה.

שיטה נוספת היתה לכבות על העציר סיגריות בועות. קירות המשרדים המסויידים היו תמיד מכוסים בכתמי דם.

להערכתי, עברו דרך לה־פרלה בין 1500 ל־2000 עצירים. העברות העצירים היו נעשות לעתים קרובות במכוניות ובמשאיות. במכוניות — לבית־סוהר או לשחרור. במשאיות — למוות בירייה בשדות הסמוכים ללה־פרלה.

אתר ההוצאות־להורג היה, ללא ספק, בקירבת מקום שכן המשאית היתה שבה ללה־פרלה תוך 20 דקות עד חצי שעה.

הבורות נכרו לפני שהגיעה המשאית למקום. ידי האסירים נקשרו לפני היריד מהרכב, הם הורדו על ברכיהם אל שפת הבור ונורו.

הקצין שפקד על חוליית ההוצאה להורג, היה מעניק חמש דקות לתפילה ומודיע שהם מוצאים להורג על „בגידה במולדת".

הגופות הנקובות בכדורים נפלו לבורות וכוסו בזפת ונישרפו.

פרצופים מעוכים ומכוסים בדם

אסרי עלינו לדבר. השקט המעיק, המייאש, הופר רק על־ידי צעקות המעונים, צחוקם הפרוע של המענים ורעש מנועי המכוניות שהביאו חטופים חדשים.

אימה אחזה בנו בכל פעם ששמענו את המכוניות המתקרבות. ידענו שהנה החל מסע עינויים לאדם נוסף, שאדם נוסף הפך דספאראסידו, שאדם נוסף נכנס לעולם בלתי מוכר זה שממנו אין מוצא.

לפעמים היו הז'נדרמים מעבירים לנו שיעורי התעמלות. לא למען שיפור כושרנו הגופני, אלא לשם מטרה אכזרית: היו מעירים אותנו בשתיים

„בעלי היה מוטל באורווה, מת!"

דיווח על הכביש הבין־עירוני מיספר 20, ביציאה מקורדובה לקארלוס פאז. נתפסתי. הוכנסתי למושב האחורי של המכונית. כשהפעם שניים התיישבו עלי. הם אמרו לי: „בעלך מת!"

גיהינום במחנה הפנים

לא האמנתי להם. אבל כשהמכוניות נעצרו, העמידו אותי מול תא־מיטען והכריחו אותי להסתכל. בעלי היה שם. מת. עיניו היו פקוחות לרווחה, קרועות עד אימה. דם רב זב מפיו ומחזהו.

מתחת לרצועות שכיסו את עיני ראיתי מגפיים צבאיים. נגררתי, לא יכולתי ללכת. אל חדר־העינויים. לפתע, הפך הכל צעקות. חושך ומכות. הופשטתי כליל. ידי ורגלי נכבלו באזיקים לקפיץ של מיטת מתכת. עיני אותי בפיקאנה — מכות חשמל. סגן ראשון הצמיד לי אלקטרודות. האחת, במתח של 220 וולט, לכל הגוף והאחרת, במתח נמוך יותר, לראש, לשפתיים, לעיניים. לצורך זה הסירו את הרצועות מעל עיני.

חלף זמן עד שמישהו אמר: „זה מספיק. עיזבו אותה!"

הובלתי לאורווה. שם היה מוטל בעלי. הירשו לי לנשק אותו, אך לא יכולתי לעצום את עיניו. ביקשתי מים ולא נעניתי. הם אמרו שאם אשתה מים אחרי הפיקאנה, אקבל התקף־לב.

לחדר פרצו סרן וסמל, שהיכו אותי ללא כל אזהרה מוקדמת במקל ובמוט ממולא כבלים. נפלתי על הריצפה. הם בעטו בי בפראות. סמל שכינויו היה „הכומר", חקר אותי על תקופת נעורי.

בחמש לפנות בוקר נכנס שוב הסמל והטיח את ראשי בקיר. הוא צעק כי לא מסרתי להם כתובות.

„חייכם שווים כקליפת־השום!"

מחרת היום, בבוקר, נזרקתי על מזרן קש ואחרי כמה שעות נלקחתי לסיבוב חקירה נוסף. שני חיילים גררו אותי, כי לא יכולתי

בכי, בכי ארגנטינה!

בעוד שלושה שבועות יתקיימו בארגנטינה הבחירות הכלליות, שבהן יוכלו 18 מיליון הבוחרים לבחור – לראשונה אחרי שבע שנות דיכוי של שילטון צבאי – בבחירות דמוקרטיות נשיא אזרח.

בין אם ייבחר מועמד המיפלגה הפרוניסטית, הפרופסור לחוק תחיקתי איטאלו ארגנטינו לודר, בן ה־66 ובין אם ייבחר המועמד בעל הסיכויים השקולים, איש מיפלגת המרכז הראדיקלית, ראול אלפונסין בן ה־57, מקווה הארגנטיני הממוצע שיושם קץ לאינפלציה הדוהרת ביותר בעולם, של כמעט 400 אחוז בשנה. הוא מקווה שיושם קץ למישטר של החונטה הצבאית הכושלת, אשר, בין שאר מעלליה, סיבכה אותו, בשנה שעברה, במילחמת פאוקלנד האומללה ועל כך אמנם כבר נתן השליט הצבאי של אותם ימים, הגנרל ליאופולדו פורטונטו גאלטיארי, את הדין וסולק מן השילטון על־ידי חבריו. מעל לכל, מתפלל הארגנטיני לכך שיושם הקץ ל„מילחמה המלוכלכת" שיזם גאלטיארי בזמנו, הדדיפה ללא־רחם של המישטר הצבאי – שדרס את כל זכויות האדם – אחר לוחמי גרילה שמאלניים שהיו, בדרך־כלל, לא לוחמים ולא שמאלניים.

כך נוצר מעמד ה„דספאראסידו" (הנעלמים) – עשרות־אלפים של חפים־מפשע אשר, ממכלול סיבות ולא־סיבות, נעצרו ונעלמו כאילו בלעתם האדמה. רק באחרונה הודו אנשי המישטר, כי רוב הנעלמים שוב אינם בחיים, וביניהם יהודים רבים. אחת מיהודים אלה היא אלחנדרה חיימוביץ, אשר נחטפה לפני שש שנים והיא בת 17, מביתה של חברתה הנוצרית בעיר קורדובה.

המישטרה הכחישה את עצם מעצרה של אלחנדרה. מאותו רגע היא הוגדרה כ„נעדרת". האם אלנה, והאב, לואיס, רואה חשבון במיקצועו, נשברו. הם נאשו, כעבור ארבע שנים, מכל תיקווה, והחליטו לצאת את הארץ הארורה, לעלות לישראל, שם כבר הקדימו אותם שני בניהם הנותרים.

הם התיישבו ברחובות, והמשיכו במניות לכל פורום אפשרי – ישראלי, אמריקאי, ארגנטינאי, בינלאומי – ללא תוצאה.

לאחרונה הופיעה פיתאום מעמק הבכא, מתהום הנשייה של מחנות־העצורים בארגנטינה, עדת־ראייה, גרסיאלה חאונה, שפגשה את אלחנדרה חיימוביץ בעודה בחיים. גרסיאלה הביאה עימה את הדו"ח המזעזע מן הגיהנום הרוחש בתאי־הכדור הדרומי ממחנה העצירים־הנעדרים הצבאי, שנקרא למרבה האירוניה לה פרלה (הפנינה).

בלילה ולמשך שעות היינו מתרוצצים וקופצים קפיצות צפרדע, כשעינינו קשורות. כשהיינו מגיעים בריצה פראית לקירבת הקיר היו צועקים „על הארץ, פול!" וצוהלים למראה פרצופינו המעוכים והמכוסים רם. אסירים מעונים ושבורים, שהיו מתעלפים נגררו לשירותים.

בהמשך הקיץ נחטפו והובאו ללה פרלה כששים בני־נוער, בני 14 עד 18, רובם תלמידי בתי־ספר תיכוניים, שנקטו בכיתותיהם עמדות דמוקרטיות, אך ללא רקע פוליטי כלשהו.

לאמיתו של דבר, היו אלה ילדים שלא הבינו מה שהתרחש. הקטנים ביותר קראו בחלומותיהם לאימותיהם. יום אחד הפסקנו לשמוע אותם. רק אחרי זמן רב, כאשר אלה שנשארו בחיים זכו באמונם של קצינים וסמלים, וברגעים שהם היו מוכנים לספר סודות, שאלתי עליהם. הם סיפרו כי לא ידעו אם לשחרר אותם או „להעביר" אותם. מצד אחד, הם „לא עשו שום דבר חמור", אבל הם היוו סכנה פוטנציאלית למולדת בעוד חמש, עשר שנים.

לבסוף, גברה דעתם של אלה שטענו שיש להורגם כשעודם קטנים, כי „מוטב לא לתת להם לגדול".

„היהודים הם סרטן העולם!"

מאת הצפיפות הרבה והמחסור במזרנים, שונה יום אחד מקום המרבץ שלי ואז היכרתי שותפה חדשה למזרן — אלחנדרה חיימוביץ', שנחטפה מיספר ימים לפני.

מעולם לא אשכח שם זה. כולנו נקראנו לפי מיספרים. לה קראו בשמה היהודי. היותה יהודיה היה מקור להשפלות בלתי־פוסקות. כשנקראה למישרדים מסיבה כלשהי אמרו: „הביאו את היהודיה חיימוביץ" או „הביאו את האיץ", בגלל הסיומת היהודית של שמה.

שכבנו יחד עשרה ימים עד שהועברה ב„העברה" המונית. במשך תקופה זו אלחנדרה שכבה תמיד כשעיניה קשורות. כשאר העצירים. בהזדמנויות אחדות לקחו אותנו למישרדים, ללא כל סיבה, רק כדי להראות את כוחם ולהשפיל אותנו. באחד המקרים הורשינו להסיר מעט את הרצועות שעל עינינו. או ראיתי את אלחנדרה. היא היתה קטנה, שערה חום כהה, עורה לבן, תווי פניה ילדותיים. בת 18, אולי 17.

כל השיחה נסבה על היהודים. הסגן הראשון היה אומר לאלחנדרה: „היהודים הם חלק ממזימה בינלאומית, הם סרטן המכלה את העולם, הם רצו להרוס את יסודות החברה הארגנטינית."

אם כי רוב רובם של אסירי לה־פרלה „הועברו" והיום הם מופיעים ברשימות ה„נעדרים", מתי מעט ניצלו. מהם, נותרה בחיים רק אסירה אחת ממוצא יהודי. מה שחרץ את גורלה לחסד היתה העובדה שאמה לא היתה יהודיה. אנשי הצבא טענו שהיהדות מועברת דרך האם ולא דרך האב. לכן לא התייחסו אליה כאל יהודיה. אחרת, גורלה היה לשבט, כגורל כל היהודים במחנה.

במשך התקופה ששכבתי ליד אלחנדרה — עד להעברתה — ניגש אליה מיספר פעמים מפקד הז'נדרמריה. על שאלת אלחנדרה מה יקרה איתה, היה עונה שהיא תועבר לבית־הסוהר לנשים הרועה הטוב, בקורדובה.

כשלקחו אותה נפרדנו בחיבה רבה. היא עלזה, משוכנעת שתועבר לרועה הטוב. גם אני הייתי בטוחה בכך. לכן המשכתי לשאול לשלומה משך חודשים. אותו מפקד ז'נדרמריה היה עונה שהיא מרגישה טוב ושולחת פריסות־שלום.

„הופשטתי כליל. ידיי ורגליי נכבלו באזיקים לקפיץ של מיטת־מחכת. עינו אותי ב„פיקאנה" — מכות־חשמל. הצמידו לי שתי אלקטרודות. האחת, במחט של 220 וולט, לכל הגוף, והאחרת — במחט נמוך יותר — לראש, לשפתיים, לעיניים

גנרל גאלטיירי
„הביאו את היהודיה!"

אך פעם אחת הם אמרו „אל תהיי תמימה. אם ערין אינך יודעת כיצד מתנהלים העניינים בלה־פרלה, דעי שאף אחד לא מגיע לרועה הטוב. ה„רועה" היחידי הוא ה„בור", — המוות.

אלחנדרה היתה נערה, ילדה כמעט, שלא יכלה לנחש את פשר הזוועה.

מרסל זוהר ■

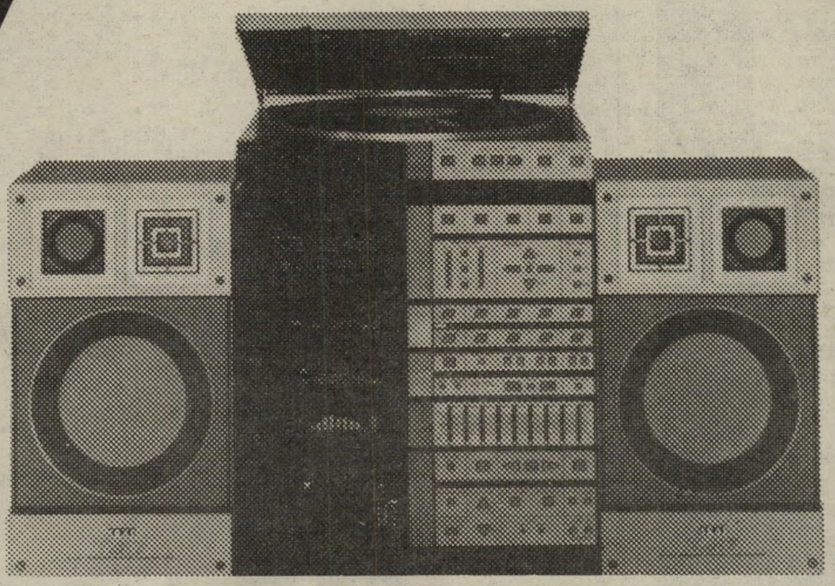
אמהות הנעדרים נושאות תמונותיהם בהפגנה (ציור ארגנטיני)
לכל אחד היתה הסמכות להרוג

רק אם אתה יכול להרשות לעצמך הרבה מאוד: אקאי. יפן. מערכות וסוי ממוחשבות.

★★ אקאי. יפן. ההמלצות הטובות בעולם ★★

BEST BUY '83 — "CONSUMER REPORT" — U.S.A.
HI FI GRAND PRIX '82 — "AUDIO VIDEO" — U.S.A.
BEST BUY '82 — "WHICH VIDEO" — U.K.
BEST COMPO "GRAND PRIX" — RADIO GIJUTSU" — JAPAN.
AUDIO AWARD — "GIJUTSU SHIMBUN" — JAPAN.

חדש!

★ מערכת ממוחשבת לחלוטין (מיקרו קומפיוטר)
★ לוח תצוגה מואר, דיגיטלי-גרפי, מראה לך כל שלב בפעולות המערכת.
★ הפעלה קלה ואמינה לאפס טעויות.

דור העתיד של עולם הסטריאו

AKAI

המקצוענים בעולם שומעים בקולו.

סוכנים בלעדיים: מתלם אלקטרוניקה בע"מ. המסגר 70 ת"א, טלפון 330594

אנשים

מדוע לא יוצג מחזהו של סובול בדרום־אפריקה ומה עשה העיתונאי בבריכה לצד ראש־העירייה, שאותו התקיף

■ ענייני הרכבת הקואליציה גרמו לסגן ראש־הממשלה **דויד לוי** להפר נוהג שקיים בביתו מזה שנים. לפי מינהג המארוקאים, נמשך חג־הסוכות — כמו חג־הפסח — גם בחול־המועד. באותם ימים אין יוצא שר־הבינוי־והשיכון מביתו ואינו עובד במישרדו. עתה נאלץ לצאת לירושלים, לשיחות שהתקיימו בלישכתו של שר החוץ **יצחק שמיר**.

■ אחרי **שדב בן־מאיר**, מועמד המערך לראשות עיריית תל־אביב, נותר ללא כסף לפירסום וליחסי־ציבור, התארגנו תומכיו והקימו צוות־חשיבה הפועל בהתנדבות. חברים בו **בני גאון**, מנכ"ל רשת הצרכנות קו־אופ השרון ואחיו של הזמר **יהורם גאון**, **עמירם ניר**, לשעבר כתב הטלוויזיה, המרצה לקומוניקציה הד"ר **יריב בן־אליעזר**, נכדו של **דויד בן־גוריון**. אליהם הצטרפו שני ח"כים: **יוסי שריד** ו**מיכאל** ("מיקי") **בר־זוהר**.

■ בן־מאיר ובר־זוהר ניצלו שעת־פנאי והלכו לתערוכת הבולים שהתקיימה בגני־התערוכה. בדרכם סיפר בן־מאיר שהוא אספן בולים מושבע, ושבאוסף העשיר שלו חסרה גלוייה שעליה בול פולני. בשנת 1938 הגיעה גלוייה לסבו, שהתגורר בתל־אביב, מבן־דודו, שהתגורר אז בווארשה. המטוס שבו הוטסו המכתבים נפל מעל רומניה וכל נוסעיו נהרגו. הגלוייה הגיעה בכל זאת ליעדה, כשהיא שרופה בקצותיה. להפתעתו של בן־מאיר הוא גילה את הגלוייה באחד הביתנים בתערוכה. על־פי בקשתו, נעשה בירור למי שייכת הגלוייה. מסתבר שהיא רכושו של אספן־בולים אמריקאי, שקנה אותה ועוד מעטפה ששרדה מאותו מטוס במכירה פומבית בווינה. הוא שילם עבורה 450 דולר. עתה ינסו מארגני התערוכה לקיים פגישה בינו ובין בן־מאיר.

■ בן־מאיר התבקש לחוות דעתו על סיסמת עירית תל־אביב לחגיגות הקיץ טוב לי בתל־אביב. "זה מזכיר לי את הנכד שלי. אחרי שהוא עושה במיכנסיו, זה חם ונעים. אחר־כך זה צורב ומסריח."

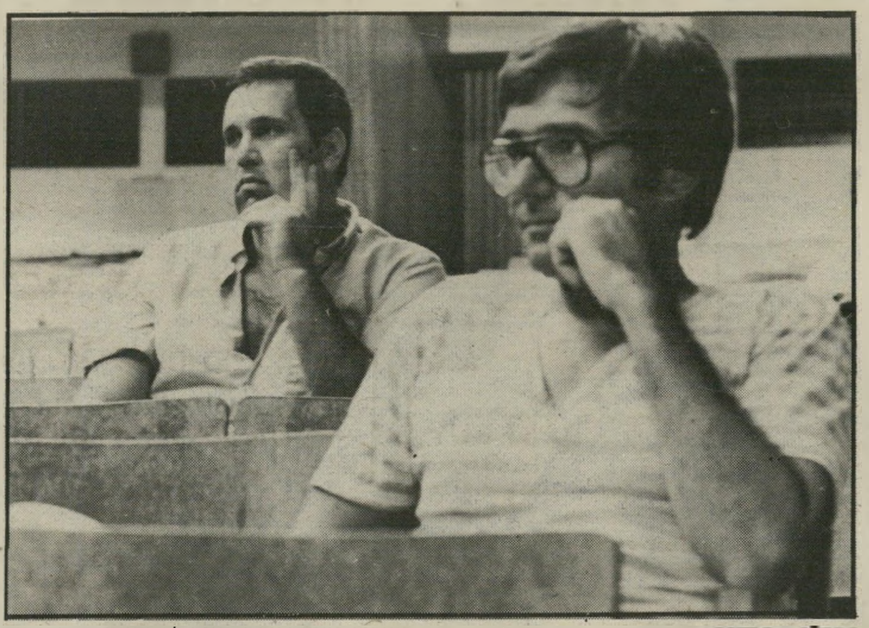
■ בחודשים האחרונים התריע התחקירן של ידיעות אחרונות **מרדכי** ("מוטי") **גילת** על שורה ארוכה של מעשי שחיתות בעיריית חיפה, ועל שראש העירייה **אריה גוראל** מחפה על מעשים אלה. קבוצה של עוברי הצהרון, שנפגשו בחגים במלון חיפה, לא התאפקו ופרצו בצחוק כשראו את גוראל שוחה בבריכה לצידו של חברם, גילת. ראש־העירייה אינו מכיר את העיתונאי, וגילת לא הציג את עצמו לפניו, כדי שלא לקלקל לעצמו את החופשה.

■ הצלחה גוררת הצלחה. מאז חזרו שחקני תיאטרון חיפה מפסטיבל־אדינבורו, שם הציגו את נפש יהודי, מחזהו של **יהושע סובול**, עמוסה תיבת־הדואר של התיאטרון. הוצאת־הספרים לייטאג בגרמניה רכשה עתה את הזכויות לפירסום המחזה בגרמניה, שיתורגם לגרמנית ויועלה שם על כמה בימות. מתרגמת יהודיה מספרד, **אנה־מריה בזרנו**, יצרה קשר עם סובול, ועתה היא שוקדת על תרגום נפש יהודי לספרדית, ותיאטרון במדריד עומד להעלות את המחזה שם.

■ **אילן גוייטין**, מפיק הטלוויזיה הישראלית, קיבל פניה מהמפיק הבריטי הבכיר **נורמן מק־קנדליש**, שראה את המחזה בסקוטלנד. הוא העלה רעיון של קו־פרודוקציה של בי־בי־סי והטלוויזיה הישראלית, בשיתוף התיאטרון, להקרנת המחזה על המסך הקטן. אך המיכתב המעניין ביותר הגיע למנהל התיאטרון **נועם סמל** מדרום־אפריקה. במיכתב הוצע להעלות את המחזה ביוהנסבורג במשך ארבעה וחצי חודשים. סמל מסר תשובה שלילית. הוא הודיע שכל עוד אין מאפשרים לשחורים ולציבעוניים להיכנס לאותו האולם אליו הוזמנו אנשי התיאטרון החיפאי, אין בכוונתם להיענות להצעה.

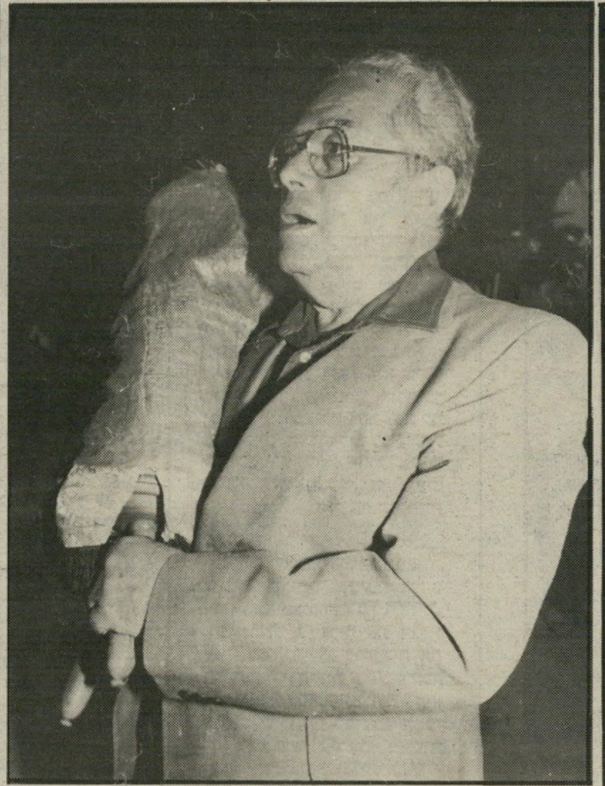
■ **ניסים טאיטו**, נספח־העיתונות של ישראל בצרפת, היה מודאג מאוד כאשר התברר לו שטיסתו לפאריס עלולה להתאחר בשעות ספורות. טאיטו, שהיה עתה בביקור בביתו בבאר־שבע עם אשתו **עליזה** ושניים משלושת ילדיו, היה אמור לטפל מייד בשובו לפאריס בביקור של השר־ללא־תיק **אריאל שרון**. לבסוף הוא הגיע לנמל־התעופה אורלי חמש שעות לפני שרון, ומייד הוזעק לטפל במתן אשרות־כניסה לעיתונאים הישראלים למועדון שבו נאם שרון.

■ המנכ"ל לשעבר של רשות־השידור **יצחק ליבני** הצטרף ליוזמי הקמת האגודה למינהל תקין, שתיפעל למניעת פוליטיזיציה במינויים ובפיטורים במינהל־הציבורי. ליבני, שהודח בזמנו מתפקידו ברשות־השידור, אומר שסידרת הטלוויזיה כן, אדוני השר, שאותה חיבר **ג'ונתן לין**, בן אחותו של **אבא אבן**, מבהירה את הבעיה. „אלא ששם, בניגוד לכאן — כל שרי הממשלה צופים בה."

אלי גבע והמחזאי דני הורביץ (ממושקף) צופים בחזרת ההצגה „שיעור מולדת", שכתב וביים הורביץ. ההצגה עוסקת בלילה שבו התלבט גבע, אלוף מישנה (מיל.), לפני שביקש לשחרר אותו מתפקידו מול ביירות הנצורה. גבע, שבא לחזרה שהתקיימה בקיבוץ רמת־הכובש, סיפר לשחקנים שמה שמט־ריד אותו עד היום הוא שמפקדים אחרים, שחשבו כמוהו, לא העזו לומר את דעתם בקול רם במקומות הנכונים. ההצגה, המועלית על־ידי שחקני בימת־הקיבוץ, נכתבה תוך כדי שיתוף־פעולה בין אלי גבע ודני הורביץ שהם גם חברים אישיים.

שלמה להט ראש עיריית תל־אביב, אוחז בשתי ידיו בספר־תורה (מימין), וכמוהו עושים סגנו יצחק ארצי (במרכז) ומפקד מישטרת מחוז תל־אביב, אברהם תורגמן. השלושה ונכבדים אחרים כובדו בהקפות השניות של שימחת־תורה, שהתקיימו בכיכר מלכי־ישראל בתל־אביב. מייד אחרי שהחזיר את ספר־התורה למקומו, מיהר תורגמן לביתו, החליף את בגדיו, ופנה למסיבה שערכה לכבודו גרושתו, מרים תמיר (ראה „לילות ישראל"). יריבו של להט בבחירות העירוניות, דב בן־מאיר, העדיף לבלות את החג ביום החמישי בבוקר בבתי־כנסת ברמת־אביב ונמנע לבוא להקפות בכיכר. הוא אף דרש למנוע מלהט את הכבוד שבהחזקת ספר־תורה.

הסופר אברהם ב' יהושע התנגד לנסיגה מהרי שוף ויצחק מודעי איים על חבריו שהוא יתאשפז

■ לעיתונאים הישראלים הישובים בקופנהאגן זומנה הפתעה של ממש. השגרירות הסעודית בדנמרק הזמינה אותם לקבלת־פנים לרגל החג הלאומי הסעודי. העיתונאי **עלי כהן** קיבל הזמנה זוגית, למרות שהוא רווק. ואילו העיתונאי **אלידד** („בוזי") **זהבי**, כתב הארץ, קיבל הזמנה לבודד, למרות שהוא נשוי. במיסגרת קבלת־הפנים התפתחו שיחות על נושאים פוליטיים בין נסיכים סעודיים בבגדים לאומיים מסורתיים ובין העתונאים הישראליים, שהיו לבושים בהידור מערבי.

■ העיתונאי **אמנון דנקנר** נראה ביום השישי שעבר בבית־הקפה כסית בתל־אביב. אחרי היעדרות של שלושה חודשים. דנקנר, שנקע את רגלו במישחק כדורגל עם ילדיו, נאלץ לשכב במיטה תקופה ארוכה. עתה הוא רשאי לצעוד, אך הוא נאלץ להיעזר בקביים.

■ המטה המוניציפלי של הליכוד רעש וגעש. נציג הליברלים, השר **יצחק מודעי**, היה קרוב להתמוטטות, בניגוד לעמיתו מחרות, סגן־השר **חיים קוסמן**. בישיבת־חרום טען מודעי, שחרות הוציאה את מועמדי הליברלים מהרשימות בשיטת־הסלאמי. „זו היתה עבור דה מתישה," הוסיף, „ויכול להיות שאאלץ ללכת לבית־החולים." אחר־כך עזב במהירות את המקום.

■ כיצד הפך **אורי סורת** לאיש חרות? בתוכנית הרדיו שאלות אישיות סיפר יועץ־ראש־הממשלה לענייני תיק־שורת **ליעקב אגמון**, שבגיל שמונה הוא עבר חוויה בלתי־נעימה. לבית הוריו פרצו צעירים מאירגון הגנה, פניהם עוטות מסכות ובידיהם שרשרות. הם היכו את אחיו, שהיה אז בן 16, וגם את אביו, שבא להגן על בנו, משום שחשדו בצעיר שהוא חבר באצ"ל. האח אושפז בבית־חולים ושם שהה שמונה חודשים. פורת הנער לא שכח את תקופת הסזון וכך התקרב לחרות.

■ השחקן **אורי לוי**, המופיע במחזה האידיוטית, נאלץ לבקש בקשה יוצאת־דופן ממפיק ההצגה **רמי שחר**. הוא הוזמן להשתתף בצילומי הסרט המתוך פפת הקטה, על־פי סיפרו של **ג'ון להקארה**, בתפקיד של איש־שירותי־הביטחון של ישראל. המפיק הסכים לשחררו, בתנאי שמועדי הצילום של חלקו בסרט יפוצלו לארבע, כדי שהוא יוכל להופיע ל במחזה. ההסדר פעל כשורה, עד מוצאי ראש־השנה שבו הוצג המחזה פעמיים. לוי לא יכול היה לשוב ממינכן, ואז הוצע לבימאי המחזה **יואל זילברג** להחליף את לוי. זילברג, שביים את כל הגירסות של האידיוטית, קפץ בשימחה על ההצעה. הוא ביצע את תפקידו בהצלחה, והקהל לא הרגיש שבתפקיד המאהב הזקן של **ציפי שביט** הופיע הבימאי.

■ לוי ניצל את שהותו בגרמניה כדי לבקר בתיאטרון. הוא צפה במחזה דון ג'ואן, שאותו ביים בימאי־הקולנוע המפורסם **אינגמר ברגמן**. בתוכנית הוא גילה שהשחקן הראשי הוא ישראלי בשם **מיכאל דגן**. לוי מיהר אל מאחרי הקלעים, לפגוש בו. דגן סיפר ללוי שב־1951 הוא שיחק בתיאטרון הקאמרי. ואחר־כך יצא לחו"ל. באולם אחר צפה לוי בשחקנים הישראלים **שמואל רודנסקי**, **ליה דוליצקיה** ו**סבי דור** הצעיר, המופיעים באנטבקה – הגירסה הגרמנית לכנר על הגג.

■ „אצלי כבר הוקמה ממשלת ליכוד לאומי," טען בלהט איש־יחסי־הציבור **צבי וילדר**. כשהתבקש להסביר את דבריו ענה שהוא מייצג בר־זמנית את כל מרכיבי הקואליציה הרחבה בבחירות המוניציפליות. הוא מעניק שירותים למועמד המעך לראשות עיריית ראשון־לציון, תת־אלוף (מיל') **מאיר ניצן**, למועמד החזית הדתית לראשות עיריית תל־אביב **חיים בסוק**, ולמועמד הליכוד לראשות עיריית בני־ברק, איש חרות **אהרון גרינשטיין**. עם ניצן מוצא וילדר שפה משותפת בשפת־אמם: הם פותחים כל מיפגש בהחלפת בדיחות ברומנית. לשני המועמדים האחרים יש לווילדר מכנה משותף באורח־חיים דומה: גם הוא כמוהם חובש כיפה.

■ איש הטלוויזיה **יעקב אחימאיר** שוחח עם המראיין **איתן רבניצקי** דווקא על עבודת הריאיון. אחימאיר סיפר, שלא אחת מחמיצים במוקד את השאלות החשובות, משום שהמראיינים נעולים על שאלות מוכנות מראש ולא מאלתרים במקום, על־פי התשובות: כדוגמה הביא אחימאיר את הראיון עם אלוף **יהרשע שגיא**, ראש אמ"ן הפורש. אחימאיר גילה, שאחרי הראיון התייעצו המראיינים, בניתוח שערכו וחשו שהם החמיצו כמה שאלות חשובות.

■ הנוסעים בכביש המוביל לאשדוד נדהמו לראות דמות מוכרת רוכבת על אופניים. היה זה **שמואל סלאטר־שרון**, שלא לבש חליפה, אלא היה לבוש בביגדי ספורט מהודרים. פלאטו יוצא מדי שבת בבוקר לסיבוב קבוע מביתו שבסביון לאשדוד, כדי לשמור על כושר. בכל שבוע הוא מנסה לצבור 100 קילומטרים של רכיבה.

■ יושב־ראש אגודת הסטודנטים של אוניברסיטת תל־אביב **אלי קראוס**, שנדון השבוע לשנתיים מאסר בפועל על מעשי שחיתות שביצע במיסגרת תפקידו, נעצר בעיקבות תלונה שהגיש עסקן־סטודנטים אחר, **אלי האובן**. במהלך המישפט תיאר האובן בפרוטרוט כיצד דרש ממנו קראוס שוחד תמורת השארתו בתפקידו במיפעל השיכפול של האוניברסיטה. ערב הרשעתו פנה קראוס להאובן, וביקש ממנו שיתן עבורו עדות־אופי. האובן שקל וסירב.

ויבקה ברון כתבת השבועון הגרמני שטרן במרחב. היתה מוכנה לכל. כאשר נאלצה להישאר בבית המימשל הצבאי בעיר צידון בלבנון ולהמתין לסידורים, הוציאה ממכוניתה סל מלא כל טוב – שלושה סוגים של נקניקים גרמניים, ארבעה סוגי גבינות, שני סוגי יין ועוד. היא הזמינה את חבריה העיתונאים לפיקניק. בין המצטרפים היה צבי בראל, כתב הארץ (לידה).

עדי פמל מנהל מחלקת־האירועים של מוסיאון תל־אביב, ואשתו שרה ברייטברג, אוצרת המוסיאון, הוזמנו בליל־הששי שעבר למסיבה, בביתה של בעלת הגלריה נעמי גיבעון. מכיוון שהמקום היה צפוף ומלא אורחים, הם עזבו בשעה מוקדמת והגיעו למסיבה אחרת שנערכה ברמת־אביב, שעליה נודע להם באקראי. שם מיהרה שרה ללגום בירה, בעוד עדי, אחיו של מנהל תיאטרון חיפה, נועם סמל, חיפש ידידים.

יפה ירקוני מימשה את הבטחתה וחזרה להופיע, אחרי שהתאבלה על מות בעלה שייקה ירקוני. יפה, שהופיעה בשבוע שעבר ברמת־גן, וזכתה בלחיצת־יד מראש העיריה, ישראל פלד, התכוונה, ערב מותו של שייקה, להודיע על תקליט ומופע חדשים שלה, אחרי הפסקה קצרה מאונס.

מנוחה יהונתן גפן נשען על בירכי אשתו, נורית. לקראת סוף הערב. גפן, שחינ־ חה את הערב, תמך ביש גבול מתחילת המילחמה.

שתייה שמול התרא רח־ירושלמי, ואמר ע

האמנים סיכנו את פרנסתם והאלפים באו מכל רחבי הארץ למרות השמועות על רימוני־יד והאיומים האנונימיים

עברו אחד־אחד על חבילותיו דרך המיתקן האלקטרוני, כששוטר בבגדים אזרחיים משגיח על המעבר ובודק כל חפץ חשוד.

ממול, מעבר לגיבעה, שקעה באותו הזמן שמש גדולה ואדומה. עשרות אנשי יש גבול עסקו בסידורים אחרונים סביב הבימה. שם, מאחור, היתה תלויה רשימה מיבצעית — מגע עם המישטרה: אנדרי בלבד; בימה: 15 איש; שמירת גדרות: 8 איש; אבטחה וסידורי מיגרש־חניה: 8 איש; אבטחת קופה ושער: 10 איש. ואכן, רבים מאנשי התנועה, לבושים בחולצות יש גבול, ועל זרועם סרט עם הכתובת „סדרן", התרוצצו ממקום למקום ושמרו על הסדר סביב הבימה והגדרות.

איזור הבמה היה מוקף סביב־סביב בגדר, והכניסה אליו היתה מפתח אחד קטן בלבד, עליו שמרו שני שוטרים ושני סדרנים. בצד, לא רחוק מהבימה, התארגנה באותו הזמן יחידת־שוטרים. הם קיבלו קסדות לבנות ואלות, ציוד לדיכוי מהומות. מאוחר יותר בהמשך האמנים התחילו בינתיים להתקבץ מאחורי הבימה.

בדיקת מיקרופונים אחרונה כבר נערכה, ואפשר היה להתחיל את הערב. יהונתן גפן, שהתנדב להנחות את המופע, עלה לבימה כשהוא לבוש בחולצת יש גבול. הוא קרא את שמות האמנים שיופיעו, וקרא את שמות המזדהים שלא יכלו להגיע.

חיילי העתיד

ראשון המופיעים היה דייויד ברוזה. אחרי ששר כמה שירים, עלה גפן לבימה והכריז על דקת דומיה לזכר 518 חללי מילחמת־לבנון ולזכר אמיל גרנ־יצוויג, „שנהרג במילחמה על חופש־הדיבור." שקט השתרר בפארק

צדיקים יבואו בו בכניסה לפארק אכזיב הציבה המישטרה מיתקן אלקטרוני מיוחד, מהסוג המצוי בדרך כלל בנמלי־תעופה. כדי לוודא שלא יוכנסו פנימה חפצים חשודים. כוחות גדולים של מישטרה איבטחו את הערב.

יש גבולסטוק!

כבישׁ הראשי היה סואן כבר משעות הצהריים. מכוניות מכל המינים ומכל הגדלים נסעו צפונה. צעירים נושאי שקי־שינה ותרמילי־גב הלכו ברגל בצידי הכביש, מנסים לתפוס טרמפ, אבל המכוניות היו עמוסות ברובן.

גם כמות מכוניות המישטרה שנעה צפונה היתה מרשימה. כולם נסעו לאכזיב, להפנינג שאירגנה תנועת יש גבול, אירוע שדובר בו בכל כלי־התיקשורת ימים רבים קודם לכן, ושהבטיח להיות וודסטוק הישראלי.

עד הרגע האחרון לא היה ברור אם ההפנינג המתוכנן אכן יתקיים. הוויכוח הציבורי סביבו היה אינטנסיבי. רבים ניסו לטרפד אותו. היו שטענו כי אין להרשות קיום אירוע פוליטי בפארק לאומי. רגע לפני שנדרש לשאלה זו בית־המישפט הגבוה לצדק, הגיעו הצדדים לפשרה — לא יינשאו במקום נאומים פוליטיים.

צעירי הליכוד ניסו בכל זאת למנוע את קיום האירוע. הם פנו לשילטונות, וכשלא נענו שם, ניסו להתריע דרך העיתונות.

היו מי שהרחיקו לכת ואיימו על האמנים הרבים שעמדו להופיע.

אך שום דבר מכל אלה לא הצליח. ביום הרביעי בערב היו שרועים על הדשא בפארק אכזיב אלפי בני־אדם, רובם הגודל צעירים לפני גיוס.

רשימה מיבצעית

מישטרת־ישראל היתה חייבת לאבטח את הערב. היה חשש רב שיהיו מי שינסו להתנכל ולפוצץ את העניין. לכן הזרימה המישטרה כוחות גדולים לאכזיב.

תור גדול של אנשים הצטופף בכניסה לפארק, והזרימה פנימה נעשתה באיטיות רבה. רק שער אחד נפתח לקהל, ומולו הציבו השוטרים מיתקן אלקטרוני לגילוי מתכות, מסוג המיתקנים המצויים בנמלי־תעופה.

הצעירים היו עמוסים בשקי־שינה ובתרמילים מלאי מזון ובגדים. הם הערב נערם הציוד הזה כולו בערימה, מכיוון שלא היה צורך להשתמש בו.

הצעירים התחילו לתפוס מקומות על הדשא לפני הבימה. הם פרסו את שקי־השינה שלהם, לבשו סוודרים, התיישבו — חלקם בישיבה מיזרחית, חלקם השתרעו על הבטן כשהידיים תומכות בראש — והיכו.

הענקי והחשוך. הצעירים קמו והת־ ייצבו בדום. כשראשיהם מורכנים.

אחר כך עלו לבימה, בזה אחר זה, 12 זמרים וזמרות, אנשים שהוכיחו אומץ בלתי־רגיל להופיע באירוע מעין זה. רבים מהם קיבלו איומים טלפוניים. כולם ידעו שמחר, אולי, יחרימו אותם בכל מיני מיסגרות. אחרי שידביקו

חבריה על הדשא צעירים רבים באו למקום מצויידים בשקי־שינה, ונשכבו עליהם בפוזות שונות. כשהם מקשיבים למוסיקה. רבים חשבו לבלות את הלילה בפארק ואף דאגו להביא עימם מלאי של מזון, אך המישטרה לא אישרה לצעירים לישון במקום.

גם השוטרים נהנ

הבימה. השוטרים, שחששו ממהומ

עליהם תווית פוליטית. האמנים שהגיעו ושרו, ידעו ששיר אחד במקום כזה, תחת הסיסמה „יש גבול," עלול להזיק לקריירה המיקצועית שלהם — ובכל זאת התייצבו בראש מורם, כשמתחתם שלט גדול: „החזירו את החיילים מלבנון!"

חווה אלברשטיין קיבלה איומים רבים בטלפון והיתה מתוחה מאוד כשהופיעה. אמנים אחרים דיווחו על איומים אנונימיים ואיומים של צעירי הליכוד.

אנשי־התנועה פנו לאמנים רבים. חלקם סירבו בטענות שונות. שלמה ארצי טען, כי המסר של התנועה הוא „מעבר לגבול" שלו. חנן יובל סירב להופיע. אריק איינשטיין הודיע שהוא לא במצב המאפשר לו להופיע. אריק סיני הבטיח לבוא וברגע האחרון ביטל את הופעתו (ראה מה הם אומרים עמ' 16־17) וכך גם עופר אקרלינג ואסתר שמיר.

במודעות הובטח שתופיע להקת תיסלם. מפקדי המישטרה חששו בעיקר מהופעתם, מכיוון שהם משלהבים את הקהל. בבוקר האירוע בא סמי, המתופף של הלהקה,

מרים בנימיני

מזל החודש:

מאזניים

לעיתים קרובות נשאלת השאלה, מהי הסיבה לכך שבני אותו מזל יכולים להיות שונים מאוד האחד מהשני. במדור זה הוזכר לא אחת שהסיבה לכך נעוצה, בשעה, בשנה ובתאריך הלידה. אולם קיים גורם נוסף, והוא תאריך הלידה עצמו, בלי להתייחס לשאר. מדובר כאן על מיקומה של השמש. כלומר: השמש עוברת מדי חודש 30 מעלות בכל מזל. כל מעלה שהשמש עוברת בה מבטאת אדם בעל אופי שונה. האסטרולוג חרובל, שהיה מפורסם בזמנו, פירש את משמעות המעלות, וכאן נביא את פירושו לכל מעלה מתוך 30 המעלות במזל מאזניים.

23.9 – אדם ישר וקפדן, בעל חוש לצדק וצודק במעשיו. רגיש לסביבתו ואינו מאושר בחייו, מכיוון שאינו מצליח להשיג את השלמות שאליה הוא שואף.

24.9 – בעל כישרונות מצויינים וטעם מעודן, נדיב, רחב־לב, בעל כוח־הבחנה עדין ביותר, שאינו מצוי אצל רוב בני האדם.

25.9 – אדם היודע ומכיר את חוקי הטבע שהאחרים אינם מכירים. אדם זה חייב להגיע לגדולות לעשות לעצמו שם, רק כוח אדיר יצליח לעכב אותו.

26.9 – אדם בעל זריזות גדולה בשימוש במכשירים חדים. עשוי להגיע לגדולות כאמן, חרט, פסל־עץ או רופא־מנתח.

27.9 – לאדם זה יקשה למצוא את דרכו בחיים, ביחוד אחרי שהגיע לאמצע חייו.

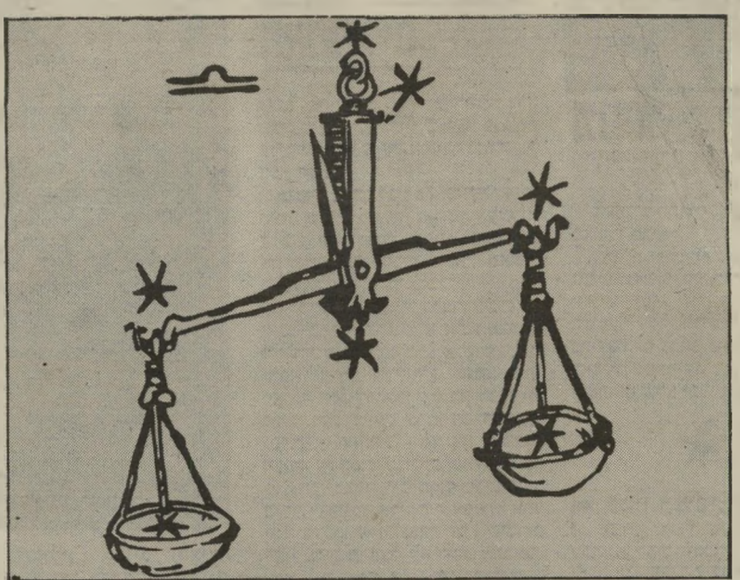
28.9 – אדם מאוד שמרני, שומר מינהגים, תלוי בדעתם של אחרים ומקובל עליהם. מתאים לו לעסוק בעתיקות או בציור מזכרות.

29.9 – מעלה זו נחשבת למעלה מיוחדת במינה, ונקראת „מעלת המשיח". אין להסיק מכך שהנולד בה הוא המשיח. אבל אם יש לו זוויות טובות בכוכבים – הוא יהיה יותר מאשר אדם רגיל.

30.9 – אדם שהוא מלא אמון באחרים, בעל נטיות חזקות ליצירת קישרי־אהבה, אולם עלול לעבור בעולם הזה כשריגשותיו עדיינים מדי ולא ימצאו הד אצל האחרים.

1.10 – אדם בעל כוח־אבחנה עצום והרבה שיקול־דעת. הוא יחשוף שגיאה במקום שכל אחד מוצא שהכל בסדר. מבקר מצויין ובעל כושר־ניתוח יוצא מן הכלל.

2.10 – אדם בעל טעם טוב, תחושות מעודנות ואוהב את היופי בטבע. אוהב מוסיקה עדינה, אבל לא ירגיש בנוח במפלי־ניאגרה.

3.10 – אדם בעל חוכמה גדולה, ואהבה יוצאת מן הכלל לחיי־הכפר. המעלה היחידה ברקיע שמעניקה לאדם קשר ואהבה לאדמה וכמות עצומה כל־כך של חוכמה. רצוי שאדם זה יגור בהרים ויעסוק בצאן ובבקר.

4.10 – אדם בעל סגולות מצויינות, אך די אומלל מפני שמעכבים בעדו להשיג את מטרתו. גם כשמזדמן לו, אינו מסוגל להפיק תועלת עצמית מזה.

5.10 – אדם שצריך להיות זהיר מאוד, מכיוון שהוא נוטה להסתבך בתאונות.

6.10 – מי שנולד במעלה זו, האסטרולוג חרובל מזהיר אותו שלא יתמסר לעולם לשמש כמדיום ושלא יעסוק בנסתר – התוצאות עלולות להיות הרות־אסון. אדם זה צריך לדאוג לחיזוק גופו ונשמתו.

7.10 – אדם שחי לעצמו בלבד, כל מחשבתו וכל הירהוריו הם: מה אוכל ומה אשתה? בו־בזמן הוא אדם בלתי־מזיק ואיו בו שום נטיה לפשע. הוא חסר אמביציה, לא איכפת לו הנעשה בעולם – כל זמן שיש לו למלא קיבתו.

8.10 – אדם בעל נטיות צבאיות, אותות־הצטיינות אבל לא מאושר בזה.

9.10 – אדם זה צריך להימנע מהרפתקות הקשורות בסוסים. הוא תמיד נתון למילחמות פנימיות, אינו אהוד במיוחד על סביבתו, למרות שעושה למענה דברים טובים.

10.10 – בעל כשרון מיוחד לאמנות. מצייר לא רק בצבע, אלא גם במילים יפות. קורא אופי מהר מאוד, אבל עלול לפגוע בתיאוריו.

11.10 – חי חיים בלתי משביעי־רצון ואפילו קשים מאוד. בגלל התנאים נאלץ לעבוד קשה ולא ייהנה מפרי עמלו.

12.10 – אופי ציבורי ראוי לציון, מפורסם בתקופתו. נוכחותו נראית חשובה. העולם תמיד יכיר בו.

13.10 – אופי חיובי מאוד, בעל רצון חזק. לא יתן לאיש להתקרב אליו. נמצא תמיד בהתגוננות וטעון כוחות מאגיים.

14.10 – אדם אמיתי טוב ובעל חוש צדק. שופט בן מעלה זו ישפוט תמיד מישפט־צדק.

15.10 – אדם בעל הרבה כישרונות. הוא לא יתעכב במקום אחד זמן רב. ינדוד על פני כדור הארץ, יהיה אסטרונום או מגלה תגליות גדולות.

16.10 – בן מעלה זו נתון לתקלות וצריך להזהר מתאונות, וממיקרים של ביש־מזל או הפסדים. בעל אמביציה ותשוקות חזקות, אבל ייתכן שיהיה די חזק לשלוט בגורלו.

17.10 – אדם בעל חוש מידה, קצב אחיד והתנהגות מסודרת. מעט פסיבי ואוהב כל מה שהרמוני.

18.10 – חוש הסתכלות מעודן, אדם היודע להעריך כל המתרחש סביבו, מאוד עירני ובעל רגישות שעלולה להוביל לקיצוניות.

19.10 – אדם בעל גוף חזק, אומץ שקט, חסר פחד בשדה־הקרב, פשוט משום שאינו מכיר בסכנה. יש לו תמיד רק מטרה אחת שאליה הוא חותר באותו הזמן.

20.10 – אדם חיובי בעל הוד, אומץ ואנושיות.

21.10 – מסמל חוכמה רבה תחת אצטלת חולשה. אדם בעל כוחות מקסימים.

22.10 – התנהגותו ממורמרת, הרסני ונקמן. אוהב להסתודד, אוהב כסף.

השבוע יושם דגש על שני שטחים. הראשון קשור באופיים הלא זהיר של הטליים, חנוטים למעשים נמהרים ומסוכנים. בתקופה זו מצב הכוכבים מראה על סכנות לאותם ש־אינם נזהרים. נהגים על הכביש יצטרכו להיות שמר במיוחד. אך גם טליים אחרים חייבים לחשוב פעמיים לפני שהם בוחרים להסתכן. השטח השני נעים יותר וקשור ברומנטיקה. מבחינה זו פשוט ילך לכם, בני המין השני מעוניינים בקשרים.

* * *

השבוע תהיו עסוקים מאוד בעבודה, קרוב לוודאי שתמצאו את עצמכם עובדים פי שניים מהמתוכנן. בעניין־כספים עליכם ל־היות זהירים וחסכניים. קיימת נטיה ללכת לקיצוניות ובעיקבות צעדים כאלה תגיעו להפסדים ממשיים. צריך להקטין את הסיכונים הכספיים במידת האפשר. אלא שנראה שברגע זה אינכם נוטים לישמע לעצות. מבחינה בריאותית יתכן שלא תחושו כל־כך טוב השבוע. עליכם לנוח.

* * *

השבוע אנשים יתייחסו אליכם ביתר פיתיחות מתמיד, ויקבלו אתכם כפי שאתם. תזכו ביחס ידידותי וחמים במקום העבודה ותרגישו שאתם לא לבד. בנסיעה קצרה שאתם עומדים לבצע בקרוב, אתם עשויים לפגוש באנשים בלתי־שיגרתיים ומעניינים. אורחים שיגיעו לפתע יפתיעו אתכם לטובה. רווקים יוכלו להתחיל בקישרי־אהבה חדשים ושוערים, אך התלהבות רבה מדי עלולה לגרום לאכזבה.

עליכם להיות עירניים במיוחד במגע שאתם יוצרים עם אנשים שאינכם מכירים היטב. הרושם הראשוני עשוי להיות מאוד משכנע, אולם יש לבדוק היטב את אמינותם ולא למהר להבטיח הבטחות. נסי־עות שאתם עומדים ל־בצע עלולות לסכן את־כם. יש חשש מתאונות ומתקלות בלתי־צפויות. אתם נוטים להתפרץ ולהתרגז ולשכוח את הזהירות הטיבעית. שתמיד מגינה עליכם. תכנות חדשה עומדת לקבל תפנית מעניינת.

* * *

השבוע אתם עלולים לחוש בעצבנות וחוסר־שקט, אנשים בסביבתכם יתנהגו בצורה מוזרה וזה לא יוסיף ל־מצב־רוחכם. החלטות חשובות רצוי לדחות ל־פחות בשבוע וחצי או שבועיים. כמו כן, לא כדאי לחתום על חוזים או על מיסמכים חשו־בים. מאוחר יותר אתם עלולים להתחרט. זהי־רות רבה דרושה בכל מה שקשור בכספים, ש־כן בתחום זה אתם נוטים לנהוג בפזיזות, וזה יעלה לכם ביוקר. כדאי לדחות קניות.

* * *

קרובי־משפחה יזדקקו לעזרתכם השבוע, ייתכן שיבואו אליכם בבקשת־הלוואה או שיבקשו סכומי־כסף ג־דולים. לא קל יהיה לסרב, אולם נסו להש־הות את מתן העזרה בשבוע לפחות. בבית אתם צפוים לתאונות שנובעות מחוסר־זהי־רות, לכן השגיחו במיו־חד כשאתם מטפלי במ־כשירים חשמליים, ובי־דקו היטב כל מה שקשור לכיריים של גאז. לקראת סוף השבוע אתם עומדים לקבל ידיעה משמחת מאוד.

בעיות רכוש וכספים עלולות להטריד ולהדאיג השבוע. גישה שקטה יותר ופחות תוקפנית כלפי הסביבה תועיל גם לכם. אתם מתווכחים על כל דבר קטן, ומגלים חוסר־סבלנות לאנשים הקרו־בים לכם ביותר. למרות שכעת הוא חודש ימי ההולדת שלכם, ואתם צפויים לקבלת מתנות מאחרים, תוכלו לרכך את האווירה על־ידי כך שתקנו מתנה לאותם שכל־כך עזרו לכם לאחרונה. יחסי־אהבה חדשים יתפתחו.

* * *

השבוע אתם עומדים להסתכסך עם ידידים קרובים או עם עמיתים לעבודה. רצוי לרסן את המזג המילחמתי ש־אתם מגלים, ודחו את העימות הגלוי, שמוכרח לבוא, לתקופה מאוחרת יותר. תלמידים במזל ע־קרב צריכים להיות זהי־רים במיוחד ולא לתת לאחרים להעתיק מהם, גם הם עצמם רצוי שיי־מנעו מלהיעזר באחרים בתקופה זו. מבחינה ב־ריאותית אינכם חזקים כל־כך, ודרושה לכם מנוחה יותר מן הרגיל. נסו להקפיד על כך.

* * *

השבוע תצטרכו להיות יותר זהירים, למרות שאתם נוהגים לומר כל מה שבא על ל־שונכם. אמירות מיות־רות יגרמו לכם נזק רציני והמדובר בעיקר על שטח הקריירה. כאן צפויים סיכסוכים ואי־הבנות עם הבוס או עם עובדים אחרים. ייתכן שימתחו עליכם ביקו־רת קשה, אך עדיף לא לענות כלל ולחכות לזמן מתאים יותר כדי להכות בחזרה. טיול שאתם מתכננים כדאי לדחות כמה ימים, כדי למנוע סכנות.

במקום העבודה צפויים קשיים עם אנשים צעירים מאוד או מבוגרים מאוד. יש לבחון היטב את העמיתים, מכיוון שהשבוע יושמעו ויובטחו דברים רבים שאינם נכונים. בכלל, השבוע צפוי מתח רב. לא קל יהיה לשמור על קור־הרוח, והעצבנות ה־רבה עלולה להביא ל־התפרצות על האנשים הלא נכונים. גם מבחינה בריאותית עליכם להש־גיח על עצמכם ולא לקחת יותר ממה שאתם מסוגלים לבצע. שימו לב לתזונה נכונה.

* * *

אירועים בלתי־צפויים עלולים לסכן אתכם השבוע. אל תתייחסו בקלות־דעת למה שקורה בסביבה. נסו להמנע מוויכוחים במ־קום העבודה, דרך ש־קטנה ומעט דיפלומטיה יועילו יותר ויביאו לתו־צאות רצויות. אם א־פשר, נסו לשכנע מישהו אחר שייקח את היוזמה וישוחח עם הממונים. מיכתב שעשוי להגיע מחוץ־לארץ עשוי לש־נות את העתיד בקרוב. כדאי להתייחס להצעות ברצינות, ולחשוב על נסיעה.

* * *

עניינים סודיים ובלתי־מובנים בסביבתכם מביאים אתכם למצב של דאגה. שימו לב לדיבורים שנאמרים מ־אחרי הקלעים, וגלו עי־רנות יותר מתמיד. נסו לצאת יותר החוצה ופ־חות להסתגר בתוך ה־בית. יש לחפש חברה עליזה כדי להפיג את הדיכאון המצטבר בי־מים אלה. בעיות כספים צפויות בתקופה זו. אל תמהרו להסכים לחצ־עות שנראות מפתות, בשטח הרומנטי מצפה לכם שבוע סוער ומרגש ביותר – התכוננו.

הירהור הזמר שלום חנוך בא למקום לק־ ראת הסוף. כאן: ברגע של הירהור לפני עלייתו לבימה. הופעת חנוך נעלה את הערב.

ק קראוס וכוס בירה. קראוס ין באכזיב לאל־פאגר המיז־ ש להקים מדינה פלסטינית.

למישרדה של טמירה ירדני, שהפיקה את כל הערב בהתנדבות, והודיע תוך צעקות שהוא אינו מוכן להופיע בערב כזה „נגד צה"ל."

הקהל היה מאוכזב מאוד מביטול הופעתה של תיסלם. השוטרים, לעומת זאת, נשמו לרווחה.

נאומים פוליטיים לא נישאו במקום. אבל יהונתן גפן, מנחה הערב, עלה בכל פעם על הבימה והזכיר לכולם מרוע הם נמצאים במקום. הוא הזכיר לכולם שהערב נערך באכזיב, הרחוקה קילו־ מטרים ספורים בלבד מגבול לבנון. הוא הזכיר לכולם את חללי־המילחמה, את ההסתבכות הארוכה, את המחיר היקר. לא היה נימה של שינאה בדבריו, אלא עצב.

הקהל הרב הקשיב לו קשב רב, ומחיאות־הכפיים הסוערות אחרי כל מישפט שלו הזימו כל רושם, כאילו מרבית הנוער שבא למקום לא בא להזדהות עם תנועת יש גבול אלא בא רק כדי לשמוע שירים של זמרים מפורסמים.

נלהבים כשהופיעה להקת בנזין הם סחפו את הקהל להתלהב רבים נראו רוקדים על הדשא מאחורי הגדרות, כש שרים יחד עם חברי הלהקה את מילות השירים ומתנועעים לפי הק

מרותקים הצעירים הצטופפו קרוב לגדרות והיו מרותקים ל שקורה על הבימה. רבים מהם ידעו את מילות השירים בעל־פה ושרו יחד עם הזמרים, שהופיעו למרות האיומ

גם השוטרים הרבים שבאו לאבטח את הערב נהנו מההופעות על ומהפגנות־נגד, נותרו ללא עבודה, וכל

שנותר להם לעשות היה להקשיב למוסיקה. מימין למעלה: הקהל עומד דום בדקת־דומיה לזכרם של 518 חללי מילחמת הלבנון ולזיכרו של אמיל גרינצווייג המנוח, חבר תנועת יש גבול, **שנפל בקרב על חופש־הדיבור.**

שני דורות רבים מאנשי צפון הארץ באו לחגיגה באכזיב. מימין: שתי ילדות קטנות ומשמאל אשה מבוגרת, תושבת צפון הארץ, יושבת על מיזרן. אנשי הגליל היוו רוב בקהל.

רוב הנוער היו צעירים שלפני גיוס. אין ספק שהבעיות האלה מטרידות אותם יום־יום. הנוער הזה, שישב על הדשא בצורה מאורגנת, שידע בעל פה את כל מילות השירים של כל הזמרים שהופיעו, הפגין בעצם נוכחותו נגד מדיניות הממשלה.

תנועת יש גבול. שרבים נטו להציג אותה כתנועה קיצונית, שולית וקטנה, הוכיחה שהיא תנועה רצינית ועמוקה. הוכיחה שהיא מסוגלת לארגן ולהביא קהל גדול תחת סיסמה שעסקני הליכוד הדביקו לה תווית של בגידה.

היו מי שהשוו את ההפגנה הזאת להפגנות של שלום עכשיו. אבל הנוער בהפגנה זו היה צעיר יותר, בעיקרו. תומכי שלום עכשיו הם ברובם חיילי העבר — אנשי־מילואים שהם בעלי מישפחות, בעלי הכנסות גבוהות מהממוצע וזהירים מאוד בסיסמותיהם הפוליטיות. הקהל של יש גבול מורכב ברובו מחיילי העתיד צעירים שלפני גיוס, זועמים על המילחמה שלתוכה עומדים להוביל אותם. מבטאים ללא חשש את אשר על ליבם. הכסף שנאסף ילך למישפחות החיילים שניכלאו עקב סירובם. **ענת סרגוסטי** ■

תרדמה בשניים לקראת סוף הערב נרדמו רבים בק על שקי־השינה שלהם. היו כאלה ש זוגות־זוגות וישנו כשהם חבוקים. כשנגמר הערב, היו צריכים כולם לע

מרכז הקבלנים קורא לחברים: להפחית את מחירי הדירות

מאת אברהם דישון, כתב "ידיעות אחרונות" 7.9.83

אברהם גינדי אומר כן למרכז הקבלנים ומוריד מחירים

עכשיו הזמן

שבוע אחרון למבצע!

לקנות דירה!

ערבות בנקאית צמודה לכל דורש!

אברהם גינדי נענה לקריאת מרכז הקבלנים ומפחית את מחירי הדירות באופן משמעותי ביותר.
הנחות ענק עד 1,200,000 שקל לכל דירה. הלואות מכספי חברת אברהם גינדי עד $50,000.- בהחזרי תשלום נוחים.
אפשרות לרכישה בשיטת TRADE IN

פתח-תקוה

ברח' שפרינצק, 3 חדרים
מחיר מבצע $40,000.- מחיר סופי

ברח' חפץ חיים, 3½ חדרים
מחיר מבצע $63,000.- מחיר סופי

ברח' בן צבי, 4 חדרים
מחיר מבצע $64,000.- ~~$75,000.-~~

ברח' עין-גנים, 4 חדרים, מסודרת
מחיר מבצע $70,000.- מחיר סופי

ברח' עין גנים, פינת כרמלי, 4½ חדרים
מחיר מבצע $81,000.- ~~$91,000.-~~

תל-אביב

ברח' ארלוזורוב 166, בבנין מפואר בן 10 דירות בלבד.
דירה בת 4 חדרים+גג+חדר

ברח' חתם הסופר, בצפון הסולידי בנין בן 8 דירות בלבד
4 חדרים
מחיר מבצע $120,000.- ~~$138,000.-~~

נתניה

ברח' בארי, 3 חדרים, מסודרת
מחיר מבצע $45,000.- מחיר סופי

במרכז נתניה, 3 חדרים, חזית
מחיר מבצע $51,000.- מחיר סופי

ברח' דיזנגוף 18 — 16 בבנין יוקרתי, דירה מפוארת בת 3 חדרים
מחיר מבצע $60,000.- ~~$70,000.-~~

ב"לב-נתניה" — פרוייקט יוקרתי במרכז העיר
דירות יוקרה דו-מפלסיות, מגרש טניס פרטי ועוד... ועוד...

4 חדרים
מחיר מבצע $64,000.- ~~$75,000.-~~

5 חדרים
מחיר מבצע $73,000.- ~~$90,000.-~~

ב"גני-ניצה" מול הים
הפרוייקט היוקרתי ביותר הנבנה כיום בנתניה.
בריכת שחיה, מגרש טניס פרטי ועוד...

3 חדרים
מחיר מבצע $74,000.- ~~$85,000.-~~

3 חדרים + גג + חדר
מחיר מבצע $125,000.- ~~$138,000.-~~

ראשון-לציון

ב"גן-הברושים", פרוייקט היוקרה בפינת הרחובות קק"ל-טרכטנברג דירות בנות 5 חדרים ב-2 מפלסים ו-7 דונמים גן ציבורי צמוד.

בשכונת היוקרה אברמוביץ, 3 חדרים, מסודרת ויפה
מחיר מבצע $50,000.- מחיר סופי

בגבעת לוינסון, 3 חדרים+חדר
מחיר מבצע $53,000.- מחיר סופי

במרכז העיר, 3½ חדרים, גדולה ומרווחת, 4 מרפסות
מחיר מבצע $55,000.- מחיר סופי

קוטג'ים בגני-איתי

בראשון-לציון היריקה, ברח' ירושלים — שכונת וילות יפהפיה.
קוטג'ים בני 5 חדרים + חדר טלוויזיה ב-3 חצאי מפלסים
במקום ~~$125,000.-~~ החל מ- מחיר מבצע $101,000.-

פתוח במוצ"ש

לרגל המבצע יהיו משרדינו
ב- ראשל"צ, נתניה ופ"ת
פתוחים במוצ"ש החל מצאת השבת.

משרדנו בלונדון

Morley house 320 Regent st.
London W1 R-5AB Tel. 6361748

המחירים אינם כוללים מע"מ.

אברהם גינדי

תל-אביב — ככר המדינה ה' באייר 10
פתח-תקוה — חיים עוזר 28
רמת-השרון — סוקולוב 84
ראשון-לציון — הרצל 62, צמוד לתחנת הדלק סונול
נתניה — הרצל 18

1983 — הקניה הטובה ביותר 1983
1983 — העסק הנכון
העסק הכי יוקרתי המוכתר

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

איך להפוך גועל למנה אחרונה

אצלנו במישפחה יש חוק, שלא לוקחים את הילדים לקניות בסופרמרקט, כי זה פשוט עולה כפול. אבל לפעמים אין עם מי להשאיר אותם, ובדיוק נגמר האוכל בבית. ואז אין ברירה — כולנו יוצאים למסע המתיש והיקר בין שורות המצרכים.

כשהם היו קטנים, הם היו רק מפילים את המצרכים מעל הדוכנים. היום הם מכניסים אותם לעגלה. כשמגיעים הביתה, פיתאום מגלים שקנינו המון שוקולד, סוכריות, משקאות טיפשיים והרבה מאוד דברים שאף אחד לא יודע בדיוק מה הם, אבל יש להם ציור יפה על העטיפה.

ככה הגענו לפני כמה ימים הביתה וגילינו שיש לנו שקית מלאה של מרשמלו (מין סוכריות מגעילות שנראות כמו כדורי צמר־גפן לבנים, וגם יש להם טעם של צמר־גפן מתוק). הילדים שלי כבר טעמו את הגועל הזה באמריקה וכבר אז הם החליטו שזה איום, מה שלא הפריע להם, כמובן, לקנות את זה שוב — אולי מטעמי נוסטלגיה.

אבל אלוהים הרי אוהב אותי ועוזר לי כל הזמן. אז עוד באותו הערב הוא הביא אלי חבורה שלמה של חברים, ובתוכה חברתי האמריקאית. סיפרתי להם את עניין המרשמלו והיא אמרה, שהישראלים פשוט לא מבינים כמה זה דבר טוב. היא שלחה אותי לחדר לראות את מבט לחדשות, שאני לא אפסיד, תלילה, איזה מילה על צוק אל ערב, והיא נשארה במיטבח עם המרשמלו ועם פותחן־קופסות.

בסוף הטמפרטורה בטלוויזיה היא יצאה מהמיטבח, הביאה צלחת מלאה בדברים טובים שכולנו חיסלנו אותה בכמה דקות מתוקות.

בבקשה. אם במיקרה נתקעתם עם שקית מרשמלו, למה שלא תלמדו משהו:

חצי כוס סוכר, 3 כפות קמח, חצי כפית אגוז מוסקט, 2 כפות מרגרינה, חצי כוס אגוזי פקאן, קופסת ליפתן אפרסקים וקופסת ליפתן מנגו, חצי שקית מרשמלו. (אני לא יודעת אם זה המירשם המקורי, אבל זה מה שהיה לי בבית באותה הזדמנות).

היא לקחה קערת פיירקס גדולה, שמה בה את כל הפירות מתוך הקופסות. אחר כך היא עירבבה את המרגרינה, הקמח והסוכר, עד שזה נראה כמו פירורים — ופיזרה אותם מעל הפירות.

הכניסה הכל לתנור מחומם ל־20 דקות. הוציאה מהתנור, הוסיפה את האגוזים והמרשמלו והכניסה שוב לתנור ל־10 דקות, או עד שהמרשמלו קיבל צבע שזוף. שכחתי להגיד שמשך האפייה היא פתחה את דלת התנור והוסיפה לקערה כמה כפות של הנוזל מתוך קופסות הליפתן.

אני מניחה שאפשר לעשות אותו הדבר גם בלי המרשמלו, אבל מזה לא היה יוצא לי סיפור. בתיאבון.

תשדירי שירות

תשדירי השרות בטלוויזיה, כמו שאתם יודעים, זה לא סתם פירסומת. זה כדי לעזור לאזרח. הנה, למשל, לפני חודשים אחדים הראו לנו בטלוויזיה כמה אנשים שיש להם צרות גדולות עם צינורות מים מפוצצים וברזים בריצפה, ואני לא זוכרת עוד איזה פגעים היו שם. אמרו בתשדיר שלא נכנס ללחץ, אלא פשוט נחייג את המיספר 106 ותשוב השלווה אל חיינו.

ואומנם השבוע, בשעה 10 בלילה, בעוד אני עומדת במיטבח ומבשלת את הארוחה ליומיים הבאים, אני שומעת מכיוון החצר בום אדיר ואחריו אשד־מים רמוי מפלי־הניאגרה.

הבעל שלי בדיוק בחוץ־לארץ. השכנים כולם בשעה 10 כבר חולמים את החלום השלישי שלהם. ורק אני והאשד מקשיבים אחד לשני. אבל הרי אני בן־אדם מודרני, ולא נכנסת ללחץ מדברים כאלה. אני פשוט מדליקה לי סיגריה ומטלפנת ל־106. עונה לי גברת אחת ואומרת לי שזה שאין מים בכל הבית זה לא עניין שלה. היא רק בעניין מים בכבישים ובמידרכות. אני מסבירה לה שזרם המים הפורץ מהצינור השבור יחבר תוך שעה את האיזור שלנו לים התיכון, ולא יהיו לה יותר כבישים ומידרכות לטפל בהם.

הגברת לא מעניין אותה ההתחברות לים. היא לא קיבלה הוראות בקשר לכך. אבל מתוך טוב־לב היא מספרת לי, שיש מישהו שהוא תורן־מים והיא מוכנה לתת לי את הטלפון שלו. יופי.

אני מטלפנת לתורן־המים, מספרת לו את הסיפור שלי. האדון התורן אומר לי שהוא לא מבין מה אני רוצה ממנו, ובכלל, עכשיו נורא מאוחר בלילה והוא מציע לי ללכת לישון ומחר בבוקר ללכת לאינסטלטור הכי־קרוב. אמרתי לו שרעיון מבריק כזה עלה גם בדעתי, אבל חשבתי שהוא יותר חכם ממני. מסתבר שלא. התורן התעצבן עלי מאוד וסגר לי את הטלפון.

בקיצור, אם קורה לכם דבר כזה, פשוט תלכו לישון ולמחרת בבוקר תלכו אל האינסטלטור שלכם. אבל אל תשכחו בשום אופן שאני חסכתי לכם שתי שיחות טלפון וקצת התעצבנות.

החיים מתחילים בבוקר

אני לא יודעת איך אתם בעניין היומולדתים שלכם. אני זוכרת את כולם. יום־הולדת שאני לא זוכרת, זה סימן שהבן־אדם הרתום אליו הוא לא חבר/חברה שלי.

זה נכון שלאשה ממוצעת כמוני יש יותר מדי חברים, כדי שמכל תאריך כזה אפשר יהיה לעשות עניין גדול. ולכן החברים בהחלט מתחלקים לדרגות חגיגה שונות.

יש הדרגה שאני מטלפנת מוקדם בבוקר ומאחלת מזל טוב. אחר־כך יש הדרגה שאני שולחת זר־פרחים עם פתק. דרגה ג' היא הדרגה של המתנה הקטנה שאני מביאה בעצמי לחתן/כלה של היומולדת, נותנת איזה נשיקה וממשיכה את חיי כרגיל. הנה, הגענו לדרגה הגבוהה ביותר של חברות. זו שאני פשוט לוקחת לי חצי יום חופש כדי לבלות את היום ביחד עם החוגג/ת.

יום־הולדת כזה הוא יום־הולדתה של חברתי אילנה (חברה 18 שנה, שלוש פגישות בשבוע ושני טלפונים ביום — מינימום). דיברנו ערב קודם וקבענו ארוחת־בוקר סוערת, שתפתח את אירועי־היום.

מאחר שארוחת־בוקר היא אחת משלושת הארוחות הכי־אהובות אלי, כבר הכרתי את המקום הכי־טוב בדיזנגוף לעניין הזה. שמו של המקום הוא דיזנגוף 110 — להבדיל אלף־אלפי־הבדלות מהירקון 100 או אפילו מראונינג 10.

הנה מה שהכיל השולחן שלנו:

מיץ אשכוליות לה ומיץ תפוזים לי. צלחת עם שלוש ביצים־עין לכל אחת. ערימה של סלט (טרי!) לכל אחת. לה צלחת של דג־מלוח ברוטב ולי צלחת עם בייקון מטוגן. גבינה לבנה

איזה מזל - סרטן

ברור שכולנו חושבים את עצמנו לאנ
מיוחדים, עטורי תכונות נפלאות, מעני
רגישים, אהובים וכו' וכו' וכו'. העניין הוא ש
השגתי לעצמי הוכחות לזה. מה זה הוכחות
שאמא שלי אמרה לי, או איזה אינטרסנט
שרצה להתחנף אלי. ההוכחות שלי מפוזרות
בארץ במאות עותקים.

במיסגרת המתנות לחג הסוכות קי
תקליט. אחד מסידרת 12 תקליטים על מז
התקליט שלי הוא, כמובן, של מזל סרטן. ש
אותו על הפטפון, ולראשונה בחיי הבנתי מ
אגו מתנפח ומתנפח ומתנפח.

עם הסיבובים הראשונים של התק
נשמעת מוסיקה רועשת, ומבעד למוסיקה ק
הנפלא של שירה גרא המדבר עלי. פי
התברר לי שמתחת לקליפה הקשה
המיועדת להטעות, מסתתר גוף רך, רגיש ופ
נפש רגישה ורומנטית, שכמותה לא יודעים
המזלות האחרים. מה לספר לכם — פשוט
יכולתי להמשיך ולשמוע את התקליט
בעצמי, אז אספתי את כל מכריי וי
לעצרת־נצחון ושמתי את התקליט בהצגה ש

את עניין הרגישות, הרוך והעדינה, ק
חבריי בחיוך של חוסר־הבנה. אבל אח
התחילו להגיע הבומבות הגדולות, כשר
הנעים אמר: „לבעלי מזל סרטן יש אינטוא
מדהימה ויכולת נדירה להבין את האחר
(ציחקוקים טיפשיים בין המוזמנים ש
בהישמע המישפט: „בנות מזל סרטן מפנקו
בני־זוגן כאם המפנקת את ילדיה." קיבל נ
עווית מכוערת ומרגיזה.

מסתבר, למשל, שבלילות־ירח אני פוסר
ברגליים יחפות ובמבט עצוב, על שפת
ואוספת צדפים. (אני כנראה מסתירה אח
אפילו מעצמי). יש לי חוש להיסטוריה, לא
אולוגיה, לגיאולוגיה, לפסיכולוגיה וא
למוסיקה. חוכמת־החיים שלי וחוש־ה
הופכים אותי לאשת־חברה מעניינת ומרתק
שלא שם לב לזה עד היום. זו פשלה שלו —
הרי התקליט הוא בפירוש מדעי).

טוב, אני לא יכולה להמשיך בתיאור תכו
ממילא אני מרגישה כבר כמו סופר־זומן.

לא יודעת מה קורה אצל המזלות האח
אבל אם אתם בני מזל סרטן האלוהי, רוצו לה
קנו תקליט ותתחילו ללכת איתו לכל מ
אדם נבון לא נפרד מהתוכחות שלו לעולם

אגב, מזכירה במערכת שלנו, שגם היא
מזל סרטן, שאלה אותי אם אמרו בתקליט מ
בקשר לסיכוייה להתחתן השנה. אז תדעי
נאווה, שאם תמצאי בחור טוב שיאהב אותך
תאהבי אותו, אז כנראה שתתחתני השנה.
טוב.

מתובלת בבצל. לחמניות טריות, דבש, רי
זקפה כמה שרוצים.

כל זה ביחד, לשתינו, עם בילוי של שעת
בפיטפוטים ורכילות, עם תצוגת־אופנה
נשות דיזנגוף החולפות על המידרכה,
השתזפות קלה על הגב ועם החלטה שהחיים
פשוט דבר נפלא — הכל ביחד 500 שקל.
מי שצריך יותר מזה — יותר מזה לא מג
לו.

קיריית־אונו

...י כפית־זהב

יוצא מעברה שעשה חיל ...ריצה לעשות למען הציבור.

...שמו של עורך־הדין הצעיר, אמנון ...דרור, כבר הפך שם נרדף למישפטן ...תמחה במישפטי אישות. בקבוצת ...פרקליטים הלוקחים על עצמם ...יטוגות, סוג זה של עיסוק מישפטי ...א הפך בולט ביותר.

...אך בעוד זמן קצר עשוי בן־דרור ...פרוש מעיסוקיו המישפטיים, ולעזוב ...ת מישרדו השוקק־חיים. הוא מת־...דד עתה על ראשות המועצה ...מקומית קיריית־אונו, שליד תל־...שומר. מטעם המערך. אם יזכה ...תפקיד יפנה בדרדור לאפיק חיים ...ונה לגמרי.

...אגדה בחו"ל. „מאז שהייתי ילד ...מעניינתי בפוליטיקה, אך בתקופת השירות הצבאי גמרתי אומר בליבי, שאשוב לעיסוק זה רק כאשר אהיה מבוסס מבחינה כלכלית," אומר בן דרור, בן ה־35, העובד בסך־הכל עשר שנים כעורך־דין עצמאי. „לכן, היום אני יכול להרשות לעצמי להתעסק כרבר שאותו אני אוהב."

בן־דרור נולד בעיראק. כשהיה בן שנתיים וחצי באה המישפחה לארץ ושוכנה במעברה שבפאתי קיריית־אונו. יותר משנתיים הם התגוררו באוהל, ואחר־כך בצריף, שיבעה אחים ואחיות בחדר אחד. רק ב־1958, כשאמנון היה בן עשר, עברה המישפחה להתגורר בדירה במיסגרת חיסול ה־מעברה.

„עבדתי מאוד קשה גם כילד," הוא מספר. „בבוקר הייתי עוזר לאבי למכור פיתות, ואחרי הלימודים, הייתי מס־תובב איתו ומוכר ארטיקים. קרח וסנדוויצ'ים, לחיילים במחנה הצבאי בתל־השומר. אבי לא היה איש עציר, אבל הוא סירב ללכת לעזרה סוציאלית ולקבל מהם כסף."

מועמד בן־דרור וידיד (רבז בחירות מעדך גור)
פיתות בבוקר, ארטיקים אחרי־הצהריים

דירקטור חייב לדווח

...רב סגירת רשימת הליכוד ...לבחירות לעיריית תל־אביב, איים ...למה להטי שיפרוש מתפקידו, אם ...חר המועמדים מטעם חרות, דויד צבי, ...א יידחק למקום בלתי־ריאלי.

מדוע יצא קיצפו של צ'יץ' על צבי? ...ייתכן שהדברים קשורים בתוכיר ...רתק ששיגר צבי, חבר מועצת עיריית ...ל־אביב, לכמה אישים לפני שלושה ...ודשים.

צבי, הזוכה בתמיכה רבה בסניפי ...ל־אביב של חרות, הוא חבר מועצת־מנהלים של חברת השיקום הממ־...שלתית־עירונית חלמיש. בתוקף ...פקידו הוא עושה ימים ולילות בעזרה ...זכאים ולמיעוטי־יכולת, המבקשים ...זר מהחברה. כתוצאה ממעורבותו ...גיעו לידיו עדויות ומיסמכים ...מצביעים לכאורה על חריגות, ייתכן ...לילויות, בפעילותו של סמנכ"ל ...חברה, עמוס רודין, לשעבר עובד ...ישרד־החקלאות.

בתזכיר ששלח צבי לשר־הבינוי־השיכון דויד לוי, לשר־האוצר יורם ...רידור, למבקר המדינה יצחק טוניק, ...מבקר העירייה שמואל רוביצ'ק, ...יושב ראש מועצת המנהלים של ...חלמיש יגאל גריפל וגם לראש־העירייה עצמו, תיאר צבי את מה שהתחולל בחברה.

אישור בזמן־שיא

ראשית תזכירו הסביר צבי ...שבדירקטור הוא מחוייב על־פי ...חוק החברות הממשלתיות לדווח ...על פגיעה בחוק או בטוהר־המידות.

החברה נוסדה כידוע, כדי לעזור ...בפיתרון בעיותיהם של תושבי תל־אביב בלבד. הוא ברק 25 מיקרי ...איכלוס וגילה חריגות חמורות בנוהלים ...בתישעה מהם.

במיקרה אחד דובר בבת של עובר־...חברה, שזכתה באישור לפרוייקט־...יזור יום אחד בלבד אחרי שנרשמה — ...מדשיא, שלא נודע כמוהו עד היום. ...אישור המהיר ניתן למרות שבתיק לא ...יתה תעודת זכאות עדכנית ...תעודת־נישואין.

במיקרה אחר קיבל זוג, המתגורר ...בחולון, דירה בשכירות נמוכה, אחרי שהתקבל מיכתב שכתב אחד ההורים ...באופן אישי לדרדין.

...בני־זוג אחרים, שאינם תושבי ...ל־אביב, הזמנו לקבל דירה. למרות ...שהיו בעל־דירה. מיכתב פורמאלי של ...חברת חלמיש, שהזמין את השניים ...בוא ולחתום על האישור, נשלח גם כהעתק לח"כ דב בן־מאיר, מזכיר מועצת פועלי תל־אביב.

צבי גילה אי־סדרים חמורים בנוהל מתן דירות לשוטרים בודדים בש־כונות־שיקום בתל־אביב. במיקרים אלה זכו שוטרות לדיור, למרות שלא מסרו מידע נכון לחברה, ולמרות שחלקן לא ענו על הקריטריונים של חלמיש לגבי דיור במיבצע דיור לשוטרים.

„עובדות תמוהות אלה, והמיקרים שתוארו לעיל, מעידים לכאורה כי קיים קשר בין העובדה שמדובר בשוטרות ובין הטיפול המיוחד שהוענק להן," קבע צבי בתזכירו.

הוא לא הסתפק בכך, וכהוכחה לטענותיו הביא מיקרים שבהם זכאי־דיור חסרי קשרים בצמרת לא זכו לעזרה המתבקשת.

את התזכיר סיים צבי כך: „המיקרים שתארתי לעיל מביאים אותי למסקנות כמפורט להלן.

„מהירות הטיפול במיקרה תלויה בקירבת המבקש ל'מכובד' כלשהו, דוגמת ח"כ או מפקד בכיר במישטרת־ישראל.

„העובדה, כי מתוך 25 תיקים נתגלו תישעה חריגים, מצביעה על מגמה חמורה של איפה ואיפה בקביעת זכאות לדיור בשכירות, ובטוחני כי אם יבדקו כל המיקרים שבהם אושרו דירות בשכירות, יתגלו מקרים חריגים רבים נוספים.

„החריגים אינם טעות אלא מגמה. אי־לכך אבקש מן השרים הנכבדים ומיושב־ראש מועצת־המנהלים להש־עות לאלתר את עמוס רודין, המישנה למנכ"ל חלמיש, הממונה בתוקף תפקידו זה על כל הפעולות המתוארות בפנייתי זו. כן אבקש בדיקה מקיפה ויסודית של כל המיקרים, לפחות בשנה האחרונה, שבהם אושרו דירות בשכירות.

„אני תקווה כי מיכתב זה יתרום לתיפקוד יעיל יותר של חברת חלמיש, ויטהר את האווירה העכורה שאותה חשים הציבור ועובדי החברה."

...בי לא הסתפק בתזכיר. הוא פנה ...ישירות לגריפל, ממלא־מקום ראש־העירייה, ודרש שיפעל. גריפל החליט להעביר מייד את התזכיר לבדיקתו של מבקר־העירייה. לדברי, לתיפקוד יעיל יותר של חברת חלמיש, ויטהר את האווירה העכורה שאותה חשים הציבור ועובדי החברה."

ד"בק־בחוק צבי
מגמה חמורה של איפה ואיפה

כרטיס־מיפלגה מתאים

...ך בזאת לא תמה פרשת חלמיש. לפני זמן מה מונה לחברה סמנכ"ל צעיר ודינמי, איתן סולמי חבר מרכז חרות. ותיקי החברה ראו בכך ניסיון של חרות להשתלט על החברה, וחשדו כי מהלכו של צבי הוא חלק מהמזימה. אבל התנהגותו של גריפל חיזקה בקרב ראשי החברה, המנכ"ל אהרון פרבר ורודין, סגנו, את התחושה שאין ניסיון להפוך את החברה למכשיר למתן דיור על פי שיקול מיפלגתי. גריפל עצמו התבטא שהוא לא יתן יד למהלך של הדחות, שאחריהן יקבלו את המישרות הפנויות בעלי כרטיס המיפלגה המתאים.

בלישכתו של גריפל ברור, שגם אם יש בדעתו לצעור צעד אחד מעבר לדו"ח מבקר־העירייה, שהעתק ממנו נשלח למנכ"ל מישרד־השיכון, אשר וינר, הוא יעשה זאת רק אחרי ה־25 באוקטובר, מועד הבחירות.

כך, למשל, יכול גריפל לדרוש לחקור את כל פעולות החברה גם ממבקר־המדינה, שאנשיו באו לביקור ראשוני במישרדי חלמיש ביפו.

אך בחברה עדיין סוערות הרוחות. השמועה אומרת, שהתזכיר הבא שיוגש יעסוק באי־סדרים חמורים בפינוי בש־כונות־מצוקה. שם, לטענת השמועות, יש קשר ישיר בין פעילות בשטח ובין חברות במיפלגה, לארדווקא חרות.

בן־ציון ציטרין ■

שלמה להט לא שבע נחת מגילויו של חברו לסיעה — אבל אנשי־השורה החליטו מי האיש הנכון במקום הנכון

משום שכך יכול היה להבטיח טיפול מהיר בחקירת טענותיו של צבי.

ברו"ח הביקורת שלו מסביר רוביצ'ק, מבקר־העירייה, שהוא התבקש על־ידי גריפל לחקור את עניין הקצאת דירות לזוגות צעירים בנווה־עופר — פרוייקט פומנטו, והקצאת דירות לשוטרים במיסגרת מיבצע שוטרים. גריפל היה האיש שביקש ממנו לצמצם את החקירה לשני נושאים אלה, כדי שהמסקנות יוסקו ברחיפות.

רוביצ'ק אישר ברו"ח שלו את פירטי תלונותיו של צבי. בהמלצותיו הוא כותב: „חברת חלמיש, כחברה ציבורית, העוסקת בנושא כה רגיש ובהיקף כה גדול, חייבת לפעול בהתאם לקריטריונים ברורים ונוהלים מחייבים כתובים, ללא חריגים, באופן המאפשר פיקוח וביקורת ציבוריים בכל עת, תוך הצגת תיעוד מדוייק ושלם.

„לדעת הביקורת, פעל המישנה למנכ"ל החברה, רודין, בנושא איכלוס הדירות בפומנטו, בעצמאות רבה מדי וללא עידכון יושב־ראש הדירקטוריון. בנושא איכלוס שוטרים ברמת־אביב חרג רודין מהקריטריונים שנקבעו, ועל כך יש להעיר לו."

גריפל היה מרוצה מתוצאות החקירה. הוא לא שש לערוף ראשים ערב הבחירות. צבי היה פחות־מרוצה. מה שהדאיג אותו יותר היה המידע שהגיע לידיו שגם גריפל וגם להט ינסו להרחיק אותו, בשל חשיפת הפרשה, ממקום ריאלי ברשימת המועמדים למועצת־העירייה.

הניסיון נכשל, ואנשי חרות תמכו בצבי, הציבו אותו במקום השני ברשימה, ואף הבטיחו לו תפקיד בכיר בעיריה.

כאשר סיים בן־דרור את בית־הספר היסודי, בהצטיינות, הוא נשלח לפנימיה למחוננים בירושלים, הכר־מית, שאחר־כך הועברה לבויאר. גם שם הוא היה בולט ומצטיין. „בסוף השביעית, כפרס על הישגי שלחו אותי לטיול בחו"ל. זה היה מבחינתי אגדה. כבר אז הייתי מעורה פוליטית. ערכתי את עלון הפנימיה, והייתי קרוב למפא"י."

מישרד בקריה. בצבא הוא שירת שבע שנים. את לימודי המישפטים השלים בעודו במדים, בשעות הערב. בבקרים הוא היה רשם בית־הדין הצבאי ביפו ובלוד, שם היה לעזר רב גם בגלל שליטתו בערבית. אחר־כך הוא שימש גם כסניגור וכתובע צבאי.

הוא השתחרר מהצבא חודש וחצי לפני מילחמת יום־הכיפורים. בתחילת שנת 1974 הוא קיבל את רישיון עריכת־הדין שלו ופתח מישרד ב־קיראון. „החלטתי לפתוח שם, כי בתל־אביב ישנם מישרדים רבים, ובקרייה אני מוכר ומקובל. הייתי בטוח שהם יבואו אלי ויתנו בי אמון."

כיום מעסיק בן־דרור ארבעה עורכי־דין שכירים ויש לו מישרד גם בתל־אביב. שתי סיבות הביאו אותו להתמקד בעבודתו בענייני אישות. „כשעשיתי עבודה למאסטר, עבדתי על חוקי אישות וזה משך אותי. בתחילת דרכי המישפטית טיפלתי בפלילי. אך עודף ההצלחות גרם לי ל„יסורים רבים.

„עבודה בענייני אישות, בעיקר כאשר אני מייצג נשים, גורמת לי לחוש שאני עוזר לעשיית הצדק," לדבריו של בן־דרור, הרווח לעורך־הדין המטפל בגירושין, אינו נופל מההכנסה למטפל בתיקים פליליים.

דונם במקום. כבר לפני שנה עלה שמו של בן־דרור לכותרות בעניין ציבורי. כאשר השתתף בתוכנית הטלוויזיה דילמה, שדנה בשיקולי עורכי־דין בעבודתם, הודיע שהוא רוצה לרוץ לראשות לישכת עורכי־הדין. עצם הודעתו חוללה אז סערת רוחות. „הריצה ללישכה היתה יותר מחאה על תופעה, שבה רק קבוצה מצומצמת ומיוחדת חילקה בין חבריה את כל התפקידים. חשבתי שאני מייצג את עורך־הדין הקטן שלא נולד עם כפית של זהב בפה, ואין לו קשרים. רוב עורכי־הדין משתייכים לסוג זה, והם אינם מיוצגים בלישכה."

לבסוף ויתר בן־דרור על המירוץ. הוא פרש והודיע על תמיכתו במועמד, שזכה אחר־כך, הפרופסור דויד ליבאי. לעומת זאת, הוא נבחר כחבר המועצה הארצית של הלישכה וכחבר הוועד המרכזי של הלישכה.

עורך־הדין הצעיר מתגורר בווילה בקיריית־אונו, המוקפת דונם אדמה, במקום הנכון, צמוד למועצה־המקר־מית, שאותה הוא רוצה לכבוש. הוא נשוי לעידית, בת ליוצאי גרמניה ופולין, ולהם שתי בנות ובן.

„בקיריית־אונו 28 אלף תושבים. אני שומע כל הזמן שצעירים עוזבים. אחי, יליד הקרייה, כלכלן במיקצועו,

(המשך בעמוד 62)

חגיגת ארקיע באילת נמשכת

יום של כיף בנואיבה

על תשמעני!

החופש נגמר,
השמש כבר שוקעת
מוקדם יותר, אבל לא באילת!
ארקיע מזמינה אתכם לשלושה ימים
של כיף ועם הפתעה אמיתית -

לנופשים באמצע השבוע
במתנה - **יום של כיף בנואיבה* כולל ארוחת צהריים,** או - **יום של כיף על היאכטה דן וארוחת צהרים.**

החבילה כוללת - טיסה הלוך ושוב לאילת מת"א, ירושלים ומחיפה (ללא תוספת מחיר). במטוסי DASH 7 ממוזגים ונוחים. אירוח לפי בחירה במלונות 5-4-3 כוכבים.

מחיר לדוגמא: מבוגר, בחדר זוגי, 2 לילות, 3 ימים, במלון 4 כוכבים, כולל ארוחות בוקר עשירות
החל מ-**9,822** ש' בחודש אוקטובר

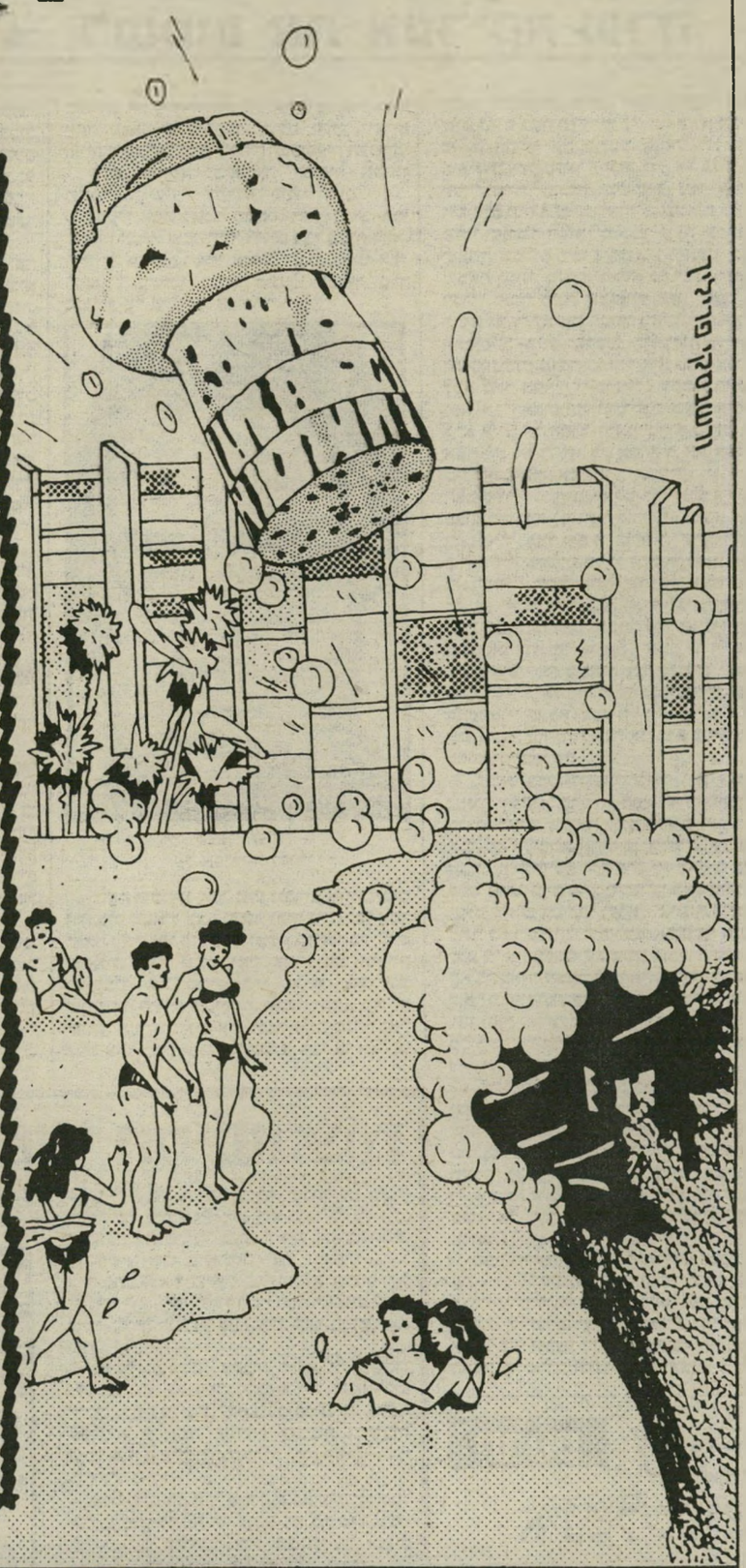
במטוסי ארקיע לאילת מופעלת חנות מעופפת במחירים מוזלים.

בתי מלון לבחירתך:
3 כוכבים - אמריקנה, בקעת הירח, אלמוג-ים.
4 כוכבים - נפטון, מוריה אילת, קיסר, לרום, הסלע האדום, לגונה, גלי אילת.
5 כוכבים - אביה סונסטה.

* יש להצטייד בדרכון בר-תוקף ואישור יציאה למצרים מצה"ל.
לא כולל אגרת מעבר בסך $6.

פרטים והזמנות במשרדי ארקיע
תל-אביב: 03-413222;
ירושלים: 02-225888
חיפה: 04-643371.
נתניה: 053-40734;
ראש-פינה: 067-35301;
ואצל כל סוכני הנסיעות

arkia ארקיע

לחופשות הטובות ביותר ישראל ממריאה עם ארקיע

נמר של עיר

ספר הדימיונות של היהודים ★ התופת המגוחך

של פרופסור אלקין ★ יוסי שטרן בן שישים ★

הזנב השמן של המתרגמת ★ לשמוע את אמריקה שרה ★

מקור

כעץ השדה

הסופר **פנחס שדה** הפך, בדרכו הייחודית, אחד ממעצבי התרבות הישראלית, בדור שאחרי לחמת־העצמאות. בדרכו האישית, יוצאת־יופן, שהחלה ברומאן־הווידוי החיים כמשל, א יצק את הבסיס ליצירה ספרותית אישית, מינה, שבעזרה ניתן לבחון את המהלך יסטורי.

בעוד שבראשית דרכו הספרותית של שדה יבלבו להם כל עישבי־הבר השוטים של ספרות ר הפלמ"ח, הרי שבמאזן הזמן ההיסטורי, מאז חיים כמשל, דרך על מצבו של האדם, מות בימלך. הנסיעה וסיפורי־שירי, עומדת יצירתו ל שדה כאחד מקני־המידה הערכיים ביותר, לאורם נבחנת היצירה הישראלית.

במתכוון או שלא במתכוון, החל שדה בשנים אחרונות במיפעל תרבותי חסר־תקדים, חשיפת שורשי המיתוסים התרבותיים של יהדות. את מיפעלו עושה שדה בלא הכרזות מרניות ובלא כל תמיכה מימסדית.

מיפעל זה החל לפני פחות משנתיים, כאשר רסם פנחס שדה את תיקון הלב — קובץ של גדות וסיפורים מאת **ר' נחמן מברסלב**, זהיה ראשית מסעו של שדה אל תוך עולם מיתי זל שורשי התרבות היהודית בגלותה, על כל משתמע מכך.

באחרונה ראה־אור סיפרו של שדה ספר דימיונות של היהודים". קובץ בן 274 טכסטים של סיפורי־עם יהודיים. במהלך הכנתו זל קובץ זה עבר שדה על יותר מ־2000 טכסטים — עבודת־נמלים שהעמידה אותו במעלה אחת עם **מ"י ברדיצ'בסקי**, ו**ח"נ ביאליק**, אשר סקו את הם בקיבוץ נידחי־ישראל באות.

סיפורי־העם שאותם כינס שדה, הם בעלי יכות ספרותית מן המעלה הראשונה. סיפורים

פנחס שדה – ספר דימיונות היהודים; וצאת שוקן; 420 עמודים (כריכה קשה – בנית אלבומית).

אלה, שמקורותיהם מתוך תרבות יהודי אשכנז ותרבות יהודי המיזרח, מהווים יחדיו את הבסיס המשותף לתרבות המשותפת, הנוצרת כיום בישראל. יש בו סיפורים היכולים להתמודד בכל יצירה ספרותית של תרבות המערב, כמו סיפורי **היינריך פון קלייסט** ו**האחים גרים**, ושאר המיתוסים הספרותיים של אירופה.

חיידק הסיפור העממי דבק בשדה — אם לצטט את אחרית־הדבר המרתקת, שאותה הביא בסופו של הקובץ — ביום שרב, מלפני 20 שנה, בבית־קפה חיפאי, שבו שמע סיפור־עם על דוקטור הרצל. סיפור זה, שאותו רשם, ניתב אותו לאותה דרך ברוכה של שקיעה במקורות. באחרית הדבר שלו ממשיל שדה את סיפור־העם לאלי האולימפוס, שאחרי שבאה הנצרות והדיחתם, נדדו אל פינות נשכחות בירכתי־תבל והסתירו את תיפארתם תחת בלואי־סחבות. כאלה הם סיפורי־העם שאותם קיבוץ שדה — אלי אולימפוס, מכוסים בבלואי־סחבות, שמגיפות חולפות של ספרות־מודרנית הדיחו אותם לפינות נשכחות.

בפרק העשירי של אחרית־הדבר שלו מביא פנחס שדה את המימד האישי שלו, בשיר העוסק בגברת, שאותה הכיר גם כותב שורות אלה. הגברת התאבדה בירושלים („אך לורלי אינה יראה עוד. / לורלי כבר מתה. היא פרחה / מראש מיגדל בירושלים / ב־15.6.79...״ כמאמר שירו של שדה). הייתי ממליץ למלחין כלשהו להלחין את השיר, בשל היותו בעל נופך של סיפור־עם, המקיף עולם ומלואו.

ספר הדימיונות של היהודים הצליח לאסוף את הקצפת הספרותית של הסיפור־העממי היהודי, על קהילותיו השונות. מצויים בו סיפורי־עם מכורדיסתאן, מארוקו, תוניסיה ומיזרח־אירופה. בפרק המקורות מביא פנחס שדה את מניין המקורות וההקשרים השונים לסיפורים אלה, המעידים על הרקע התרבותי המשותף של היהודים ודימיונותיהם, בגלויות השונות.

ניתן למצוא בספר את סיפור האיש בעל שני הראשים, את שלמה ואשמדאי, את סיפור הצורף ושתי נשותיו, את לילית והעשב, את סיפור האברך שביקש ללמוד חוכמת הכישוף, את האפיפיור היהודי, את רש"י והאביר גוטפריד איש בוינן, את הגולם מפראג, את מחזיונותיו של יעקב פראנק ועוד יותר מאתיים סיפורים. כולם יחדיו יוצרים חווית קריאה ששגים לא היתה בסיפורת העברית.

לשם המחשה נביא את הסיפור אלחנן האפיפיור, שיעיד על שאר סיפורי־העם.

„בעיר אחת ושמה מגנצא חי היה רב, רבי שמעון הגדול שמו, והיה האיש נצר מבית דויד. והיה לו בן קטן ושמו אלחנן, ונגנב ממנו הבן, וכשגדל עשוהו גנביו בומר, ולבסוף עלה לגדולה עד שנעשה אפיפיור.

סופר שדה
על אפיפיור יהודי

„והיה חוכמתו רבה, והיו נוהרים אליו מלבים ודוכסים לשאול עצה ממנו, והיה נותן לכל אחד ואחד עצה לפי חוכמתו. וביום שראה כי רבים שואלים עצה ממנו ואין אחד מהם שיהיה מקרוביו או ממישפחתו, קרא להגמוניו שמינוהו להיות אפיפיור ואמר להם: מה זה שמכל העולם באים אלי לקבל עצה ממני, ואין שום אחד מהם אומר לי שהוא אבי או אמי או קרוב מישפחתי. ובי מן האבן נולדתי, שאין לי שום קרוב בעולם? ודעו נא, שאם לא תגידו לי, כי אז אהרוג את בולכם.' אמרו לו: ,אדוננו, הואיל וגזרת עלינו להגיד לך, אזי נגיד לך כי יהודי היית, וגנבוך בשהיית נער קטן, ומן השמיים נגזרה עליך גדולה זו, שבאים אליך רוב מלכי האדמה ושואלים ממך עצה ונראה להם שאתה במקום ישועת הנוצרי. ואותו בדאגם שבאת ממנו, בגרמניה הוא גר ושמו ר' שמעון הגדול. אמר להם: ,הביאוהו אלי.' שלחו גדולי רומא אל ר' שמעון הגדול בגרמניה שיבוא אל האפיפיור ביום שקבעו לו. והיה ר' שמעון הגדול נרתע מאוד, כי היה ירא מפני עלילה, כי למה שלח אחריו האפיפיור? לבסוף חיזק רוחו ובא אל האפיפיור. וכשראה אותו האפיפיור קרא אותו אל החדר, וראה שהוא נרתע בפניו. אמר לו: ,אל תירא, רק אמור לי את האמת על מה שאשאלך.' אמר לו ר' שמעון: ,הן.' אמר לו האפיפיור: ,כמה בנים יש לך?' נקב ר' שמעון בשם כל בניו ובנותיו שהיו לו עתה. אמר לו האפיפיור: ,עוד היה לך בן אחר.' שתק ר' שמעון שהיה ירא שמא יאמר לו להביאו לפניו. אמר לו האפיפיור: ,למה אתה שותק? אמור לי את האמת.' אמר לו ר' שמעון: ,אדוני, בן אחד היה לי ונגנב ממני כשהיה נער קטן, ואיני יודע איה הוא, אם הוא חי או מת.' אמר לו האפיפיור: ,זוכר אתה מה סימנים היו בגופו?' אמר לו: ,סימנים אלו ואלו היו לו על גבו ועל ידו.' אז הבין האפיפיור שהוא בנו, כי היו אותם הסימנים עליו. אמר לו: ,אבי, אבי, אני הוא בנך, הרי עליי הסימנים שאמרת.'

„נבהל רבי שמעון הגדול ולא היה יכול לענות אותו דבר. אז הפשיט האפיפיור את בגדיו מעליו והראה לו הסימנים ואמר: ,אבי, אבי, מה אעשה שאהיה בן עולה־בא?' אמר לו אביו: ,חילל שם הקדוש־ברוך־הוא ברבים — קדש אותו ברבים.' מיד טיהר האפיפיור עצמו ועלה לראש המיגדל וקרא: ,שימעו בולכם: עד עתה לא רציתי לגלות לכם, אך עתה אני מגלה לכם כי אין ממשות בישועת הנוצרי, כי נולד מן האשה באחד האדם, ולכן אין תיקווה לאחריתכם שאתם מאמינים בו.' אמרו ההגמונים הגדולים: ,אין זאת אלא שנשתטה.' אמר להם: ,אתם סבורים שרוח שטות נכנסה בי? חי נפשי כי רוח אלוהים בי, ואתם שוטים.'

„התייעצו ההגמונים להורגו. וכשראה כך קפץ מן המיגדל לארץ, כי אמר: ,חלילה שיהרגוני אותם טמאים. וכששמע אביו, ר' שמעון הגדול, שקידש בנו את השם, נתן שבח והודיה וקבע על שם בנו סיוט ליום שני של ראש־השנה. ,מלך אמון מאמרך,' וכתוב בו שם בנו: ,אל חנן נחלתו בנועם.' כי היה שמו אלחנן."

ספר הדימיונות של היהודים מצליח לקבץ את לב החוויה הדימיונית של היהודים, לדורותיהם ולגלויותיהם. סיפרו של שדה עשוי לפרוש לעיניהם של דור ילידי הארץ — דור שהוא בור ונבער מהכנת שורשיו — את קצה־הקצה של אותה תרבות מפוארת.

החוויה הישראלית

אדם מחוץ לכל המישבצות

כולל הקדשה של **יעקב דיין**, ששטרן היה במשך תקופת־מה חברה.

צייר שטרן
עומק בלי חברותות

בימים אלה מוצגת בבית־האמנים בירושלים תערוכה אישית, המוקדשת לצייר והרשם הירושלמי **יוסי שטרן**, שהגיע לגיל 60. בתרבות־הישראלית, שבה הכל ממויין ומקוטלג, באשר כל אמן מצוי מוגן ומשוריין במישבצת זו או אחרת של אידיאולוגיה אמנותית, יוסי שטרן הוא יוצא־דופן — אמן שמחוץ לכל המישבצות.

למרות זאת, במשך כמעט 30 שנה, היה זה יוסי שטרן שלימד במיסגרת עבודתו בבצלאל את מיטב אמני ישראל כיצד לאחוז במיכחול ובעיפרון, בעוד שכישרונו נמס על דברים שמחוץ לעולם האמנות. הוא צייד בכל סיגנונות האמנות האפשריים, בכל הטכניקות. בעבודותיו תמיד הגיע לתוצאה מאוד אישית, מאוד שונה מעבודותיהם של כל האמנים האחרים.

יוסי שטרן מעודו לא השתייך לתרבות הישראלית ממש. הוא נולד בהונגריה, שממנה הגיע בבחירותו ארצה. השואה, ביעותיו האישיות, חרדות־החיים שלו ואהבת־ירושלים שבו העניקו לו מימד של אמן אכזיסטנציאלי, אמן החי את חיי־הרגע, נהנה ומתייסר בהם.

כאשר ביקרתי לפני שבועיים בתערוכתו, מצאתי באחת המיסגרות את שער העולם הזה (13 בינואר 1955) ששטרן הוא סיפור־השער שלו. בניגוד לתערוכות בעלות נופך רציני, תערוכתו של יוסי שטרן מלאה בנוף האישי שלו: בחבריו האישיים, בתצלומיהם ובקיטע־עיתונות.

אחרי שסובבתי בתערוכה ישבתי עם שטרן בקפה של בית־האמנים. הוא סיפר לי על חייו ועל יסורי נפשו, על משבריו ועל התגברויותיו, על השוני שלו מהאחרים, ואת תחושתו שהוא אחד מהם. הוא דיבר על כנענות, על ערבים ועל יהדים. הוא סיפר לי על חברו הערבי, הנהג לבוא בימי החורף ולברוח אם השלג אינו ממוטט את ניתו.

במשך 20 שנה עקבתי אחרי יוסי שטרן מרחוק. אין לי ספק, שבעוד 20 שנה יבוא חוקר־אמנות כלשהו, שייסד במיסגרת של עבודה אקדמית מישבצת מיוחדת באמנות ובתרבות הישראליים, מישבצת שעליה יהיה רשום: „יוסי שטרן".

אבל בינתיים, יוסי שטרן הוא אדם מחוץ לכל המישבצות. למרות שהעומק האישי שלו עשוי לכסות על הדרידות של חצי־תריסר אמנים חלולים, שעבודותיהם מכסות קירות של מוסיאונים. בבדידותו עשוי שטרן לכסות חברותות של אמנים רבים.

לפני שכתבתי את הקטע הזה, אמרו לי שאנשים עשויים לחשוב מחשבות לא־נכונות עליי. אבל אילו לא הייתי כותב את הקטע הזה, היו באות לי מחשבות לא־נכונות על עצמי. שהרי יוסי שטרן הוא חלק מהחוויה הישראלית, ומותר לאחד שאינו נמנה עם בני־מינו לכתוב עליו דברים טובים.

תרגום

שיעמום אינטלקטואלי

יש ספרים, אשר למרות שהם מהלכים עליך שיעמום מחריד, אומרים עליהם שהם הספרות במיטבה. כזה היא סיפרו של פרופסור **סטנלי אלקין** הקץ החי*, ספר שטיימס ליטרארי ספלמנט כתב עליו, לדברי מו"לו: „זה ספר

*סטנלי אלקין – הקץ החי; עברית: רות בונדי; הוצאת זמורה ביתן; 111 עמודים (כריכה קשה).

שבלי ספק יזכה לחיי־נצח בפנינה קלאסית קטנה...".

את הצדפים של הקץ החי מצאתי, פתחתי, ובתוכם היתה אצה. לא פנינה.

פרופסור סטנלי אלקין, המלמד אנגלית באוניברסיטת וושינגטון, בסנט־לואיס, יודע אנגלית. אלא שברומה לפרופסורים לאנגלית בישראל, הסובלים מתיסמונת "הקמפוס הכותב", אין לו מה לומר. את שאין לו לומר, עושה אלקין בהקץ החי בכמעט 115 עמודים.

הקץ החי הוא השיעומם האינטלקטואלי בהתגלמותו. מסע של פרופסור יומרני, בנוסח אמריקאי להתופת של **דאנטה**. זה סיפור הנפתח בשוד בחנות למשקאות. שבמהלכו נורה סוחר־היינות **אלרבי** למוות ונשלח לגן־הערן, ומאוחר יותר לגיהינום, בציפייה להסבר מהאלוהים ברבר מותו. תחת למצוא את התשובה, הוא פוגש כמה עשרות שנים מאוחר יותר **בלדלהאוס**, מי שסייע בהריגתו, וזכה לאריכות ימים.

סיפרו של אלקין משעמם בבדיחותיו התפלות (**"ברגע ניסתה לשים קץ לחייה על־ידי בליעת אלף מטרים של חוט לניקוי שיניים..."**) גם לא נפקר הפרק האמריקאי־מיני, בנוסחת אלקין (המבוססת בפחות כישרון על "נוסחת פיליפ רות"), כאשר הוא מתאר את חיי־המין של אלרבי בגיהינום: **"מכשפה זקנה גהרה מעליו ושיפשפה את אברו בין כפות ידיה. זו היתה הפעם הראשונה אחרי שישים־ושתים שנה שאשה נגעה בו שם. רצונו חופשי. רצונו חופשי. אבל בידיה החמות החל הפין שלו מעלה עשן..."** באמת?

הדיאלוגים האינפנטיליים, שאלקין בוחן עליהם מן הסתם את תלמידיו באוניברסיטת וושינגטון, הם משוללי כל ערך ספרותי. גם מניין

פרופסור אלקין
גירה מילולית

בני מישפחת לדלהאוס היורה באלרבי, בגיהינום (**"תשעת אלפים שש־מאות ארבעים ושלושה לדלהאוסים שהוציאו את נישמתם מאז ראשית הימים..."**), אינו עשוי להעלות חיוך של ממש על שיפתי הקוראים.

הקורא בהקץ החי חש אחרי 30 העמודים הראשונים, כי העלה את כל גירתו הספרותית של פרופסור אלקין, והוא עשוי לוותר על המשך הקריאה בספר זה.

פרט אחד, שאינו ברור לכותב שורות אלה, הוא מדוע מצאה הוצאת זמורה ביתן צורך להעניק את הספר לקוראי העברית? שהרי מעלי הגירה האינטלקטואלית כבר קראו ספר זה, מן הסתם, בשנת־השבתון האחרונה שלהם בארצות־הברית. גם תרגומה של **רות בונדי** אינו מתעלה לרמת התרגומים המקובלת של הוצאה זו.

יפיוף דוחה

אחת הבולטות במחלות הספרותיות היא המחלה האלרגית, שניתן לכנותה כ"התפעמות חלולה". אלרגיה זו היא נחלתם של משולי כל כישרון יצירה ספרותית, המוצאים במלאכת התרגום תיעול לתיסכולי חוסר־היצירה שלהם.

מיגרעתם הבולטת של החולים במחלה חשוכת־המרפא מוצאת את ביטוייה בצורך הכפייתי ללוות את תרגומם, הרחוק מלהיות מפואר, (שהרי גם בתרגום נזקק המתרגם לכישרון יצירתי) ב"מבוא" או "אחרית דבר", ולעיתים אפילו ב"דברי המתרגם".

אחת שלקתה ב"התפעמות חלולה" במימדים מגלומאניים חסרי־תקדים בספרות הישראלית, היא **רינה ליטווין**, המלווה את תרגומיה ב"דבר המתרגמת".

תרגומיה של רינה ליטווין ניצבים אי־שם בתחתית רשימת מתרגמי האיכות לעברית, ודי להשוות את רמת תרגומיה מיצירות **ויליאם פוקנר** לעברית, לתרגומיו המעולים והמרתקים של **אמציה פורת**.

רינה ליטווין החליטה שלא להסתפק בתרגומיה. היא כתבה ספר משל עצמה, תחת הכותרת על זנב של דג ונשמה בת־אלמוות", שבו הפגינה את דלילות עולמה התרבותי כיפיוף דוחה, העשוי להביא את המעיין בו רק לשינאת הספרות.

המחברת שואפת בסיפרונה להביא את הקורא אל ה"טופוגרפיה התרבותית, הביוגרפית או הפסיכולוגית שמאחוריהן..." של יצירות ספרות. בלשון יומרנית, משוללת כל כיסוי, שואפת ליטווין, ליטול את הקורא למסע אל: **"ארצו של ויליאם פוקנר, אל אנדלוסיה של סרייקו גרסיה לורקה, אל עולמו התת־מימי של אנרסן או אל שמיו הגבוהים והנוזריים של אנטואן דה סנט־אכזופרי..."** והיא מכהירה לקורא: **"הספר אף מבטא את המיזוג המיוחד של סיפרת ומתרגמת. השואלת את חומריה לסיוגין מן העולם ומן הספרות ומתיכה אותם להוויה חדשה באמצעות הלשון..."** איזה בלה־בלה יומרני.

מסותיה של רינה ליטווין על עולם הספרות והתרגום הן מסות בלתי־אפשריות. שהרי ברצף הרימויים חסר הסדר והכישרון שלה היא מייגעת את הקורא, החל מהשורה הראשונה, תוך העמסה מוגזמת של הכתוב בשמות, במראי־מקום, במילים זרות, בכוונה להציג עצמה בעיני הקורא: ראו, כמה שאני חכמה ויודעת! לא חכמה, ואולי יודעת — אבל לא יודעת מה לעשות במה שהיא יודעת.

בכספי קרן תל־אביב לתרבות ולאמנות וקרן עמוס אונסת ליטווין את הקורא להתייסר בעשרות אלפי אותיות, שהמסר האחד והיחיד שלהן הוא: אילו הייתי פרופסור, הייתי יכולה למלא כיתבי־עת מיקצועיים לספרות עד קץ הימים.

בלהג חסר גבולות מוליכה המחברת את קוראיה במבוך של ציטוטים — כולם מהעולם שאותו מתרגמת ליטווין לעברית — אף ציטוט, שם, או יוצר, אינם ישראליים, בני השפה שאליה היא מתרגמת.

בפרק על התרגום כדו־שיח היא חותרת להציג עצמה, כיודעין או שלא ביודעין, כיורשתה של **לאה גולדברג** במלאכת התרגום. ברוב צניעותה היא גם אינה מתביישת לנתח את תרגומיה שלה לעברית. אכן, גם זה מוסר מתרגמים.

כתב עת

מאזניים

חוברת מס' 1־2, כרך נ"א של מאזניים** פותחת את השנה השלישית מאז שכתב־עת זה שב לחיים חדשים. היא שבה ומוכיחה שביטאון אגודת הסופרים יכול להיות הטוב בכתבי־העת הרואים־אור כיום בארץ.

מאזניים, בעריכתם של המשורר **אשר רייך** וח' **פסח**, מספק חוויית קריאה מרתקת. החוברת הנוכחית מוקדשת בעיקרה, לראשונה בתולדות כתב־עת זה, לספרות זרה. והפעם, למיבחר מעולה מתוך השירה האמריקאית החדשה, תחת הכותרת אני שומע את אמריקה שרה (כמאמר שירו הנודע של **וולט ויטמאן**).

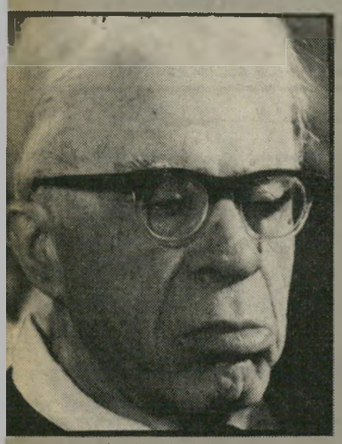
*רינה ליטווין – על זנב של דג ונשמה בת־אלמות; הוצאת הקיבוץ־המאוחד; 92 עמודים (כריכה דקה).

**מאזניים, ירחון לספרות – עורכים: אשר רייך וח' פסח; 80 עמודים (כריכה רכה).

מי מריבה

התעלות נוסח יורם קניוק ★ "ליל העשרים ואחד"

■ איני סובל את כתיבתו הספרותית של **יורם קניוק**. זו כתיבה הסובלת מחוסר־מעוף מהתעקשות־שמש של יצירות אחרות של סופרים ידועי־שם (**דלטון טראמבו, גבריאל גראסיה מארקס, ניקוס קזנצ'קי** ואחרים), מלשון אסוציאטיבית חסרת כיסוי־ספרותי, ועוד מיגרעות כתנה וכהנה. אלא שבמרוצו השבועי במוסף סופשבוע של מעריב פידסם קניוק בשני המשכים (26.8, 2.9) את מיסכ־כתיבתו, מאז ראשיתה. שתי הרשימות העוסקות ברמות של קצין מישטרת־ישראל לשעבר **אבנר לם**, מי שהיה חוקרו של **אדולף אייכמן** בישראל, שידד לגרמניה כדי להעניק לגיטימציה ל"גרמניה האחרת". קניוק הצליח להתעלות מעל לרדידות כתיבתו, מעל לשומני־הלשון האופייניים לו, ולהביא סיפור מרתק, בעל איכויות ספרותיות מהמעלה הראשונה, סיפור העריף במעלותיו

מנהיג יערי
שיני בנים תכהינה

סופר קניוק
דמותו של קצין

מנהר המלל המאוירת שלו היהודי האחרון

■ מינויו של תת־אלוף **אביעז יערי** כמפקד המיכללה לביטחון לאומי סוגו מעגל־היסטורי. המעגל החל לפני יותר מ־60 שנה, כאשר אביו של תת־אלוף יערי, מנהי מפ"ם הקשיש **מאיר יערי**, פתח בביתניו את אותו תעתוע־רוחות של ההגשמה־העצמית, נוסח השומר הצעיר, תעתוע שנועד ליצור א היהודי החדש בארץ־ישראל. אלא שתעתוע זה היה בגדר חלום שלא־התגשם. מאיר יערי, מ שירד מליל ה־20 בביתניה אל ליל ה־21 בקיבוץ מרחביה, שבו הוליד את בנו. במקו להשתתף בבנייתו של עולם חדש, עולם טהור ומוסרי יותר, הפך אביעזר יערי, שנה בדיוק אחרי צברה ושאתילא, למפקד המיכללה לביטחון לאומי. מי אמר שההיסטוריה אינה ציניח אבות אכלו בוסר ושיני בנים תכהינה.

בין הבולטים שבמשוררים האמריקאים בחוברת ניתן למצוא את **ויליאם קרלוס ויליאמס** (האב־השירי של שירת הביטניקים בשנות החמישים והשישים); **תיאודור רוטקה; הארט קריין; צ'ארלס אולסון; רוברט לואל; ג'ון ברימן; דלמור שוורין** ("עיוף ולא מאושר הינך הזה בתים /

משורר שוורין
לא מאושר הנך חוזה בתים

רבי־שטיחים. חמימים בערב רצמבר. / פתיתי צחור־השלג מבעד לזגוגית צונחים..."); **אן סקסטון, סילביה פלאת** ומשוררים נוספים.

פרק התרגומים של **טובה רזין־מוקד** מעולה ובהיר, ובו שיריהם של **יאלם סטיבנס, עזרא פאונד, קארל סאנדברג** ואחרים.

בצירוף אילוסטרציה עניינית לשירים. תרגו שירי **ויליאם קארלוס ויליאמס**, בנוס **יותם ראובני ועודד פלד**, חסרים את הזיכו השירי הסופי. שירי **הארט קריין**, המתורגמי בידי **אליעזרה איג־זיאקוב** מחזיקים א הזיכוך הנדרש. **רוברט לואל**, המתורגם בי **דן דאור**, הוא בהיר ושירי, בעוד ששירי המתורגמים בידי **עמינדב דיקמן** הם נטול בהירות. חלק מהתרגומים שנעשו בידי ז **גורביץ'** הם מעולים, וחלקם פגומים במעט.

רשימתה של **א' דורית** ולאדימי נאבוקוב – אדמונד וילסון, קורותיה ש ידידות בחליפת מיכתבים מביאה מימד מרתק וידוע של עולם הצמרת התרבותית ש ארצות־הברית. רשימתו של **רון ברטזו** אמריקאי בפלסטין, מביאה תגלית אודות חס הפלח — רומן פלסטיני מאת **הנרי גילמן** קונסול ארצות־הברית בירושלים, במאה שעברד רשימתו של **דניאל גילרזי** שירה בת־זמנ וטכנולוגיה מביאה היבט נוסף לשירת ארצות הברית במאה ה־20, ברומה לקטע מתוך רצית לכתוב שיר של **ויליאם קרלוס ויליאמס**.

בחומר המקורי המתפרסם בחוברת זו ש מאזניים בולטים שיריו של **יגאל בן־אריה** ושירים של **יוסי יזרעאלי**, ששב לפרסם שירים אחרי בצורת בת יותר מ־20 שנה. גם רמת מבקר מאזניים השתפרה לעומת החוברות הקודמות ברשימותיהם של **סנחם שדה, דויד ויינפלד ומזרד שיף**.

לסיכום, נעים להודות כאן בטעות. כאשר נטל לידיו אשר רייך את עריכת מאזניים, היה אצל כותב שורות אלה ספק רב בכוחו של העורך להפוך את מאזניים מכתב־עת משעמם ומרדים כפי שהיה, לכתב־עת מרתק, עכשווי ובעל רימיון. אשר רייך עשה זאת. תחילה ביחד עם שותפו הראשון לעריכה, **זיסי סתווי**, והוא ממשיך בכך, עם שותפו הנוכחי בעריכה ח **פסח**.

מאת דן טומר

מודעות בטלפון

לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD. | ויזה | ישראכרט

שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף
03-227117/8

בעיות ולבטים בחיי המין
מאת
ד"ר מרדכי זידמן
הוצאת רשפים

סזמי SESAME
גלריה לדברי אמנות ומתנות מקוריות
תל-אביב, רח' בן יהודה 192 טל. 229452
בהנהלת תמי פינץ'
לכל אלה שראו כבר הכל ומחפשים טעם של עוד...
☆ מקוריות ☆ ייחוד ☆ איכות
להתראות תמי
שנה טובה ומבורכת

זקוק דחוף למודעה?
מודעפון
לשרותך 24 שעות ביממה
03-622828, 623311
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

תן טרמפ לחייל

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

למכירה
פיאט ספיישל 74
אוטומטי – מצב מעולה
טל. 03-774945 לבקש את חן

למכירה
חיפושית 74
טסט לשנה – מצב מצויין
טל. 03-861677 לבקש את יואב

תעריפון המנויים של העולם הזה

החל מ־7.9.83

	מחיר העיתון	הוצאות משלוח	לשנה בשקל מ.ע.מ.	סה"כ	לחצי שנה בשקל
♦ בארץ	3030	360	510	3900	2250
דמי המנוי לארצות חוץ בדואר אוויר					
♦ אירופה	3030	1247	646	4950	2850
♦ ארה"ב, מקסיקו	3030	2970	900	6900	4000
♦ ארגנטינה, קולומביה, ונצואלה, ברזיל, פרו, אוסטרליה, ניו־זילנד	3030	5283	1274	9560	5500
♦ דרום־אפריקה, טוגו, חבש, קניה	3030	3318	952	7300	4200
♦ פנמה	3030	4075	1066	8171	4800
♦ תאילנד, הונג־קונג, סינגפור, קוריאה, יפן, טאיוון	3030	3318	952	7300	4200

אכלתי אותה ונהנתי
ארוחת בוקר של עשירים
בדיזנגוף 110

המעמד המעופף (2)

התענוג שבהחזקת כלי־טיס

פרטי עולה בשנה כמחירה של דירה בינונית — מיהם האנשים שיכולים להרשות זאת לעצמם?

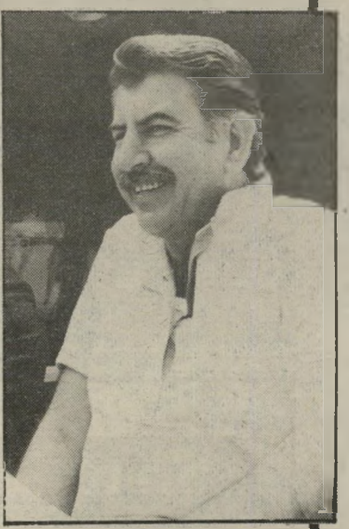

מטוס הפרטי היקר ביותר בישראל שייך לאלכסנדר אכטמן. שוויו של המטוס: מיליון דולר — יותר משישים מיליון שקלים. במקורו היה זה מטוס סיסנה מדגם 421. למטוס היה הוא נעשה במוסכים מורשים. שיש להם אישור של מינהל התעופה האזרחית.

על־פי התקנות החלות על מטוסים ישראליים, חייב מטוס לעבור בדיקה אחרי כל 25 שעות־טיסה, בדיקה נוספת אחרי 50 שעות־טיסה, וכן הלאה.

כל בדיקה יקרה מקודמתה, משום שהיא מקיפה יותר. בדיקה כזאת עשוייה לעלות 750־1000 דולר, לפי סוג המטוס.

מטוסים ברישום זר אינם חייבים לעמוד בתקנות האלה. לפני ארבע שנים ביקש היועץ המישפטי של מישרד־התחבורה לבטל את הזכות להחזיק במטוס ברישום זר בישראל. בין בעלי המטוסים האלה קמה זעקה, שהדבר פוגע בחופש־התנועה האוויר ית, והיועץ המישפטי חזר בו.

דויקר זכריה העניק כנפיים לחברת הבניה שלו. הקבלן קנה את חברת נשר, שברשותה היה רישיון להפעלת מטוס נוסעים אחד בלבד.

"עונג למישפחה"

בישראל יש היום 14 מטוסים ברישום זר, מהם חמישה מסוג פייפר, שישה מסוג סיסנה, מטוס אחד מדגם בלאנקה, מטוס ארקו ומטוס סמרגד.

המטוס הראשון ברשימה, שייך לחברת אלרום. המטוס השני, שהיה מיועד לרב־סרן חדאד, נמכר לכמה חיפאים. המטוס מס' 3 שייך ליצחק ברמן, ממישפחת בעלי המאפיות בירושלים. המטוס של ברמן הוא אחד מנועי־בוכנה. אכטמן נטל עימו את המטוס לארצות־הברית, שם ערך בו שיפוצים. הוא התקין במטוס מנוע־סילון ומערכת אלקטרונית יקרה. מחירם של השיפוצים בלבד מגיע ל־750 אלף דולר.

אכטמן הוא בעל מיפעל למוצרי־מתכת בפתח־תיקווה, אך יש לו גם עסקים בלונדון. הוא מרבה לטוס לשם במטוסו היקר. פרט מעניין: גם אשתו של אכטמן היא טייסת, ולעיתים גם היא מטיסה את המטוס. שיש בו תא היכול לשמש 10 נוסעים.

המטוס של אכטמן נמצא ברשימת המטוסים הזרים המצויים באורח־קבע בישראל. להחזקת מטוס ברישום זר יש כמה יתרונות, החוסכים לבעלי המטוסים כסף רב.

על מטוסים ברישום זר לא חלות תקנות־הבטיחות החלות על מטוסים ברישום ישראלי. לכל מטוס ברישום ישראלי יש ספר־המטוס, שבו יש

**בכתבה הראשונה בסידרה, בשבוע שעבר התפרסמה תמונתו של הקבלן מנחם פריהר ביחד עם הטייס מנחם מירבאי. מירבאי משמש כפקח־טיס בשדה־התעופה בהרצליה, ואינו מועסק כטייסו בשכר של פריהר.*

פלקוביץ בעליה של חברת ההלבשה, ספקן מתל־אביב, משתמש במטוסו הפרטי לא רק לצורך השעשועים. הגבר יפה־התואר יהודה פלקוביץ, הצטלם ליד מטוסו הדו־מנועי והדפיס פוסטרים מיסחריים שחולקו ברחבי ה טייס הדוגמן, המעופף העשיר. הוא גם איש־עס מצליח. גבר כמו פלקוביץ אינו נרתע ממחיר הטיסה, שהוא בסביבות 400 דולר, ועושה ו

העשירים לטיס

החוק הנ"ל קובע הוראות גם לגבי מאגרי מידע. מאגרי מידע, כפי שהם מוגדרים בחוק, הן אך ורק מערכות ממוחשבות, אך דומני שהוראות אלה צריכות לחול, בשינויים המחויבים, גם לגבי מאגרי מידע לא ממוחשבים.

במטוס לשם „ספורט", אבל למכור אותו, אם יימצא קונה.

המטוס מס' 11 ברשימת המט הזרים נמצא בבעלותו של ג'רי רנו טייס ותיק, שעל שמו רשום מטוס ברשימת המטוסים הישראלים. יהודי־טכססי במוצאו, מועסק עד בחיל־האוויר הישראלי כאזרח. אוהב את הטיסה. אחד מתחביביו להטיס נכים בשמי ישראל, ולהח להם את מלאכת־הטיס.

המטוס ה־12 ברשימה והמטוס ברשימה שייכים לחברת התע דרור, שאחד ממטוסיה התרסק שבועיים. מטוס נוסף של חברה התרסק לפני כמה חודשים, ולח נותרו שני מטוסים בלבד.

המטוס מס' 13 ברשימה רשום שמו של אזרח זר, ואינו נמצא למ בארץ בתקופה האחרונה.

ארץ הרישום הפופולארית בי של בעלי המטוסים הזרים היא אר הברית. 10 מן המטוסים בעלי הרי הזר הם בעלי רישום אמריקאי. כ אחד רשום בשוויץ, אחד בבי ושניים רשומים בשוודיה.

רובם הגדול של בעלי המט הישראלים הם „משוגעים לטיסה" מתאגדים בדרך־כלל בקבוצות לקנות מטוס שאחזקתו יקרה ל (ראה מיסגרת). קבוצות אלה יכו למנות שניים־שלושה בעלים. לעשרים בעלים. מטוס אחד בר המטוסים הישראלים רשום על ז של לא פחות מ־20 איש.

עומרי טלמוז היה פעם ש

(המשך בעמוד

לרשום כל תיקון הנעשה במטוס. את הרישום לא עושה בעל המטוס, אלא המטוסים היקרים בישראל, ושוויו כמה מאות אלפי דולר.

מטוס נוסף ברשימה שייך לאברהם הרשלום, שהוא בעל חברה לרמזורים. להרשלום יש שני מטוסים אחרים הרשומים בישראל.

לאלכס אכטמן היה מטוס נוסף, שאותו מכר למנחם פריהר (העולם הזה 27 מספטמבר 83').

עירה קרטיס, המוגדר כ„בעל סוכנויות" הוא בעליו של המטוס בלאנקה.

האופטומטריסט יהודה לוי הוא בעליו של המטוס השמיני ברשימת המטוסים הזרים. הוא מחזיק במטוס מאז 1976. לוי (45) אומר: „למטוס יש כבר 400 שעות־טיסה. מטוס זה מעמר, וגם גורם עונג למישפחה. מבחינה עיסקית זה לא משתלם, אבל העיקר ליהנות."

אורי ליברנט גם הוא „בעל סוכנויות" כמו קרטיס, מחזיק במטוס התשיעי ברשימה. המטוס חונה בדרך־כלל בנהריים.

המטוס העשירי ברשימת המטוסים הזרים, מטוס פייפר, שייך לאבנר יושפה. הוא היה המנכ"ל של בית־החרושת לביסקוויטים פרומין, ועתה, הוא יוצץ תעשייתי. הוא מחזיק

כמה זה עולה

הבנקאי האמריקאי הנודע ג'ון פיירפונט מורגן העמיד פעם למכירה את ספינת־השעשועים הענקית שלו. כשאחד הקונים המיועדים שאל למחירה, אמר לו מורגן: „אם אתה שואל למחירה, סימן הוא שאינך יכול להרשות לעצמך לקנות."

המצב דומה למדי בקשר למטוסים פרטיים. התענוג אינו זול. מחיריהם של המטוסים הפרטיים הנמצאים בישראל מתחילים בכמה עשרות אלפי דולר ומגיעים עד מיליון דולר. מחירה של שעת טיסה הוא בין 100 ובין 400 דולר, לפי סוג המטוס ומיספר מנועיו. מטוסים ישראליים חייבים בבדיקות קבועות – שמחירן הוא בין 750 ובין 1000 דולר – אחרי כל 25 שעות־טיסה או 50 שעות־טיסה.

בעלי המטוסים משלמים אגרת־חנייה לרשות שדות־התעופה בישראל. מטוס שמישקלו עד 1500 ק"ג חייב בתשלום של 7700 שקל בשנה, ואילו מטוס דו־מנועי שמישקלו עד 3000 קילוגרם חייב בתשלום אגרת־חנייה של 25 אלף שקל בשנה. כמו כן יש גם אגרת־המראה, שמחירה כמה מאות שקלים, לפי סוג המטוס.

המטוסים חייבים באגרת־רישוי שנתית, המשולמת למינהל התעופה האזרחית. מטוס שמשקלו עד 1500 ק"ג יחוייב בתשלום של 3500 שקל בשנה, ואילו מטוס שמישקלו עד 3500 קילוגרם יחוייב בתשלום של 5000 שקלים בשנה. במחירים אלה חלה עתה עליה של 50%.

על תשלומים קבועים אלה צריך להוסיף. את מחיר התיקונים, שהוא גבוה ביותר.

בהערכה זהירה, עולה החזקתו של מטוס בינוני, הטס 250 שעות בשנה, כ־60 אלף דולר – בערך כמחירה של דירה בתל־אביב.

רצח הברבורים

הווטרינרים ברמלה לא זכרו כי תפקידם להציל חיים של בעלי־חיים וההולנדים שאלו: „מה, בישראל הורגים עכשיו גם ציפורים?"

ריפא הווטרינרי ד"ר אלכס אקרמן הרים את ידיו: „אני מצטער. אין לי כבר מה לעשות. ההחלטה נפלה. הברבורים יושמדו."

ליוסף מעיין היה נדמה לרגע שלא שמע נכון. הוא שאל בקול חנוק: „אתה תהרוג את 16 הברבורים, רוקטור אקרמן? איך תהרוג 16 ברבורים בריאים? אתה רופא וטרינר, רוקטור אקרמן?"

יוסף מעיין הרגיש שהוא מתפוצץ מכעס. הוא יצא מחדרו של הרופא הווטרינר ברמלה, ומיהר לטלפון, בנסיון אחרון להציל את הברבורים שלו.

מעיין, חקלאי ממושב קרימה בשרון, התחיל לעסוק לפני כמה חודשים ביבוא בעלי־חיים לילדי הקיבוצים. לפני כמה שבועות הגיע מישלוח של 16 ברבורים ו־10 עורבנים מהולנד. הווטרינר האחראי על נמלים והסגרים, ד"ר אקרמן, הורה להעביר את עופות־המים לתחנת־ההסגר ברמלה.

תחילה ניסה אקרמן לשכנע את מעיין להחזיר את הברבורים ואת העורבנים להולנד. אולם, כמקובל בסחר מסוג זה, לא היתה אפשרות שההולנדים יקבלו בחזרה עופות אחרי שכבר עברו יותר מ־13 שעות מאז הגיעם ארצה.

ההחלטה של הווטרינר אקרמן: „יש להשמיד את בעלי החיים האלה!"

תחנת־ההספר ברמלה
אין תנאים אלמנטריים

מעיין זעק: „יש לי תעודות ממישרד החקלאות והווטרינרים של הולנד, שהציפורים בריאות ואינן סובלות ממחלות!"

אקרמן התעקש: „יש לי הוראות מד"ר שימשוני, הווטרינר הראשי של מישרד־החקלאות. יש להשמיד את 16 הברבורים! יש להשמיד גם את 10 העורבנים!"

„אישרתם לי יבוא של 40 זוגות ברבורים," ענה מעיין, „אישרתם לי את הבקשה ולא קיבלתי את כל המישלוח בבת־אחת. מדוע אתם הורגים ברבורים בריאים? מדוע?"

„היה לך היתר חד־פעמי ליבוא הברבורים והעורבנים, היית צריך להגיש שוב בקשה. אחרי שכבר קיבלת מישלוח אחד של ברבורים, היית צריך לבקש שוב. ההיתר הראשון פג."

היתר תוך חצי שעה

מעיין טילפן מייד לד"ר מ' מרוז, הרופא הראשי למחלות עופות במישרד־החקלאות, אשר טיפל, בש־עתו, בשיחרורם מההסגר של הברבורים מהמישלוח הראשון. ההסגר סורר או ברפת מבודדת, ליד מישקו של מעיין במושב קרימה. הווטרינרים הסבירו למעיין שבתחנת־ההסגר ברמלה אין אפשרות להחזיק את הברבורים שלו בתנאי הסגר

מיקלחת המוות

דתקלות של יבואן בעלי־חיים יוסף מעיין עם הווטרינרים ברמלה עדיין לא הגיעו לקצן. מעיין, שהתכוון להביא מהולנד גם קופיפים, צבאים ועופות פלמינגו, גואש בינתיים ורצה להסת־פק ביבוא עופרים (כמו הבמבי משמאל, בעת הכנתו למישלוח).

אולם מרמלה הודיעו למעיין כי לא יוכל לייבא את העופרים.

למה?

כי, בין השאר רשות שמורות־הטבע מתנגדת. הסיבה: אם העופר יצליח לברוח מפינת־חי בקיבוץ, הוא עלול להתרבות במחירות ביערות ללא פיקוח ובניגוד למצופה.

מעיין לא הבין אם זאת היתה בריחה או תשובה רצינית. הוא שאל: האם העופר הוא נחש או נמר, העלול לסכן את חייהם של אזרחי ישראל?

על כך טרם קיבל מעיין תשובה. ובינתיים, כל פעם שהוא מייבא מישלוח חדש של בעלי־חיים עבור הקיבוצים יש לו צרות.

בפעם האחרונה, הוא ספר כמעט 20 ציפרים שמתו בחדרי־ההא אחדי שמאביל העופות זרק מיכ ראשיהם של העופות והם נרטבו במקום להרטיב את הריצפה.

המקום הצפוף לא איפשר לצ רים להתייבש מהמיקלחת הזו, וו מהן מתו.

אלמנטאריים. לכן הועברו הברבורים מנמל־התעופה הישר למישקו של מעיין בקדימה. ד"ר מרוז השגיח על ההסגר.

כשהברבורים סיימו את ההסגר, ד"ר מרוז ערך להם בדיקות דם ואחרות ונתן את תעודת־השיחרור.

עכשיו ביקש מעיין: "האם מוכן ד"ר מרוז לטפל שוב בקיום תנאי הסגר חוקיים בקדימה, עבור הברבורים שהגיעו במישלוח השני?"

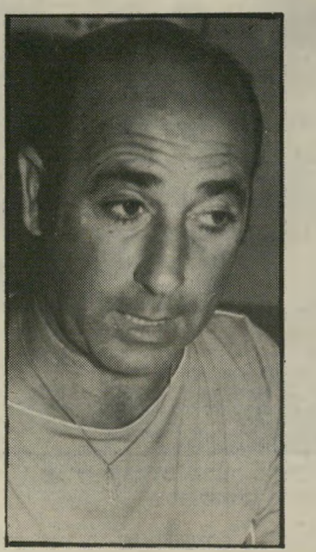
לדברי מעיין, הסכים ד"ר מרוז לחזור שנית על הקמת תחנת־הסגר זמנית בקדימה, עבור הברבורים שאקרמן רצה להשמידם.

היבואן מקדימה רץ חזרה לווטרינר אקרמן, מסר לו שד"ר מרוז אינו מתנגד לצאת שוב לקדימה ולברוק אם קיימים שם תנאים מתאימים להסגר הברבורים. אבל אקרמן נשאר בשלו: "ההחלטה נפלה. הברבורים יושמדו. הם הובאו ארצה ללא הייתר וטרינרי."

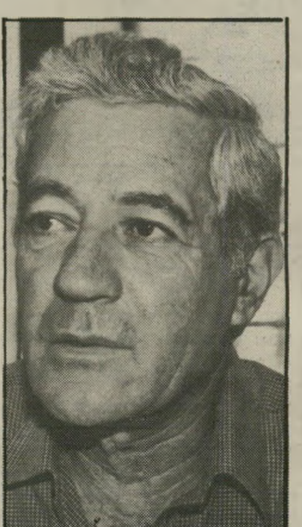
אילו רצה, היו אנשיו של ד"ר ארנון שימשוני, הווטרינר הראשי, מסדרים מייד את הייתר היבוא הזה, תוך פחות מחצי שעה — משך הנסיעה ממישרדו של שימשוני בבית־דגון עד לתחנת־ההסגר ברמלה.

הם היו מסתפקים בהטלת קנס כספי על יוסף מעיין, מכיוון שהסתמך על הייתר־היבוא הראשון.

אך הווטרינרים, שלמדו בהיותם צעירים שהמיקצוע שלהם הוא הצלת חייהם של בעלי־חיים, החליטו שיש

יבואן מעיין
שאלות לרופאים הווטרינריים

וטרינר כנען
תקנות מימי המנדט

להשמיד את העוף האציל הזה המוגן ברוב ארצות העולם.

באין ברירה הודיע מעיין ליצואנים ההולנדים באפלדורן, על השמרתם הצפוייה של הברבורים. התגובה מהולנד: "מה, בישראל הורגים עכשיו גם ציפורים?"

כמה ימים מאוחר יותר הגיע גם מכתב דחוף מהולנד: "אנו מבקשים לקבל את שמו המלא וכתובתו של האיש בממשלה שנתן את ההוראה... אם הם רוצחים בעלי חיים או עופות אשר מצבם הוא 100% והמיסמכים הנלווים אליהם הם 100% — זה מעשה הנוגד את כל החוקים."

ההולנדים גם הודיעו שיפנו לשגרירות ישראל ויגישו שם את תלונתם.

"החלטתי להשמידם!"

מה גרם לכך שהווטרינרים החליטו לחסל ברבורים שנשלחו לארץ עם תעודות־בריאות חתומות על־ידי השרות הווטרינרי של הולנד? מדוע משמידים הווטרינרים בתחנת־ההסגר ברמלה בעלי־חיים בריאים?

כתב ד"ר אקרמן למעיין, בין היתר: "16 הברבורים, שהגיעו עבורך מהולנד, הובאו לארץ בניגוד לחוק (ללא היתר וטרינרי). ניתנה לך אפשרות להחזירם לארץ המוצא. אבל הצהרת לפני בכתב, שאין באפשרותך לעשות זאת. בלית ברירה הם הושמדו בתחנת־ההסגר לבעלי־חיים ברמלה."

ואשר לעשרת העורבנים שבאותו מישלוח: גם הם הובאו ארצה ללא היתר וטרינרי, וכשהתברר שמעיין אינו יכול להחזירם לארץ המוצא, פעלו הווטרינרים, כפי שכתוב בהמשך המכתב: "הפסקנו להאכילם, במטרה להשמידם למחרת היום, יחד עם הברבורים. בבוקר נמצאו כל עשרת העורבנים מתים. בגלל ריקבון מתקדם מלווה בסירחון, לא הועברו הגופות לבדיקה מעבדתית, אלא החלטתי להשמידם במקום."

ד"ר אקרמן לא שכח לכתוב, אחר פירוט המעשה, "בברכת שנה טובה."

ד"ר אקרמן לא הזכיר את הסיבות האמיתיות לרצח הברבורים. אלה עלו בשיחה עם ד"ר מיכאל כנען, הרופא להשמידם," סיפר ד"ר כנען. "אינני יודע איך הושמדו הברבורים, אני לא הייתי מרעיב ברבורים. יש שיטות הומניטריות להשמדת בעלי־חיים, אפשר להמית אותם בזריקה.

"אינני יודע איך זה נעשה. אני יודע שד"ר שימשוני אמר לד"ר אקרמן לפעול לפי התקנות. התקנות הן מתקופת המנדט, מ־1945."

מדוע לא הוחרמו הברבורים, תחת שיושמדו?

"לא רצינו להסתבך. מה היה אומר מעיין אם היה רואה את הברבורים שלו אצל מישהו אחר, אחרי שהיינו מחרימים אותם?"

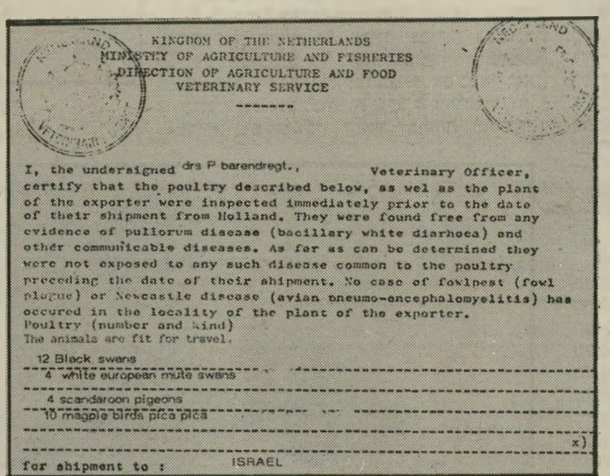
היה כבר מה לחקור. גוויות הציפורים הושמדו במקום.

"כנראה שהציפורים מתו בגלל אוכל בלתי־מתאים שקיבלו לפני שהתחילו להרעיב אותם," הסביר ד"ר כנען. "את המזון הזה הביא לרמלה מעיין." הבהיר הווטרינר.

איך זה שהווטרינרים לא הסתכלו על מה שהכניס הפועל העובד בחצר בתחנת־ההסגר, לבעלי החיים בקא־ראנטינה?

אין תשובה.

אין גם תשובה לשאלה אחרת: כיצד דווחסים רופאים וטרינריים 16 ברבורים, עופות־מים גדולים, לתוך חדר אחד בגודל של שלוש על שלוש מטרים, יחד עם עורבנים וציפורים אחרות — ללא אוריום, ללא די אוויר, כשהברבורים אינם יכולים לזוז בגלל הצפיפות, על הריצפה היבשה.

KINGDOM OF THE NETHERLANDS
MINISTRY OF AGRICULTURE AND FISHERIES
DIRECTION OF AGRICULTURE AND FOOD
VETERINARY SERVICE

I, the undersigned drs P barendregt., Veterinary Officer, certify that the poultry described below, as wel as the plant of the exporter were inspected immediately prior to the date of their shipment from Holland. They were found free from any evidence of pullorum disease (bacillary white diarhoea) and othdr communicable diseases. As far as can be determined they were not exposed to any such disease common to the poultry preceding the date of their shipment. No case of fowlpest (fowl plague) or Newcastle disease (avian pneumo-encephalomyelitis) has occured in the locality of the plant of the exporter.
Poultry (number and kind)
The animals are fit for travel.

12 Black swans
4 white european mute swans
4 scandaroon pigeons
10 magpie birds pica pica
x)
for shipment to : ISRAEL

תעודת הבריאות ההולנדית
מנמל־התעופה למשק

ואם הברבורים יעברו את היסו האלה, ולא ימותו תוך יומיים שלו — הם ימותו מייד כשייכנס אל הפועל. פטיש כבד בידו, ובהור הווטרינר ירוצץ את גולגלותי במכה חזקה.

סיכם מעיין: "הלכתי לד"ר אק ושאלתי אותו — איך אתה וטר שצריך להציל חיי בעלי־חיים, ה ברבורים?

ענה אקרמן: "קיבלתי הור לפעול לפי שיקול הדעת שלי ו התקנות. זו לא בפעם הראשונה ש נאלץ להשמיד בעלי־חיים. פ השמדתי עיזים של כנסיה בחי והדבר כמעט שגרם לתקו דיפלומטית. פעם אחרת נאלצ להשמיד סוס שעלה 25 אלף דולר.

מרסל זוהר

הם משמידים גם סוסים

כאשר חזר ד"ר כנען ארצה, ביקש ממנו ד"ר שימשוני לערוך חקירה לגבי מותם של עשרת העורבנים בתחנת־ההסגר, אחרי שד"ר אקרמן הורה להפסיק להאכילם.

החקירה לא התבצעה. מפני שלא כיצד הוא, כווטרינר, משלים אם הרעבת הברבורים למוות? התגונן ד"ר כנען: "אנו חייבים לשמור על בריאותם של אזרחי המדינה, בכך שנפעיל את סמכותנו למניעת מחלות של בעלי־חיים."

ד"ר כנען לא ראה את התעודה של השרות הווטרינרי של מישרד־החקלאות ההולנדי, שהעידה על בריאות העופות, כי הוא לא היה בארץ.

הווטרינרי הראשי ליבוא ויצוא: "הרברים פה בתחנת־ההסגר ברמלה לא השתנו מאז ימי המנדט. אין פה תנאים. זה בניין קטן בן שלושה חדרים שלושה על שלושה מטרים. אין לנו פה שום אפשרות לבצע הסגר לברבורים. לציפורים יש לערוך בדיקות שאי־אפשר לבצע כאן."

וככל זאת אישרו ליוסף מעיין ייבוא ראשון של ברבורים, שנשלחו להסגר אצלו בבית. מדוע לא חזרו שנית להסגר הזה? "האישור שניתן למעיין היה חד־פעמי," הבהיר ד"ר כנען. "היה זה אישור ליבוא נסיוני."

בלשון פשוטה: הברבורים הושמדו על־ידי הווטרינרים מפני שהם לא היו מסוגלים, בגלל התנאים ברמלה, להקים הסגר לעופות. לחזור על הנסיון הקודם — הקמת הסגר בכפר־קדימה — לא רצו, כי ראו בכך פגיעה בכבודם העצמי.

"אני לא הייתי בארץ כשהוחלט

ברבורים בגבעת־חיים
מהמושב לילדי הקיבוצים

כוכבים

כל אחד והודו שלו

א־אפשר לטעות בזיהוי ההודי שבין השלו־
ה. הראשון בא בחולצה צחורה העשויה מכותנה
קופה, שסימלה את התנגדותו של גאנדי לייבוא
ים בריטיים. האיש, ג׳יימס אייבורי — יליד
קלי, קליפורניה — בעל פנים בהירים הנוטים
האדים בשמש הצהריים, תווי פניו מעורנים
חדים. אחריו, מאופק על אף התרגשותו, כיאה
שחקן־במה בריטי הבא לראשונה לפסטיבל
סרטים הענקי הנערך בקאן, בא ניקולאס גרייס
חמדת ימים). ההודי האותנטי, היחידי מביניהם
לא נזקק לשמש הצהריים של קאן לצורך
יזוף היה שאש קאפור.

לישראלים רבים הוא מוכר כאחיו הצעיר של
אמי קאפור, וכאחיו הגדול של ראג׳ קאפור,

שאש קאפור מקבל הדרכה מהבימאי ג׳יימס אייבורי
11 שחקנים במישפחה אחת

מעשרות סרטים הודיים. הוא אף היה אמור לבקר בישראל בשנה שעברה, אבל בשל עניינים פוליטיים נאסר עליו לצאת לישראל. ממש ברגע האחרון לפני צאתו מהודו: „איני מסוגל להבין אותם. למה הם חייבים לתחוב את אפם לענייניהם האישיים של בני־אדם," אמר אז.

על המסך נפגשו מיזרח ומערב, כשג׳ולי כריסטי האנגלייה התקפלה בחיקו של אינדר לאל ההודי, וגרטה סקאקי, ילידת מילאנו, שגדלה באנגליה, התמסרה לשאש קאפור, 20 שנה קודם לכן — הכל על אותה בימת צילומים ב־1982 בהודו, תחת פיקוד של בימאי אמריקאי. במציאות, בחוף־התכלת של קאן למחרת הקרנת הבכורה של אבק לוהט נפגשנו אנו — האמריקאי, האנגלי, ההודי והישראלית (העורכת מדור זה, ענדה פיינרו) במצב־רוח מרומם ובהרגשה אופטימית.

רומן עם הודו. אייבורי, ששמונה מתוך 15 סרטיו צולמו בהודו, יודע כי למעשה, בשנים האחרונות,לבד מגאנדי (שהוא רואה בו הצלחה יוצאת־דופן ולא בת־קבע) לא נוצרו סרטים רבים שמיקדו התעניינות של קהל רחב בהודו. אך הודו היא אהובתו מאז ומעולם, אם כי הוא „נשוי" למערב. הוא גר באמריקה ועושה סרטים בהודו. „כמו ג׳ולי כריסטי בסרט, גם אני איני יכול לחיות בהודו, אבל מנהל איתה רומן ממושך. הדמות שמגלמת ג׳ולי, מנתקת את הקשר עם אביו ההודי של התינוק שהיא עומדת ללדת, שכן אין לה מקום בחייו. היא אינה יכולה להפוך את חייו על פיהם, לשנות את מיבנה המישפחה שלו ולהיות לו אשה שניה. הרומן שלה איתו נגמר, אך לא הרומן שלה עם הודו. היא תמשיך להיות שם, תמשיך לגדל את ילדם המשותף ותמשיך לקיים קשר עם התרבות ההודיות.

„כך גם אצלי. אני לא חי בהודו, אבל אני בא אליה לעשות סרטים. זוהי ארץ בעלת תרבות ואופי השונים לגמרי מכל מה שגדלתי וחונכתי על ברכיו במערב. אבל הקסם והקשר שלי עם הודו עמוקים מאוד ואינם ברי חליפין."

על צילומי הסרט (על הסרט ראה שעון ממול),

גרטה סקאקי וכריסטופר קאזאנובה בתסקיד אוליביה ובעלה
מגלים את הודו

בדרך צנועה יותר, סיפור קטן ואינטימי מאוד המתרחש באזור נידח וקטן מאוד בהודו. בכל זאת, אני עובד על שני סרטים במקביל. סרט בן זמננו המתרחש באנגליה, בארצות־הברית, ובהודו, כמונן ועיבוד של הנרי ג׳יימס, שהצרפתים בוודאי לא יאהבו, כשם שלא אהבו את סירטי האחרון, קוורטט..."

עצה מחיים טופל. בחלקו של ניקולאס גרייס, נפל התפקיד המרתק ביותר בסירטו של אייבורי. זהו תפקידו של הארי, חברו של הנאבאב, הנקרע בין אהבתו לשליט ההודי ובין אהבתו

שסיפורו מורכב משתי עלילות השזורות זו בזו, והמתרחשות בתקופות שונות, מספר אייבורי: „ההסטרה היתה קשה מאוד, מפני שכל מה שנותר מהודו שהיתה בשילטון הבריטים נמחק והושמד כמעט כליל. את הווילה של הנאבאב שיחזרנו בארמון קיים, אבל היה עלינו להביא איתנו הכל — החל בשטיחים דרך מנורות וכסאות לחדר־האוכל וכלה בטאפטים ובכלי־כסף. אמנם חלק מן הריהוט הדקאדנטי היה במקום, אבל לא הכל, כמובן."

האם גם סירטו הבא יעמיד שוב את המערב מול המיזרח באתר החביב עליו? „האמת היא שיש לי עוד הרבה נושאים שהייתי רוצה לטפל בהם בהודו, אבל יש לי הרושם שייקשה עלי למצוא קהל.

„איני יודע אם גאנדי לא היה תופעה חריגה. בסופו של דבר הוא נועד לפרוש פאנורמה רחבה מסביב לדמות היסטורית, בעוד שסרט זה מביא

ניקולאס גריים וגרטה סקאקי ב„אבק לוהט"
למד להזדקן מטופל

לאוליביה„ האנגליה הבורחת עם הנאבאב. העבודה בהודו היתה עבורו אחת החגיגות שמעניק מיקצוע השחקן לעוסק בו.

משנת 69', כשסיים את לימודיו בבית־ספר אנגלי, ציפה להפוך כוכב גדול, כהרף־עין. אבל המציאות הציעה לו שמונה שבועות בשמונה תפקידים שונים על בימת תיאטרון רפרטוארי. מאז התברר לו שזהו אימון מצויין, אם כי אין הוא מקפיץ את שמו לכותרות שעל לוחות־המודעות. אחרי ששיחק בין השאר, במחזה מוסיקלי

ריצ׳ארד השני. משם עברתי לפרינסטון וניהלתי להקת תיאטרון. משם חזרתי ללונדון לשחק את מוצרט באמדיאוס."

גרייס מרגיש שהמיקצוע נטה לו חסד. ממתקים כגון תפקיד בחמדת ימים („באו ביקורות טובות אך לא תפקידים משגעים"...), גיוון בעבודה, (ניהול להקה, מסך קטן, תיאטרון רפרטואר, מסע הרצאות) וכמובן, הצעה של אייבורי, שטמנה בחובה הן ניסיון מיקצועי והן הכרות עם הודו, וגם עם הבימאי עצמו. „אייבורי שייך לסוג הבימאים שטוב לשחקן לעבוד איתם. הוא לא בא עם דברים מוכנים מראש ועם קונספציות מדוייקות. הוא נותן לך חופש לעבוד ככל העולה על רוחך. אבל אם אתה מרגיש אבוד הוא יוצא להצלתך."

על התפקיד שקיבל, הוא אומר: „זוהי דמות מורכבת ותפקיד טוב. אתה צריך לעבור בתוך סרט אחד מאיש צעיר איש זקן. את התחבולה העיקרית אני חייב לחיים טופל. פעם, כשביקרתי אותו מאחרי הקלעים של כנר על הגג והבעתי את התפעלותי מן דרך שבה הפך את עורו מאדם צעיר לזקן קשיש, אמר לי: ,ראה, זה פשוט מאוד. כל מה שאתה צריך, כדי להזדקן, זה לשים צבע לבן על השפתיים. „כשהגעתי לשלב שבו היה עלי להזדקן באבק לוהט זכרתי את עצתו של טופל. צבעתי את שפתי בלבן, הסתכלתי במראה, וזה עבד!"

רק סבתא חששה. שאש קאפור נולד למישפחה המלכותית של עסקי־השעשועים בהודו. אביו בא לבומבי מן הצפון המרוחק של הודו, ומ־1927 לא ירדה המישפחה מקרשי הבימה. אחד־עשר מבני המישפחה מופיעים על הבימה ועל הבד — במישחק, במוסיקה, בריקוד, בהפקה, בנגינה, ענף תיאטרלי וקולנועי שאפשר לחשוב עליו.

רעייתו של קאפור — אחותה של השחקנית הבריטית פליסיטי קנדל — ג׳ניפר קנדל, מופיעה באבק לוהט בתפקיד גב' סאונדרס.

„בשנתיים האחרונות באים הרבה מן המערב לעשות סרטים על הודו, כאילו היו רוצים להכיר את התרבות שלה את המסורת ואת החיים בהודו. אבל הבעיה היא בהבנת הפילוסופיה ההינדית, שהיא הרבה יותר מסובכת מן הניכר לעין. שלא כמו דתות אחרות, זוהי דרך חיים החובקת הכל. היא לא אומרת, למשל, שאי־אפשר להיות יהודי, נוצרי או מוסלמי. כשאתה הודי, אתה מקבל כל דרך חיים שהיא, אפילו של החזה או של העץ."

בסרט הוא מגלם את דמות הנאבאב. „מעולם לא עשיתי דמות כזו קודם לכן. הוא היה שייך, בשנות ה־20 של המאה הנוכחית, למעמד של אנשים עשירים מאוד, כשבאותה תקופה ביזבזו

במנצ׳סטר, צנח לשלושה שבועות לרויאל קוורט. היה זה בשנת 72, כשהציעו לו להצטרף לרויאל שקספיר קאמפני משאת נפשם של רוב שחקני הבימה הבריטיים ומשימה קשה למדי. „אתה בא לבחינה וחייב להגיש בה שני קטעים שקספיריים וקטע מתוך מחזה מודרני אחד. אם נשאת חן בעיני הבוחנים, יכניסו אותך לרשימה', שבה ממתינים עוד כמה טובים ונבחרים לפחות כמוך. ואם באמת היה לך מזל משוגע, יזמינו אותך לעבודה.

„כך הגעתי לניו־יורק במיסגרת הפקת

יותר משהרוויחו. הוא הושפע ממסורת הבריטים שהיו השליטים, אבל יחד עם זאת התנגד להימצאותם שם, באופן חריף ובבחירה סופית, הוא חזר אל עצמו.

„אשר לי, באופן אישי, מישפחתי מעולם לא התנגדה לנישואין מעורבים של מיזרח ומערב. כשהייתי בן 18 ורציתי להינשא, אמר לי אבא — זה מוקדם מדי, חכה שנתיים. כשהגעתי לגיל 20, אמר לי — בבקשה. למרות שג'ניפר היתה לא סתם אנגליה, כי אם מאוד צפונית באנגליה. רק סבתא שלי אמרה — מה יהיה אם יהיו לה ילדים שחורים? אז יש לנו ילדים שחורים. יש לי הרושם, שלמעשה, העולם קטן מאוד וזו הסיבה שאני כל־כך אוהב את הקולנוע. המאחד את כולם, אם כי לעתים בצורה מוזרה מאוד."

סינמטקים

כדאי לראות

שלא ככל השבועות הגרמניים הקודמים בסינמטקים, כאשר הסרטים הובאו להקרנות בודדות והוחזרו אחר־כך לגרמניה — לכן במקרה הטוב, היו העותקים מלווים בתרגום לאנגלית — מכילה התוכנית הנוכחית סרטים, שלא הוקרנו קודם לכן בארץ, וכולם בתרגום עברי.

ראשית אפשר להנות מכמה סירטי נשים, שנעשו בסוף שנות ה־70, סרטים המעידים כי בימאיות גרמניה מקרימות. במידה רבה, את חברותיהן בעולם. אין זה רק עניין הקשור למינה של הבימאית, אלא לכל נקודת ההתבוננות, השקפת החיים והלקחים המוסקים. בכל הסרטים הללו ניכר כי נשים עשו אותם.

גרמניה, אם חיוורת שהוא ההפקה העשירה מכולם, חוזר אל מילחמת־העולם השניה, כדי להראות כיצד היא השפיעה על מעמד האשה, או ליתר דיוק על המיבנה הנפשי של האשה. המוקרנים החודש (בתנאי שהצופה ניחן בסבלנות הדרושה כדי לפענח אותו). בסרט משמשים בערבוביה קטעי תעודה וסצינות מסויימות, ציטטות אמיתיות ומדומות — כל זה כדי להראות כיצד מורה צעיר להיסטוריה מנסה להבין את העבר הגרמני ולנחש את הכיוון שאליו יוביל עבר זה. אין כאן עלילה, אלא תיאוריות, הברקות ורעיונות מקוריים, הדורשים מן הצופה עירנות מתמדת.

ז'ראר דפארדייה בתפקיד דנטון בסירטו של ואידה
טוב, אך בלי תרגום

חמישה ימים אחרונים של פרסי אדלון הוזכר כבר כמה פעמים במדור זה, בהזדמנויות שונות. הפעם, סוף סוף, אפשר יהיה לראות את הסיפור המינימליסטי הזה, המתרחש בין כותלי תחנת־מישטרה במינכן, במשך חמישה ימים, פרק הזמן שבין לכידתה של סופי שול, סטודנטית שהיתה ממנהיגי מחתרת הורד הלבן האנטי־נאצית, בתקופת המילחמה, ובין הוצאתה להורג.

מיעוט האמצעים, ההתנזרות המכוונת מכל זוהר או ברק, והתיאור האוהד של כל הדמויות — סוהרים ואסירים — עימן מחלקת הנערה את הימים הללו, הופכת את הזוועה הנאצית למאיימת ומפחידה עוד יותר מכפי שהיא מצטיירת בסירטי עלילה רגילים.

כאמור, הכל בתרגום עברי, ועל כך יש להודות למכון גיתה המטפל בהפצת תרבות גרמניה בעולם. מתי יקום פעם גם מכון ישראלי, שיידע לטפל באותה היעילות והמסירות, בהפצת התרבות הישראלית בעולם?

פסטיבל חיפה

הן אפשר

כמו כל דבר מוזר, המתרחש בארץ, גם זה התחיל במיכתב של פלוני לעיריית חיפה, המבטיח שיש בכוחו „להרים" פסטיבל קולנוע, אם רק יתנו לו 7500 דולר. מאחר שבשנת בחירות סכום זה הוא עניין של מה בכך, אמרו — טוב, בתנאי שנדע מי האיש. אחרי הכל, זה עניין ציבורי ודי לנו בוועדות חקירה.

מסתבר שהפלוני הוא אלמוני, לא נתנו לו, אבל חשבו — למה לא ניתן לעצמנו, כלומר, ליוסי אורן המנהל את סינמטק חיפה.

אמרו ועשו. וגם זאת כמו כל דבר מוזר המתרחש בארץ, נולד במהירות ונראה לא בדיוק כמו שהתכוונו, כלומר לא בדיוק כמו פסטיבל, אלא קצת יותר כתרגיל לקראת פסטיבל, שאם יצדה השם, ולא יהיו מילחמות יותר חשובות, יתרחש בשנה הבאה. כמו שמלמדת תורת החיים הנקראת „להיות ישראלי בישראל", קובעים עובדה אחר־כך לומדים איך לבלוע אותה.

למעשה, היה זה הפנינג סימפאטי למדי. עיתונאים ובימאים השאירו את החברות בתל־אביב ועלו הכרמלה לא לדר־קרב, כי אם לדר־שיח.

ללא תיכנון מוקדם, נקשרו קשרים טבעיים בין אנשים שונים שהמשותף להם הוא אהבת־נפש למיקצוע שלהם — הקולנוע. מעגלים מעגלים, ישבו גילה אלמגור עם שאול שיר־רן ואיתן גרין, עדית נעמן ונתן גרוס עם רני וולמן וצפל. זאב רווח והילל מיטלפונקט הת־לבטו יחד בין אהבת הקולנוע ואהבת התיאטרון.

כך, הפכה הפגישה שבהר לוועידת פיסגה קטנטנת, כשדבר אחד ברור — אם יוולד מכאן תינוק, ואולי בשנה הבאה יתרחב המעגל ויכלול כמה סרנאות, הרי אין זה תינוק־מבחנה, אלא ילד שהקולנועים הישראלים מאוד רוצים בצאתו לאוויר העולם.

באשר לחלומות — כאלה היו רבים כעצי האורן. „הייתי רוצה לקבל סרטים מכל הקטגוריות, כאלה שאין להם סיכוי וכאלה שרוצים להפיץ. שיגיעו מכל העולם וייקנו בארץ. למה לא?" חלם יוסי אורן בכל רם.

מחבים למנה העיקרית. הכל אפשרי, בתנאי. הן אפשר שיהיה בחיפה אולם אחד הגון לקולנוע ולא סינמטק רעוע שכיסאותיו חסרים מישענת ושהישבן המתענה בהם מתחנן לבע־ליו — בוא הביתה.

הן אפשר שיציגו סרטים בשעות הבוקר, כלי תאורת שמש, בקולנוע הגון לא כמו בבית־הקולנוע שביט (שלא אשם ישירות, כי אף פעם לא מציגים בו בבוקר). שכן, זה לא נעים לראות סרט, שמעלתו היחידה היא הצילום (המירדף הקטלני), כשקרני השמש עושות ריבועים זהובים על המסך.

הן אפשר לוותר על זוועה דרום־אפריקאית חובבנית וגזענית כמו אותו דבר של מצלמה נסתרת ולהציג לילדים, אם לא משהו חדש, אז לפחות משהו טוב. אומנם היו גם כמה דברים טובים (דנטון, אם כי בלי תרגום, ימים של עופרת שכבר מוצג בתל־אביב, נהר הבוץ או השושנה הלבנה.) אבל מה לעשות, מתוך 22 סרטים, זה רק מתאבן ולא המנה העיקרית.

ואם באמת כל הנסיונות לא נעשו בגלל שנת בחירות, אלא גם בגלל רצון להעמיק את תרבות הקולנוע בחיפה, הן אפשר בשנה הבאה, לחשוב בצורה יותר מיקצועית על הרעיון המצויין.

„נהר של בוץ," סרטו של קודאי איגורי
הטוב ביותר בחיפה

העלילה מתחילה ערב המילחמה, כשהגיבורה היא כלה צעירה וכנועה, ומסתיימת אחרי המילחמה. אחרי שאותה נערה תמה עברה את כל הזוועות בגפה, למרה להיאבק מול עולם ומלואו, ללא גבר לצידה, ולכן אינה מסוגלת עוד להשלים עם מעמד של שיפחה.

שנות רעב של יוטה בריקנר (אשר ביקרה בישראל לפני שנה), מאיר פרק אחר מן ההיס־טוריה הקרובה של גרמניה, שוב מנקודת־מבט נשית.

התקופה היא תחילת שנות החמישים והגיבורה היא נערה בגיל ההתבגרות. העלילה כולה, המתרכזת בתא המישפחתי הקטן שכולל את הבת ואת הוריה, משקפת את כל התיסכולים והמעצורים של החברה הגרמנית, הדעות הקדומות, שמכרסמות בה והעבר המעיק עליה.

הסרט מבויים בקפדנות ובסגפנות של מי שאינו מוכן להניח לפרטים קוסמים ככל שיהיו, להסיט את תשומת־הלב מן העיקר. התוצאה זכתה כבר בפרסים רבים.

סרט נשי שלישי, 3=1+1, הוא קומדיה סארקסטית על שחקנית צעירה הנכנסת להריון, ועל שני הגברים שרוצים בה, כל אחד מהם בגלל סיבה אחרת, ושניהם גם יחד בשל הסיבות הלא־נכונות.

חמישה ימי זוועה. שני סרטים אחרים, נעשו אומנם על־ידי בימאים, אבל מתרכזים סביב דמויות נשיות. הפטריות של אלכסנדר קלוגה הוא המורכב, המסובך והמרתק שבין הסרטים

גרטה סקאקי ושאש קאפור: מערב ומזרח

גרטה סקאקי, וחופעתו של הכוכב החודי שאש קאפור. בדמות נסיך פרטי רגל, יחיד ומתחסד. דמות שדרכה נשקפת תמונה לא מחמיאה של היחסים בין המערב והמיזרח.

הבימוי של אייבורי – שמרני ובלתי־מפתיע – ישא חן בעיני כל מי שאוהב הפקות יוקרה של הטלוויזיה הבריטית. חסידי הקולנוע מצפים בדרך־כלל יותר.

כוחה של אקסוטיקה

אבק לוהט (אלנבי, תל־אביב, אנגליה) – **שני מיפגשי תרבות בין הודו ובין המערב – האחד מתרחש בשנות ה־20, השני בימינו – מועלים במקביל על־ידי הבימאי ג'יימס אייבורי, הנחשב זה שנים רבות מומחה בעניניו הודו.**

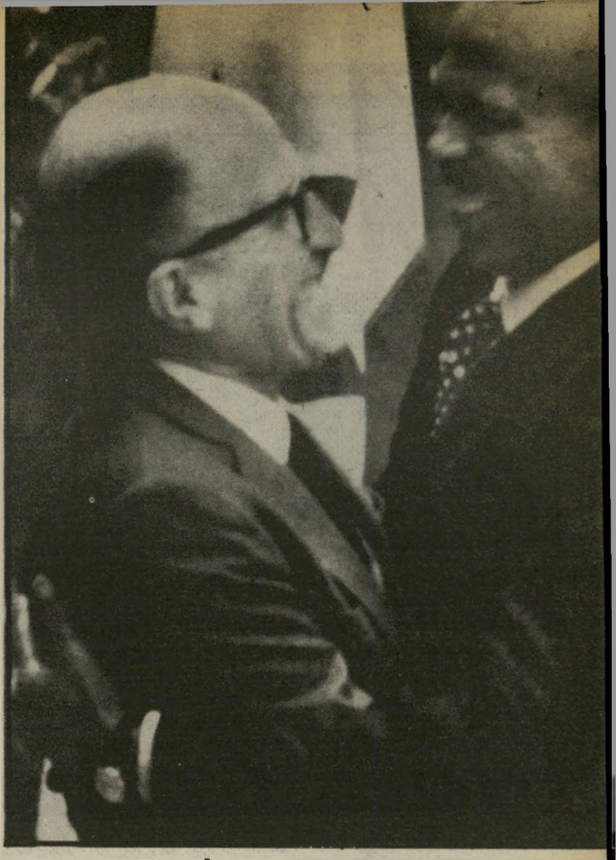
התכסיס העלילתי פשוט: תחקירנית בבי־בי־סי מגלה שאחות סבתה היתה דמות מיסתורית ומרתקת, והיא יוצאת להתחקות על עקבותיה.

הסרט משלב את סיפורה של הצעירה חמודרנית הנפגשת עם הודו של היום – מדינה ריבונית, אבל שונה לחלוטין מן הרקע המערבי שממנו היא באה, ואת סיפור אחות הסבתא, שניישאה לפני 60 שנה לקצין בריטי ונסעה עימו להודו.

הסרט מוביל בהדרגה למסקנה, שגם אם העובדות השתנו במשך השנים מן הקצה אל הקצה, וגם אם המיבנה החברתי של הודו אינו דומה היום למיבנה הפיאודלי שהיה שם בעבר, הרי בעיני בני המערב (או שמא צריך, במיקרה זה, לומר בנות המערב) מעמילים הבארץ הזאת ויושביה קסם מיוחד על בני המערב המושך אותם בעוצמה מיסתורית, אם כי הזדהות מוחלטת אינה אפשרית.

כדי להגיע למסקנה הזאת, מוביל אייבורי את שני השיפורים בידרמה, לוחץ וכופה תפניות סימטליות, גם כשאינן נובעות דווקא מן העלילה. כל הפרק הנוגע לעבר משכנע הרבה יותר, בעיקר בשל נוכחותה של שחקנית צעירה ופשרונית מאוד בשם

אנשים בעולם

לו גוסט: קמפ־דייוויד קם לתחייה

לו גוסט (מי שזכה באוסקר עבור תפקידו המקסים של הקצין, לצד ריצ'ארד בסרט קציץ וג'נטלמן) מעצב עתה את דמותו של הנשיא המנוח אנוור אל־ את (בתמונה הגדולה משמאל) בסרט־טלוויזיה חדש. הסידרה, על חייו של יא סאדאת. מוסרטת בימים אלה במכסיקו, על־ידי חברת קולומביה. בסידרה, מקדת בתקופת חייו של סאדאת מאז היבחרו לנשיא (1971) ועד הירצחו (6 קטובר 1981), מופיע השחקן **ברי מזרם** בתפקיד **מנחם בגין**, ואת דמותה ג'יהאן **סאדאת** מעצבת **מדלין סמית**.

ותי התמונות, מעל ומתחת לשורות אלה אפשר להשוות בין הגיבורים, כשהם המסך הקטן (בתמונה העליונה) בעת החיבוק המפורסם, וקצת לפני הרגע טורי, במציאות (בתמונה התחתונה). נשאלת השאלה — מי משחקים טוב ר — גוסט ומורס, או סאדאת המנוח ובגין, ייברל לחיים.

הנסיך צ'ארלס: הגבר והכלב

תמונה פסטוראלית זו (מימין) עשוייה להיות תמונה צ'כובית בשינוי מין. במקום הגברת, יש לנו נסיך אנגלי בעת חופשה שאיננה כתובה בפרוטוקול, והכלב במקומו נמצא. בעיקר מעניינת התנוחה השלווה של השניים, כל אחד בשלו. השעה היא שעת אחרי־הצהריים של קיץ שטוף שמש בכאלמורל, שם שוכנת טירת הנופש של המיש־ פחה המלכותית מארמון באקינ־ גהם. **הנסיך צ'ארלס** שרוע בחצאית קילט, משוח את רגליו וקורא את טולסטוי. הכלב. **האריוי**, נהנה גם הוא משלווה טוטאלית. מזה זמן רב לא צולם הנסיך בניגוחות כזו ועוד בגפו. לא על סוס בתחרות פולו וגם לא על כבש המטוס, לשם עלה עשרות פעמים בשנה זו למסעות שונים ותמיד בתפקיד.

שבע שנים ברגל ★ מדוע רזתה ננסי רגן בלי כוונה ★

ג'ורג' מיגן בן ה־30 הקריש שבע שנים מחייו להליכה ברגל. הוא יצא ב־26 בינואר 1977 מאושייה, נקודה דרומית ביותר, אם כי אינה מוכרת רישמית ככזאת, בדרום־אמריקה והניף 16 דגלים של 16 אומות בתום המסע על חוף ההופור בקנדה. מיגן בכה כשהגיע ל„גמר" הפרטי שלו, ואמר: „אני מרגיש כמי שאיבד את חברו הטוב ביותר. הטיול הסתיים." ●●● זה היה כמו בקולנוע: בסנטרוויל, מסצ'וסטס, הוביל אבי הכלה את בתו **סידני**, לחופה, כשאלפי מעריצים, שביניהם קבוצה ענקית מבני שבט קנדי, מוחאים־כף ושואגים „פיטר!" „פיטר". האב המאושר, אינו אלא **פיטר לוסורד**, לשעבר שחקן־קולנוע וגיסו של הנשיא המנוח, **ג'ון קנדי** ●●● **ננסי רגן** טוענת כי מאז היכנסה לבית־הלבן הפסידה ממישקלה עד כדי ירידה בשתי מידות שלמות, רק מתוך דאגה ואי־יציבות במצב־הרוח. אך הדוברת שלה, **שילה טייט**, טוענת כי הגברת אינה חולה. באמצעות הדוברת הבהירה ננסי את עניין הדיאטה הלא־רצונית שלה במילים אלה: „איני יכולה להכחיש כי הורדתי במישקל. היו אלה דאגות אישיות האחת על גבי השנייה. לראשונה הרגשתי שאני יורדת במישקלי, כשהנשיא נורה (מרס, 1981). אחר־כך כשאבי ד"ר **לויאל דיוויס** נפטר. היה לי קשה מאוד לצאת מזה" ●●● יועץ הכתר המלכותי הבריטי לענייני אמנות, **אנתוני בלאנט**, שנחשף כמרגל סובייטי, פיצה את חצר המלוכה בצוואתו. את התמונה „רבקה ליד הבאר" של הצייר הצרפתי, בן המאה ה־17, **ניקולה סוסין** — שקנה בלאנט ב־1935 בתשלום של 500 לירות שטרלינג ושהיום שוויה של התמונה 500 אלף לירות שטרלינג — הוריש לאנגליה.

שרה ביאזיני: הדימיון לאמא גדל והולך

לכאורה, תמונה שכולה שימחה ותרועת ילדונת משתוללת, כשאביה מניפה אל על בתוך בריכת שחייה. אבל הדימיון המפתיע, שמגלה הילדה לאמה, מסגיר את העצב שבסיפור שמאחרי התמונה. זוהי **שרה ביאזיני**, בתה של **רומי שניידר** המנוחה, המתגוררת היום אצל אביה, **דניאל ביאזיני**. ככל ששרה מתבגרת, כן גדל והולך הדימיון בינה ובין רומי, כמו היתה תזכורת חיה לדמות שתחסר על הבר.

סולומון גורמן: היד האחת אוחזת בקשת והשנייה — במיכנסיים

צילום זה מנציח רגע מוסיקאלי נדיר. כאשר הגאון הצעיר **סלומון גורדמן** (בן הארבע!) ניגן מוסיקה נפלאה באולם סוזוקי שבאוטאווה, קנזאס, צנחו מיכנסיו באימ־ פרומטיו איטי. הילד לא התבלבל, המשיך לאחוז בקשו כמו לא אירע דבר, לפת את הכינור בסנטרו והחזיק בי השנייה את מיכנסיו, כלי לאבד אף צליל חשוב אחד.

לי מרווין: האמריקאים בדוביל

אם ירצה מישהו אי־פעם לערוך צערה שנתית, בימי השנה, לאורך פסטיבלים לקולנוע בלבד, לא יקשה עליו הרבר. אין יום שאין בו פסטיבל באיזו נקודה שהיא בעולם. זה עתה הסתיים פסטיבל דוביל, המיועד לאמריקאים, ומצדיע לסירטיהם.

בין אורחי הכבוד, שעוררו התרגשות רבה, היו **לי מרווין** ובת־זוגו, שאמנם כבר איננה משחקת, אך עדיין זוהרת במלוא אודם שערה, **ארלן דאהל**. פעם נחשבה אחת היפות בשחקניות אדומות־השיער של עולם הבר, מה שניכר בתמונה עד עצם היום הזה.

ב"ב הבן: מה שההורים לא חלמו עליו

באבט יצאה למילחמה — כך קראו לסרט, שבשעתו איחד שני כוכבים צעירים שהפכו אחד מסיפורי האהבה הגדולים של הבר הצרפתי: **ז'אן שאריה וברידיט בארדו**. התוצאה היתה תינוק יפהפה, כמו אבא ואמא, ילד־אהבה ושמו **ניקולא**. עירן הטוויסט חלף עבר לו, ז'אק שאריה כמעט נשכח וברידיט בארדו הפכה לנוסטאלגיה. היום ניקולא בן 23 והגיע תורו לשחק. הוא סיים לימודי חוק, אבל לא יהיה עורך־דין וגם לא שחקן, אף שניחן בכל המידות והנתונים הנכונים. הוא גברבר צעיר, ספורטיבי ומאוהב. נושא אהבתו היא נורווגית זהובה וגוף חטוב.

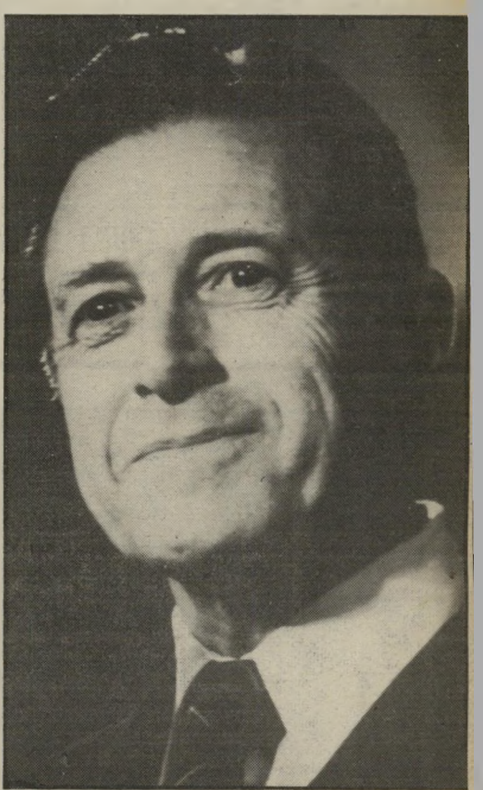
מאחר שהתפוח לא נפל רחוק מן העץ, החליט ניקולא להיות זמר, וכך, באמצעות השיר הראשון שהקליט, גם פירסם את שמה של אהובתו. אנליזה הוא שם השיר, כשמה של הסולוויג שלו.

סין: עונת ההצטיידות

חיסול מורשת היו"ר מאו בסין העממית מורגש יותר במדיניות פנים, מאשר ביחסי החוץ של המדינה הענקית. פולחן־האישיות, ראדיקליזם החברתי והשינויים המיבניים הגדולים, מפנים את מקומם לעבודת בניין שקטה, פראגמטית יותר. הדגש בפקין וסט בשנים האחרונות לכיוון יעילות, על חשבון האידיאולוגיה. שליטים החדשים נוקטים קו שאפשר להגדירו כביצועיזם, מעין פ"יזם קומוניסטי מסוג חדש. המתיימר להשתמש במנגנוני צבא, הממשלה, ובקאדרים של המיפלגה, כדי לפתור את הבעיות העצומות העומדות בפני המדינה שבה חיים מיליארד בני־אדם.

לעומת זאת, ממשיכה ההנהגה בקו שהונהג על־ידי מאו ראש־הממשלה המבריק שלו, צ'ו אן־לאי, בשנות ה־70 הראשונות. מאז ביקורו ההיסטורי של נשיא ארצות־הברית, ריצ'ארד ניכסון, בסין ב־1972, תירגמה סין את יריבותה עם ברית־המועצות ללשון מעשית וחד־משמעית בזירה הבינלאומית. הסינים החליטו על התקרבות היסטורית לארצות־הברית בפרט למערב בכלל, ושיפרו ללא הכר את היחסים עם האוייב הניצחי, פאן.

כדרכם של הסינים היה השינוי ראדיקאלי, מעמיק וכלל

אורח בסין ויינברגר
ציוד לצבא של 4,200,000 חיילים

בתוכו היבטים מדיניים, אסטראטגיים, תרבותיים, פסיכולוגיים, כלכליים ואף אידיאולוגיים. סין זנחה את תפקידה כמגינת עמי העולם השלישי נגד האימפריאליזם הרכושני, משתפת פעולה עם האמריקאים בחזית האפגאנית והקאמבודית, ומקיימת התייעצויות תכופות עם יפאן בנושאים משותפים, כמו הטילים הסובייטיים המוצבים בחלקה האסייאתי של ברית־המועצות.

ההנהגה הסינית העניקה למיפנה במדיניותה גם כיסוי אידיאולוגי מקיף, שהפך חלק בלתי־נפרד מהתוכנית החינוכית של המיפלגה הקומוניסטית. המגיעה למיליוני בני־אדם. ברית־המועצות הוגדרה לא רק כמעצמה "רפורמיסטית" הבוגדת בעיקרי הקומוניזם, אלא בעיקר כ"הגמוניסטית", השואפת לשליטה כלל־עולמית. האיום הסובייטי מוצג כסכנה כמעט מיתולוגית, שיש לתת למאבק בו סדר־עדיפות עליון. אם המילחמה בברית־המועצות מחייבת שיתוף פעולה "זמני" עם העולם הרכושני, יש לשלם את המחיר הזה, ולבצע את המדיניות המתחייבת מכך, ללא רתיעה ובלב שלם. המנטאליות השוררת במדינות בעלות מישטר קומוניסטי, חרף כל השינויים והגוונים, אינה מאפשרת צעדים לחצאין, התלבטויות האמלטיות והלקאה עצמית מוסרית.

מיקלחת קרה. ברגע שהסינים הגיעו למסקנה שיש לראות בסובייטים אוייב, בגלל היריבות האידיאולוגית ובשל המחלוקת על עתיד סיביר, הם גייסו את כל הכוחות הסמונים בעם הגדול הזה, ורתמו אותו למאבק חסר־פשרות. בשנים האחרונות צפה העולם, בתדהמה רבה, ביוזעים צבאיים סיניים ואמריקאים הלוחמים שכם אחד עם קנאים מוסלמיים מאפגניסטאן נגד הסובייטים. חזיון זה, עם כל מוזרותו, אינו אלא החידוד הבולט ביותר של תהליך הנמשך כבר שנים אחדות. כל נסיונות הסובייטים להפסיקו עלו עד עכשיו בתוהו, על אף הסיוע שזכו ממקור בלתי־צפוי: נשיא ארצות־הברית רונאלד רגן.

הנשיא הנוכחי עלה לשילטון תוך מחוייבות לסייע לטייוואן מטעמים אידיאולוגיים־מוסריים. כביכול. בשנה שעברה הודיע הנשיא שהוא יעזור לטייוואן לשקם את צבאה. ביולי 1982 הכריז

הבית הלבן על תוכנית סיוע צבאי בתקציב כולל של 350 מיליון דולר. טייוואן העבירה את צבאה תהליך של מודרניזאציה, הצטיידה בטילים ובטאנקים חדישים, ושיפרה מאוד את חיל־האוויר שלה. כל הצעדים האלה הביאו להתקררות מסויימת של היחסים בין סין ובין ארצות־הברית.

הצעות מפתות. הסינים הגיבו על הסיוע המאסיבי לטייוואן בפתיחת שיחות ידידותיות יחסית עם ברית־המועצות. שתי המעצמות הקומוניסטיות הגדולות החליפו מישלחות כלכליות ומיפלגתיות, ומיתנו עד למינימום את הביקורת ההדדית. רגן קיבל מיקלחת קרה של התקפה חזיתית בכל אירופה ובחוגי האופוזיציה בתוך ארצו. אפילו חברי קונגרס רפובליקנים הביעו בגלוי את החשש שרגן משחק לתוך ידי הסובייטים, במדיניותו חסרת התבונה כלפי טייוואן.

ממשלת ארצות־הברית הגיבה בצעדי פיוס כלפי פקין. שר־החוץ ג'ורג' שולץ, ושר־המיסחר מאלקולם באלדריג' שוגרו לסין, הציפו את הסינים בהצעות מפתות לעזרה כלכלית וטכנולוגית. האמריקאים יעזרו לסינים לפתח תחנות־כוח גרעיניות לצורכי שלום, יעניקו להם אשראי זול לפיתוח כלכלי, יציפו את סין במומחים ובמדענים מכל הסוגים.

סין הצטרפה, אומנם באורח מתון, לביקורת על מעשה הזוועה שביצעו הסובייטים במטוס הדרום־קוריאני, והגישה לארצות־הברית תמיכה דיפלומאטית בשיחות ז'נבה לפירוק נשק גרעיני לטווח בינוני. הסינים מעוניינים, כמובן, בסילוק הטילים הסובייטיים מסוג SS20, המכוונים למטרות אסטראטגיות בסין. לכך יש להוסיף את העימות הקיים בשנים האחרונות בין סין ובין ברית־המועצות ברדום־מערב אסיה (אפגניסטאן) ובדרום־מיזרח אסיה (ויאט־נאם וקאמבודיה). התמורה האמריקאית לא איחרה לבוא. השבוע ביקר בפקין שר־ההגנה של ארצות־הברית, קאספר ווינברגר. הוא הבטיח לסינים סיוע צבאי גדול, שיעזור להם לחדש את הציוד המיושן של צבאם, המונה 4.2 מיליון (!) חיילים.

סיבסוך עם בריטניה. בעת ובעונה אחת מחריף הסיבסוך בין הסינים ובין בריטניה על המושבה הנגי־קונג. החוזה הישן בין שתי המדינות, המאפשר לבריטניה להישאר באורח חוקי במושבת הכתר, עומד לפקוע ב־1997. במישאלי דעת־קהל שערכו הבריטים במושבה, הביעו רוב התושבים התנגדות לכל שינוי בסטאטוס של הנגי־קונג. תוצאה דומה העלה גם מישאל שערכה המיפלגה הקומוניסטית של הנגי־קונג. הסינים מסרבים, כמובן, להכיר בחוקיות של מישאלים מהסוג הזה, וטוענים שהבריטים יכולים לנהל משא־ומתן אך ורק בשם התושבים ממוצא בריטי. מרגארט תאצ'ר מגלה, כדרכה, עמדה קשוחה בנושא, ורומזת בגלוי שהנגי־קונג תישאר בריטית גם אחרי 1997.

יש להניח שהאמריקאים ינסו לרכך את העימות, שעיתויו אינו נוח עבורם, ולדחות את הנושא, שבעוד שנים אחדות יהיה משברי, לסוף העשור הנוכחי.

יש „מארכס אנד ספנסר" ויש תיאטרון סופר־מיסחרי — אבל יש גם ערב־חרבות סוהילית, יום־עיון נגד טילים גרעיניים ואפילו הרצאה בסניף צעירי מפ"ם

לונדון האחרת

ב־1966 פירסם השבועון האמריקאי טיים כתבה ענקית בשם „לונדון העליזה", שתיארה את נפלאותיה של בירת בריטניה, בשיאו של עידן הביטלס. הכתבה הפכה את העיר הנפלאה והאותנטית לאתר־עידות אמריקאי, במקום פאריס, וגרמה להצפתה של לונדון במאות אלפי תיירים, שמיסחרו בה כל חלקה טובה. רק מעטים מהם מכירים את לונדון האחרת. הערה זו מכוונת גם לעשרות אלפי הישראלים, הכובשים בכל שנה את מארכס אנד ספנסר ואת התיאטרון הסופר־מיסחרי, ואשר אין להם שמץ של מושג על עצם קיומה של מערכת עצומה ומסועפת של פעילות פוליטית־תרבותית מרתקת ומלאה תוכן.

השבוע מדיע השבועון הלונדוני טיים אאוט על עשרות אסיפות פוליטיות, ימי־עיון מאלפים והפגנות במיגוון רחב של נושאים. לפחות שש אסיפות מוקדשות לדיכוי הבריטי באירלנד, ומגינות על זכויותיו של העם האירי לעצמאות ולאיחוד. הפגנות, תעוכות, קונצרטים של רוק וימי־עיון מיועדים לציבוד, המבקש להילחם נגד הצבת טילים גרעיניים אמריקאיים על אדמת אירופה. אירועים דומים יוחדו גם למאבק נגד הגועות.

שלושה אירועים נפרדים מתקיימים כדי להביע הזדהות עם צ'ילה, אל־סאלבדור (הכוונה להזדהות עם העמים, לא עם הממשלות!) ועם זימבאבווה. 15 אירועים וסמינרים ייערכו עבור הפמיניסטיות, וכן הפגנת הזדהות עם הפלסטינים, ערב תרבות סוהילית, יום־עיון על זכויות המארשפזים בבתי־חולים פסיכיאטריים. סימפוזיון הקורא לביטול שיטת השכר הנהוגה בבריטניה, יום עיון על יסודות המארכסיזם, מחזה מוסיקאלי־פוליטי בסיגנון רגה, מחזה וידיאו המוחה נגד רדיפת האנרכיסטים בקנדה, ואפילו הרצאה בסניף הלונדוני של צעירי מפ"ם על הנושא: „העם הנבחר במסורת היהודית".

מיני ומדיני. שלושה עמודים הוקצו ללונדון ההומוסכסואלית, ובהם פירסומת (חינם) ל־24 מועדונים מיוחדים לגברים ולנשים הומוסכסואליים(יות), וכן 79 אירועים כלעדיים להומואים. האירועים כוללים הצגות תיאטרון, אסיפות, הרצאות, סימפוזיונים, סירטי־קולנוע, ואף

הפגנה נגד אלימות המישטרה
שילוב העניין המיני בעניין המדיני

פגישות פוליטיות (של הומואים המתנגדים לנשק גרעיני, למשל) המשלבות את הנושא המיני ואת הנושא המדיני.

מלבד התיאטרון המיסחרי מביא טיים אאוט פירוט של עשרות הצגות של תיאטרון „שוליים". חלקן הגדול פוליטיות־דראיקאליות, והצגות קצרות בשעת־הצהריים, כמה מהן יצירות מופת.

20,000 חובבי ספורט ראו בצרפת
את הניצחון של המקצוען החדש:
גלי פרופשיונל*

*גלי פרופשיונל –
הנעל שניצחה גם בחו"ל.

צרפת –
אליפות אירופה לאומות
בכדורסל
מיקי ברקוביץ עם הנעל
הבינלאומית של גלי.

Gali® SPORT
מקבוצת מפעלי גלי

גלי ספורט-איתך ברגעים הגדולים.

בלאופונקט

חיים ארוכים-אפס תקלות.

טלוויזיות צבעוניות 16", 20", 22", 27" – עם או בלי שלט-רחוק.

שני דגמי וידאו VHS – עם שלט-רחוק.
חידוש בלעדי!! הוראות ההפעלה בעברית מוקלטות על קסטה וידאו. חינם.

היבואן הבלעדי: טרקס יבוא בע"מ, רח' בוגרשוב 70, תל-אביב.

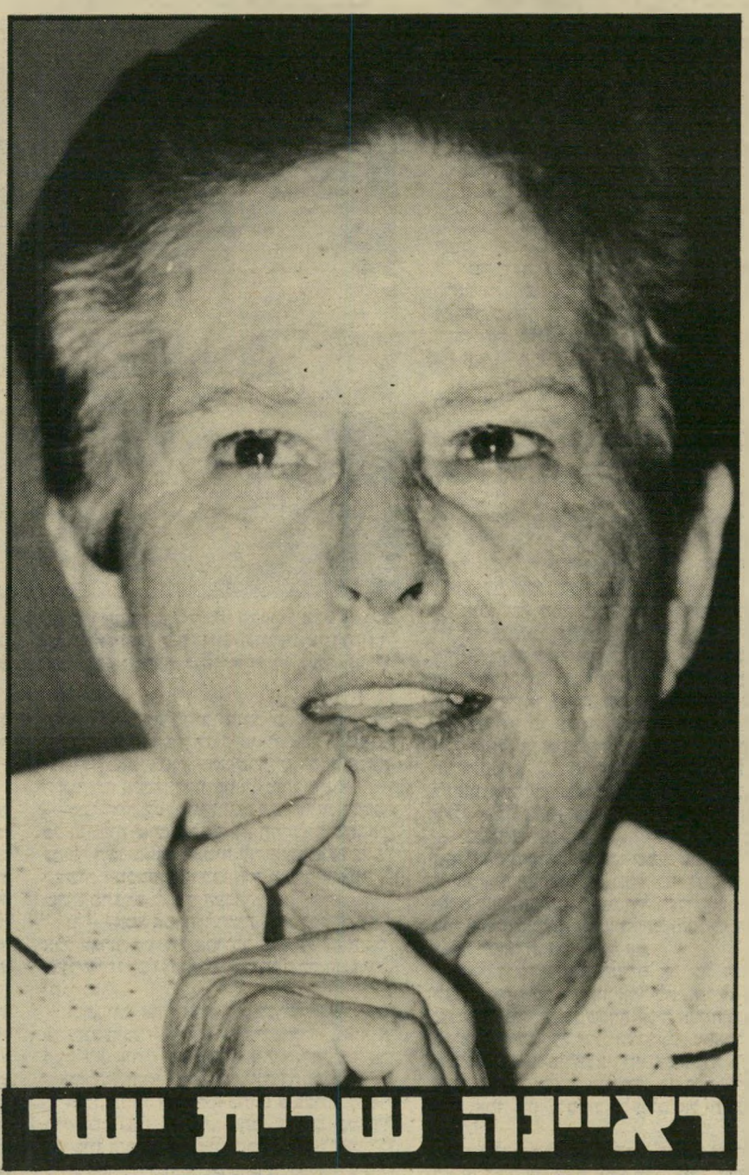
BLAUPUNKT

TEDELEX

גאולה בן־אליעזר, בתו הבכורה של דויד בן־גוריון, מספרו במלאת 50 שנים להולדת אביה, על ילדותה, על בן־גוריון ופולה כהורים, על יחס אביה לדיין, גולדה, אשכול ושרת ועל אישיות אמ

„אמא סגדה לאבא. הוא היה בשבילה אלוהים. לפני שהכירה אותו יצאה במשך 7 שנים עם פרופסור."

„אבא העריץ את דיין. פעם ידיב ואני ריכלנו עליו. הוא צעק עלינו ואמר שלא יתן שידברו על דיין בנוכחותו."

„הוא היה נכנס לחדרה אחרי מוחה וקורא: פולה! פולה! — כל־כך היתה חסרה לו."

„שרת בא לחתונה של ידיב. אף אחד לא הזמין אותו. הוא אמר לי: ‚היחי חייב לבוא לבדך אתכם.'"

„ברופסור רחמילביץ אמר: ‚לולא ידעתי שזו פולה בן־גוריון, הייתי חושב שהיא ניצולת־שואה'."

„כשגולדה באה אלינו אחרי מוחה של אמא, הסתובבתי ואמרתי בקול רם: ‚איך היא מעזה לבוא לפה?'"

ראיינה שרית ישי

„קוץ מוץ לזכר פולה!"

בבית בשדרות בן־גוריון גרו פולה ודוד בן־גוריון עם שלושת ילדיהם – גאולה, עמוס ורננה. משבגרו הילדים נותרו שם רק שניהם.

בבית ברחוב עשהאל גרים עמנואל וגאולה בן־אליעזר.

שני הבתים מצטיינים בפשטות ובצניעות.

חדר־האורחים בבית בן־אליעזר גדוש בספרים ותמונות של בן־גוריון ושל פולה. פסל גדול ושחור של ראש בן־גוריון, כתב ידו הממוסגר וספרים שלו ועליו.

גאולה היא בתו הבכורה של דוד בן־גוריון. מורה בגימלאות, הנשואה לאיש מישרד־הביטחון, ואמו של יריב, שהתפרסם כאשר סבו המפורסם בחר לחתום על מאמריו בדבר בס.ש. יריב (סבא של יריב).

גאולה – אשה חמה, לבבית וגלוייה – יכולה לדבר במשך שעות על אביה, בהערצה אין קץ ובאהבה רבה. יכולה לדבר שעות על אמה פולה, כשהיא משתאה בכל פעם מחדש, לנוכח אופייה המיוחד במינו של פולה בן־גוריון.

מישפחת בן־גוריון היתה במשך שנים ארוכות המישפחה הראשונה של מדינת ישראל, וגם היום היא תופסת מקום טוב באמצע. אמצעי־התיקשורת אוהבים לעקוב מקרוב אחר חייהם הפרטיים של האנשים החשובים מאוד. העוזרת של מישפחת בן־גוריון, מזל ג'יבלי, מופיעה במופע בידורי בהנחיית דודו דותן ומספרת קוריוזים מחדר־המיטות של הבוס שלה לשעבר.

גאולה סולדת מהתנהגותה של העוזרת, אך מתייחסת אליה בסלחנות. נכדתו של בן־גוריון אורית אומרת שמזל אינה היחידה שמשתמשת בסודות מן החדר של סבא.

על אף מורת־רוחה של המישפחה, הוזמ מזל ג'יבלי לחוג את יום הולדתו ה־97 „הזקן", שנחוג בסוכות.

מישפחת בן־גוריון היא מישפחה ענינ גאולה מספרת כי בני דודיה, אחיו בן־גוריון פזורים ברחבי הארץ. לאנ עורך־הדין אביגדור בן־גוריון, היו ארב ילדים. כולם עלו לארץ־ישראל.

לדברי גאולה, לא כל בני שבט גרין ש את שמם לבן־גוריון, כך יש בן־גוריונ בקיבוץ נען ובקיבוץ בית־השיטה הנושא עדיין את שמה המקורי של המישפחה.

(המשך מעמוד 55)

כל ילדיהם של בן־גוריון ופולה נישאו. עמוס נישא למרי, שהתגיירה בגיור רפורמי. כשעמדה בתו גליה להינשא לאיש, קפצה הרבנות והערימה עליה קשיים, אך כמו שאומרת גאולה "הרב גורן יכול לסדר הכל", וכך בא הכל על מקומו בשלום.

כעת נשא בנו הצעיר של עמוס, אלון בן־גוריון, אשה לא יהודיה, שפגש באוניברסיטת קורנל, שם למד ניהול בתי־מלון. אלון ואשתו מתגוררים בארץ.

על אלון הופצו שמועות כאילו ירד מן

הנינים עמית רמי, היושב לצד סבתו, גאולה, קרוי על שמו של רמי הלפרין, צלם העולם הזה שנפל במלחמת יום־הכיפורים. ארז יושב לצד אמו, אורית, נכדתו של בן־גוריון. ארז בן ה־6 מכנה את בן־גוריון "סבא־רבא", ומרבה להתגאות בו לפני חבריו.

הארץ, אך הסתבר כי אחד התיירים שהבחין בשמו, כאשר התמחה במלצרות באחד מבתי־המלון בארצות־הברית, הפיץ את השמועה.

לגאולה, הנשואה לעמנואל בן־אליעזר, שלושה ילדים: יריב, העוסק בתיקשורת" המונים, נשוי ואב לשלושה ילדים; מושי, גם הוא עוסק בתקשורת, גרוש ואב לבן ואורית, נשואה ואם לשני ילדים, ארז ועמית־רמי. האחרון קרוי על שמו של צלם העולם הזה רמי הלפרין, שנפל במלחמת יום־הכיפורים. רננה, שהיא פרופסור, נשואה למתנדס, דוד לשם, והיא אם לאורי בן ה־16.

בעוד שברחבי הארץ מסתובבים דוד בן־גוריונים קטנים, הקרויים על שמו של הזקן, הרי במישפחתו־הוא זכה רק ילד אחד להיקרא על שמו, וגם זה כשם שני בלבד. זהו איתי־דוד בן ה־6, בנו של מושי.

השיחה מתקיימת ברעננה בביתה של אורית. הנכד, עמית בן התשע וחצי, ממהר להצטרף. הוא אינו שבע מלשמוע סיפורים על סבו המפורסם. הוא מספר שארז, אחיו הצעיר בן השש, נוהג להשוויץ כי בן־גוריון הוא הסבא־רבא שלו. ארז אינו יודע בדיוק מי היה סב אמו. הוא רק יודע, שהיה זה איש שכולם מכירים. עמית יודע שבן־גוריון היה

> **"כשאבא נסע לחו"ל, אמא היתה משכירה את הדירה ועובדת בסוכנת־המציל. הוא לא ידע"**

ראש־ממשלה. ביום־השנה למותו מבקשת המורה בבית־הספר שיביא פוסטרים.

אורית מדירה רגליה מטקסים ממלכתיים לזיכרו של בן־גוריון. היא עדיין זוכרת את תקופת הפרשה, שבה סבלה לא מעט בשל היותה נכדתו של בן־גוריון.

כשגאולה אומרת שזה לא היה קל להיות הבת של בן־גוריון, אומרת אורית: "גם לא הנכדה" ועמית מזדרז ומוסיף: "גם לא הנין".

■ ■ ■

● אביך סיפר לך פעם כיצד פגש באמת?

את זה דווקא היא סיפרה לי. היא היתה אז אחות ובאותה תקופה טיילה מזה שבע שנים עם איזה פרופסור בבית־החולים שבו עבדה. ואז, בבית ידידים, היא הכירה את אבא שבא מארץ־ישראל.

היא סיפרה לי שהיו לו עיניים טרוטות, שהיה משלומפר, לא תואר לו ולא הדר, אבל רק פתח את הפה התאהבה הו. "הרגשתי שהוא אדם גדול," אמרה לי.

ואז הלכה לפרופסור ואמרה לו, שמאותו הרגע נגמרים העניינים ביניהם. אבא סיפר שהוא בא לחבר ושם פגש את פולה. הוא לא ידע אנגלית והיא היתה מעתיקה לו חומר מספריות. כעבור כמה ימים הוא הציע לה נישואין, אבל קודם הוא אמר לה שהנישואין יתפשרו רק בכמה תנאים. היא היתה אחות והרוויחה די טוב. הוא אמר לה — אני חוזר לפלסטיין ושם יש חולות ושממה, כל הנוחיות שיש לך פה לא תהיה לך שם. אבל במשך השנים אני מבטיח לך שעוד אאפשר לך לעשות אמבטיות מחלב. חוץ מזה הוא אמר לה שהוא מתגייס לגדוד העברי.

נו — אמא אמרה לעצמה — פלסטיין מילא, אבל לגדוד העברי? אחר־כך היא עשתה חשבון, שעד שיתגייס יעבור זמן, וקיוותה כל הזמן שלא יתגייס.

וכך, יום אחד אבא בא למישרד בניו־יורק בשמונה ורבע — והוא היה דייקן גדול מאוד, אף פעם לא איחר — שאלו אותו: "דוד מה קרה שאיחרת?" והוא ענה: "בשמונה התחתנתי."

ואכן, ביומן שלו היה כתוב: 8 בבוקר מישרד הרישום. שום חתונה, סתם רישום במשרד־הרישום, והם היו נשואים. חבר טוב שלו אמר לו: "דוד, אסדיר לך חופה וקידושין." ואבא השיב לו: "כתוב בתורה שאשה נקנית בשלושה דברים. אחד מהם כבר עשיתי." את זה הוא סיפר לי בעצמו.

● לא היה לו כל יחס לטקס נישואין כדת משה וישראל?

שום יחס. הוא סיפר לי שהפעם היחידה בימי חייו, שבה חטף סטירה מאביו, היתה כאשר סירב להניח תפילין אחרי הבר־מצווה. אבא העריץ את אביו, אביגדור, אך שום דבר לא עזר. הוא חטף סטירה ולא הניח תפילין. הוא האמין שיש מי שמסדר את הגשם ואת החורף ואת הקיץ. הוא לא קרא לזה אלוהים. הוא לא היה אדם דתי.

● אחרי שהם נישאו הוא התגייס לגדוד העברי?

אמא כבר היתה בהריון, והוא בא והודיע לה — התגייסתי. היא פרצה בבכי נוראי והוא השאיר אותה כך עם הבטן. היא כבר לא עבדה אז, והיתה מאוד בודדה. אבל הוא היה כותב לה מיכתבים נפלאים. כמו שהוא היה נוקשה כלפי חוץ, בפנים הוא היה לגמרי אחר. הוא כתב לה, ואני זוכרת את זה בעל־פה: "פולה, לא הייתי ראוי לאהבתך ולילדינו שאת נושאת בביטנך, לוליא התגייסתי." מיכתבי אהבה כאלה הוא כתב לה. ממש שירה.

● כשנולדת היה מי שעזר לה?

היא עזרה לעצמה. היא היתה בודדה, בודדה, בודדה. היתה לה אחות מבוגרת, שבעצם אליה היא נסעה כשבאה לניו־יורק, אבל חוץ מזה — אף לא נפש חיה.

● מתי הם נפגשו שוב?

הוא כתב לה צוואה, שמא לא יחזור. כסף לא היה לו. אפילו לא גרוש וחצי, אבל הוא כתב בצוואה שאם יוולד בן, יש לקרוא לו יריב — לכן, אחרי שנים, קראתי אני לבני בכורי יריב — ואם תיוולד בת, יש לקרוא לה גאולה. חצי שנה אחרי שנולדתי היא עדיין לא שלחה לו תמונה. עד היום אני לא מבינה את זה. הוא ביקש תמונה, ואז היא שלחה תמונת־עירום שלי, שוכבת על הבטן. מאחור היא כתבה באנגלית: "אני מקווה שאם אני הצלחתי להתחתן, הבת שלי יותר יפה, אז גם היא תצליח להתחתן."

כשהייתי בערך בת שנה הוא בא אליה לאמריקה, ואז הם נסעו לאנגליה, שם נולד עמוס. כעבור ארבע שנים נולדה רננה, בדיוק ביום שבו נוסדה האוניברסיטה על הר־הצופים.

בכלל, הסיפור עם השמות נורא מצחיק. הוא חשב שאני היא הגאולה הראשונה. והנה, כשהייתי בת 12 באנו לעין־חרוד וגילינו שיש שם גאולה יותר מבוגרת ממני, שהיא בעצם הגאולה הראשונה.

אבא נורא אהב את עמוס הנביא, בעיקר בגלל שהיה בוקר, וכשנולד עמוס, הוא היה בטוח שזה העמוס הראשון מאז הנביא. ואז הסתבר לו שלברץ מדגניה יש בן יותר מבוגר מעמוס, בשם עמוס.

לגבי רננה, הוא היה בטוח שהיא הרננה הראשונה. והנה אני מכירה את ד"ר רננה גוטמן מצהלה. כשהתברר לי שהיא מבוגרת מרננה שלנו בחצי שנה, אמרתי לעצמי — אילו אבא היה יודע את זה.

כשנולד יריב בני, אבא היה בחו"ל. החלטתי מראש לקרוא לו יריב. אבא לא ידע ושלח מיברק: "אם אין שם לילד, אנא קיראו לו יריב." הסתבר שגם יריב שלנו אינו היריב הראשון. לבן־אהרון יש יריב יותר מבוגר מיריב שלי.

● היחסים בין אביך ואמך היו מאוד מיוחדים. לפעמים היה נדמה כאילו הוא מתייחס אליה לא רק כאל רעיה, אלא גם כאל אמו. הוא היה נשמע לה. היא היתה מאבילה ומלבישה אותו.

אמא שלו מתה כשהיה בן 11, והיא נשארה חקוקה בזכרונו כנושא להערצה. אבא היה ילד חולני. מאחר שהיה צורך לנסוע איתו בכל חורף לכפר, אמו היתה משאירה את כל הילדים ונוסעת איתו. זו היתה בעיניו הקרבה יוצאת מן הכלל. הוא תמיד דיבר על זה. הוא היה מתגעגע אליה, אבל אפילו תמונה שלה לא היתה לו. חלום אחד תמיד חזר אליו. הוא היה משוחח עם אמו, רצה לראות איך היא נראית, והיא היתה נעלמת. זה שיגע אותו, שהוא אפילו לא ידע איך היא נראית — בלונדית או שחורה. זה הטריד אותו מאוד. בשבילו, אמא היתה משהו שמעל ומעבר.

אמא היתה צוענית ומרציבה לנו. כשהיינו באים להתלונן, הוא תמיד היה מצדיק אותה. הוא היה אומר: "אמא תמיד צודקת," והוא לא התכוון לאמי הפרטית, אלא לכל אם.

כשקם צה"ל הוא הכריח את כל הקצינים לעברת את שמם. לסקוב אמר לו: "אני לא אשנה את שמי. נולדתי במשפחה עניה אבי היה עקלון בחיפה ונהרג על־ידי הערבים. נשארה אמי שטיפלה בנו במסירות אין קץ, אם אשנה את שמי, אמא תחשוב שאני מתבייש בשם משפחתנו." אבא אמר לו: "לסקוב, לעולם אל תשנה את שמך."

כשהלך לשדה־בוקר חשב שילכו אחריו, אך לא עלה בדעתו שגם אמא תלך איתו. כשהלכה, הוא לא הבין. שאלתי אותו — לאן אתה רוצה שתלך, היא הרי אשתך? והוא אמר לי: "חשבתי שתהיה שבועיים אצלך, שבועיים אצל עמוס ושבועיים אצל רננה, ושהיא ואני נתראה פעם בשבועיים." אחרי שנים הוא כתב לה: "זכרתי לך חסד נעורייך, אהבת כלולותייך, לכתך אחרי במידבר, בארץ לא זרועה." אני זוכרת שהוא אמר: "אני לא מבין איך יתכן שירמיהו כתב את המישפט הזה, שכל־כך מתאים למה שאני מרגיש."

● מה היו היחסים ביניהם?

היא העריצה אותו. הוא היה כשבילה אלוהים. היא היתה מתבטלת בפניו, וזה היה מרגיז אותי. הרי היתה לה אישיות משלה. שום דבר לא עזר. הוא היה כשבילה הכל — לפניה, לפני הילדים, קודם הוא.

אחרי שנולדתי, בא אליה המחזר־הפרופסור

> **"הוא היה מחגיגע לאמו וחולם עליה. הפריע לו שהוא לא זכר איך היא נראתה, אם היתה שחורה או בלונדית"**

שלה, ורצה לקנות לה מתנה. היא אמרה לו: "לי — שום דבר, רק לילדה." עד היום יש לי קערת־הכסף שהוא קנה.

ברגע שפגשה את אבא, שום דבר אחר לא היה קיים עבורה. היא סגדה לו. יחד עם זאת, ראתה שהוא אדם תמים, שלא מכיר אנשים, והגנה עליו. הוא כיבד אותה. לא לקח אותה "פור גרנטד". כל מה שעשתה בשבילו, הוא העריך בצורה לא רגילה. וזה היה יפה. כמה גברים מעריכים כך את נשותיהם? רובם חושבים שמגיע להם.

● היו ביניהם גילויים של חיבה בסומבי?

בפומבי לא. אבל יכולת לחוש, באופן שבו דיבר עליה, בחיבה העמוקה שרחש לה. הוא היה אומר: "פולה רק מרברת שני רגעים עם בן־אדם, וישר תוהה על קנקנו." תכונה שלא היתה קיימת בו. הוא היה אומר: "איך לפולה יש כל־כך הרבה קשרים?" ואף פעם לא הבין שהקשרים הם בזכותו. כזה נאיבי היה כמו ילד קטן.

● הם גרו בחדרים נפרדים?

כשהתבגרו מאוד. כשהיינו ילדים, היתה לנו דירה קטנטנת בשכונת־הפועלים. הם ישנו בחדר־המגורים.

● שבונת־הפועלים היתה במקום שבו שוכן היום בית בן־גוריון?

כן. גרנו שם מ־1935. אז זו היתה דירה קטנה. לאט לאט בנו. קודם גרנו באלנבי, ליד אולם יאשה חפץ, וקודם בירושלים בימידמשה. הלכתי לכיתה אל"ף בבית־ספר למל.

עם אבא גאולה בן־אליעזר באחת התמונות המשותפות האחרונות שלה עם אביה הנערץ, דויד בן־גוריון. אחרי מותה של פולה ניהלה גאולה עם אביה שיחות ארוכות על אמה, וסיפרה לאביה דברים ששתה פולה ולא היו ידועים לבן־גוריון.

משפחה שכזאת במלאות חמש שנים למדינה התכנסה משפחת בן־גוריון בביתם של פולה ודויד בשדרות קרן־קיימת בתל־אביב (היום: שדרות בן־גוריון). במרכז: בן־גוריון ועל בירכו נכדו האהוב ביותר, מושי, בנה של גאולה. לימינו מציצה גליה, בתו של עמוס, העומד מאחוריה ומחזיק בזרועותיו את אלון. לצד גליה יושבות אורית ואמה, גאולה. משמאלו של בן־גוריון יושבת פולה, מעליה רננה, הצעירה בבנות בן־גוריון. לרגלי פולה יושב יריב, שהתפרסם כאשר סבו חתם על מאמרים בדבר בשם ס"ש יריב. רננה היתה עדיין רווקה בזמן הצילום. מאוחר יותר נישאה למהנדס דויד לשם, והיא אם לאורי בן ה־16. חסרה בתמונה מרי, אשתו של עמוס בן־גוריון.

רק מאוחר מאוד, כשעזבנו את הבית, עברו לחדרים נפרדים. אבא היה קורא עד שלוש בלילה וזה היה מפריע לה, אז בנו לו חדר קטנטן ליד הספריה.

הוא היה מסודר מאוד ואהב להדיח כלים. היה לוקח צלחת, מתבונן בה כאילו הוא הולך לקראת משימה חשובה, ואז, עם הליפה, היה משפשף. אמא היתה אומרת לו: „אלוהים אדירים, מה אתה כל־כך משפשף?"

■ ■ ■

● עובדי הבית מספרים שבניגוד לאמא, הוא היה אדם נוח לבריות?

מה זה נוח? נוח בצורה לא רגילה. לא מבקש, לא מטריד. כשאמא מתה, שומרי־הראש העריצו אותו על זה שלא הטריד אותם מעולם. אמא היתה מכינה לו בגדים כמו לילד. היא היתה מכינה לו, ליד המיטה, תחתונים, גרבים, חולצה, מיכנסיים. הוא היה כזה טוב, לא מתווכח אף פעם. שונא להטריד. אני זוכרת, שפעם בא לדבר ברדיו משדה־בוקר. היו לו בעיות עם השיניים, ואי־אפשר היה להבין אותו. אמרתי לו: „אבא, אסור לך לדבר בלי שיניים. והוא הסתובב ברדיו כמו סומא בארובה. ניגש אליו הנהג ושאל אותו מה מציק לו. התברר, כי שכח את השיניים, ולא העז להגיד לנהג, כדי לא להפריע לו, לא להיות לטורח.

● מה היה היחס שלו לטרחנות של פולה?

או שהוא לא ראה את זה או שהוא התעלם במכוון.

● למה היא היתה כזאת?

זה אופי. מה אפשר לעשות? זה היה נורא לא נוח. היא היתה מאוד לא טקטית.

● את יכולה לתת לי דוגמה לחוסר הטקט שלה?

דוגמה אחת? המוני דוגמות. היא היתה יכולה להעליב אותי בנוכחות חברים, או להעליב חברים שלי. כשהיא היתה באה אלינו הביתה, הייתי במתח נוראי והייתי נרגעת רק כשהיתה הולכת. יחד עם זה היתה דוגרית.

> „סיפרתי לאבא שלמחרת הבחירות ארזה עליזה בגין את חפציה, וכשבגין שאל אותה לאן היא הולכת, היא אמרה: לשדה־בוקר. בגין שאל אותה מה פיתאום, והיא אמרה לו: „הבטחת לי שאשן עם ראש־הממשלה." "

אני זוכרת שגליה, בתו של עמוס, נישאה לבן של חברה טובה שלי. היא אמרה לאמא: „את יודעת, פולה, תמיד אומרים שגאולה ואני דומות." אמא לא התחשבה בזה שגם אני נוכחת, ואמרה חד וחלק: „מה פיתאום דומות? את הרבה יותר יפה מגאולה."

● את זוכרת מיקרה שהיא הביכה את בן־גוריון?

את אבא היא לא הביכה.

● מה עם הסיפור המפורסם על דאג המרשלד?

אני לא יודעת אם היא ידעה במאת אחוזים שהוא הומו. אבא בטח לא ידע. אני מוכנה לתת את הראש שלי, שאבא בכלל לא ידע שיש דבר כזה, הומו.

● ואמא?

כן. כמו כל אשה, היא אהבה רכילויות. יש להניח שהיא כן ידעה, אבל כזאת היתה. מה אפשר לעשות?

● את תמיד אוהבת לספר איך הסתירה מאביך את המצב הכלכלי הקשה בבית.

היא אף פעם לא שיתפה את אבא בבעיות. היו זורקים אותנו מגימנסיה הרצליה כל שבוע, כי לא שילמנו שכר־לימוד, ואבא לא ידע על זה. היא רצתה שנלמד פסנתר, וקנתה פסנתר בסכום של 100 לירות, בתשלום של שתיים וחצי לירות לחודש. התנאי היה שאם תאחר בתשלום, יקחו את הפסנתר. יום אחד באו לקחת, והיא בכתה כל־כך ואבי אפילו לא ידע מזה. בסוף ויתרו לה.

המצב היה קשה. אבא נסע, ואמא השכירה את הדירה שלנו למטה לחודשיים. אנחנו גרנו בחדר למעלה, שם עשתה פינת בישול והיה מותר לנו להשתמש בשירותים למטה. הדיירים נכנסו ביום שבא נסע, ויצאו ביום שאבא חזר. כך שהנא מעולם לא ידע שהיא השכירה את הדירה. בורזמנית היא הלכה לעבוד בסוכת המציל בחוף־הים. אבא לא ידע על זה כלום.

● יכולתם לדבר איתו באורח חופשי?

יכולנו, אבל לא היה עם מי. אנחנו היינו תמיד בשש בערב במיטות. אני זוכרת שכל־כך התביישתי. כל הרחוב היה צוחק עלינו. בשש בדיוק היו שומעים את צעקתה של אמא: „גאולה, עמוס, רננה, לישון." אבא היה מגיע בתשע. מי היה רואה אותו?

● לא אכלתם ארוחת־ערב ביחד? בערב שבת, למשל?

אף פעם לא! אבא תמיד היה טרוד.

● זה לא הרגיז אותך?

זה היה טיבעי שאבא טרוד. אבל הייתי מקנאה, כשהייתי רואה אצל החברות שלי, שאפשר גם אחרת. כשהכרתי את עמנואל, אישי, הייתי בת 16. באתי לביתם וראיתי, בליל שישי, נרות דולקים, וכולם ליד השולחן. קינאתי. זה היה קשה מאוד. לאמא לא היו חיים קלים, והיא החזיקה הכל בפנים. איש לא ידע, גם לא אבא.

● מתי בעצם התקרבת לאביך?

אבא היה יותר פנוי כשהלך לשדה־בוקר. היינו באים אליו עם הנכדים, והיה לו פנאי לשוחח. ואז היו לי איתו המון שיחות.

● הוא היה אדם קשה. האם לא ניסה לכפות את דעתו על ילדיו?

אף פעם לא. אני זוכרת, שכשפרצה מילחמת־העולם השניה, עמנואל רצה להתגייס לצבא, למרות שכאב לילד, לא היה צריך. מאוד התנגדתי. לבסוף אמרתי — בוא נשאל את אבא. באנו לאבא ושאלנו לדעתו. והוא ענה: „אני לא יכול להגיד לעמנואל מה לעשות. אני יכול להגיד מה אני הייתי עושה. אני הייתי הולך."

הוא התנגד מאוד לשומר־הצעיר. כשעמנואל ואני טיילנו, הוא ידע שעמנואל בשומר־הצעיר, ואף פעם לא אמר משהו. גם כשאורית הביאה לשדה־בוקר את בעלה, ואבא ידע שהוא היה אז חרותניק, הוא לא אמר אף פעם כלום.

■ ■ ■

● איך עברה על המישפחה תקופת הפרישה?

> „אבא היה גזר קטע־עיתונות ומחיק, אפילו בבית־השימוש היו לו מיספרים. "

היינו באנגליה בתקופה ההיא, והיינו מיסכנים מאוד. כאבנו נורא. כאבנו את זה שיידו בו אבנים, את זה שצחקו ממנו. הוא היה בבידידות נוראה. הוא שתת רם על כל מאמר משמיץ נגדו בעיתון. הוא היה אומר לי שלא איכפת לו ושאם באמת היה איכפת לו, כבר מזמן היה צריך לקבל שבץ־לב.

הנכדים סבלו נורא בתקופה ההיא. חזרנו מאנגליה, ואורית הלכה ללמוד באליאנס. יום אחד, חזרה הביתה בהלם. הסתבר שהמורה לאנגלית רצתה שהילדים יכינו מה זה — MISSION THE MISSION OF BEN-GURION IS TO MAKE TROUBLE TO ESHKOL. (משימה), אז היא נתנה להם דוגמה: הילדה היתה בהלם. עמנואל רצה ללכת לבית־הספר, ויריב כבר עמד ללכת, אבל אורית אמרה: „אם אתה הולך לבית־הספר, אני לא אלך." זו היתה אווירה קשה.

תמיד הצביעו עלינו, אם לטוב ואם לרע. יריב היה הולך לתנועת־נוער ומתבייש לרקוד, כדי שלא יצביעו עליו וגם לאורית היו המון צרות.

אורית: כשהייתי בצבא שאלו את הרס"ר שלי אם יש לי פרוטקציה בגלל שאני הנכדה של בן־גוריון. הוא אמר: „להיפך, בגלל זה אני דופק אותה עוד יותר." כשנסענו לאנגליה, התנהל בארץ מישפט אייכמן, והיה לי ליווי צמוד. אבא היה אז בשליחות, והגיע מיכתב אנונימי לסקוטלנד־יארד, שעומדים להתנקש בבת ובנכדים של בן־גוריון.

גאולה: הוחלט שנהג ילווה את אורית ומושי לבית־הספר, ושם זה לא היה כמו פה. שם הילדים התביישו כשנהג הביא אותם לבית־הספר.

אורית: לא יכולנו לגלות לילדים את הסיבה לכך שיש לנו נהג ושומר־ראש. זה היה באמת לא נעים להיות כל־כך יוצאי דופן.

גאולה: יום אחד, אני מקבלת טלפון מאמא, שהם מגיעים ללונדון ושנבוא להיפגש איתם, כי הם בדרך לפגישה עם קנדי בוושינגטון. באנו לשדה. אבא היה ראש־ממשלה, אז היתה מישטרה והיו צלמים, והבן שלי, מושי, שהוא כל־כך צנוע, נורא נבהל. הבטחתי לו שיצלמו רק את סבא שלו, לא אותו. למחרת אני פותחת עיתון ונעשה לי חושך בעיניים. הופיעה תמונה של בן־גוריון עם הנכד. מושי לא הלך לבית־הספר. הוא לא רצה שידעו מי הוא.

אמרתי לו: „מושי, סבא שלך גנב או שודד? הוא ראש־ממשלה, זו לא בושה. הוא היה כל כך אומלל. יום אחד חזרתי הביתה עם עמנואל.

(המשך בעמוד 60)

תוכניות מועדפות בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי
5.10

● **בידור: עד פום (8.02 — מזמר ומדבר אנגלית עברית).** במרכז התוכנית ריקנו של זמר הרגאי בוב מרלי, שירים בביצוע רנדי ניומן, ובאולפן יתארח הזמר והמלחין נתן כהן.

דלן: סיפורו של שוטר
יום רביעי, שעה 10.05

● **סרט קלנוע: סיפורו של שוטר (10.05 — מדבר צרפתית).** סרט־מתח צרפתי המבוסס על ספר־זיכרונותיו של מפקד המישטרה הפריסאי בורניש. העלילה מתרחשת אחרי מילחמת העולם השניה, כאשר בורניש — גיבור הסיפור — היה עדיין בלש צעיר ושאפתן. הסרט מספר על לכידתו של פושע ערמומי ואכזר, שודד ורוצח שהטיל אימה על צרפת כולה. בימאי הסרט: ג'אק דרה. אלן דלון מגלם את דמותו של בורניש ו'אן־לואי טרינטיניאן הוא הפושע, החומק מרדי המישטרה.

יום חמישי
6.10

● **תעודה: מלתעות מחיבות ברכות (8.30 — מדבר אנגלית).** סרט־טבע בהפקת בי־בי־סי. הסרט צולם בחוות־מחקר לתנינים, שהקים חוקר בזולוג־לאנד. החוקר עוקב אחרי אורח־חיים של התנינים, כללי החיזור בין המינים. במעקבו הצליח החוקר להפריך את הסברה שהתנינים הבוגרים טורפים את הצעירים.

● **דו־שבועון: סיפורי בדים (9.30 — מדבר עברית).** תוכנית מגזינית שנועדה לקלקל לצופים הנאה מסרטים.

● **סידרה: שותפים למשעי (10.10 — מדבר אנגלית).** סידרה של סיפורים, המבוססת על מותחניה של אגאתה כריסטי. הפרק מלון בערפל מספר כיצד פוגשים טומי וטאפנס במלון באדלינגטון שחקנית יפהפיה (גילדה גלן), העומדת להינשא ללורד עשיר. ההיכרות עם גילדה מסבכת את הזוג בפרשיית־דרגס.

● **בידור: שלושה בדירה אחת (11.00 — מדבר אנגלית)** הפרק ימי בירה ועשב.

יום שישי
7.10

● **סרט ערבי: אהבי לנצח (5.32 — מדבר ערבית).** איבראהים. רופא בראשית דרכו, אינו מסוגל לשאת את פרידה אהובתו לאשה בלא הסכמת בני־משפחתה, שאינם מוצאים אותו כבעל ראוי לכתם ולמישפחתם האמידה. פרידה נישאת לחתן עשיר, שהוריה בחרו עבורה. עד מהרה היא מגלה את טעותה, מתגרשת ושבה לזרועות איבראהים, כאשר על אושרם מעיב ענן חדש.

סוטוריאס: מטרותיו של אנדריוס
מוצאי שבת, שעה 10.30

משתתפים: נור אל־שריף, פוסי, מרים פחר־אלדין.

● **בידור: שעה טובה (9.15 — מדבר עברית).** בהנחיית מאיר שליו ובהפקתו ועריכתו של אהרון גולדפינגר.

● **סרט קלנוע: המוער מד (10.15 — מדבר אנגלית).** סרט המביא תמונת מצב ביקורתית ונוקבת על החיים הפוליטיים בארצות־הברית.

שבת
8.10

● **בידורון: בנסון (8.30 — מדבר אנגלית).** בפרק חבר לעט נקלע לביתו של המושל גטלינג חבר לעת של קראוס. הוא משתלב עד מהרה בחיי צוות המימשל.

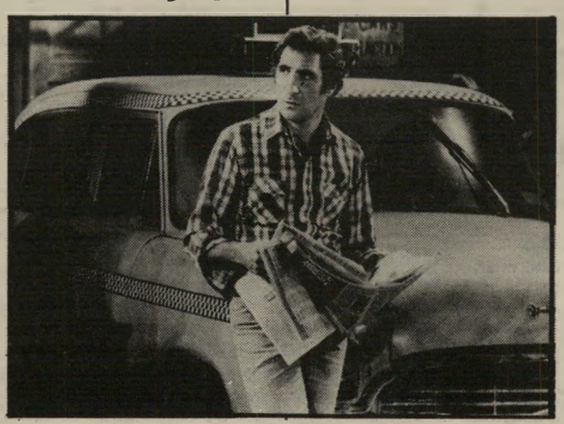
● **סידרה חדשה: מטרותיו של אנדרוס (10.30 — מדבר אנגלית).** במרכז הסידרה החדשה מייק אנדרוס, כתב בכיר בניו יורק פורום. הכתב מתמחה בפלילים ועוקב אחר פושעים, כאשר מטרתו ללכוד אותם ואת מפעיליהם. סגרי, כתבת מתחיל לה, היא עוזרתו הנאמנה. בתוך המערכת יש לאנדרוס קשיים עם העורך הראשי, בעוד שהעורך האחראי תומך בו. את תפקיד מייק אנדרוס מגלם ג'יימס סוטוריאס. שמו של הפרק הראשון: הטיפול הצליח אבל החולה מת.

● **סאטירה: כן, אדוני השר (11.15 — מדבר אנגלית).** בראשית הפרק רשימת מוות מתנגד השר עקרונית לשימוש במכשירי מעקב וציתות. אלא שהתנגדות מתערערת כאשר עולה על הפרק בטיחותו האישית.

יום ראשון
9.10

● **שידור חי: מה שבא (8.15 — מדבר עברית).** שבועון טלוויזיה בשידור חי, בהנחיית דן חמניצר ובעריכת אסתר סופר.

● **תעודה: מילחמת־האזרחים בספרד (9.40 — מדבר אנגלית).** פרק שני בסידרה התיעודית הנהדרת, המביאה את פרקיה של מילחמת־האזרחים בספרד, כמודל לחברה שבה מתחוללת מילחמת־אזרחים, בין ימין ושמאל. הפקה: חברת גרנדה.

הירש: מוניות
יום שני, שעה 9.30

יום שני
10.10

● **בידורון: תהילה (8.02 — מדבר ומזמר אנגלית).** פרק נוסף בסידרה המספרת על החיים בבית־ספר לאמנויות בניו־יורק.

● **בידורון: מוניות (9.30 — מדבר אנגלית).** פרק נוסף בסידרה המשעשעת, שעלילתה מתרחשת בתחנת־מוניות ניו־יורקית.

● **מותחן: איישייד (10.45 — מדבר אנגלית).** פרק נוסף בסידרת המותחנים המספרת על עלילותיו של מפקד בלשי ניו־יורק.

יום שלישי
11.10

● **צרכנות: כולבוטק (8.30 — מדבר עברית עילגת).** תוכנית צרכנות בהנחייתו ועריכתו של רפי גינת.

● **תעודרמה: רוחות מילחמה (10.10 — מדבר אנגלית).** פרק שני בסידרת הטלוויזיה הראותנית על מילחמת העולם השנייה, המבוססת על רומן רב־מכר מאת הרמן ווק.

● **מותחן: יום המוות (11.00 — מדבר אנגלית).** פרק אחרון בסידרת מותחנים יוצאת־דופן המספרת על ספק־תסכיל־דדיפה. ספק־רדיפה עד־מוות של האזרח סקיפלינג.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 5.10.83

● **סידרת טבע: החלל הפנימי (6.35 — עדין 3 — 20 דקות — מדבר אנגלית).** סידרת־טבע מרהיבה ביופיה, המתחקה אחרי החיים מתחת לפני המים, וזאת בעזרתם של שני אמוראים הצוללים למעמקי־הימים.

● **ספורט: היאבקות (9.30 — עדין 3 — 40 דקות — מדבר אנגלית).** תחרויות היאבקות בשיטת תפוס כפי יכולתך, לפני קהל משולהב. התחרויות נערכות בין גדולי המתאבקים בעולם המערבי.

יום חמישי 6.10.83

● **בידור: מיצעד בישרונות (7.20 — עדין 3 — 40 דקות — מדבר ומזמר עברית).** צעירים וצעירות בעלי כישרונות מגוונים בתחום השירה, הריקוד, המישחק והחיקוי מפגינים את כישרונותיהם.

● **סידרה עלילתית: נוטס לנרינג (9.10 — עדין 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה אמריקאית בהפקת חברת לורימר, על מערכת יחסים המתפתחת בין ידידים וקרובי־משפחה בפרבר שקט במדינת קליפורניה.

יום שישי 7.10.83

● **קומדיה: שמונה זה מספיק (2.30 — בשני העורצים — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה משעשעת חביבה. אלמן, אב לשמונה ילדים, שבנותיו הגדולות הפכו לעלמות־חן, נושא לו אשה צעירה, ועל רקע זה נוצרים מצבים משעשעים.

● **סידרה עלילתית: סלקן קרסט (10.15 — עדין 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** קורותיה של מישפחת מורמים אמריקאית, שאבותיה היגרו מאיטליה, והשתכנו בקליפורניה.

יום שבת 8.10.83

● **סידרה דוקומנטרית: דיוקן של כוח (9.00 — עדין 6 — 30 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה אמריקאית חדשה, המציגה בכל פרק דמות דגולה, שהשאירה את חותמה על ההיסטוריה — כגון דה־גול, מהטמה גאנדי וכו'.

יום ראשון 9.10.83

● **קומדיה: ג'ורג' ומילדרד (8.30 — עדין 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה קומית על זוג בגיל העמידה שעבר מן העיר הצפופה אל פרבר שקט ומרוחק, ומתאקלם אט־אט בסביבה החדשה. מילדרד (ויות'ה ג'ידס), אשה שגונה, מרבה לעקץ את בעלה על רקע כושרו הידוד במיטה, ומנסה לעורר את קינאתו בתיזורה אחרי גברים צעירים — אך ברוב המקרים הוא נותר אדיש וקריר.

● **סידרה דרמאתית: המצודה (9.10 — עדין 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** דראמה אנושית המתרחשת באנגליה בראשית המאה ה־19, על המאבק המתחולל בליבו של רופא — מצד אחד תפקידו האנושי, מצד שני המאבק על הקיום.

יום שני 10.10.83

● **סידרה קומית: בנסון (8.30 — עדין 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** פרקים נוספים בסידרה הקומית על המרשל ומנהל־הבית שלו. בתפקיד הראשי: רוברט גיום.

● **דיוקן: ננסי אסטור (9.10 — עדין 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה אנגלית בהפקת בי־בי־סי, המביאה את סיפור חייה של ננסי אסטור — אשת־דוות צעירה ויפה מוריג'ניה, שהפכה לחברת הפרלמנט הראשונה בהיסטוריה, ונלחמה למען זכויות הנשים. בתפקידים הראשיים מופיעים: ליזה הרל (ננסי אסטור) וג'יימס פוקס (צ'ולדורף אסטור).

יום שלישי 11.10.83

● **ספורט: השבוע בספורט (7.10 — עדין 3 — 50 דקות — מדבר עברית).** סקירה מקיפה של אירועי ספורט מקומיים ובינלאומיים.

● **דוקומנטרי: לקראת שנת אלפיים (8.55 — עדין 6 — 15 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה דוקומנטרית קצרה, המתארת בנוודד את עולם המחר, על שיכלוליו, המצאותיו וחישגיו.

● **קלנוע: סרט־קולנוע אמריקאי (10.15 — עדין 6 — מדבר אנגלית).** הטלוויזיה הירדנית מגישה בעדין הלועזי סרט־קולנוע חדש יחסית.

שידור

צל"ש

שווה לכל נפש

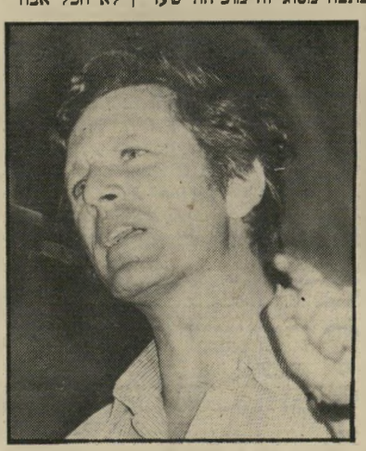
● למתכנני ועורכי מה שבא, תוכנית־הכל־בו החדשה. אף שהתוכנית הראשונה לקתה בכמה שגיאות (רק עצלנות בימאית יכולה להסביר את הושבת כל המשתתפים בשורה אחת על ספה), והתוכן היה רדוד ושווה לכל נפש, הרי הקצב היה מרענן, תחום־ההתעניינות רחב ובלתי־שיגרתי, ומותר לקוות שבמשך הזמן ישתחררו המנחים מן המתח ויאזרו העורכים עוז להכניס צלילים אמיצים יותר.

ברואים באמבטיה

● **לג'ודי לויץ** על כתבה רגישה ואובייקטיבית על היישוב־מאונס של הברואים בנגב, שבה הציבה זו מול זו את תשוקת־החופש של הברואים, שוחרי־המרחבים, ואת חדוות־הפיתוח של הביורוקראטים, שכל תחושה לאדמה זרה להם. הכתבה, במיסגרת השבוע – יומן אירועים, הראתה את האשה הברואית במיטבח חסר־אביזרים, שהפך מישטח מידברי, ואת הברואי בחדר־האמבטיה.

אין גבול

● **למנשה רז** על כתבה אובייקטיבית, מושלמת מבחינה מיקצועית וטובה מבחינה עיתונאית, על כנס יש גבול? באכזיב (ראה כתבה בעמודים 36־37). ששודרה במבט. כתבה מסוג זה מוכיחה שעדיין לא הכל אבוד

סופר עוז
ארץ שאיננה

בטלוויזיה הישראלית, ושכתב אמיץ והגון יכול לעשות בה גם עתה את עבודתו נאמנה.

עוז לנוסטלגיה

● **לבימאית אסתר דר** על סירטה התעודי עמוס עוז, חורף 1983, שבו הצליחה לשרטט דיוקן כפול. את דיוקנו של הסופר **עמוס עוז**, זיכרונותיו מהסביבה שבה גדל בצד הקיבוץ ותנועת־העבודה, שבהם הוא חי. שיאי הסרט היו ברור־שיח שבין עוז והמנהיג־בדימוס, **יצחק בן־אהרון**, שמתוכם ניתן היה ללמוד לא מעט על הסתגרותה של התנועה הקיבוצית בר' אמות של בידוד מפני הרוחות הנושבות בחברה הישראלית העכשווית. בקיטעי־דיאולוג אלה היה ניסיון להתמודד עם הסיבות שהביאו את המדינה לאן שהביאו. בדיאלוג אחר היה ניסיון לעימות בין עוז ואנשי גוש־אמונים עימות שהעיד על התהום המוחלטת הקיימת במדינה בין שפיות וטירוף. היה בסרט זה, מעט מהנוסטלגיה לארץ־ישראל־אחרת, שאינה קיימת עוד על פני המפה.

צל"ג

טלוויזיה סובייטית

● **למשה שלונסקי** על כתבה על חיילי צה"ל מול הצבא הסורי בלבנון. כתבה זו היתה מתאימה ברוחה יותר לטלוויזיה הסורית, או אף הסובייטית, מאשר להשבוע – יומן אירועים בטלוויזיה הישראלית. הדברים תוארו במתקתקות רדודה, המוכרחה לעורר שאט־נפש בליבו של כל חייל קרבי אמיתי. מובן שכל החיילים היו דתיים, נאמני־השילטון, ושהבינו בהחלט מדוע עליהם להיות בלבנון.

סקופ ללא שחר

● לכתב הכלכלי החדש **עודד שחר**, שהגיע לטלוויזיה באחרונה מגלי צה"ל. שחר הצליח להמחיש לכתבי מבט הוותיקים כיצד עשויות להיראות כתבות מבט בעתיד הלא־רחוק. בכתבה הסקופית גילה לתושבי ישראל שסוסים אוכלים לחם ושעיתונאים שכירים בולעים את קול אדוניהם. ניסיונו של שחר להפוך את מירקע־הטלוויזיה למכשיר שירות של שר־האוצר הכושל **יורם ארידור** מהווה אות־קלון לעיתונאי טלוויזיה. שחר ניצל את המסך לתעמולה ברוטאלית, הציג שק של מטבעות שעליו רשום „האוצר" ושממנו מחולקים כספים לאזרחים. הוא לא הטריח את עצמו להתייחס לפער שבין שק־האוצר, שפיזר כספים ערב־הבחירות, ושאיפשר לתושבי המדינה לרכוש מכשירי טלוויזיה צבעונית ווידאו. התייחסותו היתה לסיבסוד מחירי הלחם, החלב והשמן.

מאחרי הקלעים

שלונסקי באל־אנצאר

בינתיים הפך שמו של מחנה אל־אנצאר לדיראון. בעיתונות העולם החלו מתפרסמים מאמרים על המתרחש בין גדרות מיכלאותיו, ועל רמת המגורים של האסירים השוכנים בו.

כאשר החליט צה"ל להקים מחנה חדש, בצד המחנה הקיים, נזכרו בפנייתו של שלונסקי, וזימנו אותו לבוא ולערוך כתבה.

התוצאה: כתבה שהוקרנה לפני שבועיים, שהציגה את מחנה אל־אנצאר ואת מיתקני־הכליאה החדשים שלו.

פרט אחד, שלא היה בכתבה, עוסק בשלונסקי עצמו. את שרות־המילואים שלו, מאז פרוץ מילחמת־הלבנון, עושה שלונסקי באותו מיתקן־כליאה, ובעת הכנת הכתבה ניצחה הנאמנות הצבאית שלו את נאמנותו העיתונאית.

הסקופ של מיטלמן

רבע שעה לפני מהדורת מבט של מוצאי־השבת שעברה, טילפן **שמואל מיטלמן**, כתב עיתים בירושלים, לעורך המהדורה, **יעקב אחימאיר**. מיטלמן מסר ליעקוב אחימאיר את הסקופ על הפרשה של אנשי קריית־ארבע, שניסו להעלים מיטענים של חומר־נפץ מהמישטרה. התנאי של מיטלמן: „נא לציין בגוף המהדורה, שזו ידיעה של כתב עיתים שמואל מיטלמן."

כך שודרה הידיעה.

בחודשים האחרונים הובאו סקופים רבים

כתבת לויץ
מידבר במיטבח

בנושאי המישטרה והמישפט מפי מיטלמן, המקפיד לדרוש את ציון שמו במקור הידיעה.

„אל תהיו תמימים"

מערכת מבט תיכננה לליל־הבחירות במועצות המקומיות ולעיריות מידגם־מצביעים, עשרות שיחות־טלפון שהביעו שאט־נפש מריבוי שרון. אחד המטלפנים אמר: „מה אתם מראים את האידיוט הזה על המסך?" לעובדי מבט מהווה הלחץ הטלפוני אחרי הקרנת מהדורות מבט מעין מידגם של רעת־הקהל. מיספרי הטלפון של מבט: 02־522222/3 ●● סיפור השבוע בגלי צה"ל: באחד הבקרים נראה מפקד גל"צ, אלוף־מישנה, **רון בן־ישי**, כשהוא עורך בחניון התחנה מיסדר של מנועי כלי־הרכב של גל"צ ובודק את המנועים לקרביהם. במהלך הבדיקה של בן־ישי יצא מבניין־התחנה עוד איש ששימש בעבר כתבת צבאי של הטלוויזיה, **עמירם ניר**, העורך תוכנית מעולה על ענייני־צבא בגלי צה"ל. כאשר ראה ניר את עיסוקו של בן־ישי, ניצב במשך כמה שניות פעור־פה.

המילכוד של רונן

הישיבה הגורלית של חטיבת־החדשות בטלוויזיה, שהיתה צריכה להתקיים ביום א', נדחתה, לפי בקשתו של הכתב המדיני הבכיר, **יורם רונן**.

רונן, שבכיסו מיכתב של **יוסף לפיד**, הקובע, שהוא הכתב המדיני, עומד להיות מודח מתפקידו בידי **מיכאל קרסין**.

רונן פנה אל קרפין וביקש את דחיית הישיבה הגורלית, עד לתיאום עם מנהל־החטיבה **יאיר שטרן**, ומנכ"ל־הרשות, **יוסף לפיד**.

מתברר, בינתיים, שיתכן שקרפין יקפיא את השינויים שתיכנן לדסק המדיני, כדי שלא להגיע לעימות חזיתי עם ותיקי־הכתבים במחלקה.

מינוי אפשרי נוסף של קרפין: מינוי

כתב־בכיר רונן
דחייה

כתב הרדיו **צבי לידר**, שליח הטלוויזיה והרדיו בגרמניה, כראש דסק־החוץ, במקומו של **משה שלונסקי**, שהפך ראש הדסק הצבאי.

מבט של הפוטו־רדיו

סוד גלוי הוא לכל צופי הטלוויזיה בחודשים האחרונים, שעיקר עיסוקה של מערכת מבט הוא ביצירת שקופיות ציבעוניות וגראפיות, בעיטור לידיעות שאותן קוראים מגישי מבט מתוך הנייר, ולא כתבות מצולמות מהשטח.

מסיבה זו ניתן לכנות את מהדורות מבט באחרונה כ„פוטו־רדיו."

לפני כמה ימים התפרץ עורך־המישנה של מבט, **רפיק חלבי**, בשעת העריכה של מהדורת מבט, וצעק: „זה לא טלוויזיה, זה רדיו עם תמונות! הביאו כאן למחלקה יותר מדי אנשים מהרדיו, והם עושים לנו רדיו עם תמונות."

הסיבה להתפרצותו של חלבי: כתבה של אישי־הרדיו לשעבר **מוטי עדן** המשמש ככתב הטלוויזיה בצפון הארץ.

פסקול

02־522222/3

אל כתבי־הרדיו, שעברו באחרונה הסבה לכתבות־טלוויזיה, עומד להצטרף כתב קול ישראל **אבנר תבורי**, המיועד לשמש כאחד מכתבי מבט שני ●● בשבוע האחרון מנע דובר־צה"ל את עלייתם של שני צוותי־טלוויזיה ללבנון ●● כתבי ועובדי מבט רגילים להצפות טלפוניות אחרי מהדורות החדשות. בדרך־כלל המטלפנים הם בעלי עמדה ימניתיצית מובהקת. הפתעה ניכרה על פניהם של עובדי מבט, כאשר, אחרי שידורו של נאום השרבלי תיק **אריאל** („אריק") **שרון** במירדחוב הירושלמי, הגיעו עשרות שיחות־טלפון שהביעו שאט־נפש מריבוי שרון. אחד המטלפנים אמר: „מה אתם מראים את האידיוט הזה על המסך?" לעובדי מבט מהווה הלחץ הטלפוני אחרי הקרנת מהדורות מבט מעין מידגם של רעת־הקהל. מיספרי הטלפון של מבט: 02־522222/3 ●● סיפור השבוע בגלי צה"ל: באחד הבקרים נראה מפקד גל"צ, אלוף־מישנה, **רון בן־ישי**, כשהוא עורך בחניון התחנה מיסדר של מנועי כלי־הרכב של גל"צ ובודק את המנועים לקרביהם. במהלך הבדיקה של בן־ישי יצא מבניין־התחנה עוד איש ששימש בעבר כתבת צבאי של הטלוויזיה, **עמירם ניר**, העורך תוכנית מעולה על ענייני־צבא בגלי צה"ל. כאשר ראה ניר את עיסוקו של בן־ישי, ניצב במשך כמה שניות פעור־פה.

הסי־איי־אי מימן

(המשך מעמוד 23)

סוכנות־הביון האמריקאית בבטרם של ליבנו
אך נסיעותיו של העורך לארצות־הברית נמשכ
בקצב מהיר במרוצת שנים רבות.

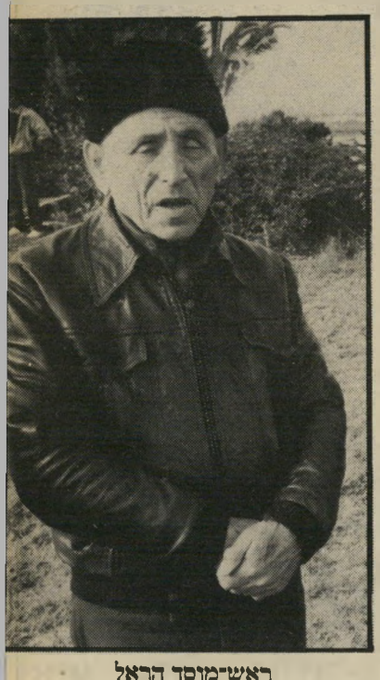
ליבנה גם המשיך בהתקפותיו על מפ"ם וע
השמאל, תמך במישטר של „תחרות חופשית
ואף אירח, על דפי הדרשבועון שלו, או
הפרופסור לכלכלה, מילטון פרידמן, שלמאמר
צירף ליבנה הקרמה אוהדת.

● פירוז מנשק גרעיני

לקראת סוף שנות ה־50 הקים ליבנה,
ביחד עם הפרקליט שמואל תמיר, את
המישטר החדש — מיפלגה חדשה שהיתה
אמורה ללחום נגד מפא"י וחרות כאחד. במיפלגה
היו חברים גם הפרופסור ערי ז'בוטינסקי, העסקן
הרוויזיוניסטי אברהם ויינשל, וישעיהו לייבוביץ.
אך לקראת הבחירות של 1959 התפרקה המיפ־
לגה, כאשר ליבנה ותמיר לא הצליחו להגיע
להסכמה על זהותו של המנהיג. כל אחד מהם רצה
בכתר לעצמו. מאז אותה פרשה שררה איבה
תהומית בין ליבנה ותמיר.

אחרי פרשת המישטר החדש, הקים ליבנה
ביחד עם לייבוביץ ועד ציבורי בעל אופי יוני
מובהק, שנאבק למען פירוז המיזרח התיכון
מנשק גרעיני. זה היה בתקופה, שבה התפרסמו
הגילויים על „מיפעל הטכסטיל" בדימונה,
שהתגלה ככור גרעיני ישראלי, שצרפת סייעה
בהקמתו.

אם עדיין היה ליבנה קשור באותה תקופה

ראש־מוסד הראל
גילוי־הדעת – נזק למפא"י

בסי־איי־אי, לא קשה להסביר את התפנית היונית שלו. האמריקאים לא היו מאושרים מהחדירה הגרעינית של צרפת למיזרח התיכון, וראו בה סכנה למונופול שהם רצו לעצמם באזור.

אחרי מילחמת ששת־הימים וכיבוש הגדה־המערבית, רצועת־עזה והגולן הסורי, ערך ליבנה תפנית אידיאולוגית נוספת, ברומה לשותפו משכבר הימים, שמואל תמיר. הוא היה לנץ קיצוני, היה בין מקימי התנועה למען ארץ־ישראל השלמה, והטיף לסיפוח השטחים הכבו־שים לישראל.

בשנת 1972, שלוש שנים לפני מותו, כתב ליבנה את סיפרו ישראל ומשבר הציביליזציה המערבית, שבו הוא קורא להתנתק מהמערב הדקדנטי, וטוען כי למדינת ישראל יש „אחריות למתרחש בקידמת אסיה" — אותו סוג של אחריות שגילה אריאל שרון, כשיצא להנהיג סדר חדש בלבנון.

העולם הזה פנה לשגרירות האמריקאית בתל־אביב לקבל תגובה. השגרירות העדיפה לשמור על שתיקה.

פרשת התמיכה של הסי־איי־אי בבטרם אינה כה יוצאת־דופן. ידועה תמיכתה של סוכנות־הביון המרכזית של ארצות־הברית בביטאון ה־אידיאולוגי אנאוונטר, ומדי פעם מתפרסמות השערות על תמיכה של השרותים החשאיים בעיתונים ובפוליטיקאים שונים בעולם. אך במקרה זה נאמרו הדברים במפורש על־ידי קולק: הח"כ הישראלי קיבל כסף מהסי־איי־אי.

שלמה פרנקל ■

המשך מעמוד 57)

ראיתי את אורית עם בעלה־לעתיד בחדר־המגורים. אז עוד לא הכרנו אותו, אמרנו לילה טוב ולא הפרענו. כשהלך, ראיתי את כל התמונות של אבא ושל אמא תחובות בין הכרים. אף תמונה לא היתה בחדר. היא לא רצתה שהוא ידע שהיא הנכדה של בן־גוריון.

● ספרי לי על הקוץ׳ מוץ׳?

אמא היתה כל־כך מצחיקה. עד סוף ימיה לא ידעה עברית. היא היתה מכינה לו את הגועל־נפש הזה — לבן עם עגבניות מרוסקות, כמו שעושים היום בנלנדר — וקראה לזה „קוץ׳ מוץ׳". אחר־כך כל דבר כבר היה „קוץ׳ מוץ׳". כל־כך ריחמתי על אבא, שהיה צריך לאכול את זה.

והנה, יום אחד, אחרי מותה של אמא, באתי אליו הביתה, ואני רואה אותו אוכל את „הקוץ׳ מוץ׳". אמרתי לו: „אבא, מה איתך, הרי אמא כבר איננה. למה אתה אוכל את זה. והוא ענה לי: „אני אוכל את זה פעם ביום לזיכרה."

הוא כל כך התגעגע אליה. אני זוכרת שאחרי מותה, נחתי פעם על הספה שלה. הוא נכנס לחדר ואמר לי „פולה". פעמים רבות לאחר מכן, היה נכנס לחדרה ומחפש אותה. הוא התגעגע אליה

מתפעלים מאורית הקטנה האוחזת בידיה של אמה גאולה. אורית העדיפה את סבתה, פולה, על סבה המפורסם. „הוא דרש שאבוא לבקר אותו עם מדים, כשהייתי חיילת." היא מספרת.

סבא וסבתא בן־גוריון

מאוד. הוא לא הבין איך היא מתה לפניו, והרי היתה צעירה ממנו בחמש שנים.

● היה לו חוש־הומור?

איזה חוש־הומור? הוא תמיד אהב לריב איתי והתעקש שיש לו חוש־הומור. אמרתי לו: „בסדר, אני אספר לך משהו ונראה אם יש לך חוש הומור. בתקופת הבחירות, כשבגין שוב הפסיד לבן־גוריון, הוא נכנס הביתה וראה את עליזה אורזת את המזוודות. „לאן את הולכת?' הוא שאל אותה. „מה זאת אומרת' ענתה עליזה, „אני הולכת לשדה־בוקר'. „מה פיתאום לשדה־בוקר', שואל בגין? „אתה הבטחת לי,' ענה עליזה. „שלמחרת

„אני חושבת שהיציאה לשדה־בוקר קיצרה את חיי אמא"

הבחירות, אני אשן עם ראש־ממשלה.' אבא אמר: „אח, זה לא יכול להיות שבגין יגיד לה דבר כזה. הוא הרי אדם הגון." והוא עוד טען שיש לו חוש־הומור.

● מה היה יחסו לבגין?

הוא התנגד לחרות. תמיד אמר — כלי חרות ובלי מקי.

● לא לחרות, לבגין האיש?

לא היה לו משהו אישי נגד בגין. כשהוא היה אומר „האיש הזה שיושב ליד באדר", הוא אמר את זה במתכוון. לא היה לו משהו אישי. אבל אמא אהבה את בגין. הוא תמיד היה אומר: „פולה אוהבת את בגין." והיא באמת אהבה אותו. הוא היה פולני שתמיד מנשק את היד. אמא אהבה את זה.

■ ■ ■

● מדוע לא היו לבן־גוריון חברים?

לא היה לו פנאי. בשבילו לשבת סתם ולקשקש, היה בזבוז זמן.

● הוא אהב עיתונים?

מה זה אהב? הוא היה גוזר כל דבר שנראה לו חשוב, ומתייק. אפילו בבית־שימוש, על נייר הטואלט היו לו מיספריים ארוכים. הוא לא הירשה לאמא לנקות את השולחן שלו, והיא לא הרשתה לנו לשחק בחדרו. יום אחד, אמא ניקתה ומשהו נשבר. פחדתי שיכעס עליה. אמרתי לו שאני שברתי, כששיחקתי בחדרו. הוא כעס. אחר־כך לו שיסדר משהו. הוא ענה לה: „יש לישכת־עבודה, שיעמוד בתור."

● אבל אומרים שבתקופתו צמחה הפרוטקציה?

הוא לא ידע מה זה. היו מבקשים ממנו לעזור והוא היה אומר שלו אין קשרים, אבל לפולה יש המון קשרים. הוא נשאר ילד קטן ונאיבי עם נשמה של משורר. היה לו חוש לראיית הנולד. הוא חזה דברים שממש לא ייאמנו. ב־'37 הוא אמר שתקום מדינה. חשבנו שהוא לא נורמלי. 10, 12 שנים לפני מילחמת יום־הכיפורים הוא אמר שתפרוץ מילחמה ושאחריה יקום מנהיג ערבי נאור שיכרות ברית שלום.

● מה היה יחסו למשה דיין?

הוא העריץ אותו. יום אחד יריב ואני ישבנו אצלו בחדר. הוא היה שקוע בכתיבה ואנחנו ריכלנו על דיין. אני אומנם הלכתי אחרי דיין לתלם, אבל היו לו כמה תכונות אישיות שלא הערצתי. בעוד אנחנו מרכלים על דרכיו של דיין, כשאנו בטוחים שאבא לא מקשיב, פיתאום הוא זינק וצעק: „תפסיקו לדבר כך על משה דיין." יריב ענה לו: „מה יש, אסור לדבר?" ואבא אמר: „לא. בנוכחותי לא ידברו כך על משה דיין."

בכלל, אבא ידע להפריד בין החיים הפרטיים ובין האישיות. הוא תמיד אמר שגדולתו של ספר התנ"ך היא בכך, שהוא מראה אנשים כמו שהם, עם חולשות־האנוש. התנ"ך לא צינזר את פרשת דוד ואורייה החיתי. כך גם ענה לדב ירמיה, בעלה של הדסה מור, כשביקש ממנו שיתערב ברומן שלה עם דיין.

● לא היו לו פקפוקים ביחס לדיין?

הוא חשב אותו לאדם גדול מאוד, כשהוא מבריל בין הצד האישי והצד הפוליטי.

● מה היה יחסו לגולדה?

הוא העריך את גולדה וגם אהב אותה. אחרי הפרשה, כשעשו לו במפא"י מישפט, ושמשון שפירא קרא לו „פאשיסט" והוציא אותו ממפא"י, המנהיגים התרחקו ממנו, וגם גולדה.

עמנואל היה בכנסת עם אבא. הם נכנסו למעלית ושם היתה גולדה. אבא אמר לה: „שלום גולדה," והיא בכלל לא ענתה. והוא, הנאיבי, חשב שלא שמעה, חזר ובירך אותה לשלום. בחצי פה היא ענתה לו. כשעמנואל סיפר לי את זה, אמרתי שאני לא רוצה לראות את פרצופה לעולם. כשאמא מתה, ישבנו בבית־חולים. פיתאום נכנסה גולדה. הסתובבתי אליה עם הישבן, ואמרתי: „איך היא העזה לבוא לפה?" כשהלכה, אבא אמר לי: „איך את מעזה להתנהג כך?" אמרתי לו שאני לא יכולה לסלוח לה. אבל הוא סלח. הוא סלח גם לשמשון שפירא. אם שפירא יגיד לי שלום, לעולם לא אענה לו, אבל אבא סלח, ואף מינה אותו כמנהל העיזבון שלו. אמרתי לו: „אבא, איך אתה סולח?" והוא אמר: „הוא השתנה שפירא, הוא השתנה."

● ויחסו לאשכול?

הוא אמר לי פעם: „את יודעת, גאולה, חשבתי שהוא מתאים להיות ראש־ממשלה, אבל מה לעשות? טעיתי."

● ושרת?

אבא ושרת לא יכלו לעבוד יחד. זה עצוב. אני גדלתי על הברכיים שלו, אבל אלה הן עובדות. הקו של שרת היה שונה מהקו של אבא. שהיה אקטיביסט. הוא אפילו בא לחתונה של יריב ב־1961. היחסים בינו ובין אבא לא היו טובים, ופיתאום אני רואה את משה שרת.

● מי הזמין אותו?

אף אחד לא הזמין. הוא אמר לי: „גאולה, לא יכולתי לא לבוא, באתי לברך אתכם." ממש בכיתי מהתרגשות.

■ ■ ■

● מה היה יחסו לנכדים?

הוא אהב ילדים. הוא רצה כמה שיותר נכדים. אחרי שיריב נולד, עמנואל היה בצבא, והוא כל

„אבא אמר: „ב־שדה־בוקר לא ניקבר כולנו. רק אמא ואני"

הזמן אמר לי: „נו, גאולה, מתי תעשי עוד ילד?" אמרתי לו: „אבא, אבל עמנואל בצבא." והוא ענה. „אבל הוא בא לפעמים לחופש."

אחר כך הוא היה מנדנד ליריב. כשמלאו שנתיים למותה של אמא נולדה טל, הבת של גליה, בתו של עמוס, שלחנו לאבא מיברק לבשר לו על הולדת הנכדה. אחרי הצהריים נולד אהוד, בנו של יריב. טילפנו לאבא ואמרנו לו נולד לך נין. הוא היה מבולבל ואמר: „הרי הודעתם לי." אמרנו לו שיש לו שני נינים, בן ובת. הוא היה כל־כך מאושר ואמר לי: „איך אני יכול להודיע את זה לפולה?"

אבא נהג לקרוא עד שלוש בבוקר. אחר־כך היה לוקח כדור־שינה ונרדם. בצהריים היה נרדם כלי כדור. היא לא נתנה לאף אחד להיכנס אליו.

„חבר שלו רצה להעמיד לו ולפולה חופה וקידושין. הוא אמר: „בתורה כתוב שאשה נקנית בשלושה דברים. אחד מהם כבר עשית""

היא היתה עומדת על המדרגות וחוסמת בגופה את העליה לחדרו.

● איך התייחסתם לעמידה על הראש?

זה היה חלום. הוא היה כזה זקן, ופיתאום, כמו ילד, נעמד על הראש. הוא רצה שכולנו נלמד לעשות את זה. בערוב ימיו הוא קיבל מיכתב מאיזו זקנה בת 92 שכתבה לו שהיא רוצה לבקר אותו, אבל אין לה איפה להתגורר. הוא כתב לה — מה הבעיות? תהיי אצלי. טוב שהמיכתבים עוברים צנזורה ולא שלחו את המיכתב. את מתארת לעצמך, פיתאום זקנה באה עם המזוודות לגור בבית של אבא שלי?

● אומרים שאמך היתה מקצרת את ביקוריכם אצלו?

היא השגיחה על בריאותו. הוא תמיד היה קם קצת רעב מהשולחן. לחם לא היה בבית. היתי באה עם הילדים ולא היה במה להאכיל אותם. תמיד נרמה היה לה שמטרידים אותו.

● אורית, איזה סבא הוא היה?

אני אהבתי יותר את סבתא. הוא לא היה אישי. נהגתי לבקר אותו, כשהייתי חיילת, והוא תמיד היה נותן אותה ההרצאה על כך שזה לא בסדר, שאני לא באה במדים. ועל כך שהוא היה מאוד גאה במדים שלו.

אותה אהבתי מאוד. אצל סבתא, כל דבר היה קודם כל לא! אני זוכרת שפעם באתי אליהם עם חברה. ביקשתי להתקשר הביתה, והיא ישר — לא! אחרי רבע שעה אמרה: „טוב, אם את רוצה תתקשרי." אמרתי לה: „לא, אני לא רוצה." אחרי כמה דקות נוספות: „נו, התקשרת כבר?" ואחרי חצי שעה: „אורית, תתקשרי מיידי!"

● גאולה, איזו אמא היא היתה?

דאגנית ומסורה. למכות שלה התרגלנו. זה אפילו לא כאב. היא לא היתה חשובה. היינו הולכים לאכול ומבקשים שתשב לאכול, אבל היא היתה אומרת: „לא. אוכל כשאבא יבוא." כשאבא היה בא לאכול, היתה אומרת לו שאכלה עם הילדים. מאחר שלא היה מספיק עוף, היא היתה מסתפקת בלחם עם ריבה. זה נמשך ככה שנים. היא היתה חולה מאוד, ואבא אף פעם לא ידע. היתה לה דלקת־פרקים והיא אושפזה. ופרופסור רחמילביץ אמר לי שהיא היתה במצב כזה של תת־תזונה, שלוליא ידעתי מי היא היה חושב שהיא ניצולת שואה.

שנים היא סבלה מתת־תזונה ואף אחד לא ידע. היתה חוסכת מפיה למעננו ולמען אבא. כשאבא היה בחוץ־לארץ היתה מאשפזת את עצמה. הוא לא ידע בכלל על הניתוחים שעברה. אני סיפרתי לו רק אחרי מותה. הוא לא האמין. הוא היה נוסע לחו"ל ורוכש ארגזי ספרים. מישהו היה צריך לשלם בשביל הספרים. היא היתה מגרדת כסף מתחת לאדמה. אותו מעולם לא הטריחה בדברים האלה.

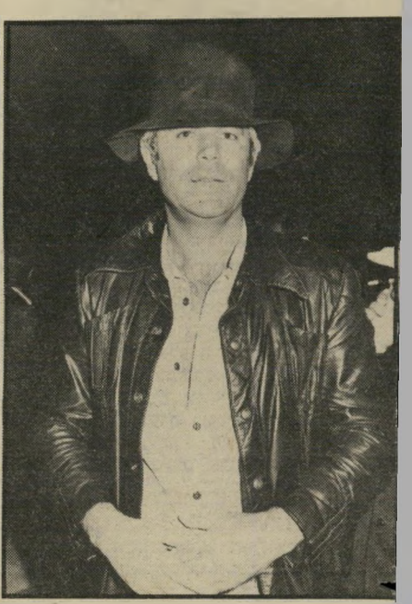
אני חושבת שהיציאה לשדה־בוקר קיצרה את חייה. היא לא היתה בחורה צעירה. זה לא היה קל לעשות את כל עבודות־הבית בעצמה, והברידיות. פה, בשכונת־הפועלים, לפחות יכלה לקפוץ לשכנה. אני זוכרת שפעם באנו לבקר אותם בצריף, ואבא אמר: „רוצים לראות איפה אני ואמא ניקברים?" שאלתי אותו: „מה פיתאום תיקברו? יגיע הזמן כולנו ניקבר." ואבא אמר: „לא כולנו, רק אמא ואני." והוא קבע את המקום הצופה לנחל צין. ושם קבורים רק אמא והוא.

כדורגל
רק 10 אחוזים ספורט

אוהדי כדורגל רבים לא הבינו את צערם המוזר של אנשי מבט־ספורט של הטלוויזיה בשבוע שעבר. מדוע הם לא מצאו לנכון לשדר על המסך הקטן את המישחק הבינלאומי הרישמי של נבחרת אורוגואי מול נבחרתנו, שהתקיים בבלומפילד יפו, בעוד שאת מישחקן של אלופת המונדיאליטו, הלא היא אורוגוואי, ושל נבחרת סקוטלנד, מצאו ראוי להקרנה ולהדגשה מכובדת מלווה בפרשנות.

האם חשובים האורגוואים יותר על מיגרשיה הרחוקים של סקוטלנד, מאשר בעת ביצועיהם ביפו?

עתיד המדינה חשוב יותר. בשנה האחרונה הביאה מחלקת־הספורט של הטלוויזיה לשידור את מישחקיה הלא־רישמיים של נבחרת ישראל מול טוטנהאם וליברפול מאנגליה. אלה הונצחו על המירקע בהבלטה ראויה ואילו מישחק רישמי, הכולל־השמעת ההימנונים ואשר נערך בידי שופטים בינלאומיים, כמו שהיה בשבוע שעבר ביפו, נעלם מן המסך, כאילו לא היה.

מנהל אלרואי
רק בעייה של כסף

לאורוגוואיים היה המישחק חשוב דיו, כדי להעבירו בשידור ישיר באמצעות לוויין, מהחברה האירופית ויז־ניוז, הישר לאורוגוואי שבדרום־אמריקה הרחוקה.

אבל יש הסבר. כפי שניסח זאת מנהל מחלקת־הספורט של הטלוויזיה, **יואש אלרואי:** „אם אין לי במה לצלם, אני לא יכול לשדר שום דבר. באותו יום, שבו התקיים המישחק, לקחו לנו את ניידת־החדשות, שהיתה אמורה להיות איתנו, לסיקור שיחות שמיר־פרס. „הסתבר שנערך מיפגש חשוב, שעתיד המדינה היה תלוי בו, ושהיה חשוב יותר מאשר מישחק ידידותי מול נבחרת אורוגואי.

„לנו, למחלקת הספורט של הטלוויזיה אין בעיה של ידע, כישרון או מוטיבציה. יש רק בעיה של כסף, אמצעי שידור והפקה.

„מאותה הסיבה בדיוק אנו מראים כל שבת רק שני מישחקי כדורגל מתוך השמונה שיש. זה מרגיז כל הזמן מחדש, אבל צריך לחיות עם זה, מה לעשות?

„בארץ יש 10 אחוז ספורט מכלל התוכניות המשודרות. גם באירופה ובאמריקה זה כך. רק בבי־בי־סי האנגלי משדרים 25 אחוז ספורט."

כדורסל
הקהל שווה 10 נקודות

הקהל המגיע למישחק הכדורסל של הפועל חולון נחשב, העונה, הקהל הלוהט ביותר במדינה. קהל זה הוא, ברובו, צעירים שרכשו מינוי שנתי לכל המישחקים הביתיים באולמה של הפועל, במחיר מוזל במיוחד — 200 שקל למישחק במקום 700 שקל, שהוא המחיר המקובל העונה למישחק ליגה.

בעזרת האוהדים הרבים שרכשו את המנויים עם תחילת העונה, הפך ההיכל המשופץ בעיר חולון לעמק הבכא של הכדורסל הישראלי. קבוצות מפחדות לשחק שם, שופטים מאבדים לא אחת את העשתונות. אך השחקנים והאוהדים המקומיים נהנים ומלאי סיפוק־מכל העניין.

אמר השבוע מאמן הקבוצה החולונית אריה מליניאק: „קבוצות צריכות לדעת שבחולון הן לא מנצחות!" מישפט זה ממחיש, אולי יותר מכל, מה קורה במיגרש החולוני. אוהדים יוצרים לחץ על השופטים ועל המזכירות ולפעמים אפשר להבחין שהניצחון מגיע לחולון בסיוע לא קטן של קהל האוהדים שאינו מפסיק לרגע קט אחד לשאוג לעבר כוכביו, המקפצים על המיגרש.

ואכן, האימרה „קהל אוהדים טוב שווה לפחות עשר נקודות במישחק" הוכיחה את עצמה. בשלושת מישחקי הליגה, שהתקיימו עד עתה, ניצחה הפועל חולון שתי קבוצות הנחשבות חזקות, הפועל תל־אביב והפועל רמת־גן ושתיהן שיחקו בביתה.

לעומת זאת, נוצחה חולון על־ידי מכבי קרית־מוצקין במישחק החוץ הבודד שהיה לה.

דרוש: קלע טוב

פרנק בריקובסקי אינו השחקן האמריקאי היחידי, בעל רמת מישחק טובה, שנקלע בישראל למצב של „שיתוק", שפירושו שרמת מישחקו אינה באה לידי ביטוי. זה מה שקרה לו במישחקי הליגה הספורים שהתקיימו עד היום עם קבוצתו, מכבי תל־אביב.

בריקובסקי הענק (2.07 מטר) ממש כמו ארל ויליאמס, שאותו הוא החליף העונה, הוכיח במישחקי־האימון יכולת מצויינת להתמודד במישחק אישי של אחד מול אחד, מתחת לסל. אולם חסרה לו, לשחקן החדש של האלופה, יכולת מישחק, בזמן ששחקני הקבוצה היריבה מתקהלים סביבו להגנה איזורית צפופה.

זוהי השיטה שבה משתמשות הקבוצות הבאות לשחק מול מכבי, והיוצרות לה בונקר המקשה על השחקן הגבוה שלה לתפקד. התשובה לבונקר, מבחינה מיקצועית, היא קלעים טובים מבחוץ. כשאלה ישנם, הם מאלצים את ההגנה הצפופה לפתוח את הבונקר וליצור מרחב מיחייה לשחקנים הגבוהים.

כזה היה ג'ק צימרמן, הקלעי המצויין, לארל ויליאמס. עכשיו, עם בריקובסקי, כל העבודה מוטלת על כתפיו של מיקי ברקוביץ. הוא היחידי שמצליח להשיג אחוזים גבוהים של קליעה מבחוץ. אך הוא אינו יכול לעשות את כל העבודה לבדו.

לכן אי־אפשר לשפוט את בריקובסקי על כך שאינו מסתדר עם הגנה כזאת. שום שחקן גבוה לא מסתדר אם אין לו עזרה מבחוץ שתאפשר לו מרחב מיחייה מבפנים.

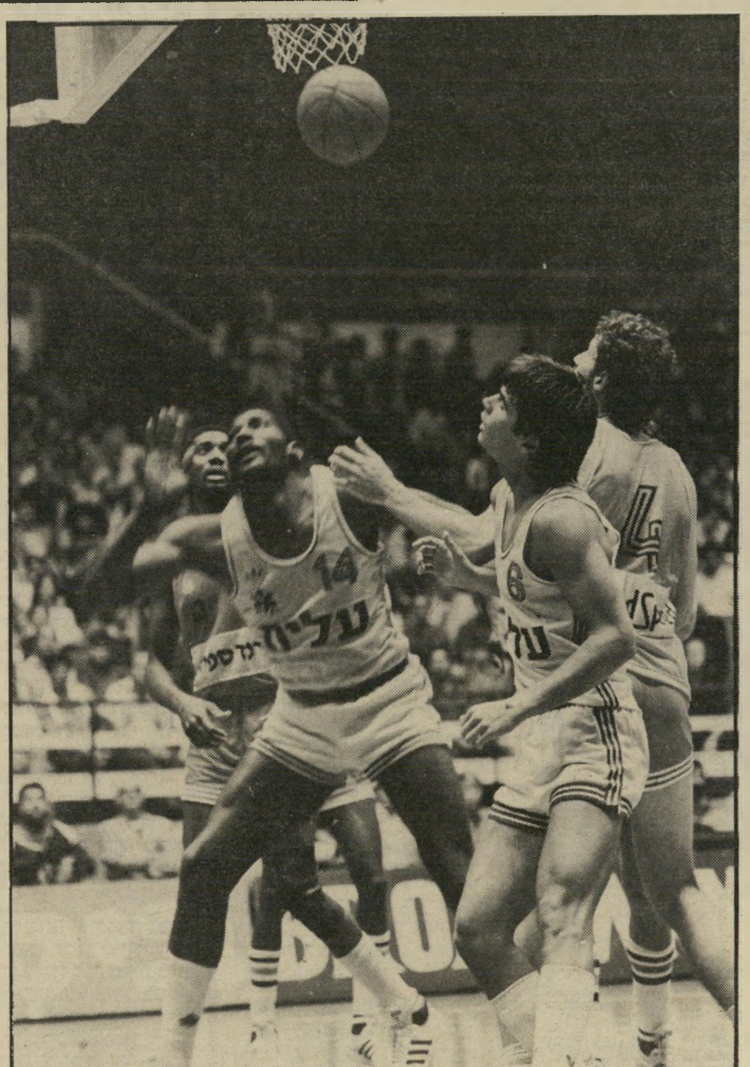
מי שחסר להשלמת הפסיפס ששמו מכבי תל־אביב הוא צימרמן. כשהמאמנים הביאו את בריקובסקי הוא נחשב שחקן חיובי בעניין שיתוף הפעולה במישחק קבוצתי. הוא הוכיח במישחקים קודמים שהוא יודע להשתתף בבניית מישחק קבוצתי. אם יש מקום לדאגה סביבו, הרי זה שמסיבה לא ברורה הוא נכשל בתפיסת הכדורים החוזרים (ריבאונדים).

לנצח את היוונים. נוסף להסבר המיקצועי, מדוע בריקובסקי „משותק", יש הסבר לכך שהאמריקאים יורדים מיכולת גבוהה באמריקה ליכולת אפסית בארץ. ישנו קושי לא קטן במעבר המנטאלי מאמריקה לישראל. בתחילה השחקנים מצליחים לתפקד היטב, כי הם באים מתנופה. לאט, לאט הם עוברים למערכת חברתית בלתי־מוכרת, שבה הלחצים והציפיות מביאים לעיתים לשיתוק ממשי.

בינתיים לא מתייאשים שני המאמנים הצעירים של מכבי, צביקה שרף ומשה ויינקרץ, ומנסים בכל זאת לבנות מישחק קבוצתי, למרות שחסר להם קלעי אחד טוב.

מכבי תל־אביב נמצאת כיום בלחץ יותר מתמיד, בעיקר בגלל מישחק השלב המוקדם של גביע אירופה שיש לפניה בעוד כשבועיים, שבו תתמודד עם אריס־סלוניקי היוונית.

אם מכבי לא תצליח לנצח את היוונים, היא לא תוכל לעבור לשלב הבא של בית־הגמר ואז יחסר לאנשי מכבי ולכל בית בישראל כל תורף הכדורסל הסוער של מישחקי הגמר, שלא לדבר על ההכנסות שלא יהיו לה.

משתפי־פעולה צימרמן ויליאמס
עזרה מבחוץ, מרחב מבפנים

הקליטה של הענק

כדורסלן־סיוזותראפיסט שלכטר
אולמן, צבא, משפחה, צאצאים

השבוע הופתעו אנשי קופת־חולים מכבי, שביקרו במכון הפיסיקלי ברחוב בלפור בתל־אביב, לגלות פיזיותראפיסט חדש, ענק־גוף, והוא סטיב שלכטר, המתנשא לגובה של 2.07 מטר. הוא קיבל את פני הבאים בחלוק לבן ובחיוך לבבי, כמו שרק האמריקאים יודעים לתת עם בוקר.

הפיזיותראפיסט המשופם, בעל רעמת התלתלים הכהה והעינים הכחולות, אינו אלא הכדורסלן האמריקאי הוותיק של קבוצת הפועל רמת־גן. הוא נימנה עם השחקנים האמריקאים המעטים, שהגיעו ארצה לא רק על מנת לקפץ, לזרוק לסל ולגרוף הרבה דולרים לכיס. אלא גם כדי להיקלט כאן, והוא ניקלט. הוא למד עברית באולפן והקים מישפחה ישראלית מן היישוב. הכוללת שני צאצאים. על המיקצוע שרכש כבר לפני שנתיים במכון ווינגייט, אומר שלכטר:

„מעתה יהיו חיי מחולקים לשניים. ככדורסל אני אוהב את האתגר הפיסי, בפיזיותראפיה זה יותר ידע מיקצועי והתייחסות חמה לאנשים.

„בתל־אביב יש הרבה נשים מבוגרות הזקוקות לעידוד ומחפשות תשומת־לב. השבוע הערתי לאישה אחת על כך שהסתפרה. היא היתה כל־כך מופתעת, שאפילו בעלי לא שם לב.'

„אחרת הביאה לי ריבה, מעשה ידיה, כי נתתי לה יחס טוב."

ועדיין אין זה הכל. אצל שלכטר הכל מתובנן ומפורד: „כשאגמור לשחק כדורסל, אתפנה לעסוק בענייני פינסיים. אני לא כמו האמריקאים האחרים, שרק באים לשחק כדורסל.

„מהרגע הראשון שבאתי לארץ, עשיתי אולפן ושירתי בצבא. למדתי בווינגייט, והשתלבתי בחיים בארץ לחלוטין."

והוא, באמת, יודע להשתלב: „במכון לפיזיותראפיה אני נרגע. במיגרש יש לי זיעה ומכות.

„לא מצפים מאתלט שיהיה מסוגל לעבוד במשהו רפואי. זה לא מתאים לתדמית שלו. גם כשיש שחקן שהוא רופא במיקצועו זה מחזק לאנשים. זה טוב שאני יכול לבוא לכאן, למכון ולשכוח מהכדורסל לכמה שעות ביום."

סתם יום של חול

(המשך מעמוד 13)

עירים באפס מעשה, וכיוונו אותנו אל קומה השלישית. הבניין עצמו ריק מעט לחלוטין. קשה להאמין שעיריית צידון מתפקדת. חדרו של ראש־העירייה היה גם הוא ריק. שולחנות בחדרים האחרים מכוסים בלק, זגוגיות החלונות אפורות מליכלוך, וכשדיברנו ליוזה אותנו הד של ריקנות.

נכנסנו שוב למכוניות, בדקנו שוב את הקנים שלנו, ונסענו לכיוון הנמל. אחרי כמה עשרות מטרים בכביש לאורך החוף, ראינו שהדרך חסומה. לפי אמר שהוא מכיר דרך אחרת, אבל הקצינים האחרים לא רצו לנסוע בה. הדרך השנייה עוברת דרך הקסבה, השוק של צידון, וזו דרך מסוכנת מדי — גם לשלושה כלי־רכב ושישה קנים.

נראה שכולם נמצאים במתח נורא כל הזמן. חיילים מסתובבים בכל מקום לבושים בשכפ"צים הכבדים, משתדלים שלא לצאת כלל משטח בניין המימשל, אלא אם כן זה דרוש. חלקם לבושים בשכפ"צים אפילו בתוך חצר הבניין. המצב שונה לחלוטין ממה שהיה לפני כמה חודשים.

חזרנו לבניין המימשל, לא נסענו, כמובן בדרך קיצור, אלא בדרך

ממחים בני מישפחה ממתינים מעבר לגדרות־התיל של בניין המימשל הצבאי בצידון, עד שישוחררו קרוביהם שבאו ממחנה אל־אנצאר. לפניהם עומד חייל ישראלי.

הראשית. שם, הבטיח לנו הקצין מדובר צה"ל, הוא יארגן לנו רכב שילווה אותנו לעין־אל־ח'לווה.

הגענו למימשל. רכב לא היה שם, אבל ליד קיר־הבניין ישבו 38 איש בביגדי־עבודה חומים. אלה היו עצירים, שהובאו באותו היום ממחנה־המעצר באל־אנצאר, ועמדו להשתחרר.

מה עם השבויים?

ל יד הישער מעבר לגדות־התיל, כבר התגודדו נשים וילדים רבים. הם שמעו שבאותו יום ישנם שיחוררים, ובאו לראות — אולי משחררים את האיש שלהם? ואם לא, קיוו שיוכלו לקבל דרישת־שלום ממנו, מפי אחד המשוחררים.

העצירים ישבו בשורה ליד הקיר. הם נראו אדישים לגמרי. חלקם הגדיל שיחקו במסבחה שבידיהם. הם חיכו בשקט, בלי להוציא הגה מהפה, לרגע שיתנו להם לצאת אל מעבר לגדר לנשותיהם ולילדיהם, שחיכו בשמש.

הנשים והילדים היו נרגשים. רובם לא ראו את בעליהן ואבותיהם כבר מזה שנה ורבע. הם התקרבו בגוש אל שער החצר, וחייל צעיר, שעמד בשער, יצא בכל כמה דקות להרחיק אותם משם.

ואז ניתן האות, והעצירים התחילו לצעוד לעבר שער היציאה. הם הלכו בשקט ולאט, בשורה עורפית מסודרת. אף אחד לא רץ, אף אחד כמעט לא חייך. הם נראו עייפים מאוד.

ברגע שעברו את שער המימשל, אי־אפשר היה עוד לראות אותם. הכל התנפלו עליהם בנשיקות, הכל רצו לגעת בהם, לשמוע אותם, לחבק אותם, לברוק שהכל בסדר ושהם שלמים ובריאים.

תוך זמן קצר נותרו במקום רק אותם שלא זכו לפגוש את בני־מישפחותיהם, והעיתונאים. מישהו מהם זיהה את אורי אבנרי וניסה להוציא ממנו איזושהי אינפורמציה על מצב השבויים ועל הסיכויים לחילופין. זה כל מה שמעניין את הפלסטינים בלבנון, שנה ורבע אחרי שצה"ל אסף ועצר כמעט כל גבר פלסטיני בדרום לבנון.

שני פנצ'רים

א חרי שנגמרה המהומה בפתח בניין המימשל, רצינו לנסוע אחרי המישפחות המאוחדות לבתיהם בעין־אל־ח'לווה. חזרנו לדני, לברר אם בינתיים הצליח למצוא לנו רכב־ליווי, שיקח אותנו אל המחנה. דני אמר שתוך דקות ספורות צריך להגיע רכב, והוא יצמיד אותו אלינו.

העיתונאים האחרים נסעו בינתיים לנמל, ואנחנו נותרו לבד, ממתינים לרכב. השעה היתה כבר שעת צהריים והזמן קצר. אחד מקציני־הליווי, שנסע לנמל, אמר לנו ש„אנחנו צריכים לצאת מלבנון לפני החשיכה, ולכן אני מציע שנחבור בשלוש וחצי ונצא לדרך."

בשעה שתיים וחצי הגיע הרכב המיוחל. קמנו בשימחה ורצינו לצאת מייד לדרך, חבל היה על כל רגע, אם צריכים „לחבור" כעבור שעה. אבל זה לא היה כל כך פשוט. הסתבר שלרכב יש פנצ'ר בגלגל. החיילים נראו חסרי־אונים. הצענו הצעה פרוזאית: שפשוט יחליפו את הגלגל ואז אפשר יהיה לצאת סוף־סוף לעבודה. הם ניגשו להחליף גלגל. כעבור רבע שעה הסתבר כי גם בגלגל הרזרבי יש פנצ'ר, וצריך לנסוע לסדנה, לתקן אותם.

נו, אבל מי יכול לנסוע לסדנה? הרי לשם כך דרושים לפחות שני רכבים, ושוב חיכינו רבע שעה עד שתיפתר הבעיה הסבוכה הזאת. שחר, בחור צעיר מקריית־שמונה, המשרת כחשמלאי־רכב בצידון, שלח ג'יפ, נהוג בידי חייל מאנשיו של חדאד. זה יכול, כנראה, לנסוע לבדו, בלי ליווי, ובלי כמה קנים סביבו.

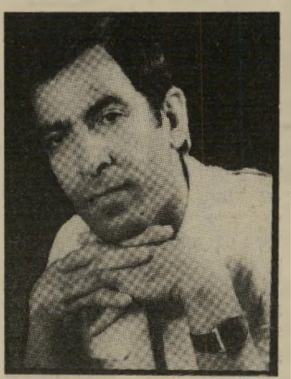
לעין־אל־ח'לווה לא הגענו, כמובן, באותו יום, וגם לא לגשר האוולי. היינו פשוט שבויים במשך כמה שעות בתוך מיתקן צבאי בטוח של צה"ל בצידון. לא יכולנו גם „לחבור" אל השיירה שלנו. הם היו צריכים לחבור אלינו. ואחרי שפעולה צה"לית זאת בוצעה בהצלחה ספרנו שוב את כל הקנים שברשותנו, ויצאנו בחזרה לכיוון הדרום הבטוח, ולפגישה עם אסמאעיל חג'אני שכימעט עלתה בחייו־אדם.

במדינה

(המשך מעמוד 40)

נאלץ לעזוב את המקום בגלל מחירי הדיור הגבוהים. תנופת הפיתוח שאיפיינה את הקירייה בעבר נעצרה. התל־מידים לומדים מחוץ למקום, אין חיי־תרבות, המרכז המיסחרי ישן וכבר אינו עונה על הצרכים. אני אפעל לחידוש תנופת־הבנייה, שגם תחזיר את הצעי־רים לקירייה וגם תכסה את גרעונות קופת־המועצה."

בן־דרור מתכוון למלא שתי קדנ־ציות בלבד. „עשר שנים זו תקופה

מחבר־הגיגים שקלים
ההון נותן את הטון

אידיאלית, שבה אדם יכול להוכיח את עצמו. אם אצליח, הציבור ידע להעריך זאת. ואז יתכן שאנסה למצוא תפקידים נוספים. אם אכשל — לא אשאף להתקדם עוד בתחום הציבורי."

בקירייה אומרים שסיכוייו של המישפטן הפופולארי טובים. זו פעם ראשונה אחרי 15 שנה, שסניף המערך המקומי מאוחד סביב מועמד אחד. שני יריביו, ראש־המועצה הנוכחי, אשר דר, והקודם, אביגדור ורשה, הרץ פעם נוספת. הם חברי מרכז חרות והם ייאבקו על אותם קולות.

דרכי אדם

אשתו של השכן יש הגיגים בין השטיחים

„אם קיבלת לימון מידי הגורל, נסה לעשות לימונדה!" זו אחת מאמרות־הכנף השגורות בפיו של יחיאל שקלים. הוא קיבל מידי הגורל פירות אחרים, ולכן הוא עושה כסף, או, כדבריו: „ההון נותן את הטון."

את הכסף הוא עושה ממכירת שטיחים בלב תל־אביב (כבן מישפחת מלכי־השטיחים, שקלים), אבל יש לו גם עיסוק נוסף — העלאת הגיגיו על הכתב.

וכך קרה ששקלים, יוצא אירן ואב לשלושה בנים, התפנה לאחרונה, וריכז מאות הגיגים, אימרי־שפר וסתם מח־שבות בספר אדם הוא אדם, בכל זוויות.

שי משעשע. כדי לקבל את הספר בן 91 העמודים, אין צורך לפנות דווקא לחנות ספרים. אם הקונה שטיח אצל יחיאל שקלים נראה מתאים, הוא גם מקבל את ספר הגיגיו כשי, ודווקא שי משעשע.

יש שם הדרכה בענייני יומיום, כגון: „אהבה בלי מיזמוזים, כמו סירה בלי משוטים." ויש שם גם המון אימרות מחוזרות ולעניין.

מיבחר לדוגמה:

- מספיק לשטן, גם פתח קטן.
- כשם שלרגל יש צורך בנעל, כך צריכה האשה בעל.
- לאשתו של השכן, יש תמיד יותר חן.

וכדי שיהיה ברור ששקלים איננו מבקש בלעדיות בשטח ההרהורים ה־פילוסופיים, שאותם הוא יודע לתמצת במילים אחרות, הוא משאיר את השטח פתוח גם לאחרים, אם גם תוך ה־סתייגות קלה:

„גם שוטה יכול פעם, לפלוט דברי טעם."

משפט

מדוע חזר ארצה?

מדוע לא ניסה שימעון חרמון להיעלם בחוץ־לארץ ולא לחזור למישפט?

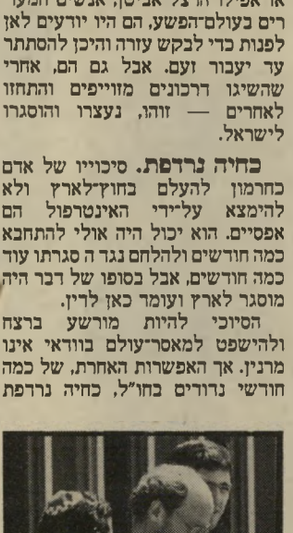
מאז נעצר עורך־הדין שימעון חרמון באשמת רצח כרמלה בלאס, היו רבים ששאלו: „מדוע הוא חזר ארצה? האם לא היה יותר כדאי לו להתחבא בחו"ל?" כאשר הגישה השבוע התובעת דבורה ברלינר כתב־האישום נגדו, המייחס לו עבירת רצח, חזרה השאלה ביתר שאת.

אולם התשובה היא ברורה למדי. אם אומנם חף חרמון מפשע, והוא לא רצח את ידידתו, היה חייב לחזור ארצה כדי להוכיח את חפותו ולהסיר מעל עצמו את כתם החשד שדבק בו. במיקרה כזה היתה בריחתו מתפרשת כהודאה באשמה, והיתה משמשת נגדו.

מאידך, אם אומנם אשם עורך־הדין בעבירה המיוחסת לו, גם אז לא היו לו הרבה אפשרויות. חרמון אינו עבריין רגיל הבא מחברה עבריינית, ואשר יש לו קשרים ומקורות מידע על זיוף דרכונים והחלפת זהות. לוא היה מדובר בעבריין כמו רחמים („גומדי") אהרוני או אפילו הרצל אביטן, אנשים המע־רים בעולם־הפשע, הם היו יודעים לאן לפנות כדי לבקש עזרה והיכן להסתתר עד יעבור זעם. אבל גם הם, אחרי שהשיגו דרכונים מזוייפים והתחזו לאחרים — זוהו, נעצרו והוסגרו לישראל.

בחיה נרדפת. סיכוייו של אדם כחרמון להעלם בחוץ־לארץ ולא להימצא על־ידי האינטרפול הם אפסיים. הוא יכול היה אולי להתחבא כמה חודשים ולהלחם נגד ה סגרתו עוד כמה חודשים, אבל בסופו של דבר היה מוסגר לארץ ועומד כאן לדין.

הסיכוי להיות מורשע ברצח ולהישפט למאסר־עולם בוודאי אינו מרנין. אך האפשרות האחרת, של כמה חודשי נדודים בחו"ל, כחיה נרדפת

סרקליט חרמון (באמצע)
המוצא הסביר

שסופה להתפס ולעמוד בכל זאת לדין, היתה גרועה עוד יותר.

ברור כי סניגורו של חרמון, עורך־הדין מנחם רובינשטיין, שנסע אליו לחו"ל כדי לייעץ לו, היה מודע היטב לכך, וייעץ למרשו את העצה הנבונה לחזור מרצונו לישראל ולעמוד כאן לדין.

התיבה השחורה

(המשך מעמוד 15)

„כלומר, ההזדמנות לקדם את התעשיה הישראלית על־ידי הסכם של חילופי־טכנולוגיות הוחמצה. תחת זאת זוכה חברת ג'נרל אלקטריק בהעדפה לא ברורה, במונופול של ממש ובשליטה במשק הישראלי.

„מבחינה כלכלית היתה כאן החמצה נוספת. במיסגרת הסכם כין שווים, יכולנו לשמש קרש קפיצה לאמרי־קאים בכיבוש אירופה, בגלל ההסכמים שלנו עם השוק האירופי המשותף. עכשיו אנחנו נשארים עם הטכנולוגיה שלנו, שהיא בהחלט לא נחותה, אבל אין לה שום סיכוי לחדור לשוק האירופי."

„מעיון במיפרט הטכני של פירטי ההצעה, אני למד שהצד הישראלי אפילו לא ידע על מה הוא חותם.

„בחוזה נאמר שישראל תגיש מייד רשימה של עשרה מיפעלים שיקחו חלק ברכישה, בסכומים של מיליוני דולרים לשנה. מדברים פה על הנחות משמעותיות על רכישות בסדר גודל של 250 מיליון דולר! על מה הם חלמו, מרידור וחבריו, שהם חתמו על המיסמך? הם לא מכירים כלל את המשק הישראלי! אם יש חברות שזקוקות לקשר עם מיפעלי חוץ בנושאי רובוטיקה, אלה המיפעלים הגדולים ביותר ולהם כבר יש הסכמים נפרדים עם חברות צרפתיות ויפאניות. המיפעלים האחרים כל־כך לא מתקדמים, שאין להעלות על הדעת שהם יקחו חלק בפרוייקט."

בישיבת השרים לענייני כלכלה השתתפו, מלבד מרידור, השרים יורם ארידור ומרדכי ציפורי. שאר השרים יוצגו על־ידי מנכ"לי המישרדים. עוזרי השרים לא היו מסוגלים לשמוע את דיברי מרידור מבלי לפרוץ בצחוק. הם יצאו למיסדרון וצחקו צחוק גדול. ארידור, לעומת זאת, מצץ בשלווה את מיקטרתו והינהן בראשו. כאשר חברו למיפלגה שטח את פירטי תוכנית הפלא. יתכן שארידור היה אדיש, מפני שמישרד־הכלכלה הסביר שהעניין לא יעלה לאוצר המדינה מאומה.

בימים אלה היו אמורות להיפתח שיחות רמות־דרג בין נציגי החברה והתעשיינים הישראלים, המיוצגים על־ידי ועדה בינמישרדית בראשות מנכ"ל מישרד המיסחר והתעשיה. נראה ששיחות אלה לא יצאו אל הפועל, מפני שמישרד־הכלכלה לא יצליח לגייס לפרוייקט ולו גם מיפעל אחד.

מה יקרה עתה?

ראשית, סוללת המתווכים שעמלו להביא את החוזה לידי חתימה לא תתן לו לגווע. האמצעים המלאכותיים להחייאתו יעלו בוודאי הון־עתק לממשלת־ישראל, שתאולץ על־ידי מרידור לתת תנאי אשראי מפליגים, על־חשבונה, למיפעלים שיתבקשו לקחת חלק בפרוייקט.

האמריקאים עצמם, שבוודאי לא התנסו קודם לכן בעיסקה מוזרה כל־כך עם נציג רישמי של מדינה, המתחייב בשם מיפעלי־ארצו, עלולים לדרוש פיצויים על הוצאות, הטרדה, אי־מילוי ההסכם ופגיעה בשמה הטוב של החברה. גם אם מבחינה מישפטית עומדת חברת ג'נרל אלקטריק בפני מיכשול גבוה, סיכויי זכייתה בתביעה מסוג זה אינם אבודים. כלומר, העיסקה שנחתמה על־ידי שר בממשלת־ישראל ושהיתה אמורה לא לעלות אגורה אחת לממשלה, עלולה לסבך אותה בתוך זמן קצר בהוצאת־ענק.

בזה לא מסתיימת הפרשה. בתוך זמן קצר יידרש היועץ המישפטי לממשלה לתת את דעתו על המיסמך.

ראשית, נשאלת השאלה מדוע הועדפה לעיסקה זו חברת ג'נרל אלקטריק, מבלי שנערך מיכרז בינלאומי כמקובל. שנית, מיהם המתווכים שסייעו ביצירת החוזה.

פרשה זו, כקודמותיה, מוכיחה שוב, כי השר מרידור אינו ראוי לשבת סביב שולחן הממשלה. היא מטילה ספק חמור בעצם קיום המישרד שעליו הוא חולש ושעולה למשלם המיסים הישראלי 100 מיליון שקל בשנה. לא אחת רמז מרידור, שכאשר יפרוש בגין הוא ילך בעיקבותיו.

אין ספק שעתה הזמן המתאים לדרוש ממרידור שימשוך את הבטחתו.

(רישימה ראשונה)

בן־ציון ציטרין ■

השופט: „אחד התיקים המדוברים." הקצין: „אחד התיקים המזומריסו"

מרבד הסמים

דשבוע התעוררה סערה בחוגי־הבוהמה ובחוגים של היפים והיפות של צפון תל־אביב. השמועה עברה מפה לאוזן: ג'וזה נעצר.

תחילה לא קישרו את השם שהופיע בעיתון, יוסף וילס, לפרשת התפיסה של חצי קילוגרם קוקאין, אשר הגיע בטיסה מקולומביה לנמל־התעופה בן־גוריון.

באותו עניין הופיעו עוד שיבעה שמות אחרים. העיתונאי סימון סמדג'ה מרמת־גן, העובד למען עיתונות־חוץ, הלל קורנפלד, יבואן מערכות־אזעקה לרכב, נתן גבאי, חייל משוחרר, מקס דהאן, ספר במיקצועו, טארק אוסרוף ומחמוד קונדוס, שניהם עובדים של קורנפלד, ובן־דודם סעד ג'בר.

יותר מאוחר נעצר גם עידו בן־יוסף, אשר שמו לא פורסם עדיין בעיתונים.

סיפור חבילת־הסמים הינו יוצא דופן ומיוחד. גיבורי הפרשה אינם אנשי העולם התחתון, וחלק מהם אף אינו מוכר למישטרה.

באותה פרשה חברו יחד אנשים אשר לכאורה אינם שייכים לאותה חברה. לעניין היו שותפים כ־11 נפשות, וחלק מהם אף לא הכיר איש את רעהו.

„סם האצילים"

כמה ימים לפני יום־הכיפורים נשלחה לארץ חבילה של ק"ג וחצי קוקאין מקולומביה. הנמען היה דני הוכשטט, חברו של היבואן הלל קורנפלד. שניים אלה היו מעורבים בעבר הלא־רחוק בפרשת סמים אחרת, שכונתה בעיתונים בשם „קוקטייל הסמים".

באותה פרשה הואשם קורנפלד בשני סעיפי־אישום של החזקת סמים בכמות מיסחרית וסחר בסם מסוכן. כמו כן הואשם בהחזקת כלים לשימוש בסם.

המישטרה טענה כי קורנפלד מכר קוקאין, בהזדמנויות שונות, לעוזי בן־פורת ודני הוכשטט. בחיפוש שנערך אז נמצאו בביתו של קורנפלד מריחואנה, טבליות אל־אס־די, קוקאין, מאזניים עדינים ומישקולות להכנת מנות־סם.

עורך־הדין מאיר זיו, שייצג את קורנפלד באותו עניין, טען כי אין כאן סחר בסמים, ומאחר שקוקאין הוא סם נדיר שקשה להשיגו בשוק, התחלק קורנפלד עם חברו, עוזי בן־פורת, במחיר הקרן של הכמות שקנו לצריכה עצמית.

הדבר ששיכנע אז את בית־המישפט היתה טענתו של עו"ד מאיר זיו, שמדובר באנשים מן הישוב ובעלי עסקים, הצורכים את „סם האצילים".

בעיקבות טענות אלה שיחרר השופט אברהם פלפל את הלל קורנפלד בערבות — דבר שאינו מקובל בדרך־כלל בעבירות של סחר בסמים, שבהן נעצרים החשודים עד תום ההליכים.

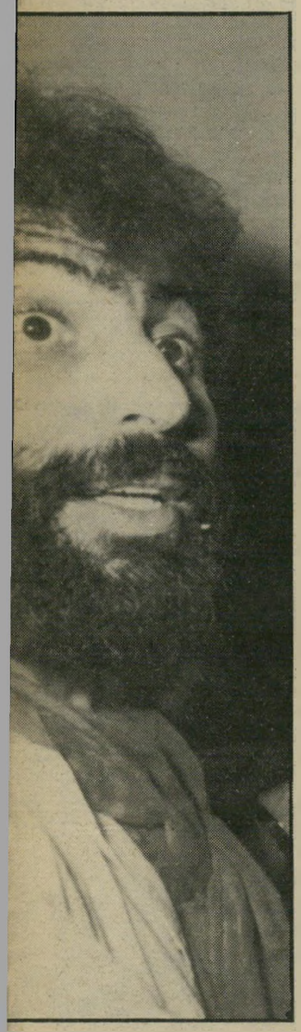
בזמן שהייתו של קורנפלד בכלא, ביקש מהעיתונאי סימון סמדג'ה לנהל את ענייני העסק שלו. סמדג'ה יצר קשר עם הלקוחות ואף טיפל ביתר העניינים.

אחרי ששוחרר, אמר קורנפלד לסמדג'ה, שהגיעה עבורו חבילת קוקאין מקולומביה, והיא נמצאת במכס בממ"ן (מסוף מיטען ונוסעים בלוד). הלל, אשר ייבא את החומר, חשש לגשת למכס, שמא עוקבים אחריו.

סמדג'ה, שהכיר את יוסף („ג'וזה") וילס הכרות חברתית, ביקש את איש־הביטחון לשעבר לנסוע ללוד ולשחרר עבורו את החבילה. ג'וזה הסכים, אך תמורת השרות דרש חלק מהסם.

גם ג'וזה לא נסע לקחת את החבילה, אלא ביקש מידידו, נתן גבאי, לעשות את השרות עבורו, והבטיח לו חלק מהסם.

גבאי נסע לדואר ושיחרר את

חשוד דהאן
הסם נעלם במכונית

החבילה. הוא מסר את החבילה לסימון סמדג'ה, וקיבל ממנו חצי ק"ג קוקאין, שהיה מיועד לו ולג'וזה, תמורת השרות.

את הסם הניח סמדג'ה במכונית פולקסוואגן של הספר מקס דהאן. ביום שלפני יום־הכיפורים התקיימה אסיפה בביתו של סמדג'ה שבה נכחו סימון סמדג'ה ואשתו, הלל קורנפלד, עידו בן־יוסף, טארק אוסרוף ומחמוד קונדוס — פועליו של קורנפלד — ובן־דודם סעד ג'בר.

סעד ג'בר נתבקש להעביר את המכונית לרחוב אחר וכמו כן להעביר את הסם מהשקיות המקוריות לשקיות חדשות, כדי שלא יוותרו טביעות־אצבעות. ג'בר נכהל וסירב.

לבסוף ביצע מחמוד קונדוס את הפעולה. עידו בן־יוסף שקל את הקוקאין באוניברסיטת תל־אביב.

אחרי שהחליף את השקיות, כשכפפות לידיו, השאיר קונדוס את הקוקאין במכוניתו של הספר דהאן, שהיה אמור לרכוש חלק מהסחורה.

כולם חזרו לביתו של סימון סמדג'ה. אשתו של סמדג'ה היתה נוכחת, וכאשר נעצרה סיפרה במישטרה את תוכן השיחה.

כאשר ניגשו למחרת כמה מאנשי החבורה לקחת את הסם, הבחינו כי הקוקאין נעלם מהמכונית.

אנשי החבורה החלו חושדים זה בזה, והוחלט פה־אחד לגשת יחד למכון

לקוחותיו של ג'וזה היו דוגמניות, אנשי־עסקים ודיילות

בתקופת עבודתו שם נתפשה רשת שהבריחה חשיש בכמויות עצומות מזוידו. אותה הרשת היתה מורכבת ברובה מאנשי־ביטחון ישראלים, ששירתו קודם כקצינים בחילות קרביים בצה"ל.

החבורה נתפשה כאשר המישטרה הגרמנית גילתה את העניין. נציגים ישראליים רישמיים במקום ניסו להשתיק את הפרשה, ללא הצלחה.

ג'וזה וחבריו הועמדו לדין לפני בית־מישפט בגרמניה. והורשעו. הוא נידון לשנתיים מאסר, שאותן ריצה בכלא גרמני, סמוך לעיר פרנקפורט.

כשהשתחרר מהכלא, חזר ארצה והחל לעבוד כמציל במלון פאן אמריקן בנתי"ם. לאחר מכן היה מציל בכפר הנופש קיסריה.

בכל אותה התקופה שמר על קשר עם חבריו, אשר התפזרו וחיו במקומות שונים בעולם.

באותה התקופה גם התפתחה אופנה חדשה בקרב כמה ישראלים, שהיו צמאים לחידושים. בחשיש לא היה משום חידוש, וכך נוצר ביקוש לקוקאין.

ג'וזה קשר קשרים עם אנשים שהכיר, והחל מייבא את הסם מיסעדות, יצרני־בגדים, יבואנים, בעלי בית־דפוס גדול, שהוציא את אחד הירחונים בישראל, אנשי־בוהמה ויצירים.

ג'וזה צורך בעצמו כמויות גדולות של קוקאין.

הוא גדל בישראל, שירת בצבא ולאחר מכן עבד כקצין־ביטחון בנמל־התעופה בפרנקפורט, גרמניה.

הקוקאין מגיע ארצה ממקומות שונים בעולם. לרוב מארצות דרום־אמריקה. שם החומר גדל ומעובד.

הקוקאין לא מגיע ישר מפרו לארץ. מבריחים אותו לארצות־הברית בכמויות עצומות. הרוב נמצא ברשות המאפיה, וחלק קטן יחסית מגיע לארצות אירופה.

מחירו של ק"ג קוקאין הוא בין 8000 ל־12000 דולאר, ברגע ניקיון של 95־98 אחוז.

כאשר מגיע החומר לארצות־הברית, הוא שווה 50 אלף דולר במזומן לקילוגרם.

הישראלים העוסקים בסחר קוקאין בארצות־הברית עובדים בדרך־כלל באופן עצמאי, ואינם קשורים בפשע המאורגן, שעיסוקו בכמויות אדירות.

ישראלים המגיעים מהארץ קשורים בדרך כלל עם אנשים השוהים שם. הסוחרים באמריקה מערבבים את החומר בגלוקוזה, כך שכל קילוגרם הופך לשניים.

הרשת הישראלית מורכבת מדיילים, יבואנים קבועים וסתם הרפקנים, הצורכים בעצמם קוקאין. אותם הדוכשים מאה גרם אי פחות מזה, מגיעים ארצה. מערבבים שוב את החומר. עד שהוא מגיע ללקוחות, עובר הסם כחמש ידיים, ואז יש בו 20 אחוז קוקאין והשאר גלוקוזה, שהיא אבקת־סוכר לבנה, הדומה במראיה לסם.

הצריכה בארץ, וביחוד בתל־אביב, עלתה בשנה האחרונה בימדים עצומים. היום מסוגל שוק־הקוקאין בתל־אביב לספוג שניים־שלושה קילו בחודש.

ג'וזה, שנהג לקבל את החומר מידי דיילים או ידידים שנסעו לבקר באמסטרדם או בארצות־הברית, היה רגיל לסחור בכמויות קטנות יחסית, במחיר של 120 דולר לגרם. הוא היה זהיר מאוד, וחזג לקוחותיו היה קבוע.

הפעם השתתפו בעיסקה יותר מדי אנשים בלתי־מיקצועיים, שאי־תם לא היה לו כל קשר קודם לכן.

120 דולר לגראם

ג'וזה (יוסף וילס) הינו דמות מוכרת ואהודה בקרב אנשי־הבוהמה בתל־אביב. הוא גבוה ונאה, ומופיע באופן קבוע בחברת נערות־זהר זו או אחרת במקומות הבילוי הפופולאריים בעיר.

ג'וזה הוא סוחר קוקאין. עם לקוחותיו נמנים היפים והיפות של העיר — בעלי־בוטיקים, בעלי־

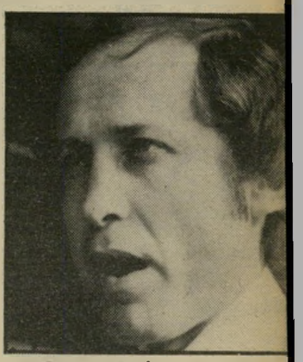
מרבד הסמים

המשך מעמוד 63

פוליגרף הפרטי אמסל, ולהבדק מכונת־אמת.

תיק מזומר

בדיקה התברר שכולם דיברו אמת, חוץ מעידו בן־יוסף, ששיקר בוודאות של 95 אחוזים.

סרקליט זיו
סם נדיר

החבורה נעצרה 20 יום אחרי שהסם הגיע ארצה.

ג'וזה נעצר ראשון, אך שוחרר. המישטרה הצמידה לו מעקב, ובאמצ־עותו הגיעו לביתו של סימון.

בחיפוש שנערך בביתו של סמדג'ה נמצאו שרידי חשיש. פרקליטו, דרור מקרין, טען כי סמדג'ה פעל כשליח, ותפקידו היה רק לשחרר את החבילה.

סמדג'ה טען, כי אילו היה מדובר בהרואין, „סם־המוות הלבן", לא היה מסתבך בפרשה כזו. אך מאחר שהמדר־בר בקוקאין, שלפי מושגיו אינו כל־כך מסוכן, לא סירב לבקשת ידידו. הוא פעל בשליחותו של הלל קורנפלד ללא תמורה. הוא טען כי הסתבך סתם, בלי ציפיה לרווח כספי כל שהוא.

אצל נתן גבאי, חברו של ג'וזה, נתפסו בשלב ראשון 100 גרם. בחיפוש נוסף נמצאו 400 גרם נוספים. אצל קורנפלד נתפסה כמות מריחואנה. כאשר הגיעה המישטרה לביתו של מקס דהאן, הוא השליך בנוכחות השוטרים 8 גרם לחצר.

ג'וזה נעצר בביתו כאשר ברשותו

חשוד וילם (עם ידידה)
נסיעה ללוד

14.8 גרם קוקאין וכלים המשמשים לצריכת סם.

אחרי חקירה קצרה הודו כולם בעבירות המיוחסות להם.

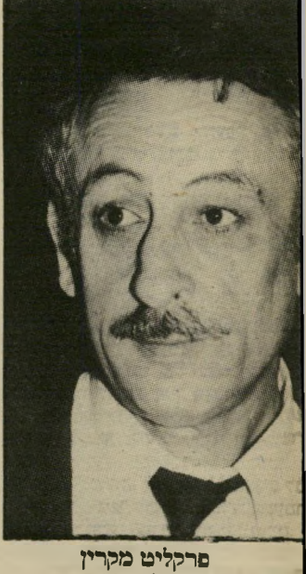
הלל קורנפלד התעקש במשך כל זמן החקירה והכחיש כל קשר לעניין, עד שהציגו לפניו את ההודאות של האחרים. אז נשבר והודה. הוא אמר ששמו של נמען חבילת הקוקאין היה רני הוכשטט, אך החבילה היתה מיועדת אליו והוכשטט לא ידע דבר על העניין.

הוא לא הודה בימון הקוקאין, סיפר כי אלמוני שלח את אותה החבילה מקולומביה.

המישטרה רחתה בינתיים את הגשת כתב־האישום. היא חושדת בכל אחד מהנוגעים בדבר כי הוא עלול היה לגנוב את 700 הגרם הנעדרים.

השופט יצחק זיראב העיר, תוך כדי הארכת המעצר, כי „זהו אחד התיקים המדוברים ביותר." ומישהו מאנשי המישטרה הוסיף: „המזומרים ביותר."

נעמי אדווה ■

סרקליט מקרין
החבילה הגיעה

העשירים לטיס

(המשך מעמוד 45)

למטוס של עודד רונן, בעל חברת מגור. טלמון (47) הוא לדבריו „משוגע לטיס כבר 32 שנה." הוא רכש את המטוס שלו, ביחד עם כמה שותפים, ב־1974. לדבריו, היה מחיר המטוס אז 20 אלף דולר. טלמון הוא מנהל בכיר בחברת־ההשקעות דנות. הוא אחראי שם על המחלקה העוסקת בתעשיות עתירות־מדע.

מי שאינו מחזיק במטוסים לצורך תענוגות דווקא, הוא הקבלן החיפאי זכריה דרוקר. הוא משתמש במטוסים לצורכי־עבודה, ומטיס פועלים ומנהלים מאתר־בנייה אחד למשנהו. כדי לעשות זאת, היה דרוקר זקוק לרישיון להפעיל חברה הרשאית להטיס אנשים — והצליח להשיג רישיון כזה.

את הרישיון השיג דרוקר מבני בלקינד, בעליה של חברת התעופה נשר. בלקינד קיבל רישיון להפעלת חברת תעופה לפני עשר שנים. לבלקינד היה מטוס אחד בלבד. לפני שלוש שנים קנה דרוקר את המטוס ואת הרישיון מבלקינד, ו„הלביש" על הרישיון כמה מטוסים נוספים, ארבעה במיספר.

אחד המטוסים האלה יצא מכלל שימוש לפני חודשיים, כאשר הנחת ללא גלגלים. מטוס זה הוא עתה בבחינת „טוטאל לוס" (אובדן גמור) כלשונה של חברת הביטוח.

להתבונן באופן „גורף"

הודה פלקוביץ, בעל מיפעלי הלבשה ספקו, משלב תענוג ועסקים. המטוס שלו נושא את שם החברה, והוא משתמש בו לצורך צילומי־פירסומת „גבריים" של החולצות שלו.

מישרד־התחבורה הישראלי, שאליו פנה העולם הזה כדי לקבל את רשימת בעלי המטוסים בישראל, גילה עקשנות מיוחדת במינה, וגייס פרשנויות שונות ומשונות של החוק כדי למנוע מהעולם הזה לקבל את המידע, שהגיע לבסוף לרשות השבועון. עורך־הדין אמנון בירמן, מנהל מחלקת־התעופה בלישכת היועץ המישפטי של מישרד־התחבורה, קבע כי על רשימת בעלי המטוסים חל חוק הגנת הפרטיות.

בחוק זה יש הגנה על מאגרי־מידע. בחוק מוגדר בדיוק מהו מאגרי מידע: מאגרי מידע מוחשבים. אך היועץ המישפטי הנכבר קובע, כי „נדמה לו" שהוראות אלה „צריכות לחול, בשי־נויים המחוייבים, גם לגבי מאגרי־מידע לא ממוחשבים."

כלומר: ראשית קובע היועץ המישפטי כי „נדמה לו" שצריך לשנות את החוק — ואחר כך הוא מחליט לפעול על־פי השינוי שהוא מיוזמתו הכניס בחוק, ולמעשה מבצע עבירה עליו.

אם לא די בכך, מצטט בירמן את תקנות־הטיס, שבהן נקבע ב־1973 כי כל אדם רשאי לעיין ברישום כלי־טיס בפינקס, וקובע כי „פירושה של הוראה זאת הוא, שאם בא אדם עם סימנים של כלי־טיס מסויים (ההדגשה במקור), רשאי הרשם להיענות לו ולתת לו לעיין ברישום המתייחס לאותו כלי טיס, אך אין לראות בהוראה זאת היתר למישהו לעיין באופן גורף בכל רשימת המטוסים הפרטיים."

בירמן לא איפשר להעולם הזה להתבונן באופן „גורף" ברשימת המטוסים הפרטיים, אך ההתבוננות התאפשרה גם ללא עזרתו של מי שסבור שתפקידו הוא למנוע מידע מן הציבור, תוך פרושים משונים של ספר החוקים הישראלי.

מרסל זוהר וישלמה פרנקל ■

חמרורים

נחוג ◆ יום הולדתו ה־52 של מנהל קונצרן הענק כלל, **אהרון דוברת**, שנולד בבואנוס־איירס, בירת ארגנטינה, כאהרון דז'יטמן. דוברת, בוגר סמינר למורים, עלה לגדולה מאז גילה אותו מי שהיה אז שר־המיסחר־והתעשייה (ולאחר מכן שר־האוצר) פנחס ספיר, בהיות דוברת פקיד בכיר במישרד־המיסחר־והתעשייה.

נחוג ◆ בקיבוץ שריד, יום הולדתו ה־60 של המשורר **נתן יונתן**, יליד קייב האוקראינית, אשר בלוריתו הפכה לסמל המיסחרי שלו. יונתן, איש השומר הצעיר וממנהלי הוצאת הספרים ספריית הפועלים, היה המשורר העברי הראשון אשר הוציא את מיבחר שיריו בתקליט שבו קריין הוא עצמו.

נחוג ◆ יום הולדתו ה־70 של **חיים יוסף צדוק**, עורך־דין צמרת, שהיה בשבוע שעבר מעמודי־התווך של מישלחת המערך למשא־ומתן על ממשלת אחדות לאומית. צדוק, יליד פולין (שבה נולד כווילקנפלד), היה שוטר במישטרת הישובים העבריים (שהוקמה בשנות ה־40 על־יד הבריטים) נתמנה עם קום המדינה כמישנה ליועץ המישפטי לממשלה ואחר כך שימש ח"כ מפא"י והמערך משך 19 שנים — בשתיים מהן כשר־המיסחר־והתעשייה, וארבע כשר־המישפטים. צדוק נודע גם כבעל עניין רב בחיים האקדמאיים, אחרי שהחליף את תפקיד יושב־ראש הוועד־הפועל של האוניברסיטה העיברית בירושלים בתפקיד יושב־ראש הוועד־הפועל של אוניברסיטת בן־גוריון בבאר־שבע.

פרש ◆ מתפקידו כמנכ"ל בנק כללי ויו"ר איגוד־הבנקים **דויד יעקב שוהם**, 60, בנו של עורך־דין תל־אביבי, אשר ניהל בימי מילחמת־העולם השנייה את ההסברה הציונית מבירתה של שוודיה הנייטראלית,

זמר רוסי
בן־חייט

שטוקהולם. שוהם, כלכלן במיקצועו, ניהל את הבנק, השייך לרוטשילד הצרפתי, מאז הקמתו והיה לאחרונה בחדשות כבורר בתביעות השכר של הרופאים. הוא היה בראשית המדינה סגן המפקח על מטבע־חוץ ויועץ כלכלי ליד שגרירות ישראל בלונדון. הוא צאצא ביל"ויים (בזכות אמו, הפרדסנית צילה שוהם, שהיא אחותו של אבשלום פיינברג, איש ניל"י. שנהרג ליד רפיח כאשר ניסה לעבור את קווי החזית בין התורכים והבריטים.

נפטר ◆ בגיל 29, כתוצאה מתאונת־דרכים, עת התהפך הג'יפ הצבאי שבו נהג, **ד"ר מוניף דאהר**, קצין־הרפואה היחידי בצה"ל ממוצא דרוזי, יליד סג'ור (ליד כביש עכו־צפת), אב לשלושה. התפרסם בתשובתו לרמטכ"ל משה לוי בעת טקס סיום קורס־הקצינים לבירכת לוי „אני מאחל לך הצלחה!" השיב דאהר: „גם אני מאחל לך הצלחה, כרמטכ"ל!"

נפטרה ◆ בגיל 54, מסרטן, בפפיאטוויל, ארצות־הברית, **רות קארטר־סטייפלטון**, בתו של מגלבוטנים ואחותו האהובה של מי שהיה נשיא ארצות־הברית, ג'ימי קארטר. למרות שאחד מבניה של סטייפלטון הוא רופא, לא האמינה היא

בנקאי שוהם
צאצא־ביל"ויים

עצמה ברפואה המקובלת, וכנוצריה אדוקה האמינה בריפוי בכוח האמונה בלבד, סירבה לקבל תרופות או טיפול רפואי כלשהם. טוענים שסטייפלטון, שביקרה בישראל ב־1978, בראש קבוצת 70 עולי־רגל נוצריים, היא שהשפיעה לפני 17 שנה על ג'ימי קארטר להיות „נוצרי שנולד מחדש."

נפטר ◆ בגיל 76, מסרטן, בפאריס, **טינו רוסי**, הזמר יליד קורסיקה („הקורסיקאי המפורסם ביותר מאז נפוליאון"). בנו של חייט שהופיע ביותר מ־30 סרטים, הקליט יותר מ־2000 שירים (ביניהם: לה קוקרצ'ה, בזאמה מוצ'ו) ומכר בימי חייו יותר מ־200 מיליון תקליטים. חינו סר, זמנית, כאשר שיתף פעולה עם הנאצים.

נפטר ◆ בגיל 81, בבריסל, **ליאופולד השלישי**, המלך הרביעי של הבלגים *, אשר סירב לגלות מארצו כאשר היא נכבשה על־ידי הגרמנים בימי מילחמת העולם השנייה (בניגוד לאביו, אלברט הראשון, אשר גלה עם ממשלתו לעיר־הנמל הצרפתית לה־האבר, כאשר הגרמנים כבשו את ארצו ב־1914). ליאופולד, שנפגש עם אדולף היטלר, הודח ב־1951 מכיסאו, לטובת בנו בודואין, בעוון שיתוף־פעולה עם הנאצים. ההדחה היתה המנה האחרונה בחייו של ליאופולד: הוא ירש את אביו ב־1934, כאשר זה נהרג בעת טיפוס הרים, איבד את אשתו, הנסיכה השוודית אסטריד, שנה אחרי הכתרתו, כאשר עלתה מכונית־הספורט שבה נהג על עץ. כעבור שבע שנים, בעת היותו נתון במעצר מינהלי בגרמניה, נשא לאשה בלגית מפשוטות־העם, דבר שהיווה סיבה נוספת להדחתו.

---

* *בלגיה זכתה בעצמאותה אחרי מהפכת 1830. בעיקבות מרידה עממית ואחרי מאות שנים של שילטון זרים ספרדי, אוסטרי, צרפתי ולבסוף הולנדי. היא היתה למלוכה בראשות נסיך גרמני, שאסד את שולשתו תחת השם ליאופולד הראשון. בנו, ליאופולד השני, נודע לשימצה, כאשר הפך את קונגו האפריקאית לאחוזתו הפרטית. התואר „מלך הבלגים" – להבדיל מ„מלך בלגיה" – נועד להגביל את סמכותו של המלך ולהדגיש את כוחו של העם בממלכה.*

הסעודה האחרונה של ההצגה ★ המסיבה האחרונה של הקיץ ★ הנדר האחרון של האסטרולוגית ★ השיטה האחרונה לחגוג יום־הולדת

תשמ"ד של מרים

דרגות וכוכבים האסטרולוגית מרים תמיר מקבלת את פני האורחים, כשלידה עומד בעלה לשעבר, אברהם תורגמן, הלבוש בגדים אזרחיים. מבעד לצווארון חולצתו הפתוח נראתה צלקת ניתוח הלב שעבר. הניתוח המוצלח היה, ב הסיבה למסיבה הגדולה. תמיר לבשה שמלה שחורה ארוכה מע בריקמה. את שערה אספה בסיכה. כל אחד מהאורחים, התקבל בנש

המסיבה האמיתית של האסטרולוגית, הקוראת בכף־יד ובקלפים והגרפולוגית **מרים תמיר**, החלה רק אחרי השעה 11 בלילה. אל הבריכה של מיגדלי־דויד בתל־אביב, באו בזה אחרי זה החברים האישיים של מרים תמיר ובעלה לשעבר **אברהם תורגמן**. ראשון הבאים היה ראש עיריית תל־אביב **שלמה להט**, אחרי שהקיף את כיכר־העיר בהקפות המסורתיות של שימחת־תורה. אחריו באו מפקד מרחב הירקון **יעקב חביב**, וקצין אג"מ **אריה עמית**.

שלמה להט היה עסוק ביחסי־הציבור של עצמו. הוא עבר בין השולחנות, לחץ ידיים ואף לא הרגיש שהצלמים מרפים ממנו לטובת **שמעון פרס**, שהגיע למסיבה אחרי שסיים הרצאה בתל־אביב, לפני קהל אוהדים.

גם פרס, כאחדים מקודמיו, התקבל בנשיקה על הלחי ממרים. היו בין האורחים כאלה שאיחלו לו גמר־חתימה לא מוצלח, ומישהו אמר: "זה לטובתך."

בין האורחים נראו המנכ"ל לשעבר של מישרד ראש־הממשלה, **אפרים סורן**, שהוא היום מנהל עסקים פורטיים; קצינת ח"ן ראשית לשעבר, **סטלה לוי**, הפעילה בשינוי, **אורי לובראני**, מתאם הפעולות בלבנון מטעם מישרד־הביטחון, שבעבר ישב באיראן והיה מקורב למישפחת השאה הפרסי.

למסיבה באו גם הממונה על השגרירות המצרית, **מוחמד בסיוני** ואשתו **נגראה**. בסיוני ולובראני נראו משוחחים שעות ארוכות, עד שאשתו של בסיוני נגשה אל בעלה, והרחיקה אותו בתירוץ שילכו לאכול משהו.

מועמד מועמד לראשות עיריית תל־אביב, **אייבי נתן**, התקבל על־ידי מרים בחיבוק ובנשיקה. במשן ארוכה שוחח עם פרס.

מרים הכירה היטב את המ שהתקבצו במסיבה. היא אומנם על סודיות מיקצועית, אבל השמועות, כל אחד מן הא המכובדים קיבל ממנה טיפו בע — תחזית אסטרולוגית, בכף־יד ובקלפים וניתוח גרפול

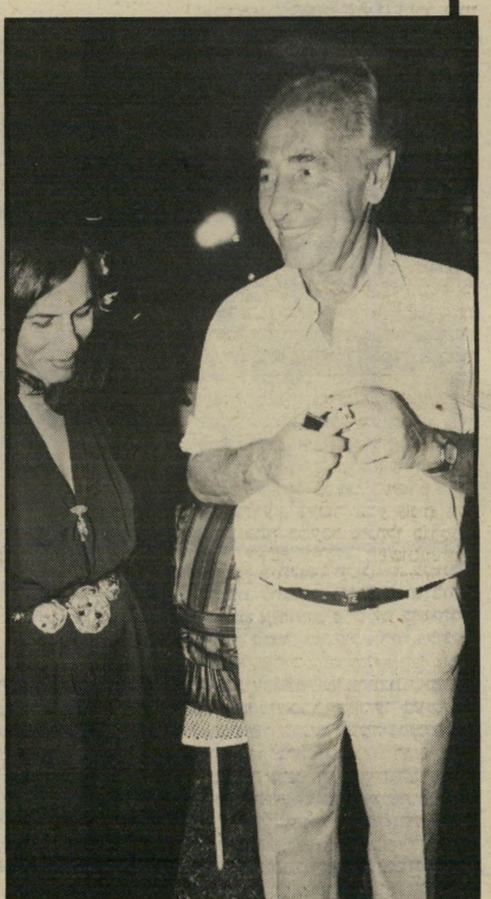

הלבנוני ובחו איש מישרד־החוץ אורי לוברני ק בהיותו באיראן, ידידות עם מישפחת הש הפרסי. היום הוא מתאם הפעולות בלבנון מטעם ממשלת ישר

בשעה 11 עלו כל המוזמנים לג כדי לשיר שירי מולדת וטעמו תבשיליה המרוקאיים של מרים.

המסיבה נמשכה עד השעה בלילה. אז כבר היו ספוגי משי אלכוהוליים מתוצרת משובחת.

מלפנים ומאחור שמעון פרס משו־ חח עם רוחמה חרמון, מזכירתו לשעבר של יריבו יצחק רבין.

שחקני „קשר אייר" חגגו ב„הכירכרה"
אבל אף אחד מהם לא רצה להצטרף לשירה

ארוחה האחרונה של משחקי „קשר אייר"

בין בימאי ושחקן בימאי הונגת קשר אייר, איי־ניק ויינגרטן, משוחח עם אחד משחקני ההצגה דליק וולינץ. בין שניהם יושבת חברתו של דליק. וולינץ מרבה להופיע בתוכניות לילדים בטלוויזיה. אשתו של איציק, עופרה, גם היא משתתפת בהצגה.

תנועה מתמדת האחראית על עיצוב התנועה בהצגה היתה דניאלה מיכאלי, שעברה מעל השולחנות הערוכים בצעדי ריקוד קלילים. דניאלה היא גם שחקנית.

לפלוגי נולד בן, אלכס התחתן ושיקה הלך לישון

טובה וטוכטרמן טובה חסון, חברתה של הדוגמנית לשעבר ובעלת הבוטיק בהווה ציונה טוכטרמן, באה למסיבה. אחרי השתיה והזלילה יצאו השתיים בריקוד.

המשולש הקיצי נראים מימין ל־שמאל אלכס של, אמנון (שיקה) דואר, ואריה (פלוגי) פלוגה. השלושה הם בעלי הפאב בשייח־מונס, שפתוח רק בקיץ. לקראת החורף הקרב ובא. החליטו השלושה לסיים את עונת הפאב במסיבה לחברים קרובים. סיבות טובות למסיבה שימשו גם אירועים פרטיים בחייהם – נישואיו של אלכס ושל לידת בנו של אריה פלוגי.

על המסיבות שהתקיימו לפני שנים בשייח־מונס, אצל **שיקה**, דיברו בעיר במשך שבועות. אף מסיבה אחרת בתל־אביב לא יכלה להתחרות בהן, במסיבות של שיקה, שהצטיינו באווירה העליזה, במוסיקה הטובה ובמיגוון האנשים. לפני שנה בערך, הפכה החצר הפריקית של שיקה לפאב. חבריו של שיקה המשיכו לבקר שם, ולשתות בירה.

אל המבקרים התל־אביביים הצטרפו גם תושבי־שארם לשעבר, שבאים לבקר את **אלכס** ואת **פלוגי**, וחבריו של פלוגי מירושלים.

השבוע ערכו השלושה מסיבה לכבוד החורף, ולסיום עונת האירוח בחצר שהפכה מטופחת. סיבה נוספת למסיבה היא שלפלוגי נולד בן לפני כחודש. **איתמר** הקטן יתפוס עכשיו הרבה זמן יקר. ועוד סיבה למסיבה — אלכס התחתן.

בליל השישי שעבר כשאירחו השלושה את חבריהם הגיעו, כמו תמיד במסיבות התל־אביביות, כל מיני אנשים, שחשבו שהפאב פשוט פתוח ונקלעו למסיבה לא־להם, אך הם עזבו מיד את המקום. אורחים אחרים הם אלה שעושים סיבוב בכל המסיבות בעיר, ותוקעים יתד במסיבה שהכי מוצאת חן בעיניהם. אל החצר בשייח־מונס הגיעו גם פליטי מסיבות, שנפסקו אחרי שהמישטרה, שהגיעה בעיקבות תלונות של שכנים, איימה בקנס כספי בסך 1500 שקל.

בשייח־מונס אין שכנים, המישטרה לא באה ואיש לא מנע את שתיית היין ואת אכילת הנקניקיות שהורדו מן הגריל.

המוזמנים בירכו את פלוגי ואת **חגית**, ההורים החדשים, אלכס נפרד מכל החתיכות בימי רווקותו, ושיקה החל מתכונן לימי החורף הארוכים.

בארבע לפנות בוקר נפרדו החוגגים מן החצר הקייצית של שייח־מונס — עד לקיץ הבא.

המחליפה מירי אלוני החליפה בהצגה קשר־אייר את השחקנית והזמרת נורית גלרון, אחרי שנורית התחתנה והרתה. לפני מירי החליפה את נורית השחקנית הוותיקה גילה אלמגור.

אחרי שהעלו את ההצגה 150 פעמים, בבית לסין, סיימו משתתפי קשר אייר את ההצגה בסעודה בהכירכרה.

מסביב לשולחן ארוך, עמוס משקאות, צ'יפס, נקניקיות והמבורגר ישבו כל משתתפי ההצגה והאנשים הקשורים בהפקתה.

בראש השולחן ישב מנהל בית לסין **יעקב אגמון** ולצידו אשתו, השחקנית **גילה אלמגור**. גילה החליפה את הזמרת **נורית גלרון** בתפקיד המרכזי, כשנורית עברה ניתוח בגרונה. המחליפה השניה היתה הזמרת **מירי אלוני**, שהחליפה את נורית כשזו התחתנה.

ליד השולחן ישבו גם נורית ובעלה הטרי, **רמי רשף**, איש גלי צה"ל.

מירי שהיתה שמחה במיוחד נסתה מדי פעם לפצוח בשירה, אבל, כנראה, לא רצתה להיות קול יחידי.

יהונתן ונורית גפן היו במרכז המעגל. יהונתן סיפר לחבריו את קורות הערב הקודם, כשהינחה את עצרת יש גבול באכזיב. גפן המשיך להביע את הזדהותו עם יש גבול ולבש את החולצה הנושאת את התומת של התנועה, הקוראת לממשלת־ישראל להחזיר את החיילים הביתה.

העובדה שהזמרים משתתפי קשר אייר לא הופיעו בעצרת באכזיב, לא מנעה מהם להקשיב בהנאה לסיפוריו של יהונתן.

נשיקה למנחה הדוגמניות שולי חן (מימין) וקלרה רון (משמאל) מנסות לגעת בלחיו של בעל השימחה, כדי לתת לו נשיקת יום־הולדת. רני חגג את מסיבת יום־הולדתו ה־25 במועדון התל־אביבי אפוקליפסה. רני הוא מנחה תצוגות־אופנה ומשמש כסוכן שיווק.

התאומות לא לטעות. הן באמת דומות. וכדי להבדיל בכל זאת אחת מהשניה אז במיכנסיים הקצרים זאת נעמי והשניה היא שולי. התאומות הזהות הן הדוגמניות לבית רוזנברג.

עשרים וחמש לרני

כיצד חוגגים את יום־ההולדת ה־25? יש מי שנסע לחו"ל, יש מי שמבלה סוף־שבוע בבית־מלון ויש כאלה שבכל זאת רוצים לחגוג, בדרך המקובלת, כלומר במסיבה. ואם החוגג חושש שמא יעיר את השכנים, הוא שוכר מועדון, מזמין את כל חבריו ומארח באותה הזדמנות גם אנשים שאינו מכיר.

זה הסטייל החדש. מי שרוצה מסיבת יום־הולדת בלי שכנים, אבל עם מפתלת־נחשים שנותנת הופעה במשך חצי שעה, יכול לקחת דוגמה מהמסיבה המאורגנת להפליא, שערך השבוע **רני קובלניץ**, במועדון אפוקליפסה בתל־אביב.

רני, בן מזל מאוניים, הוא מנחה תצוגות־אופנה. במסיבה שלו התייצבו כל הדוגמניות ואיחלו לו וגם לעצמן, שבעוד 25 שנים עדיין יעבדו במיחיצתו.

רני הוא גם סוכן של בתי־אופנה, ובכך לא מסתיים הקשר שלו לעולם האופנה. עד לפני שנתיים היה החבר של הדוגמנית **אורלי חידד**.

מי רוצה בתיה דינובסקי באה הישר מניו־יורק, כדי לחפש שחקנים ובדרנים מתנדבים להופעה במועדון שלה. כל הכנסות המועדון שלה מההופעות הן קודש לילדים אוטיסטים בישראל.

בית־ספר „אורלי"
לספרות גברים ונשים
ת"א, רחוב המלך ג'ורג' 89
טל' 295318, 284919 (03)
מודיע
נפתחים קורסים
לספרות וקוסמטיקה
גברים ונשים לחודש ימים
מחירי הזדמנות ללקוחות:

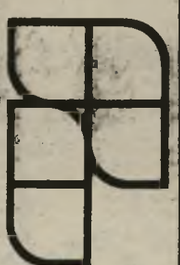
★ צבע	450 ש'	★ תסרוקת	150 ש'
★ תספורת	150 ש'	★ סלסול	1500 ש'
★ החלקה	1500 ש'	★ פסים	1500 ש'

– המחירים לפי אורך השיער –
★ מחלקה לקוסמטיקה, פדיקור, והורדת שערות מהרגליים.
★ השתלת צפורניים והשתלת ריסים על־ידי מומחית.

תהיה בריאה גמישה וזקופה יותר
ה ת ע מ ל י
הרשמה לקורסים
להתעמלות מיוחדת
CALIFORNIAN STRETCH
אולפן לאה פלטשר
רח' אבן גבירול 50, טל. 03-267682

קמרה אובסקורה
המרכז ללימודי צילום

- למודי בוקר, אחה"צ וערב למתחילים ולתלמידי שנה א' ושנה ב'
- מערכת לימודים גמישה
- מסלול מיוחד לתלמידי שנה ג' (שנת "א") בהדרכת פיל פרקים, מרצה בכיר במחלקה לצילום ב"אריאל".
- לכל הלומדים, קורסים נוספים ברישום, ציור, תולדות האמנות ועוד.
- הסדר מיוחד לחברי קבוצים.
- תחילת שנת הלימודים: 9.10.1983
פרטים והרשמה 10.00–20.00
מספר המקומות מוגבל

טלפן לקבלת חוברת הסבר
ת"א, אלנבי 57, 298191, 298291
י-ם, בצלאל 6, 233502, 223573
חיפה, הנביאים 13, 662773

למד צילום בחברה טובה

למכירה
סט
סלוני
חדש
מעץ במבוק
טלפון:
320991

ניתן להשיג
העולם הזה
בכתובת:
GLENHAZEL VIDEO
15 Northfield A^ve
GLENHAZEL
JOHANNESBURG
S. AFRICA

רחל מרחלת על כל השולם

אמהות מבלות

שלילת־רשיון זה כנראה עניין שבאופנה. ביום השישי חגגה **נילי**, אשתו־בנפרד של **יהודה ברקן**, את גמר שלילת־הרשיון שלה לשלושה חדשים, ואת הכניסה לדירתה השכורה

נילי ויהודה ברקן
שלילת רשיון

החדשה. וכדי לחמם קצת את הקירות והריצפה, הזמינה חוגגים וחוגגות למעונה. את הילדים שלחה עם יהודה לחופשת־סוכות באילת, ואפשר היה להשתולל, בלי להעיר את הקטנים.

מי שבלטו במסיבה היו זוג חדש ומפתיע, **אלישבע אושרת** הסולידית הכמעט־לשעבר של **קובי** (הם חיים בנפרד), שבאה בלוויית שחקן־התיאטרון **מנחם עיני**, איש בוזמימה. שמשך תשומת־לב כרגיל, הפעם בחליפה לבנה וכמגפיים תואמים.

אלישבע מטפלת בשלושת האושרתיים הקטנים, שתי בנות ובן. בינתיים עסוק קובי עם **עדה תומר**, הלשעברית של **נתן תומר**, בעלה החדש של **ירדנה ארזי**. גם עדה מטפלת בשני הילדים.

עדה וקובי חיים כבר ביחד מזה ארבע שנים, ובקיץ הבא יכנסו לביתם החדש, ההולך ונבנה ברמת־השרון.

בית משותף

דליה ודן שומרון
טעם לגנרלים

איי, איי, **דן שומרון** עושה לי צביטה בלב. אי־זה גבר: יחד עם אלפי נשים בארץ ובעולם, אולי עשרות אלפי נשים ברחבי תל־אביב. הייתי צדה אותו קצת על קבוע.

איזה חתיך! איזה גבר!

אבל כשאני יצאתי לציד, הגנרל היה תפוס על־ידי **כיתי**, ושניהם גרו בווילה בהרצליה, ולי לא פתחו את הדלת. כשנפתחה הדלת, ושניהם יצאו לכיוונים שונים, אני כבר לא עסקתי בציד. לכן, באה אחרת ותפסה את מקומי.

קוראים לה **דליה**. יפה זו לא מילה. היתה נשואה לפני כן לישראלי בישראל. ואחר־כך לאמריקאי בלוס־אנג'לס. ציירת מחוננת, טיפוס מופנם משהו.

כשחזרה ארצה פיתחה טעם לגנרלים. הראשון היה תת־אלוף, קציין־תותחנים ראשי, שעימו התגוררה כשנה. כשהכירה את שומרון, התאהבה באלוף.

זה שנתיים שדליה ודן נשואים ומתגוררים בדירה שכורה ברמת־אביב. דן, שנחל כמה אכזבות בקריירה הצבאית המפוארת שלו, ושהתמודד, בין השאר, על תפקיד הרמטכ"ל, מונה לפני שבוע כראש מיפקדת כוחות־השדה של צה"ל.

כשנפרד גיבור אנטבה ממירי, לא יכול היה לרכוש את חלקה בביתם, וילה בהרצליה. ממשכורת בצבא־קבע, איך אפשר?

לעזרתו התגייס **יולי עופר** מהאוניות, וכחבר טוב וכבעל־אמצעים הושיט סיוע. הבית שבו התגורר דן עם מירי עבר שוב לרשותו, ומישפחת שומרון, בהרכב החדש, חוזרת להתגורר שם. ויולי עופר? גם אצלו עכשיו כבר אוקטובר, והביחד־לחוד, ביחד־לחוד עם **רונית** הסתיי כשרונית ראתה כמה דליה מאושרת, צדה גם הי משהו בצבא־הקבע. בול!

סתם חתונה

במרומי המפסטד בלונדון, ברחוב שקט, הדור ויפה, מתגוררים בדירה משגעת בני מישפחת **ינובסקי**. אז מה?

את החתונה ערכו בחצר ביתם בהרצליה־פיתוח ל־500 איש. החתן **אורי נבות**, יפה כשחקן־קולנוע, וכמוהו הכלה **דינה**, דיילת באל־על וסטודנטית לעבודה סוציאלית.

סיבכו את הערב הדודים והדודות של החתן. הוא, אולי, מסתדר עם התערובת, אך נראה אתכם.

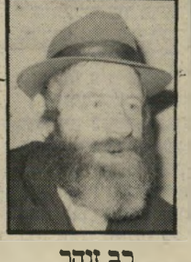
לאבא של אורי, טייס בארקיע, שתי אחיות, האחת גב' **זוהר**, והשניה הגב' **ישראלי**. האחת **איליה** והשניה **סנונית**. השלושה הם צאצאי בעלי מיסעדת־הדגים שוסטר בפתח נמל תל־אביב.

בעוד האבא של אורי חילוני, הרי הדודות רבניות. האחת אשת הרב **אורי זוהר** והשניה אשת הרב **איקא ישראלי**. עד כאן הדודות מצד האבא.

עכשיו לדודות מצד האמא. לאביגיל אחות, **ליאורה ריבלין**, שחקנית בתיאטרון ובטלוויזיה, שהיתה נשואה ל**עודד קוטלר** ואם לתאומים. גם עודד וגם התאומים וגם הידיד הנוכחי שלה, **גדליה בסר**, נכחו בהילולה. אחיה של אביגיל הוא **שעיה ריבלין**, בעל גלריה בתל־אביב, שאשתו היא השחקנית־לשעבר **הלית קטמור**.

רב ישראלי
גם מצד האמא –

רב זוהר

קטמור

ריבלין
– גם מצד האבא

לאביגיל ויאנו שני בנים. הגדול, **סופי**, משרת עתה בצבא, ו**יורם** הצעיר יגיע ללישכת־הגיוס תוך שנה.

ועם כל הדודים והדודות ובני־הדודים והילדים, ביניהם חמישה של אורי זוהר בלבד, איך הסתפקו ב־500 אורחים? תהרגו אותי!

הם לא סתם ינובסקים. הוא, **יאנו** בקיצור, היה יו"ר הסטודנטים בארץ, עורך־דין, והיום איש־עסקים מצליח באי־שם. היא **אביגיל ריבלין** מהריבלינים. מעצבת־פנים בדימוס, שהיום מעצבת רק את ביתה.

לפני שבועיים היו הינובסקים בארץ, ולא סתם לביקור, אלא לחתונה. ולא סתם חתונה, אלא בנה של אביגיל מנשואיה הראשונים.

זה נוער זה?

תשאלו את **אילנה מרגלית**, מארגנת ומנחה תצוגות־אופנה ואשתו של טייס אל־על **נדב מרגלית**, היא תגיד לכם: אם זה נוער זה, אז...

אילנה ונדב מרגלית
בגדים שקופים

לא הביאה גם את ורד? הביאה!

אז מה עושה הילדה? בעוד אמא עומדה ומציגה לפני הקלעים את הדוגמניות והדגמים מופיעה לפתע ורד בחולצה שקופה־שקופה כשכל גופה מוצג במלוא הדרו, וטופפת ומפזזת עם חברותיה על הבימה.

אמא תפסה עצבים, אורחים־שמורחים, מה חשוב? „אני אגמור איתך את החשבון אחרי ההצגה!" צעקה לעבר ורד, „אצלי לא תלכי בבגדים שקופים בלי חזיה!"

הבנות של היום, אוף!

קחו את **ורד** בתם, למשל. בית טוב וחם, חינוך מעולה. חדר נהדר בווילה ברמת־השרון, שנוספה לה לאחרונה בריכת־שחיה. ומה לא? היה משהו שרצתה ולא קיבלה? לא חינכו אותה לערכים? רצתה להיות דוגמנית, ואמא לא עזרה ודחפה?

הנה. רק לפני שבועיים ערכה אמא תצוגת־אופנה באילת לפני 700 אורחים, אז היא

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה", שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, עסק תבת־השער שלו, תחת הכותרת "אונס במינזר?". בגיליונים בפרשייה זורה את המדינה, בדבר התרחשויות במינזר השוכן על הר־תבור. זת הכותרת "מיקאנה עם מסר־השכל", תוארה תחרות ספורטיבית תולית ומבדרת, ללא מכות, ללא קללות, וללא קריאות־בוז, שנערכה ויצטיין רמת־גן. על הצלחתה של כובבת־הקלנוע הישראלית חיה רית, שכיכבה השבוע לפני 25 שנה בהסרטת סרט המילונים "בן חור", סיפר הבימאי הישראלי איוואן לנגיאל, תחת הכותרת "חיה הגיעה אל השיא".

בשער הגיליון: כומר דיוניסוס.

ול המאבק בפירנצה ★ בשורתו של
הנס קאופמן ★ יהושע ואנשי־המדע

העם

זרח אמיץ

מלבר ברית־המועצות, אין מדינה המופיעה עולם כגוש מונוליטי כמו ישראל. בכל רחבי עולם חוזרים כל הישראלים כתוכים אחד אותן סיסמות הרישמיות, סוגדים לקו הרישמי של משלתם כדברי אלוהים חיים.

לולא הרצון הטוב שנשאר בעולם התרבותי לפי ישראל, כתוצאה מפישעי הנאצים, היתה ופעה טוטאליטרית זו מבאישה מזמן את ריח מדינה. כי אנשים נאורים בעולם המערבי עדיפים מדינות שבהן יש מאבק על דיעות

לית, הצליח להגשים את המשימה אשר לשמה בא: לפוצץ את הוועידה. כל המשתתפים שבאו מישראל נכנעו לפקודתו, והודיעו על הסתלקותם. ואז לפתע נסתבר כי משתתף אחד מישראל מפר את הפקודה. היה זה הפרופסור מאיר פלסנר (60), יהודי גרמני ממוצא פולני, שהוזמן אישית לוועידה כמומחה בעל שם עולמי למדעי האיסלאם.

פלסנר נקרא לפירנצה לפי בקשת פרופסור מארטין בובר, ידידו האישי של המארח, הפרופסור ג'ורג'יו להפירה, ראש־העיר. כמו בובר, נימנה פלסנר עם חברי אגודת איחוד.

פלסנר, שהוא בעל הכרה פוליטית עמוקה — כיהודי דתי, השומר מצוות ולומד מדי יום שיעור בתלמוד — הגיע למסקנה כי הקו האנטי־ערבי

החדשה, שעליה חלם הרצל, שאת דיעותיו האמיתיות מסלפים אנשי המישטר הקיים. הציונים האמיתיים ברורנו היו ארלוזורוב ו(גוסטאב) לנדואר. אני משתמש באותה מידה של חרות שהמדינה משאירה לנו, כדי לפעול בהתאם להכרתי ולטובת ישראל, באופן ההולם את עברה."

דרכי חיים

מצלמה בעלת לב

מאות אלפים ראו את תמונותיו. אחת מהן הפכה לסמל של דור שלם. היא הראתה גבר מיואש, על סיפון ספינת־מעפילים, מרים את

שנים תמימות. במילחמת־העצמאות היה סמל מודיעין בחטיבת יצחק שדה. כצלם קרבי יצר כמה מהתצלומים המילחמתיים הטובים ביותר שנרדו ממילחמה זו. אחרי שיחרורו הקדיש קאופמן הרווח את חייו למצלמה, הפך לאחד מצלמי־העיתונות הידועים ביותר בארץ.

"דת־במקום". יום אחד למחרת סיום מיבצע־סיני נעלם הנס קאופמן. איש לא ידע מה קרה לו. חבריו הופתעו לשמוע כי עזב את הארץ, היגר לאמריקה. אומנם, לא היה זה מיקרה יוצא־דופן — רבים מטובי הצלמים הישראליים היגרו בשנים האחרונות, אחוז גבוה יותר מאשר ברוב המיקצועות האחרים. אולם הגירתו של קאופמן, שנראה מושרש בארץ, היתה תמוהה.

החודש בא ההסבר בצורת מיכתב מארצות־הברית. הוא נשא את הכותרת האנגלית: "הנס קאופמן — מצלמה בעלת לב", הוכיח כי קאופמן התבסס כצלם בניו־יורק. במיכתב הסביר את מניעי הגירתו, שהפתיעו את חוג מכריו.

בהיותו חייל במידבר המערבי, מצא קאופמן עותק מהברית החדשה על מיטת חברו לאוהל. הוא החל מעלעל בו, קרא אותו אחר־כך בעיון. מאז החליט שספר זה מכיל את החסר לישראל.

כתב קאופמן השבוע: "צבאנו חזק, והאויב לא יצליח להשליכנו מן הארץ. אולם אלוהים יצליח... שום אומה אינה יכולה לחיות ללא דת. כשבאתי לישראל בשנת 1933, היתה בה דת. לא היתה זאת דת אמיתית, אלא דת־במקום, אך היא עזרה ללכד את בני־האדם בשאיפה לקראת מטרה משותפת. דת זאת היתה הציונות. אולם דתות־במקום מטיבען אינן מאריכות ימים. כאשר מתה הציונות, בערך בשנת 1952, לא נשאר במה למלא את החלל. היה זה כאילו אמר אלוהים: בסדר, יהיה כרצונכם. קחו את ארצכם, את חייכם הלאומיים, את הארץ היעודה. או מה?

"חיו בשלום, כולכם..." אסונם של היהודים הוא, לדעת קאופמן, שפנו עורף לאלוהים מאז צליבת ישוע. מאז הפכו עם נרדף. "בשנת 1945 נתן לנו אלוהים סימן נוסף. מעידה על כך העובדה שעד כה לא הצליח שום מדען למצוא לה הסבר. התבואה בשדות העמק עמדה זקופה ונאה, כל חקלאי חישב בליבו את רווחיו הטובים. אך כאשר בא יום הקציר, נמצא שכל השיבולים ריקות ושדופות. האם אין זו תמונת־אמת של ישראל? האם לא היה זה סימן אלוהים?"

מבטיח קאופמן: אם תפנה ישראל שוב לאלוהים, "תמס שינאת השכנים, אי־הסובלנות תתפוך לאהבה, אדם יכבד אדם, נהגי האוטובוסים יפנו באדיבות לנוסעיהם ולהיפך. שרי־הממשלה לא יתעלמו עוד מדעת־הקהל, ויפסיקו לנצל את מעמדם הרם כדי להתעשר על חשבון האזרח."

סיים קאופמן: "חיו בשלום, כולכם. מי יתן ותפילתי זו תיפול על קרקע פוריה."

געגועיו של קאופמן לארץ נשארו חזקים. הוא ציין בנימה מלאנכולית: "אני עודני נכסף לאותו לחם שרוף, בעל הפיתקה הבלתי־היגיינית המורבקת עליו, ומעדיף אותו על הלחם המודרני, בעל האריזה הפלאסטית, הנמכר כאן. אני שותה כוס לבן. כשאני מוצא אותה, ואני מחפש בניו־יורק טיימס כל ידיעה על ישראל..."

נאשם רפאל בליץ בבית־המישפט. רפאל בליץ, רוצחו של המהנדס פיאטלי, ליד קולנוע צפון בתל־אביב, מובא להארכת מעצרו בבית־המישפט. בליץ הורשע ונדון למאסר עולם ומאוחר יותר סייעה בשיקומו אשתו של הנרצח.

של ממשלת ישראל הוא בלתי־מוסרי, וכי הדבר מחייב אותו לפעילות מדינית. כך חתם, בין השאר, על הכרוז של 150 אנשי־רוח נגד המימשל הצבאי.

ישראל אינה בן־גוריון. עובדות אלה לא נעלמו מעיני ראובן שילוח ואנשיו, השוקדים לדעת את הכל על אנשי־הציבור בישראל. לכן, כשאך הופיע שמו של פלסנר ברשימת־המשתתפים האיטלקית, הוזמן הפרופסור למישרד־החוץ, שם נדרש בלשון שלא השתמעה לשתי פנים, לוותר על הנסיעה. פלסנר דחה את הדרישה.

השבוע יכול היה שילוח לקבוע בסיפוק מר שצדק בהערכת האיש. כאשר הסתלקו הנציגים הישראליים מן הוועידה, נשאר פלסנר על מישמרתו, נאם את נאומו המדעי על המשותף בין שלוש הדתות השמיות: היהדות, הנצרות והאיסלאם.

פלסנר לא הסתפק בכך. הוא הודיע בראיון עיתונאי: "ישראל אינה זהה בעיניי עם בן־גוריון ודיעותיו. האידיאל שלי הוא כינון החברה

והשקפות, ושבהן נשמעים בצד הקול הממשלתי גם קולות אחרים.

במידה רבה נובעת אחידות חרגונית זו מתסביך גלותי: הרגשתם של בני הגטו שעליהם להציג חזית אחידה כלפי ה"גויים". אולם בשנים האחרונות נוספה סיבה מוחשית יותר. בכל רחבי העולם, משגיחים מאות רבות של שליחי מנגנון־החושך הישראלי, כולם בשכר מלא ובתנאים נוחים, על אזרחי ישראל. לא רק עסקנים מיפלגתיים מישראל, אלא גם סטודנטים, סוחרים וסתם תיירים בטוחים כי ריבריהם בנכר ייכנסו לאחד התיקים בישראל, דברים העלולים למוטט את הקריירה שלהם כשיחזרו הביתה.

מפר הסקודה. השבוע זכתה ישראל באזרח אחר, ששבר את החזית הטוטליטארית, העז להציג כלפי העולם את דיעותיו הפרטיות, למרות האיומים הרשמיים. היתה זאת הפגנה של אומץ־לב נדיר בישראל.

העניינים בוועידת פירנצה הגיעו לכלל משבר. ראובן שילוח, ראש־המישלחת־הישרא־

תינוקו המת לעבר החיילים הבריטיים, שעמדו לגרש את האוניה מהארץ.

האיש מאחרי המצלמה היה הנס קאופמן, יליד־גרמניה, שבא ארצה כתייר, זמן קצר לפני עלות היטלר לשילטון, התאהב במקום ונשאר כאן. הוא הפך ציוני נלהב, עבר כחלוץ בעיר־חרוד ובגיבעת־ברנר.

מאוחר יותר החליט קאופמן שהסוציאליזם אינו לפי רוחו. הוא עבר העירה, הפך פסנתרן מיקצועי, התגייס לצבא הבריטי ושירת בו שש

אנשים

● **הארכיאולוג רב־אלוף יגאל ידין,** בכינוס החברה לחקירת ארץ־ישראל ועתיקותיה: **"במשך הדורות השקיעו אנשי מדע פי אלף יותר מרץ בניתוח הקרבות של יהושע בן־נון, מאשר השקיע יהושע בקרבות עצמם."**

● **ח"כ מפא"י שלמה לביא,** אחרי **שעורך דבר סירב להדפיס אחד ממאמריו: "חיים שורר, עורכו הנוכחי של עיתון זה, עשה בכך מעשה ששום עורך קודם לו לא נהג לעשות כזאת. כשלו"ל לא היתה עוד דריסת רגל בעיתון זה. הוא זומם לבלום את פי... אינני האיש המסוגל להלך בסה בלום בשעת מיבחן ציבורי."**

העולם הזה אונס במנזר?

אונס תוך אימת בושה?

האם נכלאה הנדירה?

האם אימת שני הכמרים ריצוץ את הבישוף?

"העולם הזה" 1097
תאריך: 8.10.1958

BROADWAY 80

בדיקה של MONDE SELECTION, המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל, זכתה BROADWAY 80 במדליית זהב לשנת 1982 על איכותה המעולה.

טעם אמריקאי. תערובת אמריקאית.

מתאים לי.

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

ב"ח תשרי תשמ"ד, 5.10.83 מיספר 2405

העולמ

קצין הביטחון
תפס בסחר
בסמים, ישב
בכלא גרמני —
עכשיו הוא חשוד
בראש רשת סמים
בישראל

יוסף ("גזזה")
וילנ

סוחר הקוקאין